

**KIYI ALANLARINDAKİ İMAR UYGULAMALARININ KENTSEL
KORUMA ALANLARINA ETKİSİ: ANTALYA KALEİÇİ ÖRNEĞİ**

Hatice TÜRKOĞLU

YÜKSEK LİSANS

MİMARLIK ANABİLİM DALI

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

TEMMUZ 2018

Hatice TÜRKOĞLU tarafından hazırlanan "KIYI ALANLARINDAKİ İMAR UYGULAMALARININ KENTSEL KORUMA ALANLARINA ETKİSİ: ANTALYA KALEİÇİ ÖRNEĞİ" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ ile Gazi Üniversitesi Mimarlık Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Doç. Dr. Özlem SAĞIROĞLU

Mimarlık Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.

.....

Başkan: Dr. Öğr. Üyesi Demet EROL

Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.

.....

Üye: Doç. Dr. Reyhan MİDİLLİ SARI

Mimarlık Anabilim Dalı, Karadeniz Teknik Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.

.....

Tez Savunma Tarihi: 09/07/2018

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

.....

Prof. Dr. Sena YAŞYERLİ
Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ETİK BEYAN

Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Hatice TÜRKÖĞLU

09/07/2018

KIYI ALANLARINDAKİ İMAR UYGULAMALARININ KENTSEL KORUMA ALANLARINA ETKİSİ: ANTALYA KALEİÇİ ÖRNEĞİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Hatice TÜRKOĞLU

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Temmuz 2018

ÖZET

Tüm dünyada olduğu gibi Anadolu'da var olmuş bulunan tüm medeniyetler; iklim, bitki örtüsü gibi özellikler yanı sıra yaşamın devamını sağlayacak olan suyun varlığını, yerleşim bölgesi seçiminde en önemli kriterler arasında görmüş; medeniyetlerini su kenarlarında kurmuşlardır. Ülkemizde de neolitik dönemden başlamak üzere her çağ ve dönemde, özellikle deniz kıyısında kurulmuş medeniyetler mevcuttur. Bu medeniyetlerin izlerini günümüzde halen daha takip etmek mümkündür. Bu bağlamda Ege Denizi ve Akdeniz kıyıları oldukça yoğun kentsel ve arkeolojik sit alanlarının bir arada bulunduğu bölgeler olup, pek çok koruma altında kıyı yerleşimine sahip olmakla önem kazanmaktadır. Kentsel sit alanları ve kıyı alanlarının çakıştığı bu bölgelerde kıyı alanlarını korumaya yönelik özel bir kanun olan Kıyı Kanunu ve Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu gibi iki güçlü koruma yasası bir arada yürümektedir. Fakat iki önemli kanunun çeliştiği veya birbirine referans vermediği noktalarda, merkezi ve yerel idarelerin arasında kalan durumlar oluşmakta, bu durumlar farklı amaçlar doğrultusunda gerçekleştirilen imar uygulamalarına sebep olmakta; sonuçta ise Sit alanları zarar görmektedir. Ayrıca hızlı kentleşmenin yanı sıra, kitle turizminin de etkisi ile kıyı bölgelerine artan talep; çeşitli fiziksel- işlevsel değişim ve dönüşümler, sit alanlarının korunmasını zorlaştırmaktadır. Koruma kapsamında kıyı kanunu ve koruma mevzuatının ise çeşitli çelişkileri olması, bu korunma durumunu zaman zaman sekteye uğratan bir diğer problem olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu tez çalışması kapsamında örnek alan olarak seçilen Antalya Kaleiçi Kentsel Sit Alanında yapılan inceleme ve değerlendirmeler neticesinde Kıyı Kanunu doğrultusunda kıyı ve sahil şeridinde yapılan imar uygulamalarının kentsel koruma alanlarına etkisi; yasal, mekânsal ve sosyal bağlamda incelenmiş ve tespit edilen sorunlara yönelik çözüm önerileri oluşturulmuştur.

Bilim Kodu : 80118

Anahtar Kelimeler : Kıyı Kanunu, Tarihi çevre koruma, Kentsel sit alanı, Koruma Kanunu, Antalya Kaleiçi.

Sayfa Adedi : 155

Danışman : Doç. Dr. Özlem SAĞIROĞLU

EFFECTS OF DEVELOPMENT PLAN IMPLEMENTATIONS IN THE COASTAL
AREAS TO PROTECTED AREAS: THE CASE OF ANTALYA KALEİÇİ

(M. Sc. Thesis)

Hatice TÜRKOĞLU

GAZİ UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES

July 2018

ABSTRACT

All of the Anatolian civilisations in history like the others in rest of the world had been settled down along waterfront, for they had seen the water as a principal criteria for habitation as well as the vegetation and climate which are essential for survival. In each era and periods of the history starting from neolithic age, there had been several civilisations established just along the sea sides of our country as well, remainings of which can be seen currently. Therefore Aegean and Mediterranean coastal zones of our country has come into prominence due to plenty of protected coastal settlements, in where high density of urban and archeological sites exist together. In these areas where urban sites and coastal areas has overlapped the Coastal Code and the Protection Code for Cultural and Natural Assets, two powerful special codes, are in effect together. However, when one of these powerful codes contradict to the other or they do not give a reference to eachother, there arise some cases between the central government and the local authorities causing different development plan implementations with different aims; and this results in damage of the protected sites. Besides, the demand for coastal zones due to the rapid urbanisation and mass tourism, and the various physical-functional changes and transformations make difficult to preserve the protected sites. The contradictions between the coastal code and the protection regulations in the context of conservation arise as another problem from time to time disrupting the conservation case. Within this dissertation study, as a result of the research and survey in the selected case study area, Antalya Kaleiçi Urban Protected Site, effects of development plan implementations in the coastal zones and shorelines according to the Coastal Code on the urban protected sites has been studied in legal, spatial and social context and solutions for the determined problems has been proposed.

Science Code : 80118

Key Words : Coastal Code, Historical environment protection, Urban Protected Area, Protection Code, Antalya Kaleiçi.

Page Number : 155

Supervisor : Assoc. Prof. Dr. Özlem SAĞIROĞLU

TEŞEKKÜR

Çalışmalarım boyunca değerli yardım ve katkılarıyla beni yönlendiren tez danışmanım Sayın Doç. Dr. Özlem SAĞIROĞLU' na ve Gazi Üniversitesi Mimarlık Bölümü diğer değerli hocalarına, tez çalışmam boyunca her türlü teknik katkıları ile bana yardımcı olan değerli Çevre ve Şehircilik Bakanlığı - Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü, Şube Müdürleri Sayın M. Sait YANMAZ' a , Sayın Savaş ÇEKİN' e ve Sayın Emre ÖĞMEN' e, sevgili arkadaşlarım Y. Şehir Plancısı Perihan ÇALIŞKAN' a ve Y. Şehir Plancısı Banu Işıl IŞIK' a, yerinde yapılan incelemelerde bilgi ve belge temininde sağladıkları kolaylıklar ve verdikleri destekten dolayı Antalya Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nde görev yapmakta olan arkadaşım Şehir Plancısı Abdullah SOLAKOĞLU' na ve aslen Kaleiçi'li olan Sayın Süleyman LEYLEK' e, Antalya Büyükşehir Belediyesi-KUDEB Şube Müdürü Sayın Yaşar PARLAYÜKSEL' e ve mesai arkadaşlarına, benim bu aşamaya gelmemde hiç bir zaman maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen sevgili eşim Sertaç TÜRKOĞLU' na ve sevgili kızım MİHRİBAN' a, uzaktan da olsa motivasyona yönelik telkinleri ile katkı sağlayan sevgili oğlum BATURAY' a, annem Seyide MİDİ' ye, babam Yusuf MİDİ' ye ve çalışmalarım boyunca bana katkı sağlayan ismini sayamadığım diğer tüm değerli dostlarıma, en içten saygı, sevgi ve teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ÇİZELGELERİN LİSTESİ.....	xi
ŞEKİLLERİN LİSTESİ.....	xii
RESİMLERİN LİSTESİ.....	xv
KISALTMALAR.....	xvii
1. GİRİŞ	1
2. TARİHİ ÇEVRE KORUMA ve KIYI MEVZUATINA GENEL BAKIŞ	5
2.1. Tarihi Çevre Koruma Kavramı, Tanımı ve Kapsamı	5
2.1.1. Koruma kavramı	5
2.1.2. Sit ve kentsel sit alanı kavramı	7
2.1.3. Tarihi çevre koruma alanındaki yasal düzenlemeler	7
2.2. Kıyı Kavramının Tanımı ve Kapsamı.....	10
2.2.1. Kıyı kullanımının ülkemiz tarihi açısından gelişimi	11
2.2.2. 3621 sayılı Kıyı Kanunu	13
2.3. Ülkemizin de Dâhil Olduğu Uluslararası Düzeyde, Kentsel Koruma ve Kıyı Politikalarına Tarihsel Süreç Çerçevesinde Genel Bakış	15
2.4. Kalkınma Planlarında Tarihi Çevre Koruma ve Kıyı Alanları	17
2.4.1. Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1963-1967).....	17
2.4.2. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1968-1972).....	18
2.4.3. Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1973-1977).....	18
2.4.4. Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1979-1983).....	19

	Sayfa
2.4.5. Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1985-1989).....	19
2.4.6. Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı (1990-1994).....	20
2.4.7. Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1996-2000).....	20
2.4.8. Uzun Vadeli Strateji ve Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001-2005)	21
2.4.9. Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013).....	21
2.4.10. Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018).....	22
3. KENTSEL KORUMA ALANLARI İLE KIYI KANUNUNA TABİ ALANLARIN ÇAKIŞTIĞI ALANLARA BİR ÖRNEK: ANTALYA KALEİÇİ KENTSEL SİT ALANI.....	25
3.1. Çalışma Alanının Ülke ve Bölgedeki Yeri	25
3.2. Antalya Kaleiçi Kentsel Sit Alanının Tarihsel Süreç İçerisindeki Gelişimi.....	26
3.2.1. Helenistik Dönem	26
3.2.2. Roma Dönemi	26
3.2.3. Bizans Dönemi.....	28
3.2.4. Selçuklu Dönemi.....	29
3.2.5. Osmanlı Dönemi	30
3.2.6. Cumhuriyet Dönemi (1960'lara kadar).....	34
3.2.7. Antalya Kaleiçi'nde Planlı Dönem (1960 ve Sonrası).....	39
4. ANTALYA KALEİÇİ KENTSEL SİT ALANINDAKİ İMAR UYGULAMALARININ KORUNAN ALANLARA ETKİLERİ	69
4.1. Yasal Sorunlar.....	69
4.1.1. İdareler arasında yaşanan yetki karmaşasından doğan sorunlar	69
4.1.2. Kısmi yapılaşmaya konu alanlarda ortaya çıkan sorunlar	73
4.1.3. Deniz altındaki alanlarda korunması gerekli kültür varlıklarının tespitine ilişkin yönelik raporlamanın olmaması sorunu.....	79
4.2. Mekansal Sorunlar	85
4.2.1. Yat limanlarında konaklama tesisi yapılmasının önünün açılması sorunu.....	85

Sayfa

4.2.2. Bir bütün olarak koruma alanı ilan edilen bölgelerin farklı kanuna ve farklı idarelerin parçacıl değerlendirilmesi sorunu	88
4.3. Sosyal Sorunlar	90
4.3.1. Yeniden işlevlendirilen kıyı yapılarına ait altyapı ve üstyapı tesislerinin korunan alanlarda yarattığı olumsuzluklar.....	91
4.3.2. Sosyo-ekonomik nedenlerle bölge halkının alanı terk etmek zorunda kalması sorunu	100
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	107
5.1.Yasal Sorunlar.....	107
5.1.1. İdareler arasında yaşanan yetki karmaşasından doğan sorunlara yönelik öneriler.....	107
5.1.2. Kısmi yapılaşmaya konu alanlarda ortaya çıkan sorunların çözümüne yönelik öneriler	109
5.1.3. Deniz suyu altındaki alanlarda korunması gerekli kültür varlıklarının tespitine ilişkin yönelik raporlamanın olmaması sorununa yönelik öneriler.....	110
5.2. Mekânsal Sorunlar	111
5.2.1. Yat limanlarında konaklama tesisi yapılmasının önünün açılması sorununun çözümüne ilişkin öneriler.....	111
5.2.2. Bir bütün olarak koruma alanı ilan edilen bölgelerin farklı kanuna ve farklı idarelerin parçacıl değerlendirilmesi sorununa yönelik öneriler ..	112
5.3. Sosyal Sorunlar	113
5.3.1. Yeniden işlevlendirilen kıyı yapılarına ait altyapı ve üstyapı tesislerinin korunan alanlarda yarattığı olumsuzlukların çözümüne yönelik öneriler.....	113
5.3.2. Sosyo-ekonomik nedenlerle bölge halkının alanı terk etmek zorunda kalması sorununun çözümüne yönelik öneriler	115
KAYNAKLAR	117
EKLER.....	123
Ek-1. 3621 sayılı KIYI KANUNU.....	124
Ek-2. Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik	130

Sayfa

Ek-3. 03.12.2008 tarihinde onaylanan Yat Limanı Dolgu Alanı Uygulama İmar Planı Plan Notları.....	141
Ek-4. 30.10.2017 tarihi onaylı Antalya Kaleiçi Yat Limanı Amaçlı Koruma Amaçlı İmar Planı Revizyonu, Plan Notları	142
Ek-5. 720 sayılı İlke Kararı.....	150
EK-6. 2008/9 Sayılı Genelge	153
ÖZGEÇMİŞ	155

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge	Sayfa
Çizelge 2.1. Uluslararası Platformda Ülkemizin de Taraf Olduğu Temel Yaptırım ve Düzenlemeler.	8
Çizelge 2.2. Türkiye’de tarihi korumaya yönelik yasal düzenlemeler.	9

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil	Sayfa
Şekil 2.1. Kıyı Kanununa Göre Kıyı Tanımlarını Gösterir Kroki	11
Şekil 3.1. Antalya Kaleiçi Uydu Görüntüsü	25
Şekil 3.2. Helenistik Dönem Kent Elemanları ve Kent Yapısını Gösteren Harita	26
Şekil 3.3. Roma Dönemi Kent Elemanları ve Kent Yapısını Gösteren Harita	27
Şekil 3.4. Roma Dönemi, Surları ve Ana Hatları Gösteren Harita	27
Şekil 3.5. Bizans Dönemi Kent Elemanları ve Kent Yapısını Gösteren Harita.....	28
Şekil 3.6. Bizans Dönemi, Surları ve Ana Hatları Gösteren Harita.....	29
Şekil 3.7. Selçuklu Dönemi Kent Elemanları ve Kent Yapısını Gösteren Harita.....	30
Şekil 3.8. Selçuklu Dönemi, Surlar ve Ana Hatları Gösteren Harita.....	30
Şekil 3.9. Osmanlı Dönemi Kent Elemanları ve Kent Yapısını Gösteren Harita	31
Şekil 3.10. Osmanlı Dönemi, Surlar ve Ana Hatları Gösteren Harita	32
Şekil 3.11. Antalya Gravür F. Beaufort 1838	33
Şekil 3.12. Antalya Gravür	33
Şekil 3.13. Antalya Limanı Gravür 1698.....	34
Şekil 3.14. Adalia- W.H. Bartlett ve F.J. Hawell Fisher, 1837.....	34
Şekil 3.15. Antalya'nın 19. Yüzyıldaki Surları.....	36
Şekil 3.16 1955 Yılında Surların Durumuna İlişkin Harita	37
Şekil 3.17. Antalya Yat Limanı Projesi 1979	42
Şekil 3.18. Kaleiçi Koruma Geliştirme Planı 1979.....	45
Şekil 3.19. Kaleiçi Koruma Geliştirme Planı Revizyonu 1992	46
Şekil 3.20. Kaleiçi Koruma Geliştirme Planı Revizyonu 1992	47
Şekil 3.21. Surönü Düzenleme Projesi	48
Şekil 3.22. Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi.....	49
Şekil 3.23. 03.12.2008 tarihinde onaylanan Yat Limanı Dolgu Alanı Uygulama İmar Planı	50

Şekil	Sayfa
Şekil 3.24. 30.10.2017 Tarihinde Onaylanan Antalya Kaleiçi Yat Limanı Amaçlı Koruma Amaçlı İmar Planı Revizyonu	51
Şekil 3.25. Koruma Amaçlı İmar Planı ile Müdahale Edilen Alanlar	52
Şekil 3.26. Kayalık Alanlar.....	52
Şekil 3.27. Kumsal/Plaj.....	53
Şekil 3.28. Turizm Kullanım Alanları	53
Şekil 3.29. İşlev Bölgeleri.....	55
Şekil 3.30. Park ve Yeşil Alanlar.....	55
Şekil 3.31. Düzenlenecek Açık Alanlar.....	56
Şekil 3.32. Sosyo-kültürel Etkinlik Alanı (E).....	56
Şekil 3.33. Mendirek Alanı.....	57
Şekil 3.34. Gümrük Alanı (G).....	58
Şekil 3.35. Meydan	58
Şekil 3.36. Yat Yanaşma Alanı/ Gezi Tekneleri ve Deniz Taksi Yanaşma Alanı.....	59
Şekil 3.37. Otopark Alanı	60
Şekil 3.38. Asansör	61
Şekil 3.39. Revizyon Plan Teklifi, Planlama Alan Sınırı	62
Şekil 3.40. Zemin Kat Arazi Kullanımı Analizi	64
Şekil 3.41. Zemin Kat Konut Fonksiyonu Analizi	64
Şekil 3.42. Zemin Kat Ticaret Fonksiyonu Analizi	65
Şekil 3.43. Mülkiyet Durumu	65
Şekil 3.44. Doluluk Boşluk Analizi	66
Şekil 3.45. 1992 Yılı Koruma Amaçlı İmar Planı Revizyonu Doymuş Yapı Kararı Getirilen Parseller	66
Şekil 3.46. Doymuş Yapılar Analiz Paftası	67
Şekil 3.47. Revizyon İmar Planı ile Getirilmesi Öngörülen Planlama	68

Şekil	Sayfa
Şekil 3.48. Revizyon İmar Planı ile Getirilmesi Öngörülen Planlama	68
Şekil 4.6. Sahil Şeridinde Kalan Tuzcular Mahallesi, 150 ada, 14 parsel	77
Şekil 4.1. Planlama Alanı Mevcut İşlev Analizi.....	86
Şekil 4.2. Onaylı Planda Konaklama Mekanının İşaretlendiği Alan	87
Şekil 4.3. Onaylı Planda Konaklama Mekanının İşaretlendiği Alana İlişkin Lejant.....	87

RESİMLERİN LİSTESİ

Resim	Sayfa
Resim 3.1. 1915 Yılında Surlar.....	37
Resim 4.1. Kaleiçi Koruma Amaçlı İmar Planı Revizyonunu Teklifi, Taslak Plan Açıklama Raporu, 150 ada 4 parselde yer alan yapı	76
Resim 4.2. Tuzcular Mahallesi, 150 Ada, 14 Parselde Yer Alan Yapı.....	78
Resim 4.3. Tuzcular Mahallesi, 150 Ada, 14 Parselde Yer Alan Yapı.....	78
Resim 4.4. Tuzcular Mahallesi, 150 Ada, 14 Parselde Yer Alan Yapı.....	79
Resim 4.5. 1930 Yılında Kaleiçi Limanı	81
Resim 4.6. 1935 Mermerliden İskele Bakış	81
Resim 4.7. Kaleiçi Limanı, Güney Deniz Burcu	82
Resim 4.8. Kaleiçi Limanı, Güney Deniz Burcu	82
Resim 4.9. Kuzey Deniz Burcu.....	83
Resim 4.10. Limanın Güneyi ve Doğusu.....	83
Resim 4.11. 2002 Yılında Kaleiçi Yat Limanı	84
Resim 4.12. Eski İskelede Mescidin Önünde Yer Alan Asmalı Kahve.....	93
Resim 4.13. 1960 Yat Limanında Asmalı Kahve	94
Resim 4.14. Asmalı Kahve'nin Bulunması Gereken Yerde Yer Alan Dolgu Alanı,.....	94
Resim 4.15. Eski Kaleiçi Limanı	95
Resim 4.16. Eski Kaleiçi Limanın İçerisinde Bulunan Deniz Yüzeyi.....	95
Resim 4.17. Yat Limanı Fonksiyonu Doğrultusunda Oluşan Yeni Dolgu Alanı	96
Resim 4.18. Yat Limanı Fonksiyonu Doğrultusunda Oluşan Dolgu Alanı	96
Resim 4.19. Eski Kaleiçi Limanı İçinde Yer alan Deniz Yüzeyi	97
Resim 4.20. Kaleiçi Yat Limanında ki Dolgu Alanından Kaynaklı Yapı Yoğunluğu ..	97
Resim 4.21. Yat Limanı Fonksiyonu Doğrultusunda İnşa Edilen İskele.....	98
Resim 4.22. Yat Limanı Fonksiyonu Verildikten Sonra İnşa Edilen Beton İskele	99
Resim 4.23. Eski Kaleiçi Limanı İskelesi	99

Resim	Sayfa
Resim 4.24. Yat Limanı Fonksiyonu Doğrultusunda İnşa Edilen Beton İskele	100
Resim 4. 25. Eski Kaleiçi Limanı İskelesinde Günlük Yaşam.	103
Resim 4. 26. Eski Kaleiçi Limanı İskelesinde Günlük Yaşam	103
Resim 4.27. Kaleiçi Yat Limanı İskelesinde Günlük Yaşam	104
Resim 4.28. Kaleiçi Yat Limanı Turistik Tur Acentesi	104
Resim 4.29. Kaleiçi Yat Limanında Sokak Müzisyenleri.....	105
Resim 4.30. Kaleiçi Yat Limanında Midyecilik	105

KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış simgeler ve kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar	Açıklamalar
AB	Avrupa Birliği
ATAK	Akdeniz-Ege Turizm Altyapısı ve Kıyı Yönetimi
D.P.T.	Devlet Planlama Teşkilatı
GEEAYK	Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu
ICCROM	International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property - Kültürel Varlıkların Korunması ve Onarımı Araştırma Merkezi
ICOMOS	International Council on Monuments and Sites - Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi
KTVKK	Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu
KUDEB	Koruma Uygulama Denetim Bürosu
O.D.T.Ü.	Orta Doğu Teknik Üniversitesi
SHP	Sosyal Demokrat Halkçı Parti
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TUSAP	Turizm Sektörü Ana Planı'nın
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization - Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu

1. GİRİŞ

Estetik, sanat ve mimari açıdan özgün özellikler taşıyan ve günümüze kadar bu özellikleri aktarmayı başaran kültürel ve doğal; bahçeler, meskûn alanlar, tarihi doku vb. yapıları içeren “kentsel koruma alanları” ülkemizde bol miktarda bulunmaktadır. Bu nedenle; tarih boyunca bu alanlar dikkate alınmış, uluslararası platform takip edilmek suretiyle güncel gelişmelere ayak uydurulmaya çalışılmış ve bu bağlamda dünyada yapılan çalışmalara büyük ölçüde katılım sağlanarak birtakım sorumluluklar alınmıştır.

Kara ve suyun birbirine dokunduğu yerler olarak özetlenebilecek olan kıyı alanları, deniz seviyesine yakın alanlarda yer alması ve karasal alanlara oranla daha yumuşak iklimi ve yaşamayı kolaylaştıran koşulları nedeniyle, her zaman yerleşim yeri olarak insanoğlu için tercih edilmiştir. Kıyı alanları; farklı disiplinler arasında farklı tanımlara ve mevzuata bir şekilde konu olmuş olan ve sadece “kıyı” olması açısından doğal olarak taşıdığı nitelikler nedeniyle korunması gereken alanlardır.

Üç tarafı denizlerle çevrili ülkemiz tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapmış olup kıyı alanlarının kentsel koruma alanları ile çakıştığı alanlar açısından oldukça zengindir.

Kentsel sit alanları ve kıyı alanlarının çakıştığı bu bölgelerde iki ayrı mevzuat bir arada yürür. Bu alanlarda, kıyı alanlarını korumaya yönelik özel bir kanun olan Kıyı Kanunu ve Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu gibi iki güçlü koruma yasası bir arada yürütülmesine rağmen, merkezi ve yerel idarelerin arasında kalan ve farklı amaçlar doğrultusunda gerçekleştirilen imar uygulamaları sonucunda olumsuz etkilenen alanlar olmaktadır. Ayrıca hızlı kentleşmenin yanı sıra, kitle turizminin de etkisi ile kıyı bölgelerine artan talep; sit alanlarının korunmasını zorlaştırmaktadır. Koruma kapsamında kıyı kanunu ve koruma mevzuatının ise çeşitli çelişkileri olması, bu korunma durumunu zaman zaman sekteye uğratan bir diğer problem olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu çalışma da kentsel koruma alanları ile 3621 sayılı Kıyı Kanunu’na konu kıyı ve sahil şeridinde kalan alanların çakıştığı durumlarda, koruma ve planlama açısından hükümler içeren yasal düzenlemelerin oluşum ve son olarak geldiği noktanın birlikte değerlendirilmesi, bu alanların mimari açıdan korunması ve sürdürülebilirliğine yönelik öneriler geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

Bu tez kapsamında; Türkiye’de “kıyı alanları” ve “kentsel sit alanları” ayrı ayrı olmak üzere kavramsal olarak incelenmiştir. Daha sonra bu alanların çakıştığı bölgelerde yapılan uygulamalar yasal ve yönetsel açıdan değerlendirilerek yasal, mekânsal ve sosyal sorunlar Antalya İli Kaleiçi mevkiinde yer alan kentsel sit alanı ve kıyı alanları örneği üzerinden belirlenerek bir takım çözüm önerileri oluşturmak amaçlanmıştır.

Çalışmanın konusu, amacı ve kapsamı genel hatlarıyla belirlendikten sonra bu sınırlar içerisinde yerli ve yabancı literatür ve konuya ilişkin daha önce yapılmış doktora ve yüksek lisans tezleri gözden geçirilmek suretiyle bilgi toplanarak, ilgili kurum ve kuruluşlardan elde edilen rapor, belge ve bilgiler ile ulusal ve uluslararası sözleşmeler ve raporlar değerlendirilerek kıyı yapısı ve kentsel sit alanı yerinde incelenmiştir.

Söz konusu araştırmalar sonucunda elde edilen bilgi, belge ve değerlendirmeler sonucunda mevzuata ve uygulamaya yönelik öneriler oluşturulmuştur.

Tespit edilen problemlerin örneklenmesinde; Antalya İli, Kaleiçi mevkiinde yer alan Kaleiçi yat limanı yapısının, geri sahasının ve bölgenin kültürel ve sosyal dokusunun tarihsel süreçte uğradığı değişimler, günümüze kadar alanda onaylanan imar planları, koruma amaçlı imar planları ve koruma statüsüne ilişkin yapılan ilanlar ve bu yaptırımlar doğrultusunda yapılan uygulamalar sonucunda, kentsel sit ilan edilmesine neden olan özgün değerlerin ne ölçüde korunabildiği, bu uygulamaların sonuçları ve zaman içerisinde yaşanan değişimler üzerinden karşılaştırma yöntemi ile değerlendirilmiştir.

Tez, beş ana bölümden oluşmaktadır.

Tezin ilk bölümü giriş kısmıdır. Bu kısımda çalışmanın amacı, kapsamı ve yöntemi tanımlanmıştır.

Tezin ikinci bölümünde tarihi çevre koruma, kentsel sit alanları ve kıyı ile ilgili bir kavramsal çerçeve çizildikten sonra ülkemizin de dâhil olduğu uluslararası düzeyde, kıyı ve tarihi çevre koruma politikalarının tarih boyunca geçirdiği süreçten bahsedilmiştir.

Tezin üçüncü bölümünde kentsel koruma alanları ile Kıyı Kanununa tabii alanların çakıştığı alanlara bir örnek olarak seçilen Antalya Kaleiçi Kentsel Sit Alanının günümüze kadar geçirdiği süreç incelenmiştir.

Dördüncü bölümde Antalya Kaleiçi Kentsel Sit Alanı örneği üzerinden kıyı alanlarındaki imar uygulamalarının kentsel sit alanlarına etkilerine ilişkin sorunlar belirlenmiş ve yerinde yapılan incelemede elde edilen veriler ile birlikte literatür taranarak sorunların varlığını ortaya çıkarabilecek nedenler araştırılmıştır.

Son bölüm olan beşinci bölümde ise dördüncü bölümde belirlenen sorunlar doğrultusunda Antalya Kaleiçi Kentsel Sit Alanına ilişkin sorunlar belirleyen ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri sunan bir değerlendirme yapılmıştır.

2. TARİHİ ÇEVRE KORUMA ve KIYI MEVZUATINA GENEL BAKIŞ

İnsanoğlunun varoluşu ile başlayan kültürel tarih binlerce yıllık bir süreç olup günümüze kadar ulaşabilmiş örnekleri ile kıymetli bir mirastır.

2.1. Tarihi Çevre Koruma Kavramı, Tanımı ve Kapsamı

Tarihi çevre denildiğinde daha çok kentsel sitler kastedilmekle birlikte, kırsal tarihi ve arkeolojik sitlerde bu kapsam içinde değerlendirilir. Tarihi çevreler etkileyici görünümüleri, çeşitli üslup ve biçimleri barındıran zengin düzenlemeleri, özenli işçilikleri ile yaratıcılığın göstergesidirler. Geçmiş uygarlıkların sosyal ve ekonomik yapısına, hayata ve estetiğe bakışına ilişkin birçok detay bu çevrelerde gizli olmakla birlikte, eski yerleşim yerleri bugünü tanımlamaya yönelik bir araç olarak değerlendirilebilmektedir [1].

2.1.1. Koruma kavramı

Koruma kavramı; *“kentlerin belli kesimlerinde yer alan çağ bilimsel ve yapı tasarımcılık değerleri yüksek yapılarla, anıtların ve doğal güzelliklerin- kentte bugün yaşayanlar gibi- gelecek kuşaklara da yaşatılarak aktarılması için her türlü yıkıcı, saldırgan ve zararlı eylemler karşısında güvence altına alınması”* olarak tanımlanmaktadır [2].

Birleştirici anılar, kültürün ve kültürlerin ürünü olan uygarlıkların temelidir. Günümüzün zorlayıcı, maddi gerçekleri karşısında böyle tanımlar insana biraz romantik gelmekle birlikte, her yeni kültür aşamasına ortak bir platformdan, ortak bir düzeyden hareketle başlanabilir. Geçmiş insanları bir amaç uğrunda birleştiricidir ve eskiden gelen simgeler, ortak eylemleri hazırlayıcıdır [3].

Korumanın temel sorunlarından biri neyin korunacağıdır. Venedik Tüzüğü'nün genişletilmiş anıt kavramı 1976'da UNESCO tarafından kültürel geleneklerle ilgili bütün maddi varlıkları kapsamak üzere “kültürel varlık” olarak özetlenmiş, 1983'te çıkarılan 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'na alınan bu kavram, değişik uygarlıkların sanat anlayışı, bilim ve teknik düzeyi, sosyal yaşam hakkında somut veriler sağlayan ve korunmalarında kamu yararı görülen eşya ve yapıtları kapsamaktadır. Estetik ve bilimsel açıdan değer taşıyan jeolojik oluşum, bitki örtüsü, su ögesi, yabani yaşam

bölgeleri, tarihi bahçeler “doğal varlık” kapsamına girmektedir. Taşınır ve taşınmaz kültür varlıkları olarak iki ana bölümde incelenen korunacak özellikleri bulunan, doğal ya da insan yapısı ya da ikisinin ortak ürünü olan alanlara sit denilmekte olup özelliklerine göre doğal, tarihi, arkeolojik, kentsel, kırsal ve karmaşık olarak sınıflandırılmaktadır [1].

1975 yılının Avrupa Mimari Miras yılı ilan edilmesi ile başlayan süreç sonunda yayınlanan “Amsterdam Bildirgesi” ile; mimari mirasın tek yapı ölçeğinde korunması yaklaşımı, kentsel ve kırsal tarihi doku ve çevrenin, kimlik ve bağlamını oluşturan bütün özellikleri ile ekonomik, sosyal, yönetsel ve yasal yönleri de gözetilerek korunması anlayışına dönüşmüştür. “Bütünleşik Koruma” adı verilen bu süreç, tarihi doku ve çevrenin bütün öge ve boyutları ile korunmasını içerirken, sürdürülebilirliği sağlamak adına bölge halkının sosyal ve ekonomik yapılarını iyileştiren, istihdam ve katma değer yaratan stratejileri kapsayan yasal ve yönetsel önlemlerin alınmasını da gerektirmektedir [4].

Taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarını korumanın önemli araçlarından birinin planlama olduğu kuşkusuzdur. Ülkemizde planlamaya yönelik gelişmeler, dünyadaki gelişmeler ile paralellik göstererek 1950’li yıllardan itibaren kurumsallaşmaya ve hukuksal bir tabana oturmaya başlamıştır. 1951 yılında Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu’nun kurulması koruma konusunda kurumsallaşmanın ilk adımı olmuştur. 1970’li yıllara kadar bina ölçeğinde kalan koruma kavramı 1973 yılında çıkan 1710 sayılı “Eski Eserler Yasası” ile birlikte sit alanı ölçeğine ulaşmış ve ülkemizdeki taşınmazların saptama, belgeleme ve tescil işlemleri yapılmaya başlanmıştır. 1980’li yıllarla birlikte kentsel koruma ölçeğinde akademik çevreler bilimsel olarak uygulamaya katılmaya başlamıştır. 1983 yılında 2863 sayılı “Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yasası” çıkarılmış ve bu yasa ile tanımlanan Koruma Amaçlı İmar Planı kavramı kentlerin koruma altına alınan tarihi dokularının bu alanlar özelinde oluşturulan bir plan ile değerlendirilmesi ve korunması çalışmaları başlamıştır. Böylelikle koruma altına alınan alanların tarihsel ve kültürel miras olarak görülen fiziksel yapıları ile birlikte sosyal yapılarının da korunması hedeflenmiştir. Ancak bu dönemde yapılan tüm planlarda finansal kaynak olarak görülen ve Kalkınma Planlarında da bahsedilen “turizm” kimliği, bu hedeflerin gerçekleşmesini amaçlamış fakat koruma alanında beklenen başarıyı gösterememiştir. Bunun başlıca nedeni ise turizmin ihtiyaç duyduğu fiziksel mekânın oluşturulabilmesi için söz konusu koruma alanlarının fiziksel yapısının değişmeye başlaması ve bunun da beraberinde sosyal yapıyı olumsuz yönde etkilemesidir. 2004 yılından itibaren de 5226 sayılı yeni yasa ile yerel

yönetimlerin ve halkın da katılımını hedefleyen yeni planlama anlayışı ile belediyeler uluslararası işbirliği ile kentlerin korunmasında öncü olmaya başlamıştır. Değişen bu sistem ve koruma kavramına getirilen yeni boyut ile koruma-planlama olgusunda Kültür ve Turizm Bakanlığı, TBMM Milli Saraylar Daire Başkanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Yerel Yönetimler (Belediyeler ve İl Özel İdareleri), Koruma Bölge Kurulları görev almakta ve uygulama yapmaktadırlar. Daha önce tek tek ele alınan sit alanları artık bir bütün olarak ele alınmaya başlamıştır [5].

2.1.2. Sit ve kentsel sit alanı kavramı

Sit kavramı; “*korunmaya değer bulunan doğal, insan ürünü ya da doğa ve insan ortak ürünü olan taşınmaz kültür varlıklarının yer aldığı alan*” olarak tanımlanmakta olup sahip oldukları özellikleri doğrultusunda doğal, tarihi, arkeolojik, kentsel, kırsal ve karmaşık olarak sınıflandırılabilir [1]. Kentsel sit “eski kentlerin uyumlu düzenini, mimari bütünlüğünü, donatılarını koruyabilmiş sokaklar, mahalleler, alanlar” olarak özetlenebilir.

Kentsel sitler koruma ve kullanma koşullarına ilişkin 19.04.1996 tarih ve 419 sayılı İlke Kararı, 5226 sayılı “*Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ile Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun*” ve buna bağlı çıkarılan yönetmelikler kapsamında aşağıda belirtildiği şekilde yeniden düzenlenen 04.10.2006 tarih ve 720 sayılı İlke Kararının “*Kentsel Siten Tanımlanması ve Sınırlarının Belirlenmesi*” başlıklı birinci bölümünde (Ek- 5);

Kentsel sitler, mimari, mahalli, tarihsel, estetik ve sanat özelliği bulunan ve bir arada bulunmaları sebebiyle teker teker taşıdıkları kıymetten daha fazla kıymeti olan kültürel ve tabii çevre elemanlarının (yapılar, bahçeler, bitki örtüleri, yerleşim dokuları, duvarlar) birlikte buldukları alanlardır. Kentsel sit alanının bulunduğu çevre içinde korunmasında, geliştirilmesinde etkinlik taşıyan ve kentle bütünleşmesine olanak sağlayacak kararlara konu alanlar ise etkileşim geçiş sahası olarak tanımlanır.

şeklinde hükme bağlanmıştır.

2.1.3. Tarihi çevre koruma alanındaki yasal düzenlemeler

Çağdaş korumanın kuramsal temelleri 20. Yüzyılda atılmış ve 2. Dünya savaşı sonrasında Avrupa’da kentsel koruma çabaları hız kazanmıştır [6]. Avrupa’da tarihi çevre koruma

alanlarındaki yasal yaptırımlar ve düzenlemeler; uluslararası organizasyonların düzenlediği kongrelerde alınan kararların uluslararası antlaşmalar ve tüzükler aracılığıyla yasal temellere oturtulması ile oluşturulmuş ve bu yasal düzenlemeler birçok başka düzenlemeye de temel kaynak olmuştur.

Çizelge 2.1. Uluslararası Platformda Ülkemizin de Taraf Olduğu Temel Yaptırım ve Düzenlemeler [7, 8].

Sivil-Mesleki Organizasyonlar	<ul style="list-style-type: none"> • Atina Konferansı, Tarihi Anıtların Korunması ile İlgili Mimar ve Teknisyenlerin Uluslararası Konferansı (21-30 Ekim1931) • Uluslararası Tarihi Anıtlar Mimar ve Teknisyenleri I. Kongresi (Paris, 1957) • Uluslararası Tarihi Anıtlar Mimar ve Teknisyenleri II. Kongresi – Venedik Tüzüğü (Venedik, 25-31 Mayıs 1964). 1964 Venedik Kongresi ve 1965 yılında Uluslararası ICOMOS’un kurulmasının hemen sonrasında ülkemizde GEEAYK bir kararla Venedik Tüzüğü’nü kabul etmiş ve tüzük metni 1968 yılında ilk defa Vakıflar Dergisi’nde yayımlanmıştır.
UNESCO	<p>UNESCO</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dünya Mirası Antlaşması (1972); Birleşmiş Milletler Teşkilatı’nın alt organizasyonu olan, dünya insanların eğitim, kültür ve bilim yoluyla birbirleriyle yakınlaşmalarını ve bu konudaki araştırma, geliştirme faaliyetlerini yürütmeyi ve ortaya çıkan kültürel varlıkları korumayı amaçlayan, 24.10.1945’te kurulan UNESCO’dur Bu organizasyonla bağlantılı tarihi anıtların ve sitlerin korunması, muhafaza edilmesi ve değerlendirilmesine yönelik teorileri, yöntemleri, teknikleri ve ilgili her türlü araştırmayı desteklemeyi ve yönlendirmeyi amaç edinmiş olan, 1965’te Varşova’da kurulan ICOMOS ve yine kültürel mirasın korunmasında çalışan bir diğer organizasyon da 1991 de Roma’da kurulan ICCROM dur.
Avrupa Konseyi	<p>Avrupa Konseyi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Avrupa Mimari Miras Tüzüğü (Amsterdam Bildirgesi) (1975) 2. Dünya Savaşı sonrası Avrupa’ındaki maddi-manevi kayıpların bir daha yaşanmaması için güven ve işbirliği ortamının sağlanmasını ve Avrupa kültürel benliğinin oluşması ile gelişmesine katkıda bulunmayı amaç edinen, 5 Mayıs 1949’da kurulmuş olan Avrupa Konseyi’dir.

Çizelge 2.2. Türkiye’de tarihi korumaya yönelik yasal düzenlemeler [1, 9].

Ebniye Nizamnameleri	<p>1848 Ebniye Nizamnameleri ; büyük kentlerdeki ulaşım, yeni yapılaşma vb. konularda çağdaş tanım ve uygulamalar getirmeyi amaçlamakla beraber, yapılaşmış alanlardaki eski yapılara ilişkin bazı hükümler de içermektedir.</p> <p>1849 2. Ebniye Nizamnamesi; Cami avlularında yapılaşma yasağı koyulması (m.32) gibi korumaya ilişkin hükümler yer almaktadır.</p> <p>1864 Turuk ve Ebniye Nizamnamesi; Asıl amacı yangınları önlemek olan bu yasal düzenleme mevcut yapıların dış onarımlarında (cephe kaplaması, saçak, kepenk vb.) ahşap kullanılmasını yasaklamak” gibi mevcut yapılarla ilgili çeşitli hükümler içermektedir.</p>
Asar-ı Atika Nizamnamesi	<p>1869 Asar-ı Atika Nizamnamesi; ile ilgili olarak “yabancı araştırmacıların yapacağı kazılarla ilgili kararlar içermekte olup kültür varlıklarının korunması ilk yasal düzenlemedir. 1874, 1884, 1904, 1906 yıllarında değişiklikler geçirmiştir.</p>
Eski Eserler Kanunu	<p>25.04.1973 tarihinde gereksinmelere cevap veremeyen eski yasalar kaldırılarak yerine 1710 sayılı Eski Eserler Kanunu kabul edilmiştir.</p>
Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu	<p>21.07.1983 tarihinde 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kabul edilmiştir. Yeni yasanın amacı; “... korunması gerekli taşınır ve taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ile ilgili tanımlamaları belirlemek, yapılacak işlem ve faaliyetleri düzenlemek, bu konuda gerekli ilke ve uygulama kararlarını alacak teşkilatın kuruluş ve görevlerini tespit etmektir.”</p>

Çizelge 2.1 ve Çizelge 2.2’de tarihi koruma çalışmalarının Avrupa’da ve Türkiye’de ki gelişim süreci incelenmiştir. Kültür varlıkları ile ilgili yasal yönetsel düzenlemelerde kıyı alanları ile ilgili olarak özelleşmiş herhangi bir yaptırım ya da düzenleme bulunmamakta olup genel olarak kıyı alanlarının diğer tüm alanlarla bir bütün olarak değerlendirildiği görülmektedir (Çizelge 2.1, Çizelge 2.2).

Naycı’nın tespit ettiği gibi; kıyı alanlarında kültür varlıklarını korumaya yönelik çalışmaların; sit alanları, milli parklar, özel çevre koruma bölgeleri, gibi koruma altına

alınan alanlarda ilgili kurumların kıyı ve iç bölge ayrımı yapmadan geliştirildikleri tek tip planlama ve yönetim araçları ile; koruma altına alınmayan bölgelerde ise 3621 sayılı Kıyı Kanunu ve 3194 sayılı İmar Kanunu'na göre yürütüldüğü görülmektedir [10].

2.2. Kıyı Kavramının Tanımı ve Kapsamı

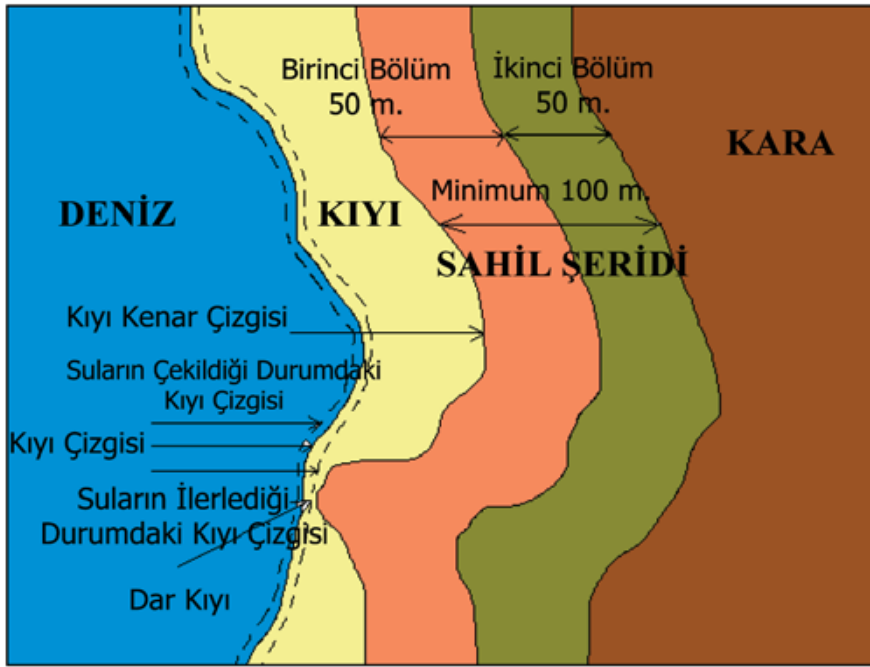
Tarihi süreçte kıyılar, kullanım amaçlarına göre pek çok farklı bilim dalı tarafından farklı şekillerde tanımlanmıştır. Kıyılar en basit şekilde; akarsu, göl, deniz ve okyanus gibi farklı büyüklüklerde olabilen su kütlelerini sınırlayan kara parçası şeklinde tanımlanabilir.

Bilimin evrenselliği doğrultusunda kıyı alanları çok disiplinli bilimlerce *“Kıyı; okyanus, deniz veya göl sularının çekildiklerinde oluşturdukları sınır ile suyun aşındırma ve biriktirme eylemleri sonucunda meydana gelen kumluk, çakıllık, taşlık, sazlık, bataklık gibi unsurların yayıldığı sınır arasındaki bölge, kıyı ile kıyı kenar çizgisi arasında kalan şerit”* olarak tarif edilmektedir [11].

Ülkemiz mevzuatından gelen tanımlara bakıldığında;

Kıyı Çizgisi: Deniz, tabii ve suni göl ve akarsularda, taşkın durumları dışında, suyun karaya değdiği noktaların birleşmesinden oluşan çizgi, **Kıyı Kenar Çizgisi:** Deniz, tabii ve suni göl ve akarsularda, kıyı çizgisinden sonraki kara yönünde su hareketlerinin oluşturduğu kumluk, çakıllık, kayalık, taşlık, sazlık, bataklık ve benzeri alanların doğal sınırı, **Kıyı:** Kıyı çizgisi ile kıyı kenar çizgisi arasındaki alan, **Sahil Şeridi:** Kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde yatay olarak en az 100 metre genişliğindeki alan

şeklinde tanımlanmıştır (Şekil 2.1)(EK-1).

Şekil 2.1. Kıyı Kanununa Göre Kıyı Tanımlarını Gösterir Kroki [12].

Kara ve deniz arasındaki sınır, haritalar üzerinde genellikle net bir biçimde tanımlanmamıştır. Bunun sonucu olarak aşama aşama bir geçiş bölgesi oluşmuştur. Bu geçiş bölgesi genellikle kıyı şeridi veya kıyı alanı olarak adlandırılır. Kıyı kara ile denizin birleştiği yerdir. Kara ile denizi birleştiren çizgi, kum yığılmalarının, gelgit olaylarının, fırtınaların etkileriyle kara ve deniz arasında etkileşimli bir bölge oluşmakta ve bu bölge kararlı bir şekilde değişmeye devam etmektedir.

Kıyı kavramının yaşamsal değerler taşıması açısından değerlendirilmesi sonucunda karşımıza “kentsel kıyı” kavramı çıkmakta olup bu kavram, doğal halde bulunan kıyılardan farklı olarak ele alınmalıdır. Tarih sürecinde her zaman kentlerin kurulacağı alanlar kıyı alanları ağırlıklı seçilmiştir. Kentsel kıyı alanları tanımı kapsamında arazi “*tek tarafı kentsel öğeler ile diğer tarafı ise doğal yapısı gereği su ile sınırlandırılmış alanlardır*” şeklinde belirlenebilir [13].

2.2.1. Kıyı kullanımının ülkemiz tarihi açısından gelişimi

Kıyının genel ve özel tanımları doğrultusunda ülkemiz kıyılarının mevcut durumunun sağlıklı bir biçimde değerlendirilebilmesi için öncelikle, kıyı alanlarının gelişimini-değişimini etkileyen politik süreçlerin ve bunların mevzuata yansımalarının tarihsel bir perspektifte değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda zaman içerisinde, Cumhuriyet

öncesi düzenlemelerin kıyı gelişimine olan genel etkilerinden başlayarak, günümüz mevzuatı çerçevesine ulaşılan kadar kıyının nasıl tanımlanarak mekansallaştırıldığı konusu aşamaları ile incelenmiştir.

Osmanlı İmparatorluğu döneminde kıyı kavramının günümüze kadar uzanan anlayışa paralel olarak ele alındığı görülmektedir. Osmanlı toprak düzeninde de kıyıların devlet malı sayıldığı, 1858 sayılı Arazi Kanunu dolgu yapılmasına ve özel mülkiyete izin veriyor olsa da 1876 sayılı ‘Mecelle’de, deniz ve göllerin herkesin ortak malı olduğunun ifade edildiği bilinmektedir. Kıyının Türk Hukukundaki ilk yasak tanımı ve korunması ilkesi ise 1926 yılında kabul edilen 643 sayılı Medeni Kanun’da yer almaktadır. Bu kanunun 641 sayılı maddesinde yer alan “Sahipsiz şeyler ve menfaat’ı umuma ait mallar devletin hüküm ve tasarrufu altındadır.” ifadesi ile kıyıların kullanımının herkesin yararlanmasına açıldığı görülmektedir [14].

Ancak mekânsal gelişime asıl yön veren, başlangıcı itibariyle, Cumhuriyet dönemi sonrası 60’lı yılların planlı dönem sürecidir. Bu dönemin gerekçesi; “kalkınma planlarında; insan hak ve hürriyetlerini, milli dayanışmayı, sosyal adaleti, ferdin ve toplumun huzur ve refahını gerçekleştirmeyi ve teminat altına almayı mümkün kılacak bir demokratik düzeni kesin olarak seçmiş olan Türk Milletinin, Anayasamızda açık ifadesini bulan iktisadi ve sosyal hayatı, keyfi ve plansız davranış tecrübelerine son verip adalete, tam çalışma esasına ve herkesin insan haysiyetine yaraşır bir yaşayış seviyesi sağlanması amacına göre düzenleme arzu ve azmine uygun olarak: Milli tasarrufu artırmak, yatırımları toplum yararına, gerektirdiği önceliklerle yöneltmek ve iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı demokratik yollarla gerçekleştirmek” olarak ifade edilmiştir [15].

Her ne kadar, çok geniş bir perspektif barındırsa da ülkemizin üç tarafı denizlerle çevrili olması ve yerleşim alanlarının kıyısal alanlarda yer seçmiş olması, doğrudan planlı süreç politikalarından kıyıların etkilenmesini sağlamıştır. Dolayısıyla; bu alanlarda ki yasal-yönetmeliksel gelişmelerin ifade edilmesi gereği doğmaktadır.

2.2.2. 3621 sayılı Kıyı Kanunu

3621 sayılı Kıyı Kanunu'nu 17.04.1990 tarih ve 20495 sayılı Resmî Gazete 'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir (Ek-1). Kanun maddeler halinde aşağıdaki gibi özetlenmiştir.

1. madde- Amaç

Kıyı olarak tanımlanan yerlerde “koruma” ve “kullanma” kavramlarının esaslarına dair temel bakış açısının belirlendiği görülmektedir.

Korumanın kapsayacağı alanın; “deniz, tabii ve suni göl ve akarsu kıyıları ile bu yerlerin etkisinde ve devamı niteliğinde bulunan sahil şeritlerini” şeklinde tanımlandığı, bu alanların ne yönden korunacağına ise sadece doğal ve fiziksel özelliklerinin değil kültürel özellikleri ile birlikte tam olarak “doğal ve kültürel özelliklerinin gözetilmesi” şeklinde özetlendiği, ‘kullanma’ kavramına yönelik olarak ‘toplum yararına açık ve kamu yararına kullanılması’ ilkesinin temel alındığı anlaşılmaktadır.

3. madde- İstisnalar

Kendi de bir özel kanun olan Kıyı Kanununun diğer özel kanunların hepsinin üstünde bulunduğu, diğer özel kanunlar uyarınca belirlenmiş veya belirlenecek yerlerde ise ancak özel kanunların Kıyı Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin geçerli olduğu hükme bağlanmıştır. Ülke güvenliği ile doğrudan ilgili harekât ve savunma amaçlı yerlerin kendi özel kanunları hükümlerine tabii olmakla birlikte bu kullanım alanlarında yer alacak konut ve sosyal tesislerin istisna dışında bırakılarak yine kıyıların korunma önceliği vurgulanmıştır.

5. madde- “Genel Esaslar”

Kanunun temel ilkelerini destekler bir şekilde kıyıların mülkiyeti ve kullanım kapsamı ile tamamen kamuya ait olduğunun altı çizilmiştir.

6. madde- “Kıyının Korunması, Yapı Yasağı ve Kıyıda Yapılacak Yapılar”

Bu madde ile kıyının kamu yararına kullanımı ve kıyıyı korumak amacına yönelik yapılabilecek alt yapı ve tesisler, faaliyetlerinin özellikleri gereği kıyıdan başka yerde yapılması mümkün olmayan planlı plansız ne gibi yapı ve tesislerin yapılabileceği belirlenmişken 2005 ve 2008 yıllarında yapılan değişiklikler ile kıyılarda yapılabilecek yapılara eklenen tesisleri ile birlikte kıyı kanununun temel amacına nasıl uyum sağlayacağı tam olarak açıklanmayan konaklama kavramının da kıyı da yapılabilecek yapılar arasında anılmaya başlandığı görülmektedir.

7. madde- “Doldurma ve Kurutma Yoluyla Arazi Kazanma ve Bu Araziler Üzerinde Yapılabilir Yapılar”

Sadece “*kamu yararının gerektirdiği hallerde*” doldurma kurutma yolu ile arazi elde etme yoluna gidilebileceği belirtilmiştir.

Eke 7. maddeyi;

Bu madde ile vurgulanan özellik dolgu alanlarını elde etme sürecinin olağan değil istisnai bir durum olduğudur. İşte bu nedenlerle merkezi yönetim dolgu alanları planlamasını bizzat onama yetkisini tekrar kendisine almıştır. Burada amaç mahalli idarelerin yerel istek ve ihtiyaçlarını ülke genelinde irdeleyerek bu talepleri dengelemektir [14].

şeklinde yorumlamıştır.

8. madde - “Sahil Şeridinde Yapılabilir Yapılar”

Bu alanlarda öncelikle uygulama imar planı yapılmaksızın hiçbir yapı ve tesis yapılamayacağını altı çizilmiştir.

Yine kıyı alanlarında olduğu gibi bu alanlarda da “*Uygulama imar planı bulunan yerlerde duvar, çit, parmaklık, tel örgü, hendek, kazık ve benzeri engeller oluşturulamaz. Moloz, toprak, cüruf, çöp gibi kirletici ve çevreyi bozucu etkisi olan atık ve artıklar dökülemez, kazı yapılamaz.*” hükmü belirlenerek sahil şeritlerinde mülkiyet söz konusu olmasına rağmen bu alanlarında kamuya ait olduğu, kamu yararına yönelik kullanılabileceği kabul edilmiştir.

9. madde -“Kıyı Kenar Çizgisinin Tespiti”

Kıyı kenar çizgisinin tespitine ilişkin esasları belirleyerek kıyı alanlarının tam olarak neresi olduğu ilgili disiplinlerden uzmanların katılımı ile planlamaya yönelik net olarak belirlenerek herhangi bir esnekliğe yer bırakılmamasının amaçlandığı görülmektedir.

11. madde “Kıyıda ve Doldurma ve Kurutma Yoluyla Kazanılan Araziler Üzerinde Yapılanmalara İzin Verilmesi”

Bu alanların devletin hüküm ve tasarrufu altında olan yerlerden olması nedeniyle devlet adına izinlerin Maliye ve Gümrük Bakanlığında alınacak kullanım izin belgesinin yeterli olacağı anlaşılmaktadır.

12. maddesi -“Tapuya Şerh Verilmesi”

Bu kanunun 8. maddesi kapsamında yapılan yapıların bu durumunun tapuda şerh olarak belirtilmesi, böylece uygulama sırasında konunun değerlendirilmesi sağlanmaya çalışılmıştır.

3621 sayılı Kıyı Kanununun 16 maddesi uyarınca Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik 3 Ağustos 1990 tarih ve 20594 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir (Ek-2).

2.3. Ülkemizin de Dâhil Olduğu Uluslararası Düzeyde, Kentsel Koruma ve Kıyı Politikalarına Tarihsel Süreç Çerçevesinde Genel Bakış

Türkiye’de doğal-kültürel alanların ve kıyıların korunmasına yönelik olarak 1982 Anayasası’nda iki önemli madde ile yasal düzenlemelere gidildiği görülmektedir. Anayasa’nın 43. maddesinde;

Kıyıları devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Deniz, göl ve akarsu kıyıları ile deniz ve göllerin kıyılarını çevreleyen sahil şeritlerinden yararlanmada öncelikle kamu yararı gözetilir. Kıyıların sahil şeritlerinin kullanım amaçları göre derinliği ve kişilerin bu yerlerden yararlanma imkân ve şartları kanunla düzenlenir.

ifadesine yer verilmiş olup bu doğrultuda 3086 sayılı Kıyı Kanunu 01.012.1984 tarih ve 18592 sayılı Resmi Gazete ’de yayınlanarak, bu kanuna ilişkin uygulama

yönetmeliği 18.5.1985 tarih 18758 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Böylece önceki Kalkınma Planlarında ifade edilen kıyıların kamu yararına kullanımını sağlamak ve ikinci konut yapımını önlemek üzere yasal düzenleme yapılması amacı ancak bu dönemde hayata geçirilmiştir. Anayasa'nın 63. maddesi ile de "*Devlet; tarih, kültür ve tabiat varlıklarının ve değerlerinin korunmasını sağlar, bu amaçla destekleyici ve teşvik edici tedbirleri alır*" ifadesi ile bu gibi değerlerin korunmasının sorumluluğunun Devlet'e ait olduğu belirtilmektedir. Bu dönemde kabul edilen 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu ve 2872 sayılı Çevre Kanunu ile doğal ve tarihi çevrenin korunmasına ilişkin getirilen çeşitli yasal koruma alanları ve dereceleri belirlenmiştir [10].

Barselona Sözleşmesi'nin bir alt çalışması olarak 1985 yılında başlatılan "*Akdeniz'de Ortak Öneme Sahip 100 Tarihi Kıyısal Sit*" programı ile; kıyılardaki kentleşme ve kontrolsüz turizm baskısına karşı bütüncül planlama çalışmaları kapsamında tarihi sitlerin korunmasına yönelik ilkelerin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda Akdeniz ülkelerinden seçilen 100 tarihi ve arkeolojik yerleşim sözleşmeye taraf olan ülkeler tarafından 1989 yılında onaylanarak programa alınmıştır. Türkiye'nin de taraf olduğu Program dâhilinde seçilen tarihi çevreler Antalya, Aspendos, Bursa, İstanbul, Ölüdeniz-Fethiye, Didim, Efes, Bodrum (Halikarnassos), Kekova, Kaunos, Milet, Priene, Knidos, Bergama (Pergamon), Phaselis, Troya ve Ksantos"dur [10].

1992 yılında Rio de Janeiro'da gerçekleştirilen Birleşmiş Milletler Dünya Çevre ve Kalkınma Konferansı sırasında, "*Gündem 21*" başlıklı somut bir küresel eylem planı benimsenmiştir. Bu plan ile tüm program alanlarına yönelik finansman politikalarının belirlenmesi, yeni kaynakların yaratılması, uygulanabilir teknik ve ekonomik araçların belirlenmesi, merkezi yönetim-yerel yönetim ilişkilerinin daha fazla yetki devri anlayışı doğrultusunda güçlendirilmesi, hükümet ve hükümet-dışı kuruluşlar arasında işbirliğinin geliştirilmesi ve halkın etkin katılımının sağlanması gibi öncelikler üzerine bina edilmektedir. Kısaca, sürdürülebilir gelişme ile uyumlu davranış değer yargıları ve eylemleri güçlendirecek global eğitimin önemli bir boyutu olarak genel kamu duyarlılığının artırılması gerektiği belirtilerek toplumsal uzlaşma olmadan sürdürülebilir kalkınma hedefine ulaşılamaz görüşü vurgulanmıştır [16].

Barselona Sözleşmesinin 4.3 (e) maddesi kapsamında, ilgili taraflar, bütünleşik kıyı alanları yönetimini teşvik etmek ve uygulamak için ortak bir çerçeve oluşturmak üzere “Akdeniz’de Bütünleşik Kıyı Alanları Yönetimi Protokolü” 24 Mart 2011’de yürürlüğe girmiştir. Taraflar Protokolün 5. ve 6. maddelerinde belirtilen amaç ve ilkeler doğrultusunda kıyı alanlarındaki tesisler ve yapıların kıyı ekosistemler, doğal kaynaklar, kültürel miras ve peyzaj alanları üzerindeki etkilerinin en aza indirgeyecek ya da telafi edilebilecek şekilde planlanması istenmektedir [17].

Akdeniz Eylem Planı çerçevesinde yürütülecek olan faaliyetlerin hukuki dayanağını oluşturmak üzere hazırlanan Barselona Sözleşmesi kapsamında (21 üye ülke, Grup 1: Cezayir, Fas, Libya, Mısır, Suriye, Lübnan, Tunus; Grup 2: Güney Kıbrıs, Avrupa Birliği, Slovenya, Yunanistan, Malta, İtalya, Fransa, İspanya; Grup 3: Arnavutluk, Hırvatistan, Bosna Hersek, Karadağ, Türkiye, Monako ve İsrail) 7 adet protokol bulunmakta olup 1992 yılında Rio de Janeiro’da yapılan BM Çevre ve Kalkınma Zirvesinde alınan kararların ruhuna uygun olarak, Barselona Sözleşmesi, 1995 yılında, deniz çevresinin yanı sıra, kıyı alanlarını da kapsayacak biçimde genişletilmiş, ayrıca, sürdürülebilir kalkınma hedefi, halkın katılımı, çevresel etki değerlendirmesi gibi unsurlar getirilmiştir. Bu çerçevede, yenilenen Sözleşme’nin adı “Akdeniz’in Deniz Çevresinin ve Kıyı Alanlarının Korunması Sözleşmesi” olarak değiştirilerek yürürlüğe girmiştir. Ülkemiz yeniden düzenlenen Barselona Sözleşmesi’ne 2002 yılı itibariyle taraf olmuştur. Barselona Sözleşmesi kapsamında oluşturulan 7 Protokolden sonuncusu olan “Akdeniz’de Bütünleşik Kıyı Alanları Yönetimi Protokolü’ne (ICZM)” ülkemiz henüz taraf olmamıştır [18].

2.4. Kalkınma Planlarında Tarihi Çevre Koruma ve Kıyı Alanları

2.4.1. Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1963-1967)

Kıyı alanlarına ilişkin etkilerini zamanla daha çok göreceğimiz turizm sektörüne dair mevcut durum tespitleri ve birtakım hedeflerin belirlenmeye başlandığı, turist potansiyelini arttırıcı reklam ve propaganda harcamalarını arttırma, turizm ile ilgili tatil köyleri, milli parklar vb. projeler ve bu projeleri gerçekleştirmeye yönelik mevzuat düzenlemeleri gibi hedeflerin belirlendiği görülmektedir [15].

2.4.2. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1968-1972)

Birinci planda tanımlanan hedefler ilk üç yılda genel olarak gerçekleşmişse de, tedbirlerin uygulamadaki aksaklıklar nedeniyle, zamanında alınamamış olduğu tespiti doğrultusunda kalkınmada önemli bir kaynak olarak görülen turizm sahaları; Batı ve Orta Avrupa'dan güney ve güneydoğuya doğru kayan turist akımından faydalanmak için gerekli konaklama kapasiteleri hızla artırılması amaçlanarak özel sektörün desteklenmesi, gerekirse kamu sektörünün yatırımcı olarak önderlik etmesi gerektiği düşünülmüştür. Bu gelişmeye paralel olarak turizm ve dış seyahat gelir ve giderleri arttırıcı yönde tedbir amaçlı liman hizmetleri, sigorta, komisyon ve hizmetlerle ilgili özellikle taşıma hizmetlerinde iyi bir organizasyon kurulması, yapılan hesaplamalar ve izlenecek turizm politikasına göre, tesis yatırımlarının yüzde 87 sinin kitle turizmine uygun işletmelere (3 ve 4 üncü sınıf oteller, motel, pansiyon, kamp ve tatil köyü) ayrılması gerektiği ve yeni kapasitenin, turistik yönden zengin bölgelerde yoğunlaştırılması öngörülmüştür [19].

2.4.3. Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1973-1977)

Planlı dönemde turist sayısı, turizm gelirleri ve konaklama tesisleri kapasitesindeki gelişmelerin plan hedeflerinin altında kaldığı ancak bununla birlikte turist sayısı ve turizm gelirlerinin artış hızlarının dünyadaki ortalama gelişme hızlarından fazla olduğu değerlendirilerek, turizm faaliyetlerinin Türkiye'nin her tarafına dağılmasının alt ve üst yapı bakımından bazı verimsiz yatırımlara sebep olacağı saptanmıştır.

Bu nedenle yatırımların öncelik bölgelerinde yoğunlaştırılması ilkesi benimsenerek üçüncü plan döneminde kurulacak tesislerin kapasite ve nitelikleri itibariyle kitle turizminin gereklerine uygun olmalarına dikkat edilerek öncelik bölgelerinde alt yapı yatırımları hava alanı yapımı, karayollarının iyileştirilmesi, yerleşmelerin su, elektrik ve kanalizasyon tesislerinin yapımı ve yat yavaşma yerleri inşaatına yönlenmesi, turizmin hızla geliştiği alanlarda, arazi kullanımını ve tesis alt yapı ilişkilerini düzenlemek, otel ve rekreasyon tesislerinin düzensiz gelişmesini önlemek amacıyla turizm alt ve üst yapı yatırımlarının fiziksel planlara uygun olarak yapılmasının sağlanması, Fiziksel planların yapılması ve uygulanmasında mülga İmar ve İskan Bakanlığı ile mülga Turizm ve Tanıtma Bakanlığı arasında işbirliği sağlanması, kıyıların, turistik ve milli park niteliğindeki alanların toplum yararına kullanılmasını ve korumasını sağlayacak mevzuat hazırlanması, toplum yararına

kullanmada öncelik fiziksel planları yapılmış veya turizmin hızla geliştiği yörelere verilmesi gibi tedbirler belirlenmiştir [20].

2.4.4. Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1979-1983)

1973 yılında başlayan ekonomik durgunluk ve petrol bunalımının dünyada olduğu gibi Türkiye'de de turizm hareketlerini sınırlamış olduğu, bunun sonucu olarak üçüncü plan döneminde turizm gelirlerinin istenen düzeye ulaşamadığı değerlendirilerek bu plan döneminde konaklama tesisleri yatırımlarının turizmde öncelikli yörelerde yoğunlaştırılması ve kitle turizmi gereklerine uygun tesisler kurulması esas alınarak, bu dönemde fiziksel planlama çalışmaları ile birlikte bu çalışmaların istenilen yönde ve sürede sonuçlanmasını da sağlamak üzere "Organize Turizm Bölgeleri'nin geliştirilmesine başlanması, deniz, göl ve nehir kıyılarının kamu yararlarına kullanılmasının sağlanması, ikinci konut yapımını önlenmesi amacıyla yürütülen yasal düzenlemelere ilişkin çalışmaların tamamlanmasının politika olarak belirlendiği görülmektedir. Ayrıca çevre sorunları ile ilgili başlığın altında deniz kirlenmesi ile ilgili 261. maddede Türkiye kıyılarının rüzgârlara açık olduğu, kirlenmiş yüzey suları ve akıntılarla çok etkilenmekte olduğu, kıyılardaki girintilerin de kirliliğin birikmesine neden olduğundan bahisle Türkiye'nin bu konuda ilk önlem olarak Akdeniz'in Korunması ile İlgili Barcelona Antlaşmasına katıldığına değinilmiş olduğu, böylece kıyıların korunmasına yönelik bakış açısına çevresel yönden kirliliğin önlenmesi bakımından değerlendirilmeye başlandığı görülmektedir [21].

2.4.5. Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1985-1989)

Türkiye'nin tabii tarihi, arkeolojik ve kültürel varlığı, kış, av ve su sporları, festival, sağlık ve gençlik turizmi ile mevcut diğer turizm potansiyeli, ekolojik dengeyi koruma, çevreyi temiz ve sağlıklı tutma ve güzelleştirme ilkeleri doğrultusunda değerlendirileceği, doğal ve kültürel çevre değerlerinin turizm amaçlı kullanımından koruma stratejileri ile turizm geliştirme stratejilerinin entegrasyonunun sağlanacağı, turizm kaynakları envanteri ile fiziksel planlama çalışmalarında ilgili kamu kuruluşları, bilim kurumları, gönüllü kuruluşlar ve özel sektör kurumları arasında işbirliği sağlanacağı gibi ilke ve politikaların belirlendiği, turizme yönelik çalışmalar değerlendirilirken çevresel değerlerin de öne çıkmaya başladığı görülür [22].

2.4.6. Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı (1990-1994)

Kıyıların sanayi, ticaret ve turizm sektörleri yönünden sosyal, ekonomik ve çevresel özelliklerini, mevcut liman kapasitelerini ve sektörel gelişmeye uygun kıyı kesimlerinin potansiyellerini belirleyecek bir çalışma gerçekleştirilmesi, insanlığın kültür ve tabiat mirası durumundaki değerleri etkin şekilde korunacak, çevre ile kültür peyzajı ilkeleri esas alınarak turizm faaliyet ve yatırımları planlanacağı ve uygulanacağı, doğal güzelliklerin ve kültürel değerlerin korunmasına öncelik verileceği, belirli sahaların korumaya alınarak turizme açılmasının teşvik edileceği gibi artık uygulamaya yönelik daha somut çalışmalara gidildiği ve bu yönde kararlar alınmaya başlandığı görülmektedir [23].

2.4.7. Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1996-2000)

Turizm sektöründe altıncı plan dönemindeki olumlu gelişmelere karşın, Akdeniz çanağındaki ülkelerle kıyaslandığında yatak kapasitesi, teknik altyapı (kanalizasyon, su, yol, çöp toplama ve imha, arıtma), tanıtım ve pazarlama, turizm eğitimi, ulaştırma (hava, deniz ve kara taşımacılığı), tur operatörlüğü, seyahat acenteliği gibi önemli konularda yetersizliklerin sürdüğünün görüldüğü gibi bazı mevcut durum tespitleri yapılarak; altyapının finansmanına mahalli idarelerin ve kullanıcıların etkin olarak katılımının sağlanamaması ve kamu finansman imkânlarının kısıtlı olması nedenleriyle Akdeniz-Ege Turizm Altyapısı ve Kıyı Yönetimi (ATAK) Projesi programlanan şekilde yürümediği, yat limanlarının yetersizliği ve inşaatlarının kaynak sorunu nedeniyle uzun sürmesinin sektörü olumsuz yönde etkilediği, turizmin çeşitlendirilememesinden kaynaklanan sorunların devam ettiği değerlendirilerek; turizmin mevsimlik ve coğrafi dağılımını iyileştirmek ve dış pazarda değişen tüketici tercihleri de dikkate alınarak yeni potansiyel alanlar yaratmak amacı ile golf, kış, dağ, yayla, termal, sağlık, yat, karavan, kurvaziyer, kongre ve eğlence turizmini geliştirme faaliyetlerine devam edileceği [24], Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı ile; Turizm hareketlerinin yoğunlaştığı bölgelerde yerel yönetimlerin ve halkın turizm ile ilgili kararlara katılması sağlanacağı, turizm üst yapısının yeterli bir altyapı ile bütünleşmesi için gerekli düzenleme ve teknik önlemlere ağırlık verileceği, Akdeniz-Ege Turizm Altyapısı ve Kıyı Yönetimi (ATAK) projesinin hızla uygulanması için gerekli düzenlemeler yapılacağı gibi politikalar doğrultusunda kıyılardaki uygulamalara ilişkin daha somut adımlar atıldığı görülmektedir [25].

2.4.8. Uzun Vadeli Strateji ve Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001-2005)

Turizm açısından önemli merkezlerdeki ulaşım altyapısının, öncelikle de hava alanlarının geliştirilmesi konusunun önemini koruduğu, turistik yerleşim alanlarında önemli bir sorun olarak ortaya çıkan çevre kirlenmesi ve altyapı eksikliklerinin giderilmesi için başlatılan, Akdeniz-Ege Turizm Altyapısı ve Kıyı Yönetimi (ATAK) Projesinin uygulanmasında, yeni bir finans modelinin yaratılamaması nedeniyle fazla bir mesafe alınmadığı gibi tespitler ışığında Akdeniz-Ege Turizm Altyapısı ve Kıyı Yönetimi (ATAK) Projesi kapsamına girebilecek projelerin yürütülmesinde, idari ve mali sorunların çözümlenmesi ve Hazine garantisine gerek duyulmayacak bir model çerçevesinde proje uygulamasının hızlandırılmasının sağlanacağı, turizme yönelik arazi kullanım planlarını yapma, yaptırma, onama sürecini yeniden tanımlayan, yetkileri belirleyen ve etkin bir denetim sistemi getiren bir yasal düzenleme yapılacağı, turizm sektörünün uzun vadeli ve sağlıklı gelişmesini sağlamak amacıyla yönelik dinamik ve stratejik Turizm Sektörü Ana Planı'nın (TUSAP) uygulamaya geçirileceği gibi ilkelerin belirlendiği görülür [26].

2.4.9. Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013)

“İstikrar içinde büyüyen, gelirini daha adil paylaşan, küresel ölçekte rekabet gücüne sahip, bilgi toplumuna dönüşen, AB'ye üyelik için uyum sürecini tamamlamış bir Türkiye” vizyonu doğrultusunda hazırlanan Dokuzuncu Kalkınma Planı, AB'ye üyelik sürecine katkı sağlayacak temel strateji dokümanı olarak tasarlanmış, bu nedenle Plan dönemi AB mali takvimi dikkate alınarak 2007-2013 yıllarını kapsayacak şekilde 7 yıllık olarak belirlenmiştir. 28 Nisan 2005 tarihinde 5339 sayılı Yasa ile 2005 yılı sonunda tamamlanan Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planının ardından, hazırlanacak yeni Planın Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulması bir yıl ertelenmiş ve Dokuzuncu Kalkınma Planının 2007 yılında başlaması kararlaştırılmıştır. 3 Ekim 2005 tarihinde tam üyelik müzakerelerinin başlamasıyla birlikte, ülkemiz ile AB arasındaki ilişkilerde yeni bir döneme girilmiştir. Bu planda; Tarım ve turizm başta olmak üzere, çevreye duyarlı sektörlerde ekolojik potansiyel değerlendirilecek, koruma-kullanma dengesi gözetileceği, Turizm sektörünün, ülkedeki refah ve gelişmişlik dengesizliklerini azaltıcı doğrultuda yönlendirileceği, turizm potansiyeli olan ancak bugüne kadar yeterince ele alınmamış yörelerde turizm geliştirilerek ekonomik ve sosyal kalkınma sağlanacağı, sektörle ilgili tüm yatırımların doğal, tarihsel ve sosyal çevreyi kollayıcı, koruyucu ve geliştirici bir yaklaşım içinde olmasına azami özen

gösterileceği, sektörde yeni kapasite yaratmanın yanı sıra mevcut ürünün niteliğinin yükseltilmesine ağırlık verileceği, yeni aktörlerin, tanıtım, pazarlama, altyapı, turizm eğitimi ve çevre konularında görevleri ile kamunun turizm sektöründeki rolü yeniden tanımlanacağı, turizmin mevsimlik ve coğrafi dağılımını iyileştirmek ve dış pazarlarda değişen tüketici tercihleri de dikkate alınarak yeni potansiyel alanlar yaratmak amacıyla varış noktası yönetimine ağırlık verilerek golf, kış, dağ, termal, yat, kongre turizmi ve ekoturizm ile ilgili yönlendirme faaliyetleri sürdürüleceği, kültür turizminin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması çalışmaları bağlamında, otantik özellikleriyle korunarak turizme açılan yöresel örneklerin çoğaltılmasının destekleneceği, kültürel kimliğimizin özgün yapısını korumak, geliştirmek ve tanıtmak için etkin politikalar üretmek ve ilgili kurumlar arasında gerekli eşgüdümü sağlamak amacıyla ilgili bakanlığın görev ve sorumlulukları yeniden düzenleneceği gibi ilkelerin belirlendiği görülmektedir [27].

2.4.10. Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018)

Yurtiçi ve yurtdışındaki kültür mirasımızın, toplumun kültür, tarih ve estetik bilincini geliştirecek, kültür turizmine katkı sağlayacak ve afet riskini dikkate alacak şekilde korunacağı, tarihi kent bölgelerinin bir bütün olarak korunarak kültür ve sanat hayatının merkezi haline gelmesinin sağlanacağı, Türkiye’de turizm ağırlıklı olarak kitle turizmine dayanması nedeniyle sürdürülebilir turizmin özendirilmesi için 2008 yılında çevreye duyarlı konaklama tesislerinin standartları belirlenerek belgeleme çalışmalarına başlandığı ve Turizm merkezlerinde artan yapılaşma, altyapı eksikliği ve çevre sorunlarının giderilmesi, yatırımların turizm odaklı gelişme planlarına uyumunun sağlanması önem arz etmekte olduğu, sağlık turizmi başta olmak üzere, kongre turizmi, kış turizmi, kurvaziyer turizmi, golf turizmi ve kültür turizmine ilişkin altyapı eksiklikleri tamamlanarak pazarın çeşitlendirilmesi sağlanacak ve alternatif turizm türlerinin gelişiminin destekleneceği, turizm türleri bütüncül bir şekilde ele alınarak “*Variş Noktası Yönetimi*” kapsamında yeni projeler hayata geçirileceği, çevreye duyarlı ve sorumlu turizm anlayışı kapsamında sürdürülebilir turizm uygulamaları geliştirilecek, turizmin sosyokültürel ve çevresel olumsuzlukları azaltılacağı şeklinde kararlar alındığı, çevre ve turizm ile ilgili olarak sürdürülebilirlik kavramının altının çizildiği, turizm türlerini bütüncül bir şekilde ele alınarak çeşitlendirmek amacıyla “*Variş Noktası Yönetimi*” gibi yöntemler ışığında projelerin değerlendirilmeye başlandığı görülmektedir [28].

Yukarıda bahsedilen hususlar doğrultusunda şekillenen Kıyı Kanunu süreci; Osmanlı Dönemindeki gelişmelerden sonra, 6785 sayılı İmar Yasasına 1605 sayılı Yasa ile eklenen Ek 7. madde ve “*İmar Kanunu’nun Ek 7 ve 8 inci maddelerine ilişkin Yönetmelik*” ile kıyılar imar düzenine konu edilerek deniz, göl ve akarsu kıyıları ile bu yerlerin etkisinde olan ve devamı niteliğinde bulunan sahil şeritlerinde planlama ve yapılaşmaya ilişkin ilk yasal düzenlemeler yapılmıştır.

1982 Anayasası’nın 43. Maddesi kapsamında 3086 sayılı Kıyı Yasası 01.012.1984 tarih ve 18592 sayılı Resmi Gazete ‘de yayınlanarak, bu kanuna ilişkin Uygulama Yönetmeliği 18.5.1985 tarih, 18758 sayılı Resmi Gazete ‘de yayımlanan yürürlüğe girmiş, ancak Anayasa Mahkemesi 4-5-6-9-12-13-17 sayılı ve geçici 2. maddelerin iptali için yapılan başvuruyu belli gerekçelerle doğrultusunda değerlendirmiş ve iptal etmiş, iptal edilen bu maddelerin yasanın tümünün uygulanabilirliğini etkilemesi nedeniyle yasanın tamamının iptaline karar vermiş ve 10.07.1986 gün ve 19160 sayılı Resmi Gazete ‘de yayınlanmıştır.

Yeni Kıyı Yasası yürürlüğe girene kadar Anayasa Mahkemesi gerekçeli kararı uyarınca mülga Bayındırlık ve İskân Bakanlığı tarafından 15.07.1987 de “*110 sayılı Genelge*” çıkarılmıştır. “*110 sayılı Genelge*” 03.02.1989 tarihinde iptal edilmiş ve 3086 sayılı Kıyı Yasasını iptal eden Anayasa Mahkemesince belirtilen iptal gerekçeleri göz önünde bulundurularak 3621 sayılı Kıyı Yasası 17.04.1990 tarihinde ilgili Uygulama Yönetmeliği ise 03.08.1990 tarihinde yürürlüğe girmiştir. 3621 sayılı Yasa ve dolayısıyla Yönetmeliğine SHP ve TBMM grubu adına Onur KUMBARACIBAŞI iptal davası açmış 90/23 Esas numaralı 18.09.1991 gün ve 1991/29 sayılı Kararı doğrultusunda 01.07.1992 tarihinde kabul edilen Kıyı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair 3830 sayılı Yasa, 11.07.1992 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe girmiş, 3830 ile değişik 3621 sayılı Yasaya ilişkin Yönetmelik 13.10.1992 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanmıştır [29].

3. KENTSEL KORUMA ALANLARI İLE KIYI KANUNUNA TABİ ALANLARIN ÇAKIŞTIĞI ALANLARA BİR ÖRNEK: ANTALYA KALEİÇİ KENTSEL SİT ALANI

Bu çalışma kapsamında örnek olarak; liman, balıkçı barınağı gibi fonksiyonların turizm amaçlı yat limanı fonksiyonuna dönüştüğü uygulamalardan biri olan ve Antalya İlinde bulunan Kaleiçi yat limanı kıyı yapısı ve geri sahası seçilmiştir.

Bu kapsamda bölgenin kültürel ve sosyal dokusu incelenerek tarihsel süreçte uğradığı değişimler Kıyı Kanununu doğrultusunda incelenmiştir.

3.1. Çalışma Alanının Ülke ve Bölgedeki Yeri

Antalya ili, Türkiye'nin güneyinde, merkezi Akdeniz kıyısında olan bir ilimizdir. Kuzeyinde; Burdur, Isparta, Konya, doğusunda; Karaman, Mersin, batısında; Muğla illeri yer almakta olup güneyi, Akdeniz ile çevrelenmiştir (Şekil 3.1). Antalya kıyılarının uzunluğu 630 km'yi bulmaktadır [30].

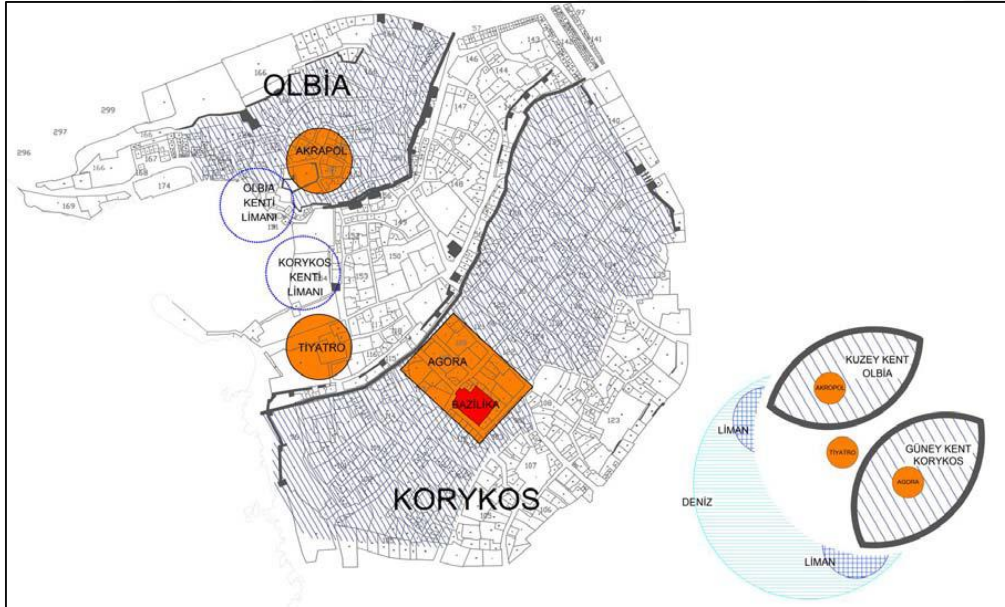
Şekil 3.1. Antalya Kaleiçi Uydu Görüntüsü [31]

3.2. Antalya Kaleiçi Kentsel Sit Alanının Tarihsel Süreç İçerisindeki Gelişimi

3621 Kıyı Kanunu'nun Antalya Kaleiçi Kentsel Sit Alanına etkilerini inceleyebilmek için bölgede var olan korunması gerekli kültür varlıklarını oluşturan tüm öğeleri ile birlikte bir bütün olarak değerlendirmek gerekmektedir. Bu amaçla; öncelikle bölgenin tarihi araştırılmıştır.

3.2.1. Helenistik Dönem

Helenistik dönemde Antalya Kentinin, Bergama Kralı II. Attalos tarafından İÖ. 159–138 yıllarında kurulmadan önce, Korykos adında bir balıkçı köyü olarak var olduğu tahmin edilmektedir. İyon şehirlerinde görülen ızgara plan sisteminin kentin topografik yapısı nedeniyle yalnızca kentin doğu kısmında uygulanabildiği, savunma amaçlı olduğu bilinen akropolün kentin kuzeyinde konumlandırıldığı, toplumsal, ticari ve siyasi yaşamın merkezi agoranın ise Antik Attaleia kentinin agorası Hesapçı ve Sakarya Sokaklarının kesişim yerinde yer aldığı görülmektedir (Şekil 3.2) [32].

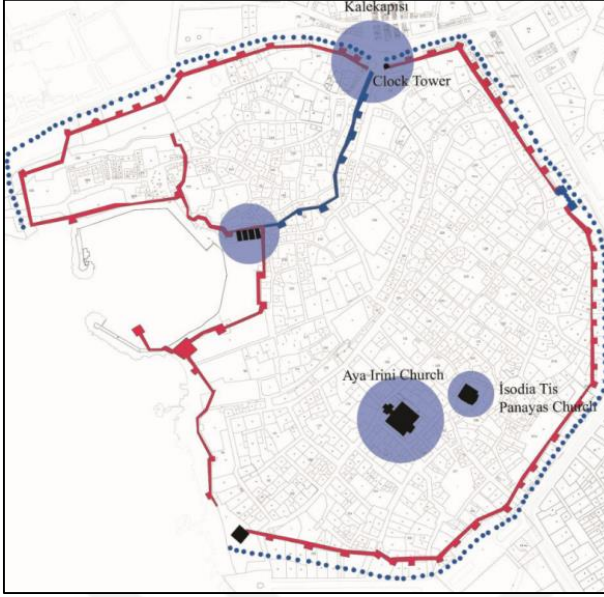
Şekil 3.2. Helenistik Dönem Kent Elemanları ve Kent Yapısını Gösteren Harita [5]

3.2.2. Roma Dönemi

Antalya, M.Ö. 133 yılında Romalıların eline geçmiş ve M.S. 2. Yüzyıla kadar egemenlikleri altında kalmıştır. Kent bu dönemde bir donanma üssü olduğu kadar, Çubuk

Şekil 3.6. Bizans Dönemi, Surları ve Ana Hatları Gösteren Harita [33]

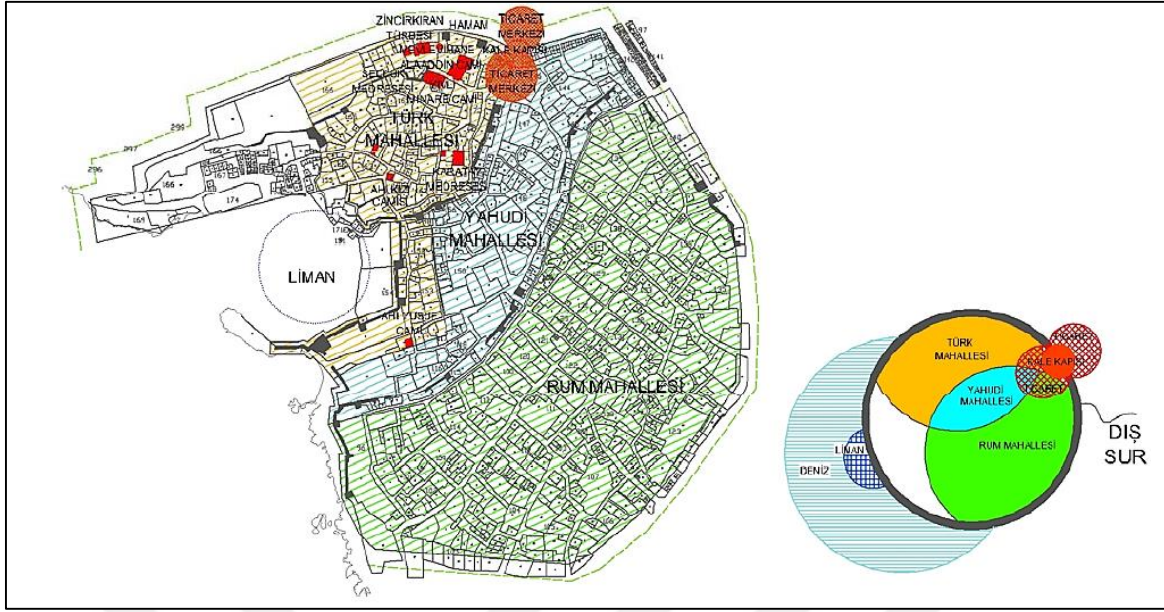
3.2.4. Selçuklu Dönemi

1207 yılında Selçukluların eline geçen Antalya'nın liman kenti kimliği; Selçukluların Akdeniz'de ele geçirdiği ilk liman kenti olması nedeniyle Anadolu Selçuklu yönetiminde de devam etmiştir. Kent bu dönemde özellikle İstanbul ve Mısır arasındaki en kısa yol üzerinde olması nedeniyle uluslararası ticarete önemli bir yere sahip olmuştur [32].

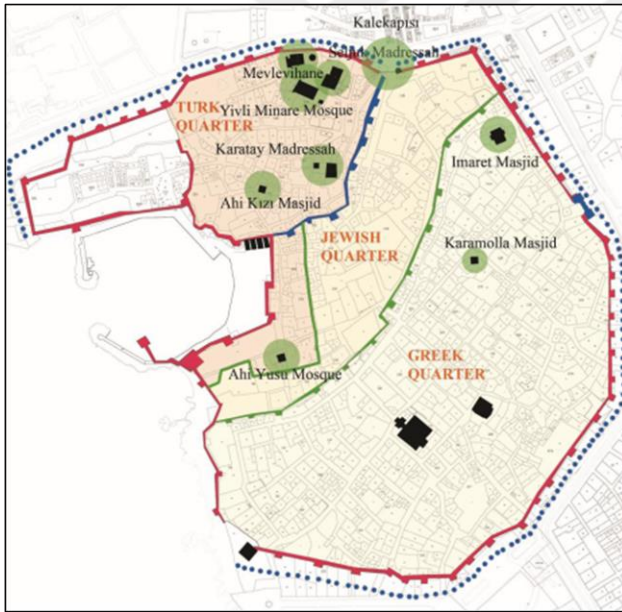
Selçuklular, Anadolu'da ele geçirdiği diğer kentlerde olduğu gibi, Antalya'da da yeni bir kent kurmak yerine mevcut kent yapısında Selçuklu etkisini hissettirecek kültürel ve dini değişiklikler yapmışlardır. Örneğin Bizans döneminde yapılmış ve Hıristiyan Kilisesi olarak kullanılmış olan Yivli Minare Kilisesi bu dönemde camiye dönüştürülmüştür. Bu dönemde yapılmış olan diğer önemli yapılar Ahi kızı Türbesi, Camisi ve Ahi Yusuf Camisi ve Karatay Medresesi'dir [35].

Selçuklular, kent önemli ticaret yollarının üstünde bulunduğundan, deniz ve karayolu ile yapılan ticaretin desteklenmesi amacıyla kentte birçok han (Alanya-Korkuteli Yolu'nun 1 km. doğusundaki Evdir Han (1219), Antalya-Burdur yolu üzerinde Antalya'ya 30 km. mesafedeki Kırkgöz Han (1247), Alanya-Beyşehir yolu üzerindeki Kargı Hanı (13. y.y.), Alanya'ya 15 km. mesafedeki Şarapsı Han (13. y.y.), Alanya'ya 30 km. mesafede ki Alara Han - 1231), pazaryeri ve dükkân inşa etmişlerdir (Şekil 3.7, Şekil 3.8) [32].

Şekil 3.7. Selçuklu Dönemi Kent Elemanları ve Kent Yapısını Gösteren Harita [5].

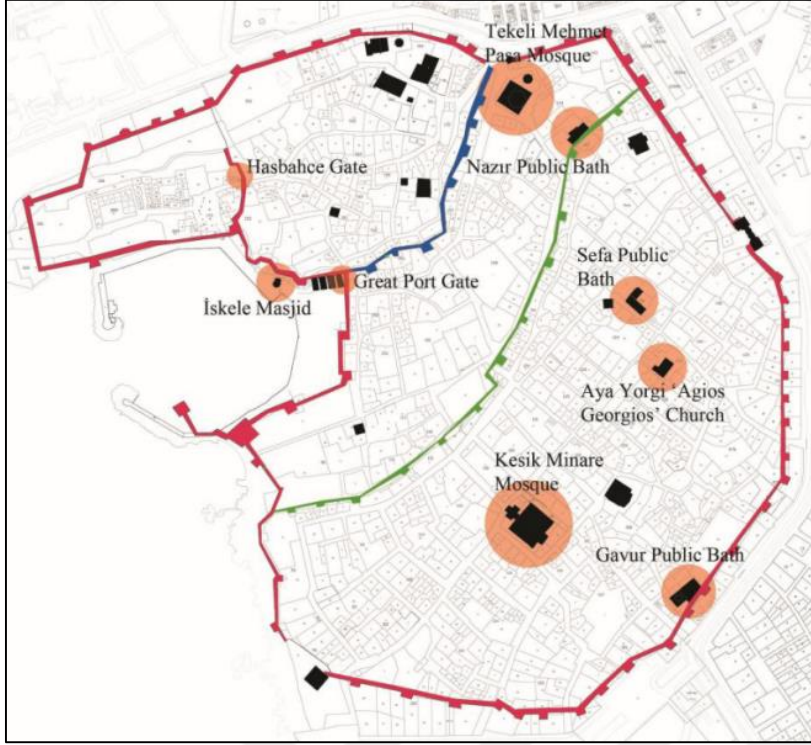

Şekil 3.8. Selçuklu Dönemi, Surlar ve Ana Hatları Gösteren Harita [33]

3.2.5. Osmanlı Dönemi

Osmanlı Dönemine bakıldığında; Selçuklu döneminde etnik ve dini olarak farklı sosyo-kültürel gruplara ayrılan Antalya Kenti Osmanlı döneminde bu kimliğini bir ölçüde yitirmiştir. 17. ve 19. yüzyıllarda kenti ziyarete gelen araştırmacılardan Evliya Çelebi, Beaufort, ve Lanckoronski farklı etnik gruplar arasındaki kümeleşmelere değinmemişlerdir. Bununla birlikte kent içinde yaşayan iki farklı etnik grubun yerleşim

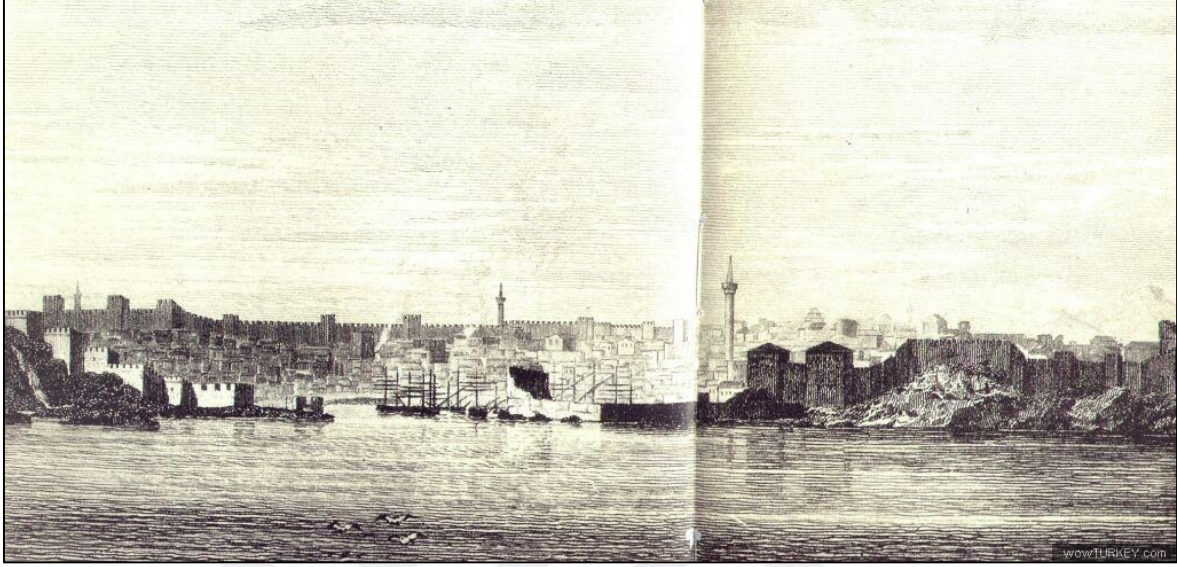

Şekil 3.10. Osmanlı Dönemi, Surlar ve Ana Hatları Gösteren Harita [33].

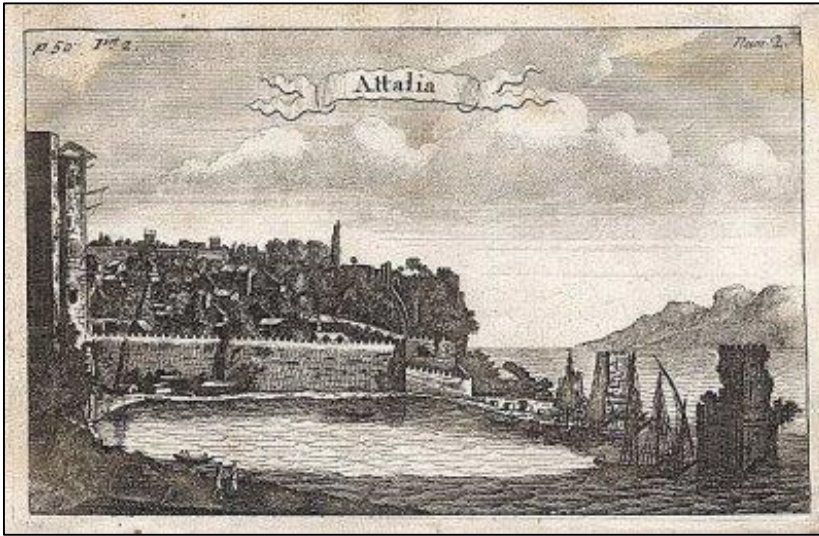
Osmanlı İmparatorluğu döneminde, modern anlamda ilk belediye organı 1864'te Vilayet Nizamnamesi ile kurulmuştur. Daha sonraki düzenlemelerle “Şehreminlik” adını almıştır. Bu yasa ve yönetmelikler çerçevesinde, Antalya'daki ilk belediye ve belediye meclisi 1868 yılında kurulmuştur. 1972-1980 yılları arasında Antalya Belediye başkanlığı yapan Selahattin Tonguç Topkapı Sarayı müzesinde 1876 yılında Bahriye Sefareti tarafından hazırlanmış ve çizilmiş Antalya'nın ilk ölçekli planına ulaşmıştır [36].

Osmanlı İmparatorluğunun şehirlerinin modernleşmesine yönelik çabaları 1839 Tanzimat reformlarıyla aynı dönemde başlamış, 1882'de Yollar ve Binalar Yönetmeliğini değiştiren daha ayrıntılı Ebniye Nizamnamesi ile devam etmiştir. Kent arazilerinin kamulaştırılması, izinler, binaların inşası, yolların genişliği ve binaların yüksekliği ile ilgili düzenlemeler getirilmiştir. Alpan, bu çabaların Batı dünyasında planlama eyleminin ortaya çıkmasının ardında yatan gerekçelerden biri olan sanayileşme sorunlarıyla uğraşmaktan çok kasabalardaki büyük yangınlarla baş etmek amacıyla olduğunu tespit etmiştir. Bu yasanın yürürlüğe girmesiyle, büyük yangınlarla tahrip edilen kentsel alanların beyan edilmesinden ve yeniden oluşturulacak kartografik yol haritalarının hazırlanmasından belediyeler sorumlu tutulmuştur. Yasa aynı zamanda yol sisteminin düzenlenmesini, yeni mahallelerin tasarımında yeni kurallar getiren bir hiyerarşiye sokmuştur [36].

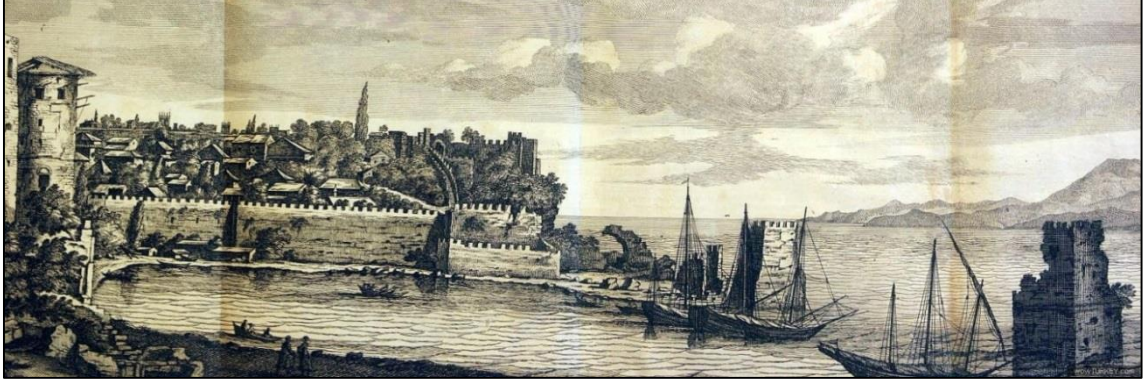
Aşağıda Antalya Kaleiçi bölgesine ait surları gösteren birtakım gravürler yer almaktadır (Şekil 3.11, Şekil 3.12, Şekil 3.13, Şekil 3.14).

Şekil 3.11. Antalya Gravür F. Beaufort 1838 [37].

Şekil 3.12. Antalya Gravür [38].

Şekil 3.13. Antalya Limanı Gravür 1698 [39].

Şekil 3.14. Adalia- W.H. Bartlett ve F.J. Hawell Fisher, 1837, [40].

3.2.6. Cumhuriyet Dönemi (1960'lara kadar)

Antalya'nın sosyal ve fiziksel yapısının 20. yüzyılın başlarına dek fazla değişmediği görülmektedir. Kurtuluş Savaşı yıllarında, Antalya'yı İtalyanlar işgal etmiş ve kendi istekleri ile geri çekilmişlerdir. 1919 ve 1921 yılları arasında İtalyanlar Antalya'da postane, hastane gibi birçok önemli yapılar inşa etmişlerdir [34].

Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin ilk on yılında devrimin ve yeniliklerin ana yönlendiricisi modernizm olmuştur. Uluslararası planlama fikirleri kapsamında 'Batılı modernite projesi' ülkenin koşullarına göre yeniden yorumlanarak, kasabaların modernizasyonu bağlamında kullanılmıştır. Bu proje öncelikle Ankara, İstanbul, İzmir'de etkili olmuş, daha sonra Antalya da dâhil olmak üzere diğer illere yayılmıştır. Modernite projesi Cumhuriyet'in bir projesiyse de, kasabaların modernizasyonu Osmanlı döneminde başlamıştı. Cumhuriyetin ilk yıllarında, 1882 yılına dayanan Ebniye Nizamnamesi

ülkedeki şehir planlama şemalarında uygulanmıştır. Cumhuriyetin ilanından 1946'da bir muhalefet partisinin kurulmasına kadar ki döneme bakıldığında kentin sosyo-mekansal gelişiminde ve imajında rolü olan dört önemli olay vardır. Bunlar Türk-Yunan nüfus değişimi, Atatürk'ün bölgeye olan ilgisi, kasaba duvarlarının yıkılması ve Haşim İşcan Valiliğinde geliştirme çalışmaları olarak belirlenmektedir [36].

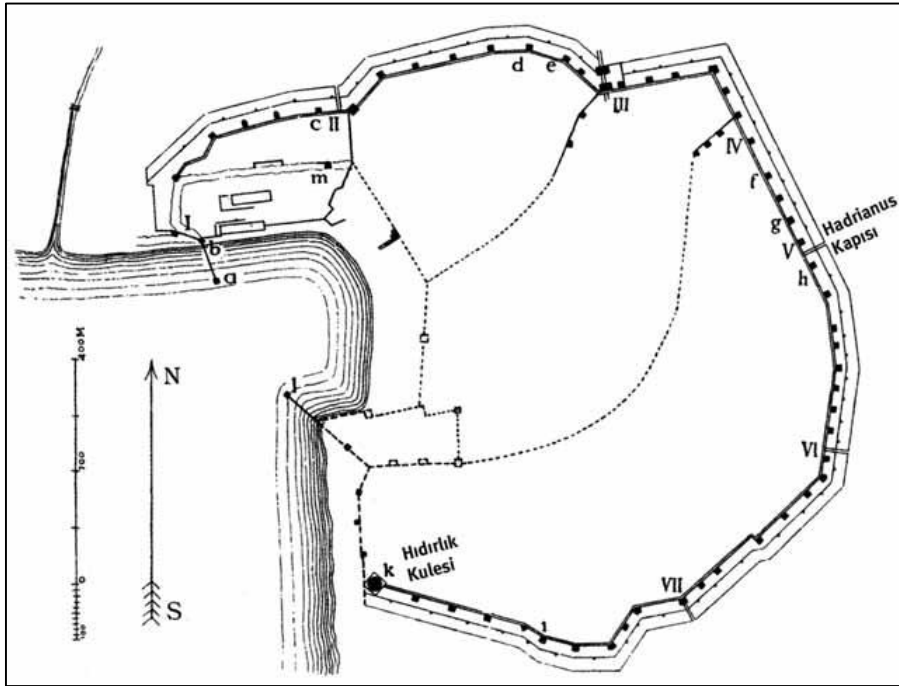
20. yüzyılda Antalya nüfusu, Kafkasya ve Balkanlar'dan gelen göç nedeniyle artmaya devam etmiştir. Cumhuriyet öncesi, 1920-1921 yılları arasında Antalya, yaklaşık 25.000 nüfusa sahip küçük bir liman şehriyken ve nüfus, limanın çevresindeki ayrı çeyreklerde yaşayan birçok Hıristiyan ve Yahudi'yi içeriyorken; 30 Ocak 1923'te Lozan'da (İsviçre) Türkiye-Yunanistan arasında imzalanan antlaşma gereği yaşanan zorunlu nüfus mübadelesi sonucunda yaklaşık Türkiye çapında 1,5 milyon Rum ile 500.000 Müslüman değişimi gerçekleştirilmiştir [36]

Bu değişimin Antalya'nın sosyo-ekonomik-siyasi yaşamı ve şehrin sosyo-mekansal yapısı üzerinde derin etkileri olmuştur. Yunanistan'a giden Rumlar Antalya'ya gelen nüfusa göre çok daha fazla olduğu için kasaba nüfusu kayda değer bir şekilde düşmüştür (Çimrin 2012). Kasabadaki küçük atölyelerin %73'ü Rumlara ait olması ve esnaf ve zanaatkârlardan oluşan ve ekonominin dayandığı Rum halkının birden şehri terk etmesiyle kentte büyük ekonomik güçlükler yaşanmıştır [5]. Cumhuriyet'in ilk yıllarında savaşın kentlerin fiziksel yapısı üzerindeki olumsuz etkilerinin bertaraf edilmeye çalışıldığı ve yeni kurulan bir devletin alt yapısı oluşturulduğu için 1930'lu yıllara kadar ülke genelinde kentlerde, fiziksel bir gelişme görülmemiştir. Ancak savaş sonrası yapılan uluslararası anlaşmalar ve imzalanan protokoller gereği tüm ülkede olduğu gibi, Antalya kentinin de toplumsal yapısında önemli değişimler yaşanmıştır. Kentin alındığı 1921 yılından, 1930'lu yılların başına kadar geçen süreçte göçler yaşanmış, mübadele sonucu nüfusun gayrimüslim kesiminin büyük bir bölümü kentten ayrılmak durumunda kalmış, toplumsal ve ekonomik yaşamda büyük rol üstlenen bu kesimin kenti terk etmesi ile sosyal ve ekonomik yapı bozulmuştur [5].

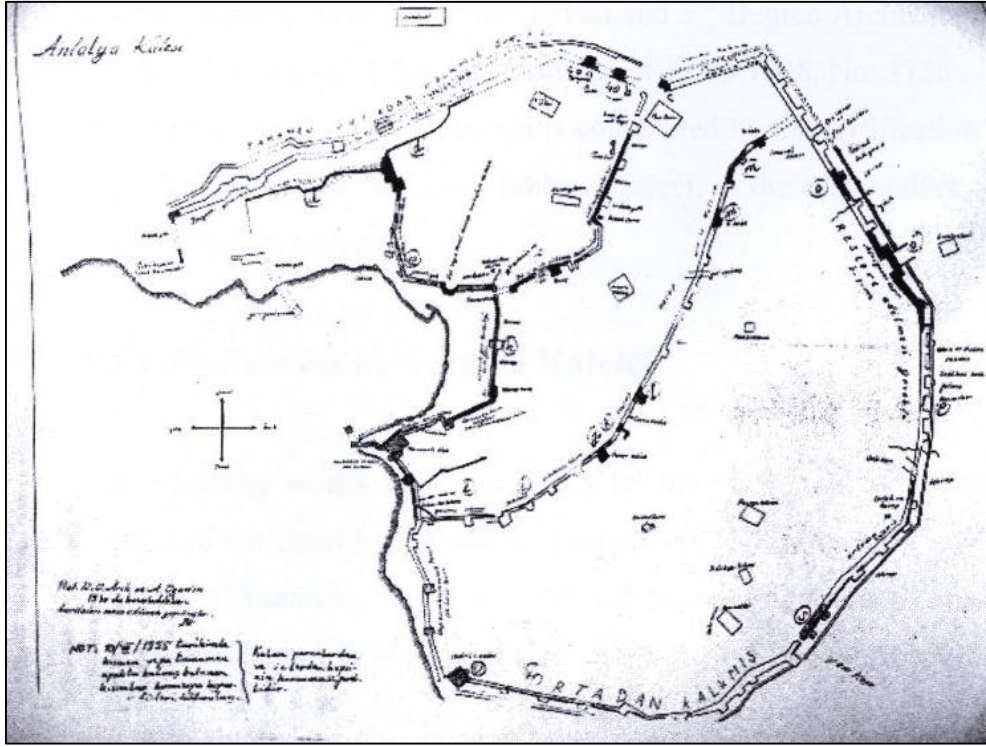
1926 yılından başlayarak Kaleiçi, şehir parkları ile kuşatılmaya başlamıştır. 1926 Serametzade Zeki Bey'in Başkanlığı döneminde bölgenin kuzeyinde Tophane Parkı, 1932 Hüsnü Karakaş döneminde bölgenin doğusunda Karaalioğlu Parkı açılmıştır [34].

Atatürk Antalya'ya özel ilgisi nedeniyle şehre dört ziyarette bulunmuştur. İlk ziyaret Mart 1930'da gerçekleşmiş ve bir hafta sürmüştür. Konyaaltı Plajı'ndan deniz ve ufuk izlerken "dünyanın tüm güzellikleri istisnasız burada" diye mırıldandığı, "emeklilik zamanlarını burada geçirenlere ne mutlu " dediği bilinmektedir [34].

Atatürk'ün kışın başkenti ilan ettiği Antalya'da 1930 yılında, şehrin merkezinde kentin hava alamadığı ve kentin gelişmesini engellediği gerekçesiyle Belediye Başkanı Hüsnü Karakaş döneminde Antalya Surları yıkım süreci planlanmış ve surların izleri ile kitabesi önceden belgelenecek yıkılmaya başlanmıştır. Yıkım için anlaşılan bölgeye 1920'lerde göç etmek suretiyle yerleşen Çingene Hasan olarak bilinen kişi tarafından yıkım başlamış ancak şehrin sembolü olan Hadrianus kapısına gelmeden Hasan'ın trajik ölümü ile yıkım durmuştur (Şekil 3.15, Şekil 3.16, Resim 3.1). Ancak yıkılan surların yerine yeni ve yüksek binalar inşa edilmiştir.

Şekil 3.15. Antalya'nın 19. Yüzyıldaki Surları [41].

Şekil 3.16. 1955 Yılında Surların Durumuna İlişkin Harita, [35].

Resim 3.1. 1915 Yılında Surlar [36].

1932'de surlar ve Karaalioğlu Parkı'na komşu Halkevi inşa edilmiş, bina halen ayakta ve şu anda Büyükşehir Belediyesi'nin ana binası olarak hizmet vermektedir.

Bu günlerde Antalya Kaleiçi'nin yeniden üretilmesinde üretici faktör olarak turizm sektörüne yönelmiş ve Devlet genellikle; Ege ve Akdeniz'de kıyı alanlarında kitle turizmini geliştirme politikalarını takip etmiştir. Ancak; Kaleiçi'ndeki turizm türü, bölgedeki güneş, deniz, kum turizminden farklı olarak temelde “kültür turizmi” olmuştur [36].

1937 yılında 470 hektarlık bir alan için Antalya'nın ilk kalkınma planı, bütün bir kalkınma planı şeklinde değil, yol tarif planı mahiyetinde hazırlanmıştır [42]. Ankara'nın 1923'te yeni ülkenin başkenti olarak belirlenmesi, kalkınma planlama şemasının getirilmesini gerekli kılmıştır. Bu nedenle 1928 yılında Ankara Kalkınma Genel Müdürlüğü kurulmuş ve 1930 yılında Belediye Kanunu yürürlüğe girerek, ülkedeki tüm belediyeler için kalkınma planlarının hazırlanması zorunlu hale getirilmiştir. 1930-1933 yılları arasında Belediye Meclisleri tarafından yerel düzeyde onaylanan kentlerin kalkınma planları, herhangi bir merkezi otoritenin yerine Ankara Kalkınma Dairesi tarafından onaylanmıştır [43]. 1937'de Antalya planı bu çerçevede hazırlanmış ve Atatürk, İsmet İnönü, Ali Çetinkaya ve Kazım Özalp sokakları açılmıştır (Güçlü 2002, 39). 1940-1945 yılları arasında Antalya Valisi olarak görev yapan Haşim İşcan'ın yönetiminde kasabada daha yoğun ve önemli kalkınma gündemi başlatılmıştır [36].

1930'larda Hüsnü Karakaş döneminde yıkılan surlar ile bütünlüğünü kaybetmeye başlayan Kaleiçi'nin Atatürk Caddesinin genişletilmesi ile çevresindeki diğer yerleşimlere ve oluşumlara karşı sınırını yeniden oluşturmaya başlaması önemlidir.

09.07.1956 tarih ve 6785 sayılı Kalkınma Yasası ile; üç yeni kurumsal organ Türk planlama sistemine dâhil edilmiştir.

Bunlardan birincisi olarak Mevcut Belediyeler Bankası, belediyelere teknik destek sağlamak amacıyla 1945 yılında İller Bankası'na dönüştürülmüştür. Antalya'da şehir planlama çalışmalarına 1950'li yıllarda başlanmış olup, ilk şehir planı İller Bankası Genel Müdürlüğü'nce hazırlanmış, 1957 yılında mülga Bayındırlık Bakanlığınca onanmıştır. Bu plan Kaleiçi ve çevresiyle birlikte, batıda Bahçelievler, kuzeyde Şarmpol, doğuda Yenikapı bölgesini kapsamaktadır. Planda tutarlı bir gelişme stratejisi ve sosyal donatı alanlarının dengeli dağılımı öngörülmeyle birlikte, göç ve nüfus artışı yeterince değerlendirilememiştir. Ayrıca planda, kentin özgün dokusu ve iklim özelliklerinin göz

önünde bulundurulmayışı, kentsel mekânda geri dönülemez bir imar sürecini başlatmıştır [44].

İkinci yeni kurumsal organ olarak, bölgesel planların hazırlanmasına yönelik olarak 1958'de İmar ve İskân Bakanlığı kurulmuştur.

Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) Şehir ve Bölge Planlama Bölümü üçüncü yeni kurum olarak kurulmuştur. Bu üç kurumdaki gelişmeler daha sonra 1960'lı yıllarda Türkiye'de rasyonel kapsamlı planlama paradigmasını geliştirmiştir. Uygulamada, bu dönemdeki planların 25-30 yıl boyunca hazırlanmış uzun vadeli planlar olduğu görülmüştür [45]. Bu süreçte yüksek hızlı kentleşme kentsel arazilerin fiyatlarını artırmış ve orta gelirli grupların tek bir parselde tek bir ev inşa etmesine izin vermemiş olup bu nedenle, 1954'te 6217 ve 2644 no'lu Kanunlarla modern Türk iç hukukuna "kat mülkiyeti" kavramı getirilmiştir. Yeni yasa, bir grup aileyi bir araya getirip çok katlı bir yapı inşa etmesine olanak vermiştir. Bununla birlikte, orta sınıf geliri olan aileleri bir girişimci olmadan kolayca bir araya gelmesini kolaylaştırmak üzere müteahhitlik sektörünü ortaya çıkarmıştır [36].

1950'li yıllarda büyümeye ve modern bir görünüme sahip olmaya başlayan kent, göç alımı sonucunda bir çöküntü alanı haline gelmeye başlamıştır. Alanı, modern bir yaşam için terk eden yerel kullanıcılar nedeni ile sosyal yapı, 1960'lı yılların sonlarında inşa edilen çok katlı yapılar ve bakımsız kalan yapıların yıkılmaya bırakılması nedeni ile de fiziksel çevre, zarar görmeye ve değişmeye başlamıştır. Bu dönemden itibaren Kaleiçi alanında ekonomik taban güçsüz kalmış, çevre standartları düşmüştür. Konutlarda oturanların büyük bir bölümünü mal sahiplerinden çok, kiracılık süreleri oldukça kısa olan kiracılar oluşturmaya başlamıştır [46].

3.2.7. Antalya Kaleiçi'nde Planlı Dönem (1960 ve Sonrası)

1964 yılında şehrin doğusunda inşa edilen ticaret limanı ile Kaleiçi Limanı önemini yitirmeye başlamıştır. Böylece Kaleiçi limanında yer alan ticarete yönelik yapılar işlevini yitirmeye başlamıştır. Kaleiçi alanı, bir geçiş bölgesi niteliği taşır duruma gelmiş, kullanıcıların ve sosyal yapının değişmesi fiziksel çevrenin de bozulmasını hızlandırmıştır. 1967 Antalya İmar Planında Protokol Alanı ilan edilen Kaleiçi Alanı, özgün kent

dokusunun korunması amacıyla, 3 Haziran 1973 yılında, Kültür Bakanlığı Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 7176 sayılı kararı ile "*sit alanı*" ilan edilmiştir [33]. Kaleiçi'nin, 1970 sonrasında bir turistik, tarihi şehir olarak yeniden yapılanmaya başladığı görülmektedir.

1970'li yıllar Antalya'nın gelişiminde planlamanın önem kazandığı yıllar olmuştur. Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planında (1973-1977) bahsedildiği üzere; fiziksel planların yapılması ve uygulanmasında mülga İmar ve İskân Bakanlığı ile mülga Turizm ve Tanıtma Bakanlığı arasında işbirliği sağlanması, kıyıların, turistik ve milli park niteliğindeki alanların toplum yararına kullanılmasını ve korumasını sağlayacak mevzuat hazırlanması, toplum yararına kullanmada öncelik fiziksel planları yapılmış veya turizmin hızla geliştiği yörelere verilmesi gibi tedbirler belirlenmiştir [20]. Bu kararlar doğrultusunda ülkemizde yaşanan gelişmelere bakacak olursak korumaya yönelik ilk yasal düzenlemenin 1973 yılında kabul edilen 1710 sayılı Eski Eserler Kanunu olduğunu görürüz. Bu Kanun ile koruma ile ilgili "*sit alanı*" gibi önemli tanımlar belirlenmiştir. Bu kanun ile belirlenen iki önemli karardan bir tanesi; eğer gerekiyorsa imar planının bile değiştirilebileceği, diğeri ise tek yapı ölçeğinden çevresel ölçeğe odaklanmasıdır [47].

1710 sayılı Kanun Doğrultusunda 09.06.1973 tarihinde 7176 sayılı Karar ile Kültür ve Turizm Bakanlığı, İmar ve İskân Bakanlığı, Antalya Belediyesi ve Anıtlar Yüksek Kurulu ortak kararı ile "*sit alanı*" ilan edilen Antalya Kaleiçi'nde kentsel ölçekte koruma yaklaşımı kapsamında Kaleiçi limanında tüm inşaat ve yenilemeler yasaklanmıştır.

Sit alanı ilanlarının yanı sıra, kentin gelişiminde ve göç almasında rol oynayan sanayileşme hareketleri bu dönemde devam etmiş, 1974 yılında Antalya PİL Sanayi A.Ş. Fabrikası (Kepez) açılmıştır. Ancak sanayileşme hareketleri bu yıllardan sonra gerilemeye başlamış, turizm ekonomik yapıda hâkim sektör haline gelmiştir. Turizm sektörünün gelişimine bağlı olarak bu dönemde kentte birçok otel inşa edilmiş otelcilik ve turizm meslek lisesi açılmıştır [34].

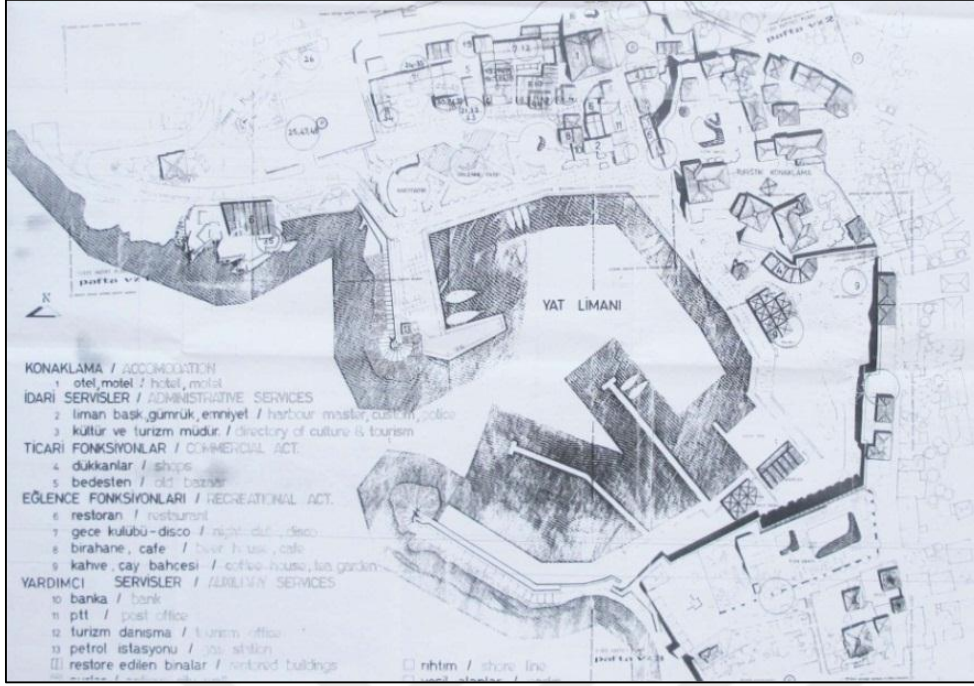
Planlamanın önem kazanması ile birlikte; kentin gelişimi ve değişimi alınan plan kararları ile bağıntılı olmuştur. 1971 yılında bölgesel düzeydeki turizm politikaları konusunun D.P.T.'den alınarak Turizm ve Tanıtma Bakanlığı'na verilmesi ile Antalya turizminin gelişimi hızlanmıştır. Turizm Bakanlığı 1973 yılında İskandinavya Planlama ve Geliştirme

Örgütü (SPDA)'ne Antalya Master Planı'nı hazırlatmıştır. Yine aynı yıllarda Turizm Bakanlığı'nca Antalya Turizm Planı hazırlanmıştır [48].

1970'li yıllarda Antalya ekonomisinde turizm kavramı kentin gelişiminde büyük itici güçlerden biri haline gelmiştir. "Bacasız sanayi" olarak bilinen turizm sektörü açısından bakıldığında Antalya'nın en büyük problemi yatak kapasitesinin yetersizliği olarak ortaya çıkmıştır. 1974 yılında başlayan ve 1977 yılında onaylanan Güney Antalya Çevre Planı, Antalya için 25.000 yatak kapasitesi öngörmüştür. Bu plan nedeniyle Antalya'da yeni bir tutum geliştirildi. Bunun etkileri 1979 Kaleiçi Kültür ve Turizm Koruma Gelişim Bölgesi Koruma Amaçlı İmar Planında da gözlemlenebilir [34]. 1979 Kaleiçi Koruma Geliştirme Planı kapsamında deniz ile limanı saran surlar arasında kalan alan ele alınmıştır. Böylece; mülga Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu arasında imzalanan bir protokol ile "Kaleiçi Limanı Yat Limanı Turizm Merkezi" olarak tanımlanmış ve Devlet eliyle surların ve limanın restore edilmesine karar verilmiştir [34].

Alana gelen bu karar sonucunda yeni bir planının yapılması gereği doğmuş ve şehrin güneyinde inşa edilen ticari liman nedeniyle Kaleiçi limanı ticari liman olma özelliğini kaybetmeye başlamıştır. Bu bağlamda ilk olarak Kaleiçi Yat Limanı projesi hazırlanmıştır.

Kaleiçi Yat Limanı Projesi; mülga Bayındırlık Bakanlığınca 1/5000 ölçekli vaziyet planı mahiyetinde hazırlanmış ve Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu (GEEAK) tarafından 22 Eylül 1979 yılında Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun A-1850 sayı ile onaylanmıştır.

Şekil 3.17. Antalya Yat Limanı Projesi 1979 [33].

Yat limanı projesi kapsamında; balıkçı limanı olarak kullanılan eski liman, bir yat limanı olarak dizayn edilmiştir. Yat limanı çevresindeki bazı fonksiyonların turizm, ticaret, rekreasyon ve servis alanı olarak tahsis edilmesine karar verilmiştir. Tarihi sur boyu alanlarda bir kısım yapılar kültürel yapı, idari yapı ve konaklama amaçlı yapılar olarak tahsis edilmiştir. Bu amaçla, Mermerli Park çevresindeki tek yapılara ve idari yapılara yeniden işlevlendirilmiştir [33, 36]. Osmanlı döneminden kalan banka binası otele dönüştürülmüştür. Birçok ticari bina ve limanın kuzeyindeki ambar binaları kafe, dükkân, restoran ve bar gibi fonksiyonlar doğrultusunda işlevlendirilmiştir. Osmanlı Döneminden kalan un fabrikası yıkılmış ve otopark alanına dönüştürülmüştür. Bölgenin genel karakteristiğine uygun amfi tiyatro ve yeni yapılar inşa edilmiştir. Kale surlarının çevresindeki yapıların restorasyonu ancak 1985 yılında başlatılabilmiş ve proje başarısından dolayı 1984 yılında FİJET Altın Elma Turizm Oscarı ödülü almıştır [33].

Yat limanı projesi ile “turizm” bölgenin gelişmesi ve canlı tutulması amacıyla bir ana fonksiyon olarak kullanılmıştır. Bu tarihlerde gündeme gelen turizm konsepti projenin gelişimde kritik bir rol almış 1960’ların başlarından bu yana tarım ile uğraşan Antalya halkı turizm ile uğraşmaya başlamıştır [34].

Kaleiçi'nin sit alanı olarak ilan edilmesi doğrultusunda “*Kaleiçi Koruma Geliştirme Planı*” Tankut, Esmer, Çopur, Balamir'den oluşan Orta Doğu Teknik Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Araştırma Grubu [34, 46] tarafından hazırlanarak 22 Eylül 1979 yılında Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun A-1850 sayılı kararı ile 1982 yılında ise İmar ve İskân Bakanlığınca onaylanarak yürürlüğe girmiştir [34]. Çalışmadaki iki temel amaçtan birincisi Antalya Kaleiçi'nin ve çevresinin tarihi ve doğal değerlerinin korunması ve değerlendirilmesi, ikincisi ise Kaleiçi'nin çağdaş yaşam koşullarına uygun olarak geliştirilmesi olmuştur [46].

Söz konusu planlar sonucunda Kaleiçi'ndeki pek çok yapı restore edilmiş; pansiyon, lokanta, hediyelik eşya gibi satış üniteleri ve turizm acenteleri gibi kullanımlar bu yapılarda yer seçmişlerdir. Kaleiçi'nin önemli bir turizm odağı olması Kaleiçi ve çevresindeki Kalekapısı, Atatürk ve Cumhuriyet Caddeleri gibi yerlerin de turizm odaklı olarak gelişmesine neden olmuştur [34].

1973 yılında durdurulan ve 1974 yılında fes edilen Antalya Nazım İmar Planı'nın tekrar ele alınması gerekliliği 1976 yılında doğmuş ve 1977 yılında çalışmalara başlanmıştır. Öncelikle, nazım imar plan çalışmaları yapılmış ve Antalya Belediyesi Planlama Bürosu ile hazırlanan nazım plan 1980 yılında onanmıştır. Plan ile kentin ve kent merkezinin, doğudaki verimli tarım topraklarını korumak amacı ile batıya kaydırılması ön görülmüştür. Bu kararlara ek olarak plan ile, yeni bir küçük sanayi bölgesi saptanmış, limanın gelişmesini sağlamak amacı ile, ticaret limanı arkası ticaret ve depolama fonksiyonlarına ayrılmış, kentin kuzeyinde yer alan mevcut gecekondu bölgelerinin ıslahı ve ileride bu alanların gelişimini önlemek için kuzeyde toplu konut bölgeleri belirlenmiştir. Kıyılar kamuya açık alanlar ile 10.000'i Lara Falez bandında, 6.500'ü Arap Suyu mevkiinde olmak üzere toplamda yaklaşık 20.000 yatak kapasitesi oluşturacak turistik tesis alanlarına ayrılmıştır. Sarısu'dan, Gelidonya Burnu'na kadar uzanan sahil şeridi “Güney Antalya Turizm Alanı” olarak planlanmıştır [47].

Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planına (1979-1983) bakıldığında 1973 yılında başlayan ekonomik durgunluk ve petrol bunalımının dünyada olduğu gibi Türkiye'de de turizm hareketlerini sınırlamıştır. Bunun sonucu olarak üçüncü plan döneminde turizm gelirlerinin istenen düzeye ulaşamadığı değerlendirilerek bu plan döneminde konaklama tesisleri yatırımlarının turizmde öncelikli yörelerde yoğunlaştırılması ve kitle turizmi gereklerine

uygun tesisler kurulması esas alınarak, bu dönemde fiziksel planlama çalışmaları ile birlikte bu çalışmaların istenilen yönde ve sürede sonuçlanmasını da sağlamak üzere “Organize Turizm Bölgeleri’nin geliştirilmesine başlanması, deniz, göl ve nehir kıyılarının kamu yararlarına kullanılmasının sağlanması, ikinci konut yapımını önlenmesi amacıyla yürütülen yasal düzenlemelere ilişkin çalışmaların tamamlanmasının politika olarak belirlendiği görülmüştür [21]. Ancak ülkemizdeki bu gelişmeler doğrultusunda Antalya ve çevresine baktığımızda 1980 sonrasında, Antalya ve çevresinin kamunun planlı yatırımları ile (Doğu Antalya ve Güney-Batı Antalya Turizm Merkezleri, Kemer ve Belek Turizm Merkezleri) 200.000’in üzerinde turistik yatak kapasitesine kavuşması; Güneydoğu, Doğu Anadolu’daki işsizlik, iç çatışmalar gibi nedenler ile başlayan göç sonucunda kent, ülke ortalamasının 2 katından daha fazla oranda bir nüfus büyümesi ile karşı karşıya kalmıştır. Bu gelişmeler Antalya ve yakın çevresindeki doğal, arkeolojik ve tarihsel/kültürel değerler üzerinde büyük baskılar yaratmış, çevrenin gelişim ve değişiminde büyük rol oynamıştır [5].

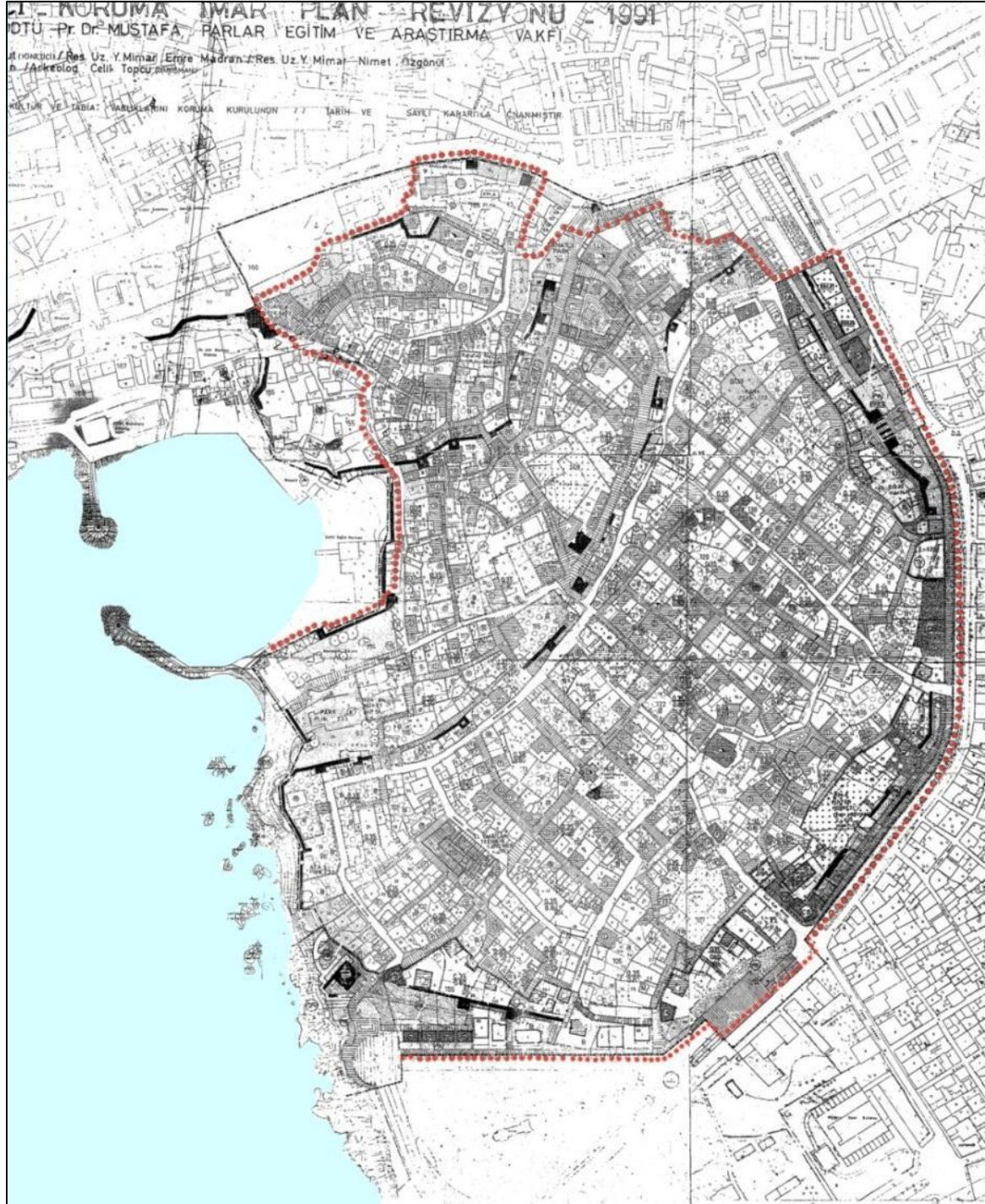
Kaleiçi için çeşitli kurul kararları ve imar planları ile getirilen I. ve II. Derece Arkeolojik Sit, Tarihi, Doğal Sit gibi tanımlar alanın bir bütün olarak algılanmasını engellemiş ve 1979 tarihinden sonra yürürlüğe giren ve çalışmaları 1982 yılında tamamlanan Kaleiçi Koruma Geliştirme Planında turizm aktivitelerinin bilinçli bir şekilde dağılımının yapılmaması, alana ağırlıklı olarak turizm işlevinin verilmesi ve bu durumun sonucunda sosyal yapıda meydana gelen olumsuz değişiklikler nedeni ile Kaleiçi Koruma Geliştirme Revizyon İmar Planı 1992 yılında Antalya Koruma Bölge Kurulu tarafından onaylanarak yürürlüğe girmiştir (Şekil 3.18, Şekil 3.19, Şekil 3.20) [49].

Kaleiçi Koruma Geliştirme Revizyon İmar Planı ile; Kaleiçi’nde yeterince geliştiği düşünülen turizm, plan ile bu yöndeki teşviklerin azaltılmasına, koruma faaliyetlerinin her yapı için ayrı olarak belirlenmesine konutlarda konut kullanımını arttırmak için önlemler alınmasına karar verilmiştir. Böylece I. ve II. Derece tarihî arkeolojik sit tanımları yerine bütün alan "Birleştirilmiş ve Geliştirilmiş Koruma Alanı olarak tanımlanmıştır [33].

Şekil 3.18. Kaleiçi Koruma Geliştirme Planı 1979 [33].

Şekil 3.19. Kaleiçi Koruma Geliştirme Planı Revizyonu 1992 [33].

Şekil 3.20. Kaleiçi Koruma Geliştirme Planı Revizyonu 1992 (KUDEB Arşivi 2018)

2003 yılında Antalya Büyükşehir Belediyesi'nce Kaleiçi'nin kimi noktalarında alt ölçekte çözümlenmeler yapılması gerekliliği öne sürülerek kentsel tasarım ağırlıklı projeler başlatılmıştır. Bu projelerden biri Dönerciler Çarşısı'ndan başlayarak, Atatürk Caddesi boyunca uzanan ve Hıdırlık Kulesi'nde son bulan **“Sur Önü Düzenleme Projesi”** dir (Şekil 3.21). Surların korunarak açığa çıkartılması ve çevresinin ayrıntılı projelerle düzenlenmesi amacı ile yapılan bu proje ile 1992 tarihli “Kaleiçi Revizyon Koruma Amaçlı İmar Planı'nın bu kısmı revize edilmiştir [49]. Ancak uygulama aşamasında

kamulaştırmaya yönelik plan kararlarının uygulanmasında karşılaşılan yüksek maliyetler ve hisseli mülkiyet benzeri sorunlar nedeni ile proje amacına ulaşamamıştır.

Şekil 3.21. Surönü Düzenleme Projesi (KUDEB Arşivi 2018)

2004 yılında Antalya'nın tarihi kültürel değerlerinin yoğun olduğu kent merkezini korumak, kullanmak, sektörel kalkınmayı ve planlı gelişimi sağlamak, kentin "turizm ve ticaret kenti" niteliğini geliştirmek amacıyla, büyük önem taşıyan kent merkezi Turizm ve Kültür Bakanlığı tarafından "Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi" olarak belirlenmiştir [32] ve 31.12.2004 tarih ve 25687 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir (Şekil 3.22). Yaklaşık 90 ha genişliğindeki alanın merkezini Kaleiçi ve

yat limanı oluşturmakta, bölge kuzeyde Cumhuriyet Meydanı'nı, doğuya doğru Hanlar Bölgesi'ni, Vakıflar İşhanı'nı, Sobacılar Çarşısı ve Okullar Bölgesi'ni, kuzey-doğuda Balbey Mahallesi Kentsel Sit Alanı'nı, güney-doğuda Haşimişcan Mahallesi Kentsel Sit Alanı'nı, güneyde ise Karaalioğlu Parkı ve Kent Müzesi Alanı'nı kapsamaktadır [32, 34].

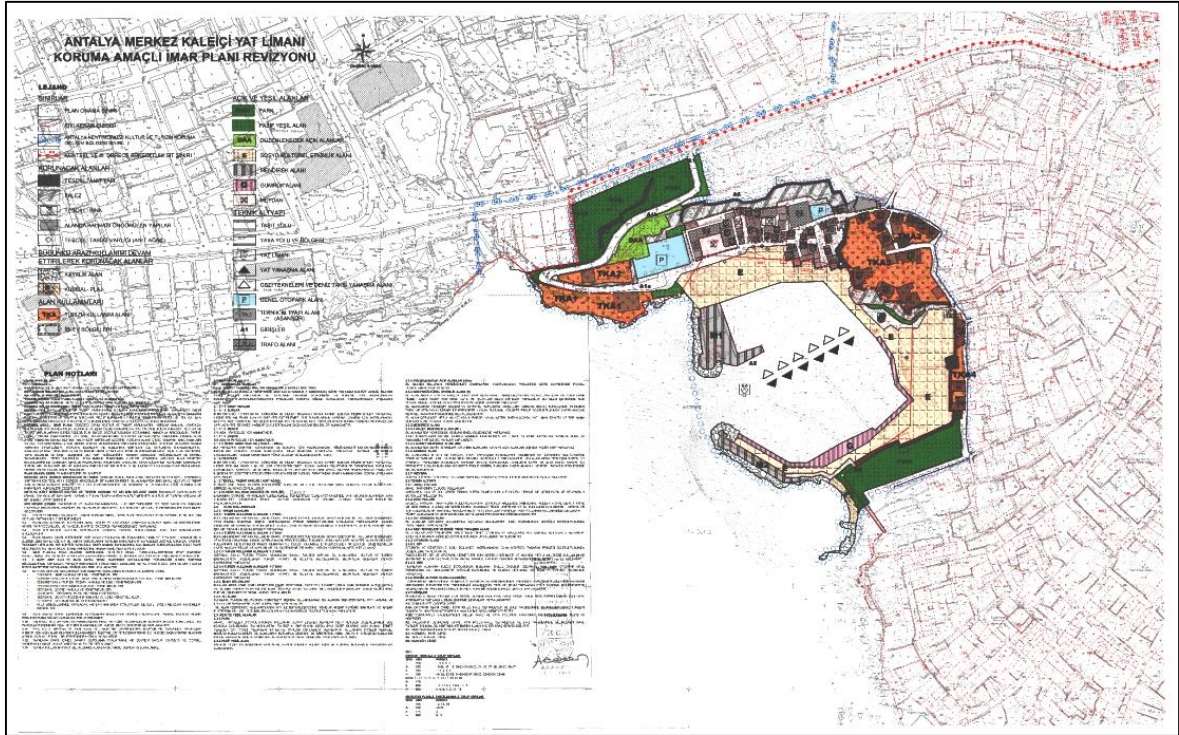

Şekil 3.22. Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi [32].

2007 yılında Antalya Büyükşehir Belediyesi'nce Kaleiçi Trafik Sirkülasyon Uygulama Projesi ile 1992 Kaleiçi Revizyon Koruma Amaçlı İmar Planı paftasında yer alan ulaşım kararlarında değişiklikler yapılmıştır. Bu değişiklikler doğrultusunda ulaşım düzenlemesi ve alt yapı çalışmaları başlatılmış, yaya ve araç ulaşım güzergahları, Kaleiçi Alanı'na giriş çıkış noktaları belirlenmiş, alandaki yol döşemeleri değiştirilmiş, alana giriş ücretli hale getirilmiş, sosyal yapıya dair anket çalışması yapılmıştır. 1992 planı kararlarından bağımsız olarak gerçekleştirilen gerek Kaleiçi Alanı sınırları içerisinde gerekse de çevresinde yapılan çalışmalar sonucunda alanın tarihi niteliğini tehdit eden, “kentsel sit” niteliğini bozan “yapay” bir görünüm oluşmuştur [33].

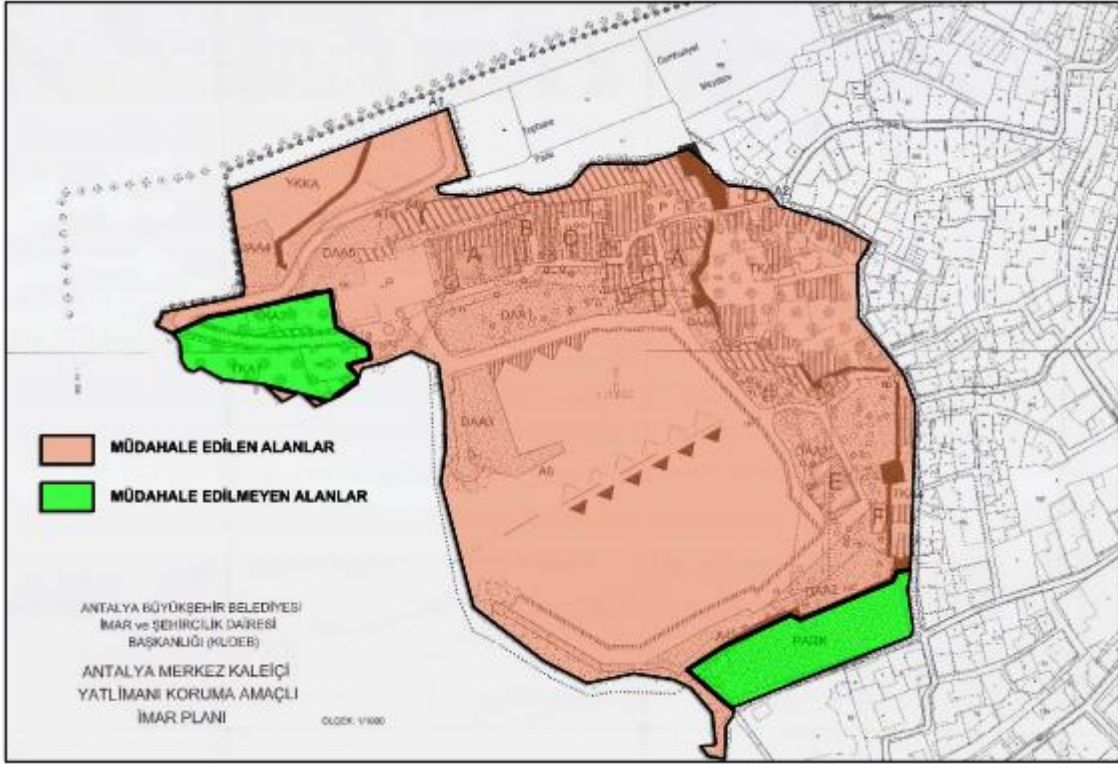
Antalya Büyükşehir Belediyesi İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığı – KUDEB (Koruma Uygulama ve Denetim Müdürlüğü) tarafından yürütülen çalışmaların sonucunda hazırlanan

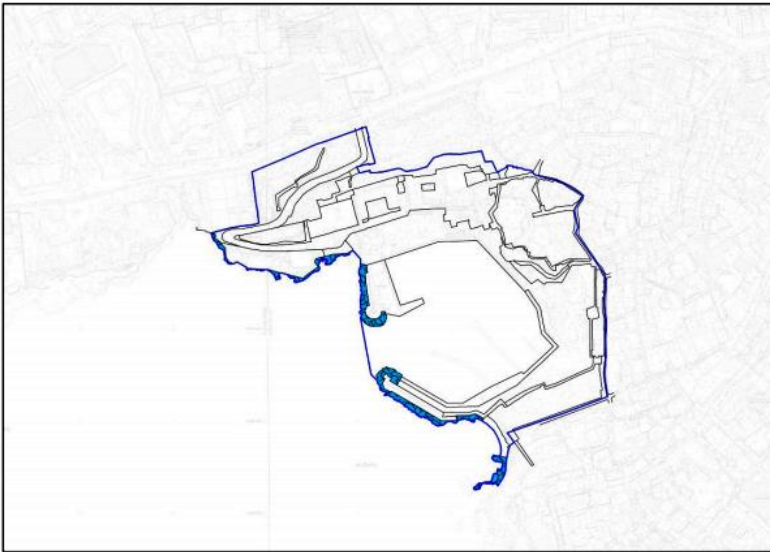
Şekil 3.24. 30.10.2017 Tarihinde Onaylanan Antalya Kaleiçi Yat Limanı Amaçlı Koruma Amaçlı İmar Planı Revizyonu [62].

1/1000 Ölçekli Antalya Merkez Kaleiçi Yat Limanı Koruma Amaçlı İmar Planı kararları incelendiğinde; plan açıklama raporunda müdahale edilen alanlar için; işlevi ve gösterimi açısından planın bütünlüğünü sağlamak ve yeni verilen kararların uygulanabilmesi açısından meri Kaleiçi Yat Limanı Koruma Amaçlı İmar Planına müdahale edilen alanlar olduğu, bu alanların içerisinde işlevi değiştirilen alanlar, işlevi mekânsal plan yönetmeliğine uygun getirilen alanlar ve geometrisi değiştirilmiş alanlar bulunduğu belirtilmekte olup müdahale edilmeyen alanlar ise Kaleiçi yat limanı koruma amaçlı imar planının kararlarının aynen korunduğu alanlar olduğu açıklanmaktadır [50].

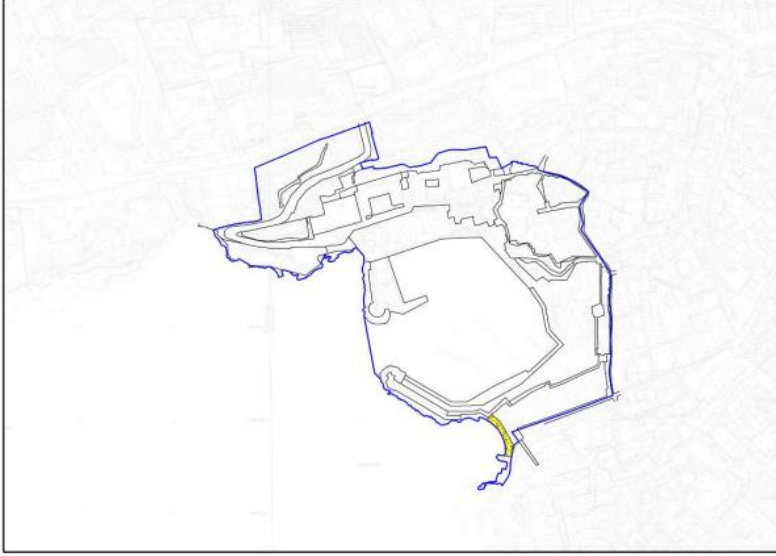

Şekil 3.25. Koruma Amaçlı İmar Planı ile Müdahale Edilen Alanlar [50].

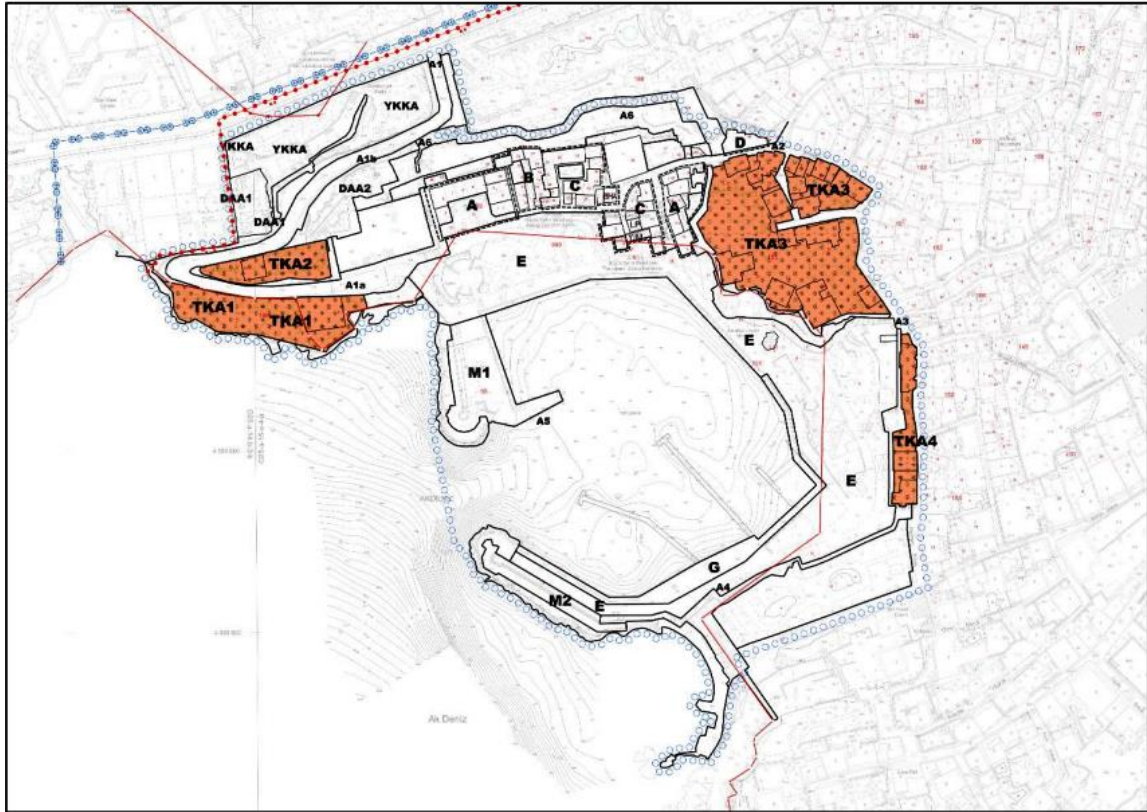
Söz konusu plan açıklama raporu incelendiğinde bugünkü arazi kullanım kararlarının devam ettirileceği alanlar olarak aşağıdaki haritalarda işaretli kayalık alanlar (bu alanlar şev yada kıyı yapısını korumaya yönelik olarak uygulanan tahkimatlardır.) ve kumsal alanı olarak belirlendiği görülmektedir (Şekil 3.26, Şekil 3.27, Şekil 3.28).

Şekil 3.26. Kayalık Alanlar [50].

Şekil 3.27. Kumsal/Plaj [50].

Şekil 3.28. Turizm Kullanım Alanları [50].

Bahse konu plan açıklama raporunda yukarıda yer alan haritada işaretli Turizm Kullanım Alanlarının;

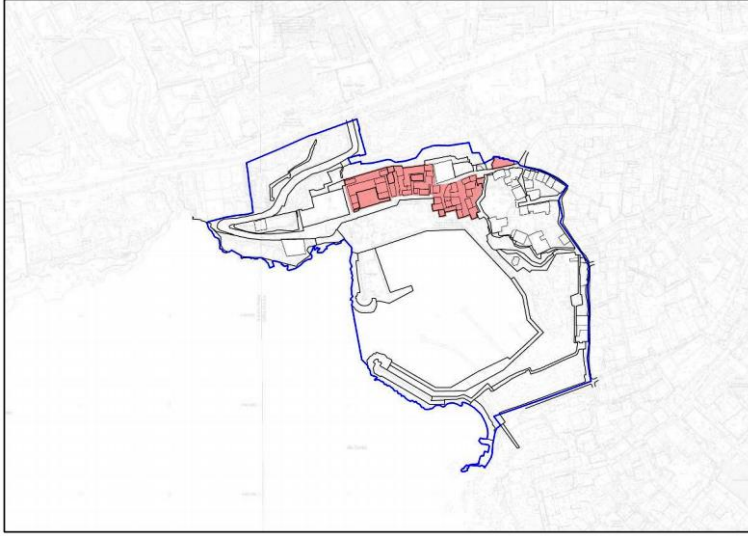

Turizm Kullanım Alanları 1 (TKA 1); Bu alanlarda, Koruma Kurulu'nun 9.11.2006 gün ve 1269 sayılı kararıyla onaylanan projenin geçerli olduğu, yapılacak değişikliklerde Koruma Bölge Kurulu kararı alınması gerektiği, alanın denizden ve karadan görünümünü, doğallığını ve silüetini olumsuz etkileyen ya da etkileyecek, ses, ışık vb. mekanik düzenlemelerin ve bu düzenlemelere bağlı elemanların KUDEB tarafından denetleneceği ve gerekli işlemlerin yapılacağı, (Şekil 3.28) [50]

Turizm Kullanım Alanları 2 (TKA 2); Alanda yapı ya da açık alan ölçeğinde yapılacak düzenlemelerde aşağıdaki hususlar göz önünde tutularak hazırlanacak projeler Koruma Bölge Kurulunca onaylandıktan sonra uygulanacaktır. Parsellerde yeni yapı yapılamayacağı, alan ölçeğinde kullanımın gerektirdiği kalıcı olmayan ve silüeti olumsuz etkilemeyecek nitelikteki düzenlemeler yapılabileceği, bu düzenlemelerin kapalı mekân aratacak nitelikte olamayacağı, [50]

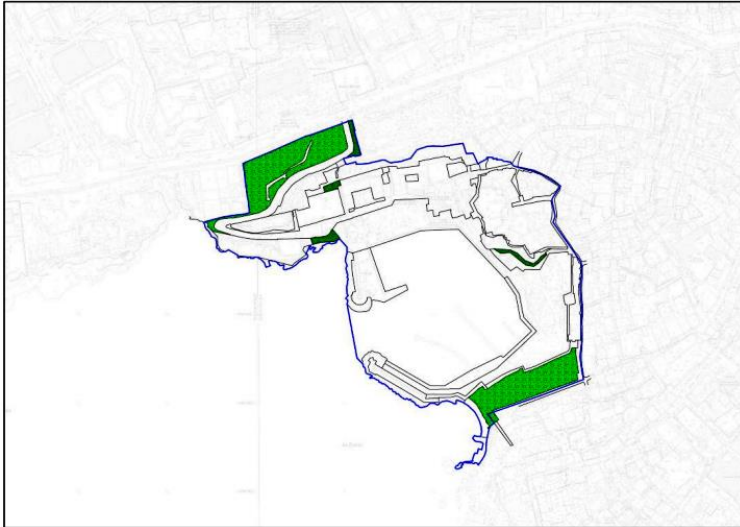
Turizm Kullanım Alanları 3 (TKA 3) 4957/2634 sayılı Turizm Teşvik Kanununa dayalı tahsisi yapılan bu alanlarda, Kültür ve Turizm Bakanlığınca düzenlenen turizm yatırım ve işletme belgelerinde belirtilen işlevler dışında düzenleme yapılamayacağı, Tüm alanda yapı ve alan bazında önerilen değişiklikler için revize proje hazırlanacağı ve Koruma Kurulunca onaylandıktan sonra uygulamaya geçileceği, Tadilat ve tamiratlar için KUDEB'in yetkili olduğu, [50]

Turizm Kullanım Alanları 4 (TKA 4) 4957/2634 sayılı Turizm Teşvik Kanununa dayalı tahsisi yapılan bu alanlarda, Kültür ve Turizm Bakanlığınca düzenlenen turizm yatırım ve işletme belgelerinde belirtilen işlevler dışında düzenleme yapılamayacağı, tüm alanda yapı ve alan bazında önerilen değişiklikler için revize proje hazırlanacağı ve Koruma Kurulunca onaylandıktan sonra uygulamaya geçileceği, Tadilat ve tamiratlar için KUDEB'in yetkili olduğu, şeklinde ayrı ayrı açıklanmak suretiyle hüküm altına alındığı görülmektedir [50].

Şekil 3.29. İşlev Bölgeleri [50]

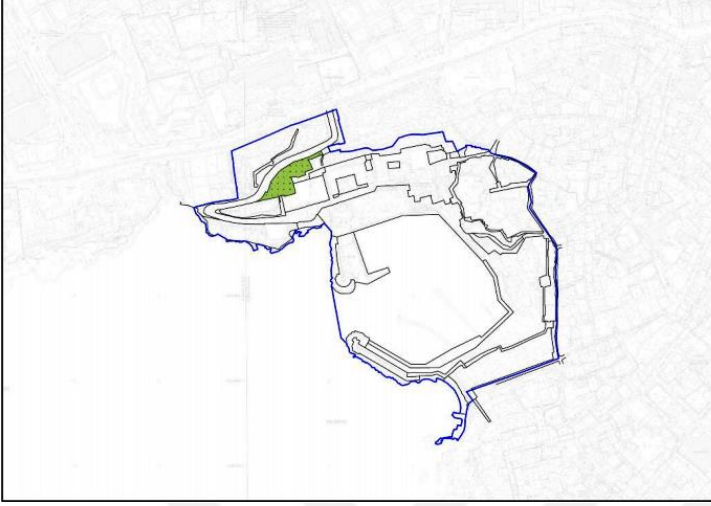
Plan açıklama raporunda yukarıdaki haritada işaretlenen ve işlev bölgeleri olarak tanımlanan alanlarda “Bu alanlarda yeme içme hizmetleri (cafe, restoran, büfe vb.), ticaret (ürün, cam, seramik, altın, gümüş vb.; İşleme teşhir ve satışı üniteleri, kitapçı, sanat galerisi vb.), eğlence hizmetleri (gece kulübü, bar, pub vb.) ve resmi kurum yer alabilir.” denilmektedir (Şekil 3.29) [50].

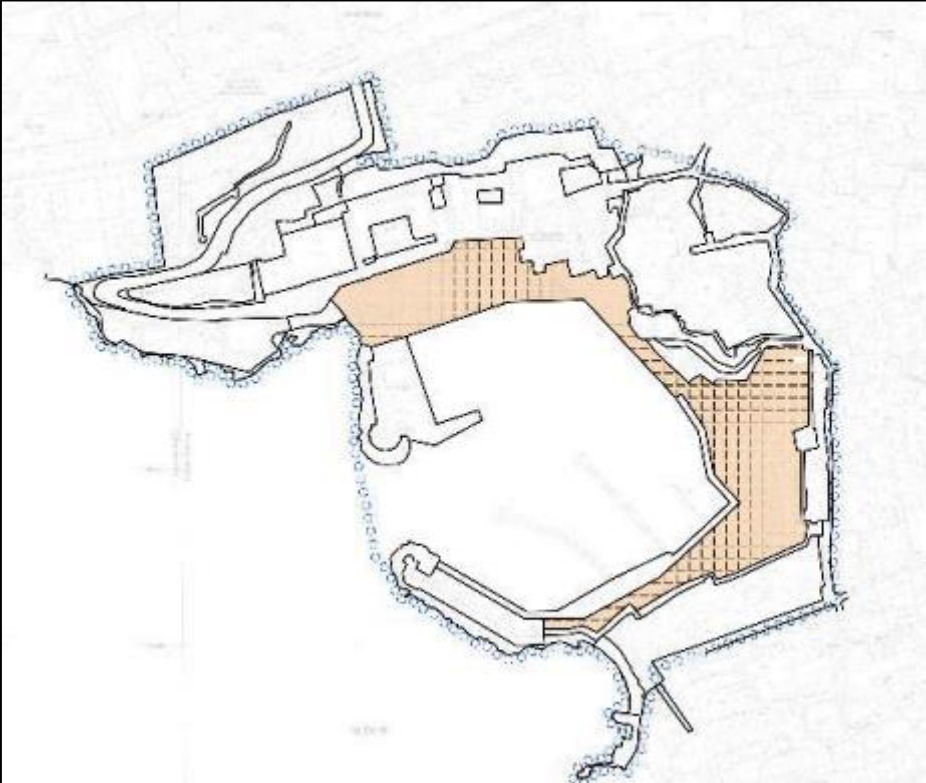
Şekil 3.30. Park ve Yeşil Alanlar [50]

Plan açıklama raporunda yukarıdaki haritada işaretlenen ve “park ve yeşil alanlar” olarak tanımlanan alanların yapılaşmaya konu edilemeyeceğinin hüküm altına alındığı, ayrıca düzenlenecek açık alan olarak belirlenen ve aşağıdaki haritada işaretli alanda bulunan

merdivenin onarılacağı ve çevresinde peyzaj düzenlemesi yapılacağına açıklandığı görülmektedir (Şekil 3.30).

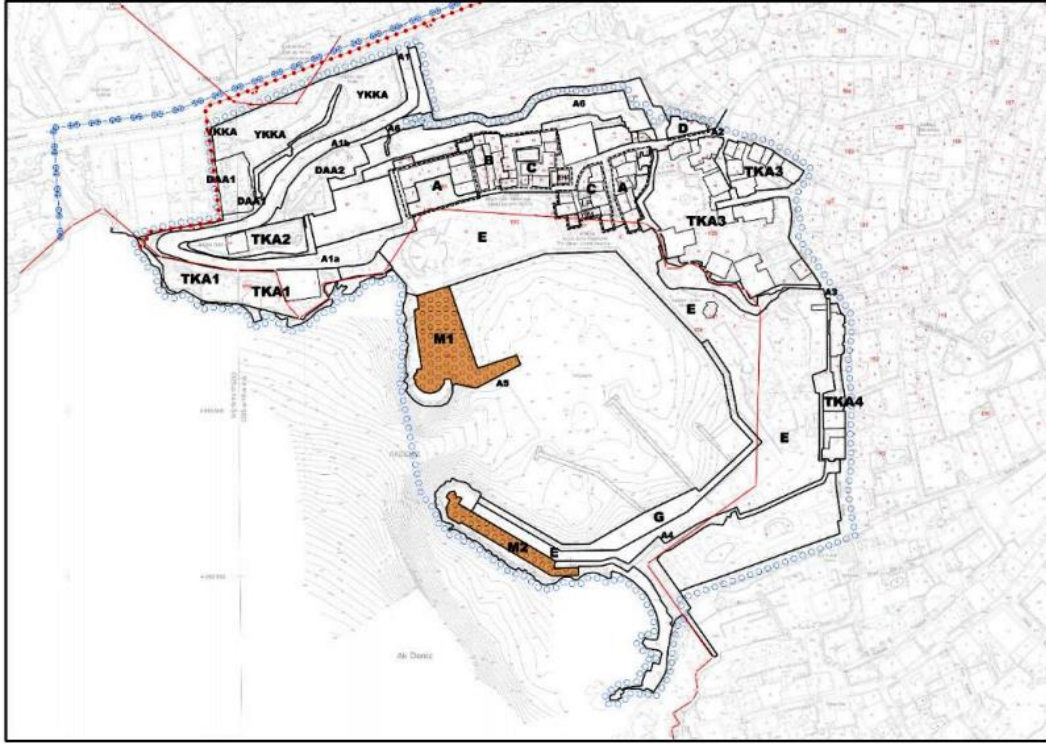
Şekil 3.31. Düzenlenecek Açık Alanlar [50]

Şekil 3.32. Sosyo-kültürel Etkinlik Alanı (E) [50]

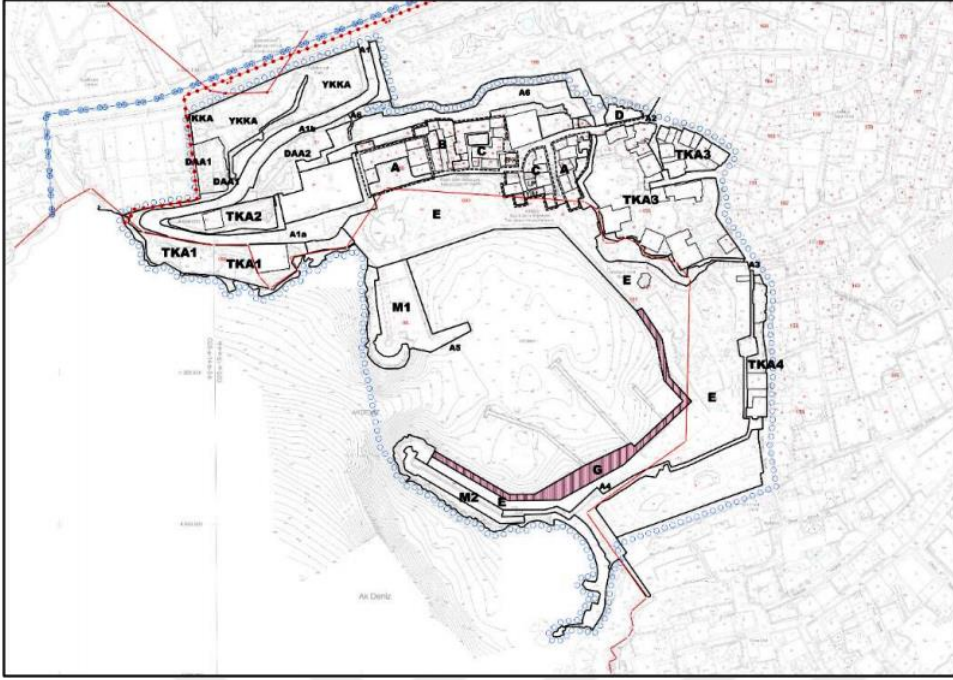
Plan açıklama raporunda yukarıdaki haritada işaretlenen Sosyokültürel Etkinlik Alanındaki uygulamanın, “3621 Sayılı Kıyı Kanunu” ve ilgili yönetmeliklerine uygun olarak ve ilgili

koruma bölge kurulunun onayı doğrultusunda yapılacağı, bu alanlarda yat kullanıcıları ve turistlere hizmet eden ticari restoran kafe vb. işlevleri olan ünitelerin yapılabileceğinin, bu alan içerisinde sur duvarlarının görünümünü etkileyecek hiçbir yapı/ögenin yapılamayacağı, bu alanlarda yerleşim düzeni ve ayrıntılı yapılaşma koşulları belediyesince ve ilgili Bölge Koruma Kurulu tarafından onaylanacak avan projede belirleneceğinin, bu alan içerisinde, kamulaştırıldıktan sonra, yat limanı tanıtım ve toplanma noktası alanı düzenleneceğinin ve bu alan içerisinde yer alan kullanımların kıyı ile bütünleşmesine yönelik olarak ahşap malzeme ile kaplı yürüme bantları yapılabileceğinin kararlaştırıldığı görülmektedir (Şekil 3.31, Şekil 3.32) [50].

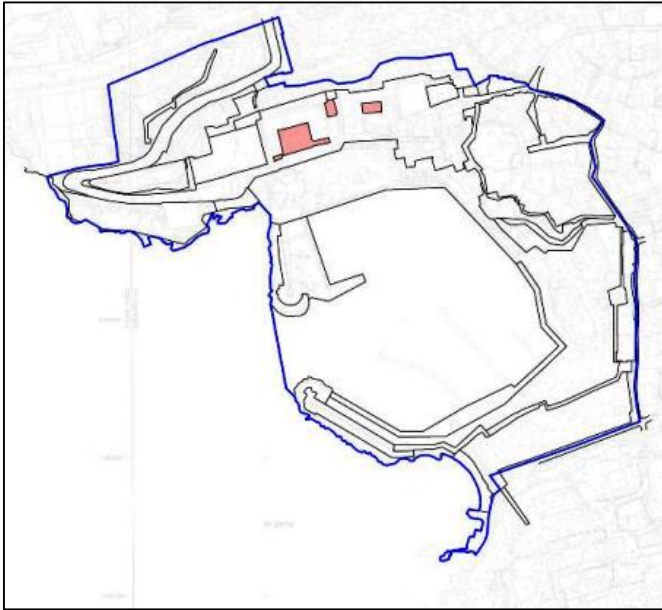
Şekil 3.33. Mendirek Alanı [50]

Yukarıdaki haritada işaretlenen "mendirek alanı"nda "Kıyı Yapı ve Tesislerinde Planlama Ve Uygulama Sürecine İlişkin Tebliğ" doğrultusunda Ulaştırma ve Haberleşme Bakanlığı Alt Yapı Yatırımları Genel Müdürlüğü tarafından onaylanmadan imalat yapılmayacağı, kuzey mendirek alanında (M1) yeni dolgu ve buna bağlı düzenleme yapılamayacağı, güney mendirek alanında ise (M2) seyir terasları, oturma alanları, kamuya açık alanlar dışında hiçbir yapı yapılamayacağı hükme bağlandığı görülmektedir (Şekil 3.35) [50].

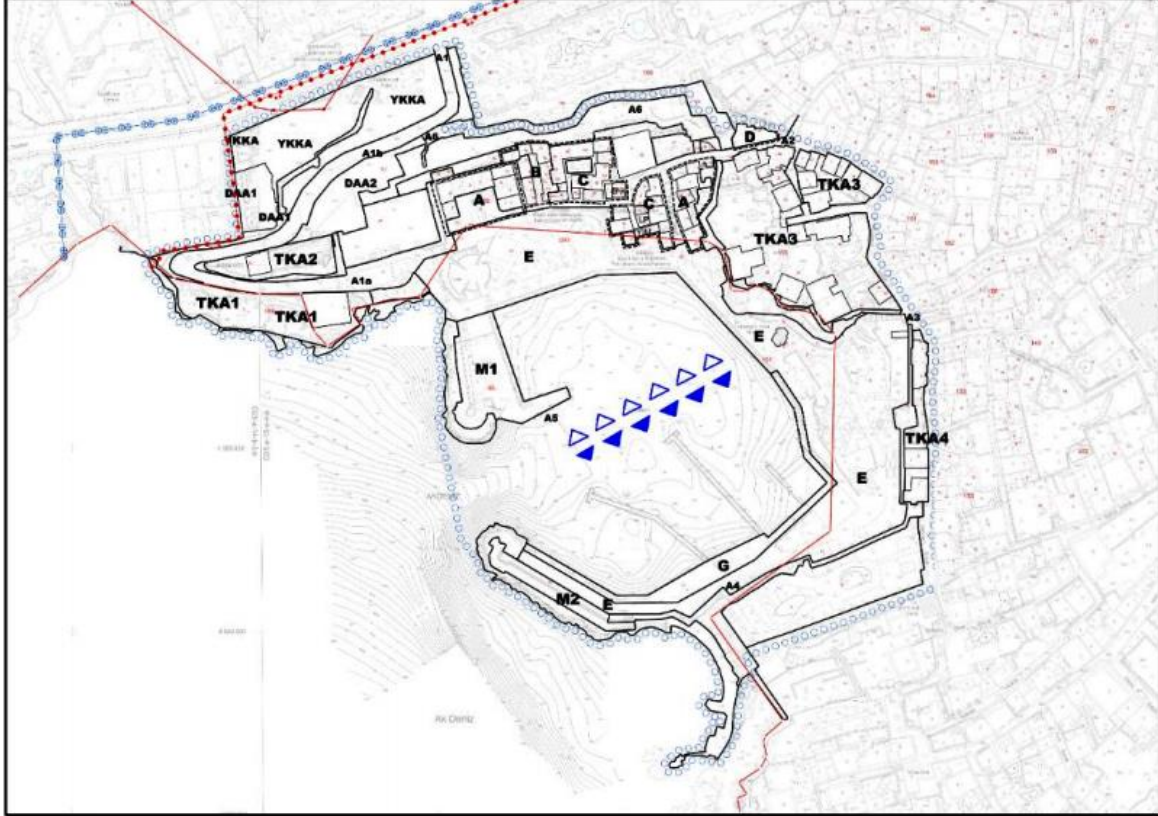
Şekil 3.34. Gümrük Alanı (G) [50]

Gümrük alanında Yat Limanı işletmesine ait işletme tesisleri ile gümrüklü sahayı ifade ettiğinin, bu saha içinde belirtilen koşullarda yapılaşmanın dolgu alanına yük bindirmeyecek şekilde hafif yapılardan oluşacağına kararlaştırıldığı görülmektedir (Şekil 3.34).

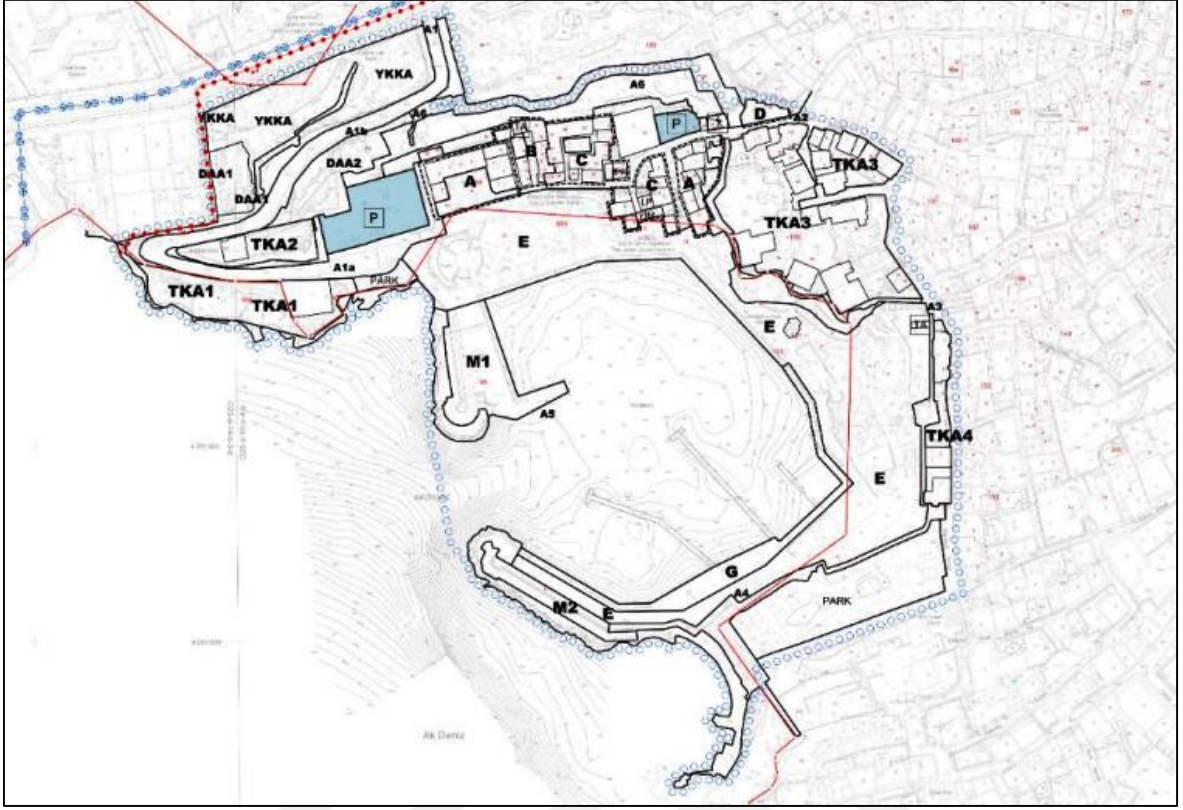
Şekil 3.35. Meydan [50]

Plan açıklama raporunda yukarıdaki haritada işaretlenen “meydan” alanının çevresindeki işletmeler tarafından yeme içme hizmeti için kullanılabilceği, bu alanlarda kullanım esaslarının her işletmenin kendi önünde olacak şekilde ilgili bölge koruma kurulunun onaylayacağı avan projede belirleneceğinin kararlaştırıldığı görülmektedir (Şekil 3.35).

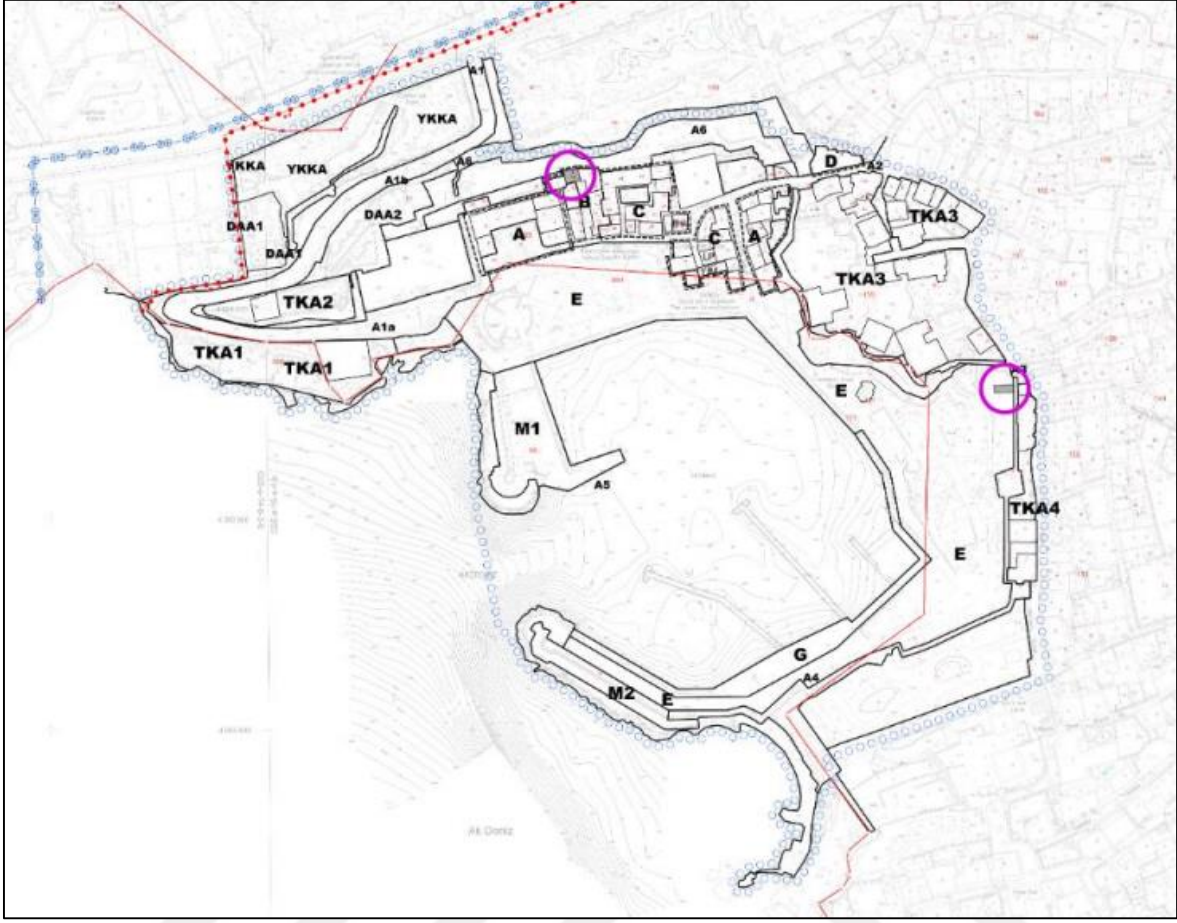
Şekil 3.36. Yat Yanaşma Alanı/ Gezi Tekneleri ve Deniz Taksi Yanaşma Alanı [50]

Yat Limanı Projesi kapsamında kıyı alanlarında mevcut işlevlerin kaldırılarak, alanın yarısının butik nitelikte bir yat limanı, diğer yarısının da gezi tekneleri ve deniz taksi yanaşma alanı olarak düzenlenmesi kararının getirildiği, Kentsel Tasarım Projesi ile bu alandaki kıyı kullanımının bir kısmının da yaya erişimine ve alanında vista potansiyelini geliştirecek bir norma taşınması hedeflendiği bu alanların gezi tekneleri, deniz taksi deniz otobüsü vb. araçların kullanımına açılacak alanlar olduğu belirtilmektedir (Şekil 3.36) [50].

Şekil 3.37. Otopark Alanı [50]

Otopark ve çevresiyle ilgili bölüme ilişkin olarak, bahse konu 30.10.2017 tarihinde onaylı koruma amaçlı imar planı plan açıklama raporunda; hazırlanacak olan kentsel tasarım projesi doğrultusunda düzenleme yapılacağı, taksi hizmetleri ve otopark hizmetleri için gerekli birimler ve alanda yer alan diğer kullanımların (bankamatik, çöp vb.) yapılacak proje doğrultusunda yeniden değerlendirileceği, planlama alanının kuzey doğusunda bulunan iskele caddesi üzerinde yer alan otoparkın otel tarafından kullanılacağı, mevcut durumuna ek olarak herhangi bir inşai ve fiziksel müdahalenin yapılamayacağı şeklinde hükümlerin belirlendiği görülmektedir (Şekil 3.37) [50].

Şekil 3.38. Asansör [50]

Söz konusu alana teknik altyapı başlığı altında belirlenen iki adet asansör ile ulaşılabilceği, bu yapılar için haritada şematik olarak işaretlenen 2 noktada, yeri ve şekli yapılacak etütler sonrası Koruma Bölge Kurulu izniyle kesinleşecek olan asansörlerin yer aldığı görülmektedir (Şekil 3.38) [50].

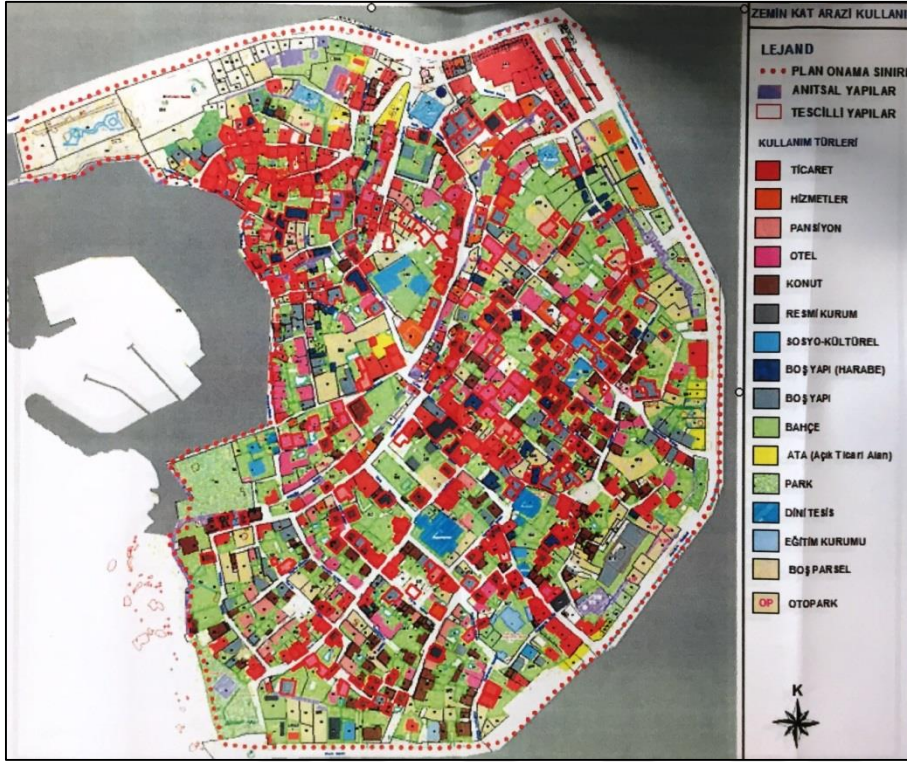
Yukarıda yat limanı bölgesine yönelik Kültür ve Turizm Bakanlığı'nca 30.10.2017 tarihinde yapılan onama ile sonuçlanan planlama süreci özetlenmiş olup bahse konu imar planı plan açıklama raporunda 1982 yılında onaylanan Kaleiçi Koruma Geliştirme Planında yapılan birinci revizyon çalışması olan ve 1992 yılında Antalya Koruma Bölge Kurulu tarafından onaylanarak yürürlüğe giren Kaleiçi Koruma Geliştirme Revizyon İmar Planına ilişkin olarak ikinci revizyon çalışmalarına 2011 yılında KUDEB tarafından başlanıldığı bilgisine yer verilmiş olup ayrıca KUDEB yetkilileri ile 22.03.2018 tarihinde yapılan görüşmede bahse konu ikinci revizyon imar planı çalışmalarına yönelik bir kısım bilgilere ulaşılmıştır [51].

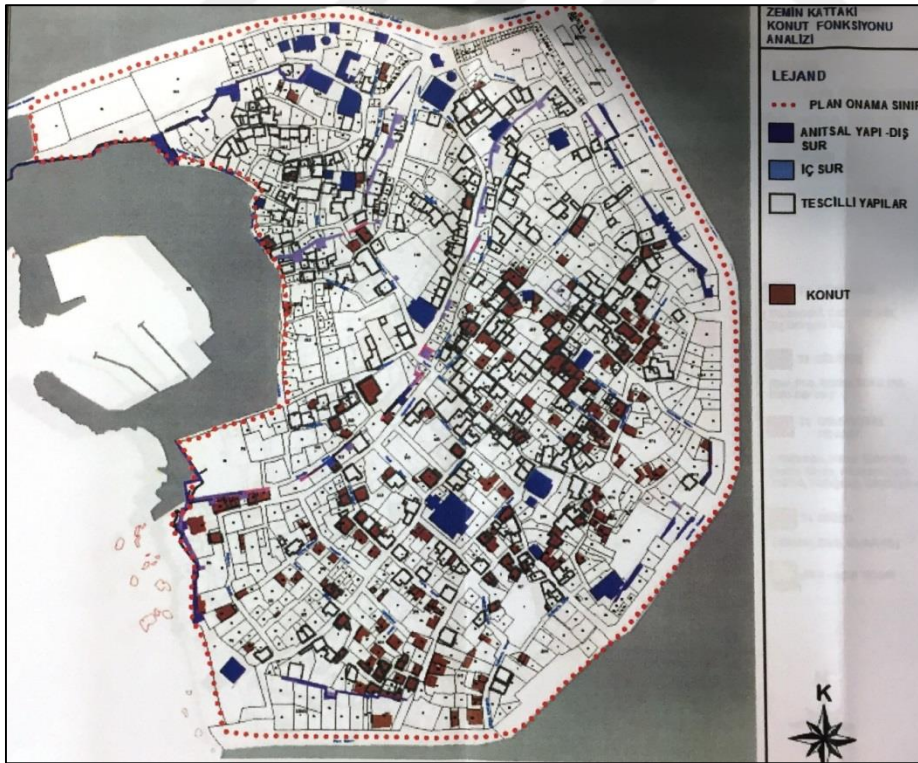

Bahse konu plan çalışmalarına konu bölgedeki sit durumunu özetleyecek olursak;

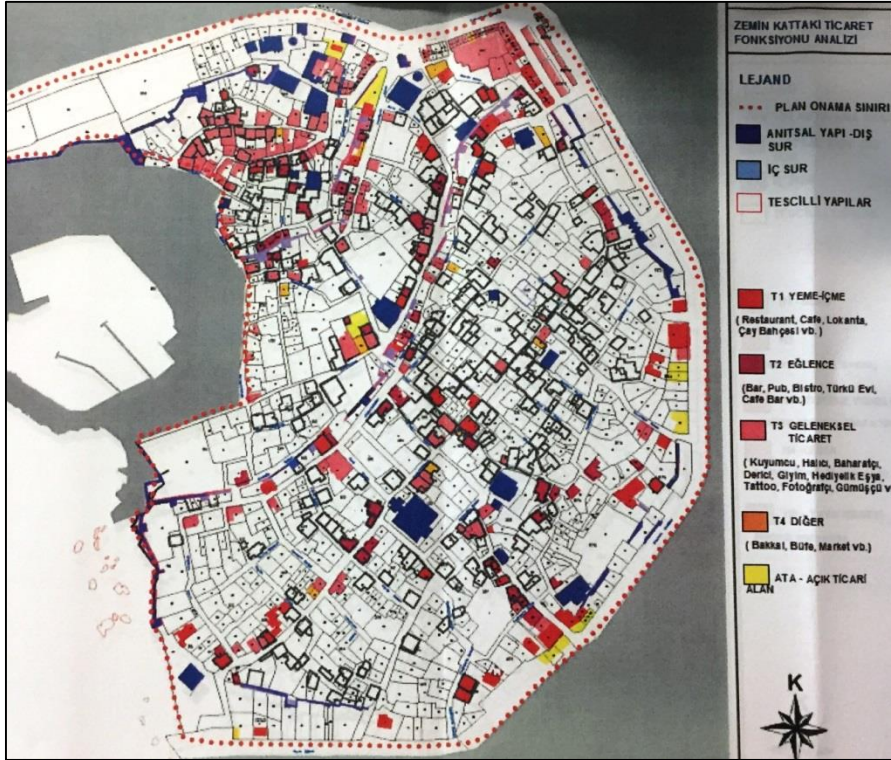
- Kaleiçi Bölgesi Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 09.06.1973 gün ve 7176 sayılı Kararı ile sit olarak ilan edilmiştir.
- Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Kurulunun 22.09.1979 gün ve 1850 sayılı Kararı ile “Kaleiçi Koruma Geliştirme Planı” uygun bulunarak Antalya Planlama Bürosunca imar planı diline dönüştürülerek, Belediye Bünyesinde kurulan Kaleiçi Danışma Denetleme Kurulu Kararı ile 1982 yılında mülga İmar ve İskân Bakanlığınca onaylanarak yürürlüğe girmiştir.
- Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kurulunun 26.12.1986 gün ve 2929 sayılı Kararı ile Antalya Kaleiçi Kentsel ve Arkeolojik Sit alanları yeniden belirlenmiştir.
- Kaleiçi’nde mevcut plan kararları ve çeşitli kurul kararlarıyla getiren I-II. Derece Arkeolojik Sit Tarihi-Kentsel Sit, Doğal Sit gibi tanımlar alanın bir bütün olarak algılanmasını zorlaştırması nedeniyle Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu’nun 13.05.1992 gün ve 1442 sayılı kararıyla Koruma Amaçlı İmar Planı Revizyonu uygun bulunarak, tüm alan “Kentsel ve III. Derece Arkeolojik Sit Alanı” olarak belirlenmiştir.
- Kent Merkezi Kültür ve Turizm Bakanlığı’na Kültür ve Turizm Koruma ve Geliştirme Bölgesi olarak belirlenmiş ve 31.12.2004 tarih ve 25687 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yaklaşık 95,4 Ha.’lık alanı kapsayan alanda yaklaşık 42 ha. alan Kaleiçi ve Yat Limanı oluşturmaktadır.

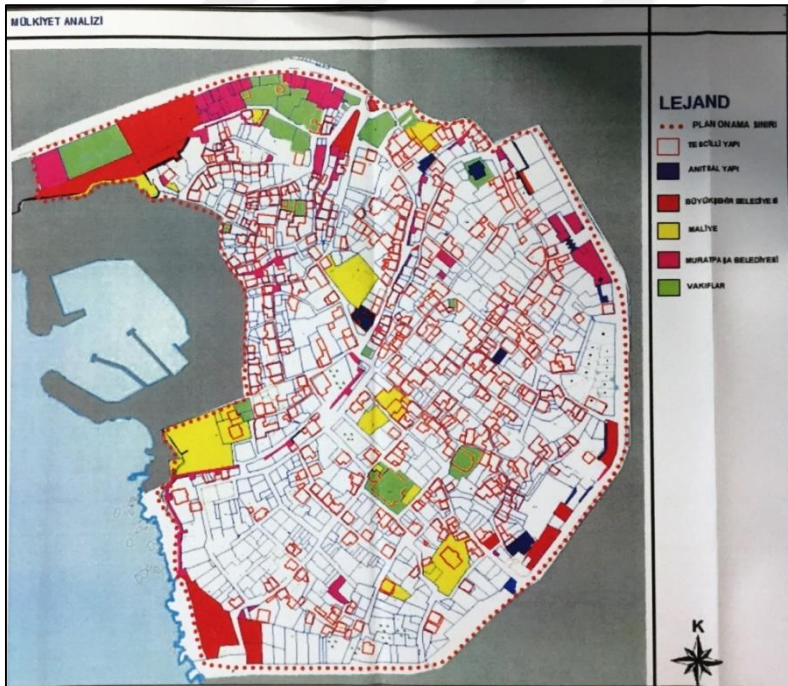
Şekil 3.40. Zemin Kat Arazi Kullanımı Analizi [64]

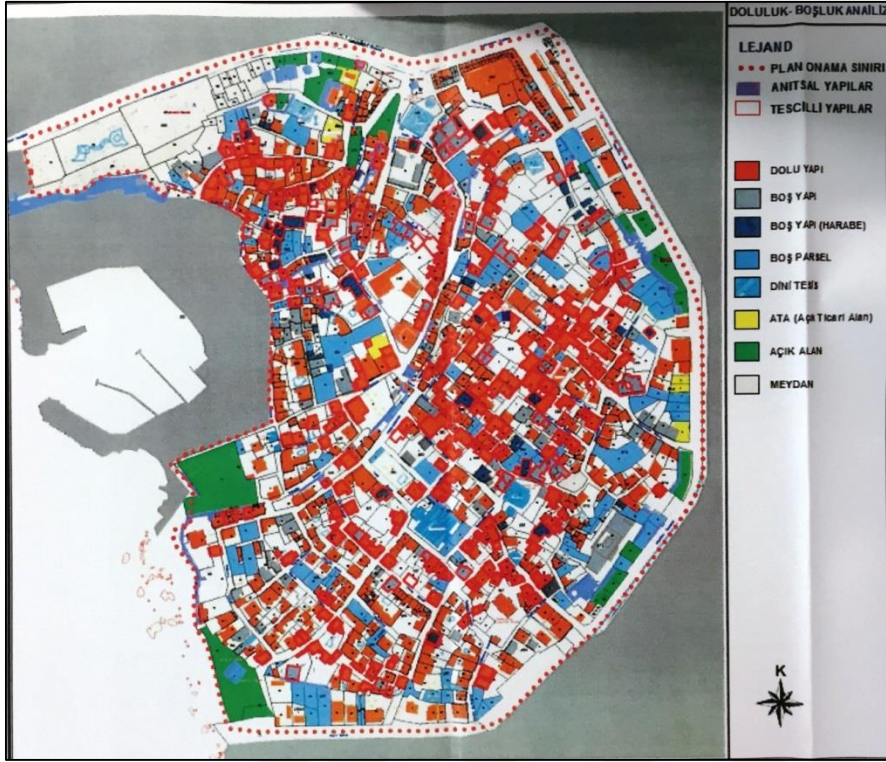
Şekil 3.41. Zemin Kat Konut Fonksiyonu Analizi [64]

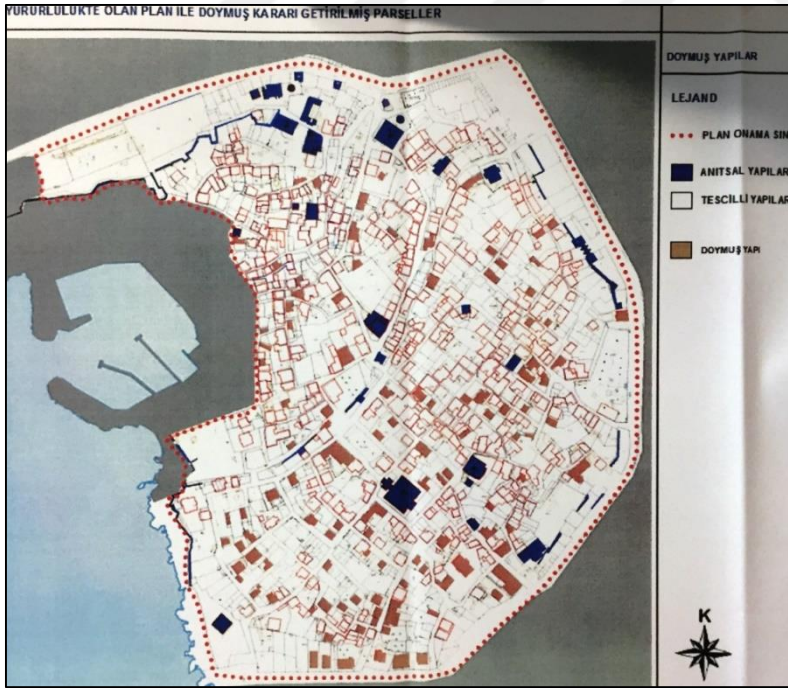
Şekil 3.42. Zemin Kat Ticaret Fonksiyonu Analizi [64]

Şekil 3.43. Mülkiyet Durumu [64]

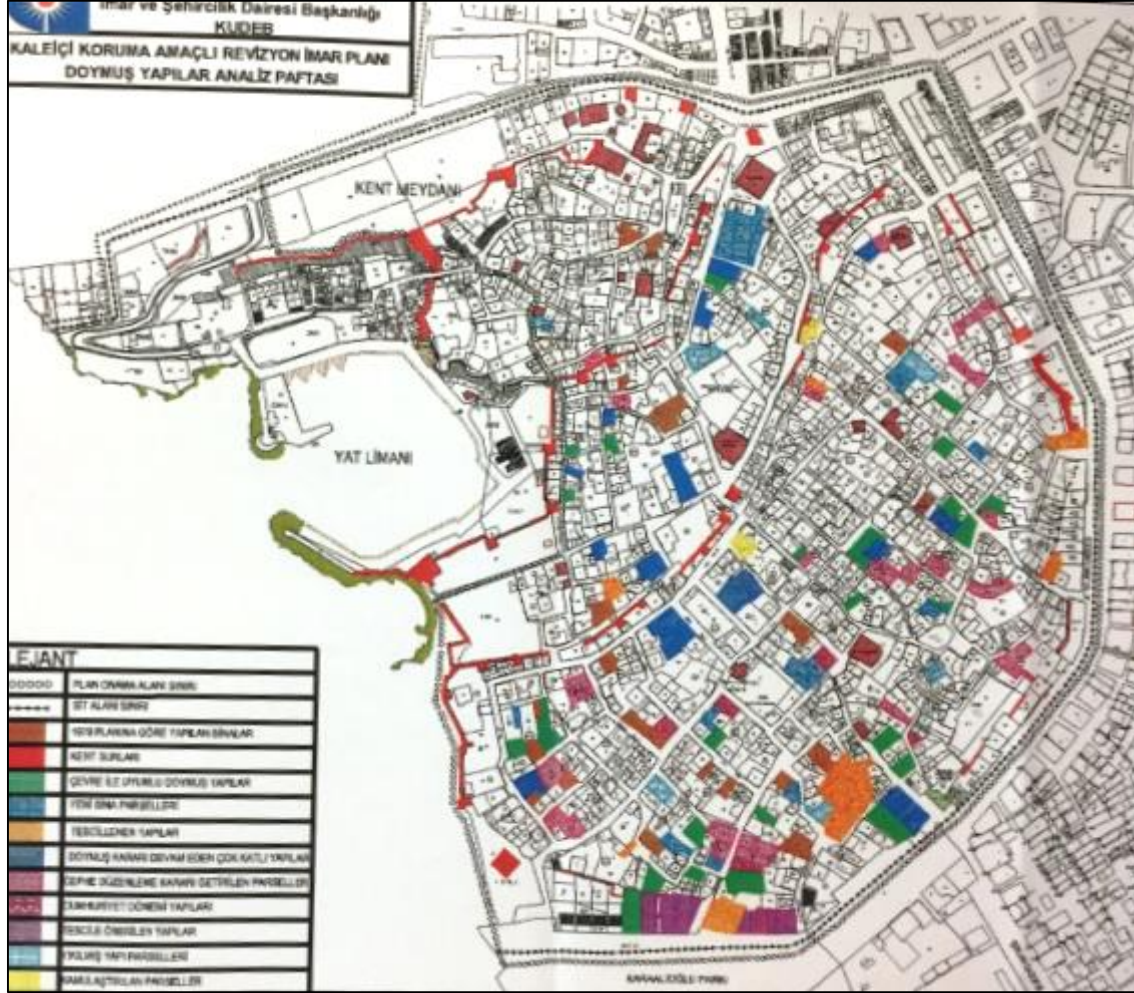

Şekil 3.44. Doluluk Boşluk Analizi [64]

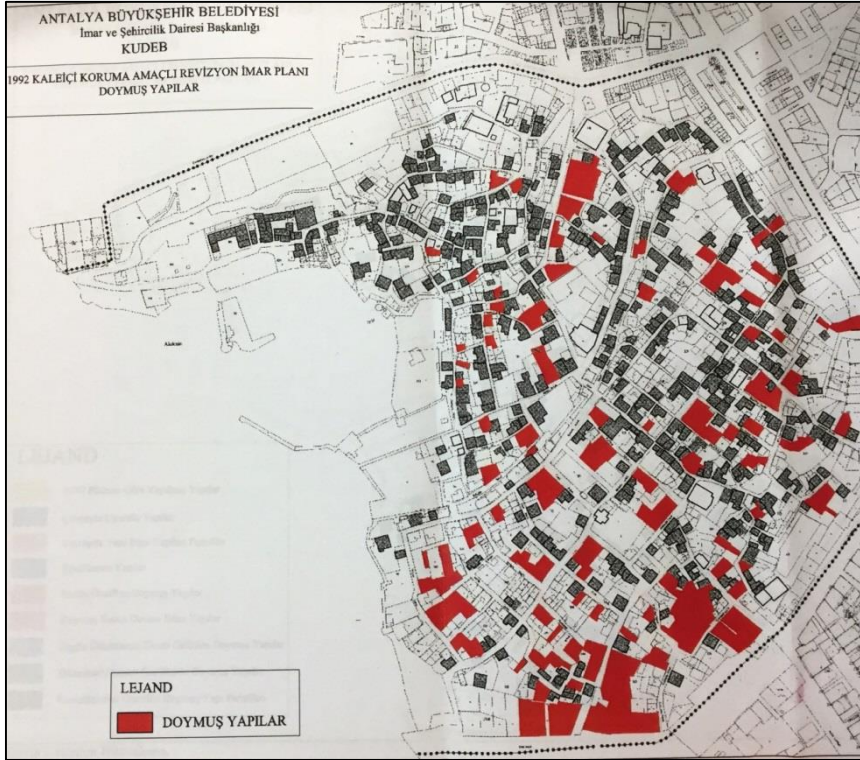

Şekil 3.45. 1992 Yılı Koruma Amaçlı İmar Planı Revizyonu Doymuş Yapı Kararı Getirilen Parseller (KUDEB ARŞİV)

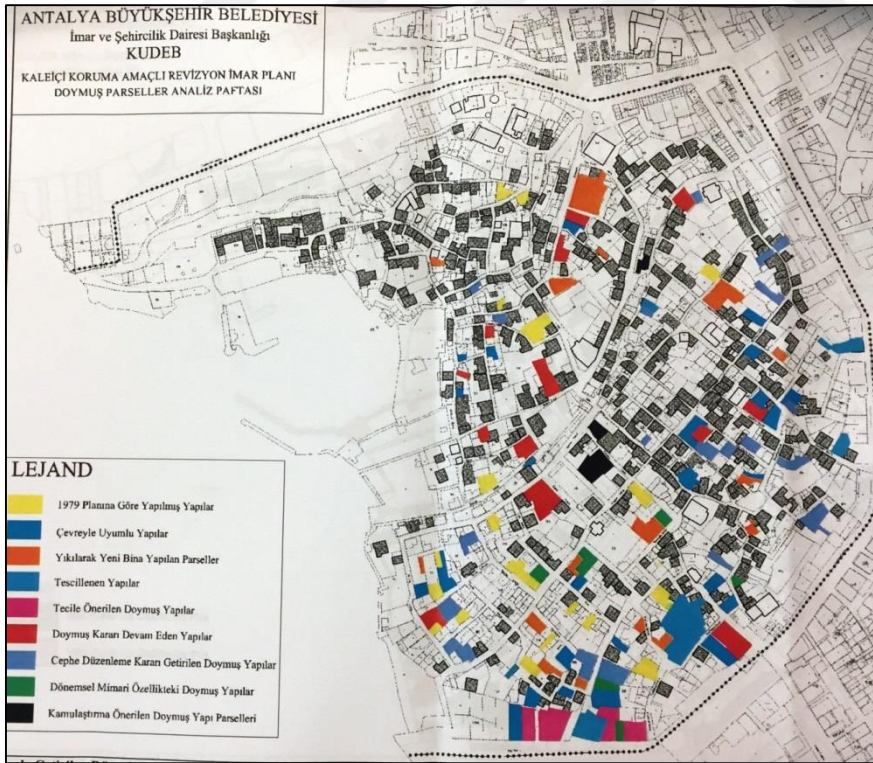
1992 Kaleiçi Koruma Amaçlı İmar Planı Revizyonunda ekonomik ömrünü doldurmamış, herhangi bir müdahaleye konu olamayacak, yapı yoğunluğu ve kütle olarak kentsel sit dokusuna aykırı yapılara “doymuş yapı” tanımı getirilmiş ve söz konusu alanların %12,8’inin doymuş parsel olarak belirlendiği görülmektedir.

Şekil 3.46. Doymuş Yapılar Analiz Paftası [64]

Şekil 3.47. Revizyon İmar Planı ile Getirilmesi Öngörülen Planlama [68].

Şekil 3.48. Revizyon İmar Planı ile Getirilmesi Öngörülen Planlama [68].

4. ANTALYA KALEİÇİ KENTSEL SİT ALANINDAKİ İMAR UYGULAMALARININ KORUNAN ALANLARA ETKİLERİ

Kıyı Kanunu'na konu alanların kentsel koruma alanları ile çakışması durumunda, çeşitli nedenlerden dolayı tarihi çevrenin bir bütün olarak korunmasında birtakım sorunlar yaşanmaktadır. Bu bağlamda, tespit edilen problemler, yasal, mekansal ve sosyal problemler başlıkları altında yedi alt başlık altında aşağıdaki şekilde detaylandırılmıştır.

4.1. Yasal Sorunlar

Kıyı kanununa konu olan alanların kentsel koruma alanları ile çakışması durumunda yasalardan kaynaklanan problemler sebebi ile alanın fiziksel sosyal ve kültürel korunmasını içeren bütüncül korunmasına yönelik problemler oluşabilmektedir. Bu bağlamda, farklı yetki durumları, kısmi yapılaşma koşullarına yönelik farklı uygulamalar ve deniz altındaki kültürel mirasın raporlanamaması öncelikli problemleri oluşturmaktadır.

4.1.1. İdareler arasında yaşanan yetki karmaşasından doğan sorunlar

Bir alanın koruma bölge kurulunca sit alanı olarak ilanı, bu alanda her ölçekteki plan yapımını durdurmakta ve 2863 sayılı Kanun hükümleri doğrultusunda “koruma amaçlı imar planı” tanımının gereklerine göre plan teklifinin hazırlanması ve değerlendirilmesi gerekmektedir. Ancak sit ilan edilen alanın diğer bir korumaya yönelik özel kanun olan 3621 sayılı Kıyı Kanunu'na tabi kıyı alanları ve sahil şeridinde yer alması durumunda ilgili idareler arasında bir yetki karmaşası söz konusu olmaktadır.

Söz konusu alanlarda yetki durumu Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı arasında tartışma konusudur. Kıyı Mevzuatı, Koruma Amaçlı İmar Planları konulu 2008/9 sayılı mülga Bayındırlık ve İskân Bakanlığı Genelgesinde (Ek-6);

Kanununun 6.ve 7. maddeleri kapsamında Kıyı Kanunu ve ilgili Yönetmelik hükümleri uyarınca kıyılarda doldurma ve kurutma yoluyla arazi elde edilmesi, kamu yararının gerektirdiği hallerde ancak uygulama imar planı kararı ile mümkün olduğu, bu arazilere ilişkin hazırlanan teklif imar planlarının incelenmesi, değerlendirilmesi ve sonucunda onaylanması ya da onaylanmaması yetkisininin 3621 sayılı Kıyı Kanunu ve Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik hükümleri uyarınca Çevre ve Şehircilik Bakanlığındadır.

3621 sayılı Kıyı Kanununun istisnaları düzenleyen 3. maddesinde Kanunla açıkça ifade edilen istisnalar dışında; 3621 sayılı Kıyı Kanunu'nun diğer kanunların üzerinde ve kısıtlayıcı nitelikte bir kanun olduğunu göstermektedir.

Ancak, kıyı kenar çizgisinin deniz yönünde kalan alanlarda, 2863 sayılı Kanun ve ilgili mevzuatla Kültür ve Turizm Bakanlığına ve ilgili Bölge Koruma Kurulu Müdürlüklerine verilen görev ve yetkilerin yukarıda açıklandığı üzere 3621 sayılı Kıyı Kanununun 3. maddesi ile kısıtlanmıştır.

Bu tür alanlarda yapılacak dolgu imar planları için 2863 sayılı Kanun ve ilgili Yönetmelikler kapsamında koruma amaçlı imar planı hazırlanması gibi bir şart önerilmesi Kıyı Kanunu hükümlerine aykırılık teşkil edecek olup ilgili Bölge Koruma Kurulu Müdürlükleri; Kıyı Kanunu hükümleri uyarınca görüşleri istenildiğinde, 3621 sayılı Kıyı Kanununun belirlediği hukuki çerçeve doğrultusunda görüş verilmesi ve alınması gerekli tedbir ve önerileri bildirmekle yükümlüdür.

Bu çerçevede, 3621 sayılı Kıyı Kanunu ve ilgili Yönetmelik hükümleri kapsamında kıyı kenar çizgisinin deniz tarafında yapılması istenilen ve anılan yönetmelik kapsamında kalan alanlarda kıyı yapılarına ilişkin uygulama imar planlarındaki iş ve işlemlerde koruma amaçlı imar planı yapılmasına ilişkin husus 3621 sayılı Kıyı Kanunu ve ilgili Yönetmelik hükümlerine aykırı olup kıyı kenar çizgisinin deniz tarafında doldurma ve kurutma suretiyle kazanılan arazilerde yapılması istenilen kıyı yapılarına ilişkin koruma amaçlı imar planının hazırlanmasının istenilmemesi ve ilgili kurum ve kuruluşların, teklifleri 3621 sayılı Kıyı Kanunu hükümlerine uyarınca incelemek suretiyle görüşlerini ilgi Genelgemizde belirtilen süre zarfında Bakanlığımıza göndermeleri gerekmektedir.

denilmektedir.

Bu doğrultuda bakıldığında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nca kıyı alanlarında koruma amaçlı imar planı hazırlanmasına gerek olmadığı, bu alanlarda 3621 sayılı Kıyı Kanununa göre planlama çalışmalarının yapılması gerektiği ve bu planların onaylanıp onaylanmaması yetkisinin Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nda olduğu, dolayısıyla da kıyı alanlarındaki planlara ilişkin olarak koruma amaçlı imar planı hazırlanmasının istenilmemesi ve kıyı alanlarındaki planlara ilişkin ilgili Kültür Varlıklarını Koruma Kurulunca görüşlerinin verilmesi beklenmekte olduğu anlaşılmaktadır.

3621 Sayılı Kıyı Kanunu'nun "*Kıyı, Kıyı Kenar Çizgisi, Sahil Şeridi, Planlama ve Yapılanma Kıyının Korunması, Yapı Yasağı ve Kıyıda Yapılacak Yapılar*" başlıklı 6. maddesi ile kıyılarda imar planları kapsamında yapılacak olan uygulamalar tarif edilmiş, "*Doldurma ve Kurutma Yoluyla Arazi Kazanma ve Bu Araziler Üzerinde Yapılabilecek Yapılar*" başlıklı 7. maddesinde

Kamu yararının gerektirdiği hallerde, uygulama imar planı kararı ile deniz, göl ve akarsularda ekolojik özellikler dikkate alınarak doldurma ve kurutma suretiyle arazi elde edilebilir. Bu gibi yerlerde doldurma veya kurutmayı yapacak ilgili idarenin valiliğe iletilen teklifi, valilik görüşü ile birlikte Bayındırlık ve İskân Bakanlığına gönderilir. Bakanlık, konusuna göre ilgili kuruluşların görüşünü de almak suretiyle teklifi inceler. Uygun bulunması halinde ilgili idare tarafından uygulama imar planı hazırlanır. Bu yerler için yapılacak planlar hakkında İmar Kanunu hükümleri uygulanır. Ancak, bu planlar Bayındırlık ve İskân Bakanlığı tarafından, 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu kapsamında kalan alanlardaki planlar ise, anılan Kanunun 7. maddesine göre tasdik edilir. Doldurma ve kurutma işlemleri yürürlükteki mevzuat hükümlerine göre yapılır. Bu araziler Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır, özel mülkiyet konusu olamaz. Bu alanlar üzerinde 6 ncı maddede belirtilen yapılar ile yol, açık otopark, park, yeşil alan ve çocuk bahçeleri gibi teknik ve sosyal altyapı alanları düzenlenebilir.

3194 Sayılı İmar Kanunu'nun "İstisnalar" başlıklı 4. maddesinde;

2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, bu Kanunun ilgili maddelerine uyulmak kaydı ile 2960 sayılı İstanbul Boğaziçi Kanunu ve 3030 sayılı Büyük Şehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun ile diğer özel kanunlar ile belirlenen veya belirlenecek olan yerlerde, bu Kanunun özel kanunlara aykırı olmayan hükümleri uygulanır.

2863 sayılı Yasanın 17. maddesinde;

Bir alanın koruma bölge kurulunca sit olarak ilanı, bu alanda her ölçekteki plân uygulamasını durdurur. Sit alanının etkileşim-geçiş sahası varsa 1/25.000 ölçekli plân kararları ve notları alanın sit statüsü dikkate alınarak yeniden gözden geçirilerek ilgili idarelerce onaylanır... Belediyeler, valilikler ve ilgili kurumlar söz konusu alanda üç yıl içinde koruma amaçlı imar planı hazırlatıp incelenmek ve sonuçlandırılmak üzere koruma bölge kuruluna vermek zorundadır.... Koruma bölge kurulunda görüşülen ve uygun görülen koruma plânları onaylanmak üzere ilgili idarelere gönderilir.

61. maddesinde;

Kamu kurum ve kuruluşları ve belediyeler ile gerçek ve tüzel kişilerin, Koruma Yüksek Kurulu ve Koruma Bölge Kurullarının kararlarına uymak zorundadır.

hükümleri yer almaktadır.

Yukarıda belirtilen Kanun hükümleri bir arada değerlendirildiğinde;

- 3621 Sayılı Kıyı Kanunu'nun 7. Maddesinde ilgili İdare tarafından hazırlanacak planların 3194 sayılı İmar Kanunu hükümleri doğrultusunda yapılacağı,
- 3194 Sayılı İmar Kanununun "İstisnalar" başlıklı 4. Maddesinde; 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun "Özel Kanun" olarak tanımlandığı ve İmar Kanunu'nun 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununa aykırı olmayan hükümlerinin uygulanacağı hususunun ifade edildiği,

- 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 17. maddesine göre Kültür ve Turizm Bakanlığı yetki ve sorumluluğunda bulunan sit alanlarında Koruma Amaçlı İmar Planları hazırlanmasının zorunlu olduğu,
- 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'na göre; sit alanlarında yapılacak koruma amaçlı imar planlarının onama yapacak olan İdareler tarafından hazırlanarak veya hazırlatılarak, incelenip değerlendirilmek üzere Koruma Bölge Kurullarına iletmesi gerektiği, Koruma Bölge Kurullarının planları 2863 sayılı yasa açısından değerlendirerek uygun görülen planların onaylanmak üzere ilgili idarelere göndermesi gerektiği, başka bir deyişle Koruma Bölge Kurullarının plan onayı yapmadığı, Koruma Amaçlı İmar Planlarını 2863 sayılı yasa açısından değerlendirdiği, onay makamının ilgili İdareler olduğu, İdarelerin plan onayına ilişkin yetkisinin 2863 sayılı yasa ile kısıtlanmadığı,
- 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununa göre ilgili İdarelerin Koruma Yüksek Kurulu ve Koruma Bölge Kurullarının kararlarına uymak zorunda olduğu görülmektedir.

Yukarıda belirtilen hususlar çerçevesinde; Kültür ve Turizm Bakanlığı yetki ve sorumluluk sahası içerisinde kalan sit alanlarında evre ve şehircilik Bakanlığı'nca yapılan veya yaptırılan ve Kurum görüşü alınmak üzere iletilen planların; 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 17. maddesine dayanılarak hazırlanan, 26.07.2005 tarihli ve 25887 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren ve sit alanları, kültür ve tabiat varlıkları ve bunların etkileşim geçiş sahaları ile koruma alanlarında yapılacak koruma amaçlı imar planı ve değişikliklerine ilişkin esasları kapsayan "Koruma Amaçlı İmar Planları ve evre Düzenleme Projelerinin Hazırlanması, Gösterimi, Uygulanması, Denetimi ve Müelliflerine İlişkin Usul ve Esaslara ait Yönetmelik" kapsamında hazırlanması gerektiği anlaşılmaktadır.

Korunan alanlarda yapılacak imar planlarının 2863 sayılı yasanın 17. maddesi ve yukarıda bahsi geçen yönetmelik hükümlerine uygun olarak "Koruma Amaçlı İmar Planı" şeklinde hazırlanmakta ve Koruma Bölge Kurulu gündemine alınarak değerlendirilmektedir.

Sonuç olarak görev yetki sorumluluk anlamında farklı amaçlarla farklı özellik gösteren alanlarda söz sahibi olan kurumlar arasında farklı kaygılar doğrultusunda oluşturulan kanaatler ve bu kanaatler doğrultusunda yapılan uygulamalar sonucunda plana konu

alanlarda var olan ve alanın sit ilan edilmesine yönelik özelliklerinin korunamadığı görülmektedir.

Antalya Kaleiçi bölgesi özelinde Kentsel sit ilan edilen alana konu limanın Kıyı Kanunu kapsamında kalan alanlardan olması sebebiyle Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın görev yetki ve sorumlulukları kapsamında plan inceleme ve değerlendirme süreci yürütülmüştür.

Günümüz itibariyle yine “yetki karmaşası” sorununun bir sonucu olarak; 2008 yılında mülga Bayındırlık ve İskân Bakanlığınca onaylanan yat limanına ilişkin planda Kültür ve Turizm Bakanlığı-Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü'nce 30.10.2017 tarihinde sonuçlanan değerlendirme ve onama süreci sonucunda revizyon yapılmıştır. Aynı kentsel sit bölgesinde yine farklı bir kurum tarafından bu sefer turizme yönelik olarak şekillenen politikalar doğrultusunda korunması gerekli özelliklerini oldukça yitirmiş özünde tarihi bir liman olan kıyı yapısına turizm sektörüne yönelik yat limanı fonksiyonu getirilmek suretiyle alt ve üst yapı olarak sosyo- kültürel etkinlik alanı, otopark, asansör vb. gibi işlevler verilmiştir (Şekil 3.32), (Şekil 3.39), (Şekil 3.40).

2008 yılında mülga Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararname doğrultusunda kaldırılan Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, kaldıran Çevre ve Orman Bakanlığı ile birleştirilerek Çevre ve Şehircilik Bakanlığı kurulmuştur. Kıyı alanları ile çakışan turizm merkezi alanlarındaki plan onama yetkisinin, hangi düzenleme kapsamında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'ndan Kültür ve Turizm Bakanlığı'na geçtiği araştırıldığında; bu aşamaya yapılan toplantılar sonucunda ulaşıldığı, 2016 yılından sonra Çevre ve Şehircilik Bakanlığı nezdinde değerlendirme süreçleri başlayan imar planı tekliflerine ait dosyaların değerlendirilmek üzere Kültür ve Turizm Bakanlığı'na (Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü) gönderildiği bilgisine Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yetkilileri ile yapılan görüşmeler sonucunda ulaşılmıştır.

4.1.2. Kısmi yapılaşmaya konu alanlarda ortaya çıkan sorunlar

Tüm sit alanlarında olduğu gibi Kentsel Sit alanlarında da ilgili bölge kurulları korumaya yönelik görüşlerini oluşturup imar planı tekliflerini onaylanmak üzere ilgili idarelere göndermektedir. İmar planı teklifine konu alan 3621 sayılı Kıyı Kanunu'na konu ise sahil şeridinde kısmı yapılaşma ile ilgili Yönetmelik hükmünün uygulama alanına

girebilmektedir. Bu madde kapsamında daha önce meri mevzuat kapsamında oluşmuş müktesep hakları korumak adına yapılan uygulamalar korunan alanlarda değişime ve bozulmaya neden olabilmektedir.

Kıyı Kanunu kapsamında en az yüz metre olacak şekilde, doğal veriler doğrultusunda kıyı kenar çizgisine paralel olarak belirlenen sahil şeridinin, 1992 yılında Kıyı Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmelik hükümlerine giren kısmi yapılaşma kavramı sonucunda yapılan uygulamalar doğrultusunda kesintiye uğradığı görülmektedir.

Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik'in "Sahil Şeridinin Belirlenmesi" başlıklı 16. maddesinde;

Sahil Şeridinin belirlenmesinde aşağıdaki esaslara uyulur;

a) (Değişik: RG 30/3/1994-21890) Uygulama imar planı ilk defa yapılacak alanlarda, köy yerleşik alanlarda ve iskân dışı alanlarda sahil şeridi, kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde yatay olarak en az 100 metre genişliğinde olmak üzere belirlenir. Bu alanlar kapsamında daha önce mevzii imar planı onaylanmış alanların kalması durumunda, mevzii imar planının kısmen veya tamamen yapılaşma bulunmayan imar adalarında da sahil şeridi en az 100 metre olarak belirlenir.

b) (Değişik: RG- 30/3/1994-21890) 11 Temmuz 1992 tarihinden önce onaylanmış uygulama imar planı bulunan kentsel ve kırsal yerleşmelerde, turizm merkez ve alanlarındaki turizm amaçlı alanlar ile turizm merkez ve alanlarındaki kentsel ve kırsal yerleşmelerde kısmen veya tamamen yapılaşma varsa onaylı imar planındaki sahil şeridi geçerlidir. Aksi halde sahil şeridi (c) bendi uyarınca belirlenir.

c) (Değişik: RG- 30/3/1994-21890) Temmuz 1992 tarihinden önce onaylanmış mevzii imar planı ve turizm merkez ve alanlarındaki turizm dışı kullanımları yönelik mevzu imar planı bulunan alanlarda; planda belirlenen sahil şeridinin başlangıcından itibaren ilk sırada yer alan imar adalarının kısmen veya tamamen yapılmış olması durumunda, gerisindeki imar adalarında kısmen veya tamamen yapılaşma olup olmadığına bakılmaksızın onaylı plandaki sahil şeridine uyulur. İlk sırada yer alan imar adalarında kısmen veya tamamen yapılaşma olmaması durumunda geriye doğru diğer imar adalarının durumu değerlendirilerek kısmen veya tamamen yapılaşma bulunanların kıyı yönündeki cephe hattı esas alınarak sahil şeridi belirlenir.

"11 Temmuz 1992 tarihinden önce onaylanmış uygulama imar planlarının kısmi yapılaşma bulunmayan alanları ile ilgili gerekli revizyonlar en çok 1 yıl içinde Kanun ve bu Yönetmelik hükümlerine göre yapılır. Boş ve kısmi yapılaşma bulunmayan alanlarda bu işlemler yapılmadan yapı ruhsatı verilmez." hükmünde kısmi yapılaşma bulunmayan alanların tespitinin en çok bir yıl içinde yapılması gerektiği belirtilmiş olsa da, Danıştay'ın 29.2.1996 tarih ve E:1996/16, K:1996/47 sayılı Kararında; 3621 sayılı Kıyı Kanununda 1992 yılında 3830 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle ilgili idarelere revizyon yapmaları için tanınan 1 yıllık süre, sahil şeritlerindeki imar planlarının Kanuna uyumunu sağlamak için plan revizyonlarının bir an önce tamamlanması amacına yönelik olduğundan, sınırlayıcı bir nitelik taşımadığı, bu 1 yıllık süreden sonra yapılan revizyon planlarının da geçerli olduğu belirtildiğinden kısmi yapılaşma

bulunmayan alanları ile ilgili gerekli revizyonların en kısa sürede tamamlanması sağlanması gerekir.

(...)

Sahil şeridinde 11 Temmuz 1992 tarihinden önce yürürlükteki plan ve/veya mevzuatta uygun olarak yapılmış veya inşaat ruhsatı alınarak en az su basman seviyesine kadar inşaatı tamamlanmış yapılardaki müktesep haklar saklıdır. Bu hüküm, üzerine birden fazla yapı yapılmak üzere ruhsat alınmış parsellerdeki en az su basman seviyesindeki yapılar içinde geçerlidir.

Sahil şeridinin birinci bölümünde yeni taşıt yolları açılmaz. Ancak 11 Temmuz 1992 tarihinden önce onaylanmış uygulama imar planlarının kısmi yapılaşma bulunmayan alanları ile ilgili gerekli revizyonlar en çok 1 yıl içinde Kanun ve bu Yönetmelik hükümlerine göre yapılır. Boş ve kısmi yapılaşma bulunmayan alanlarda bu işlemler yapılmadan yapı ruhsatı verilmez.

(...)

Sahil şeridinde 11 Temmuz 1992 tarihinden önce yürürlükteki plan ve/veya mevzuata uygun olarak yapılmış veya inşaat ruhsatı alınarak en az su basman seviyesine kadar inşaatı tamamlanmış yapılardaki müktesep haklar saklıdır. Bu hüküm, üzerine birden fazla yapı yapılmak üzere ruhsat alınmış parsellerdeki en az su basman seviyesindeki yapılar içinde geçerlidir.

denilmektedir.

Bu madde kapsamında 1992 yılından önce yapılan planlara göre meskûn alanlarda sahil şeridi 10 metre, diğer alanlarda 30 metre olarak meri mevzuat çerçevesinde yapılmış planlar doğrultusunda parsel veya ada bazında yapılan yapılaşmalar baz alınarak sahil şeridi yüz metre olarak değil, oluşan müktesep haklar doğrultusunda 10 ila 30 metre genişliğinde belirlenmektedir. Böylece sahil şeridi kesintiye uğradığı gibi herhangi bir koruma statüsü var ise de; bu alan Kıyı Kanunu yetki ve sorumluluk alanına değil, İmar Kanunu yetki ve sorumluluk alanına konu olmaktadır.

Böylece ilke kararları ile korunmaya çalışılan koruma alanı ayrıca kendisi de bir koruma kanunu mahiyetinde olan Kıyı Kanunu ile de korunabilecek iken İmar Kanunu kapsamında değerlendirilmeye başlayarak, sahil şeridinde olmasından kaynaklı oluşan yapılaşma kısıtlarına uyulmasına dair zorunluluk ortadan kalmaktadır.

Ayrıca, bahse konu alanlarda verilen bu haklar, yapının ömrü kadar süre için olmamaktadır. Artık tamamen 3194 sayılı İmar Kanunu yetki alanında kaldığı için bu alanlarda yapı yoğunluğunu arttırıcı ya da fonksiyonu değiştirebilecek yeni imar planı yapılmasının da önünde hiçbir engel kalmamaktadır.

KUDEB arşivinde yapılan incelemede 1992 yılında onaylanan Kaleiçi Koruma Amaçlı İmar Planı Revizyonuna ilişkin ikinci bir revizyon çalışmalarının sürdüğü görülmüş ve bu tezin 3. bölümünde bu süreç kısaca özetlenmiştir.

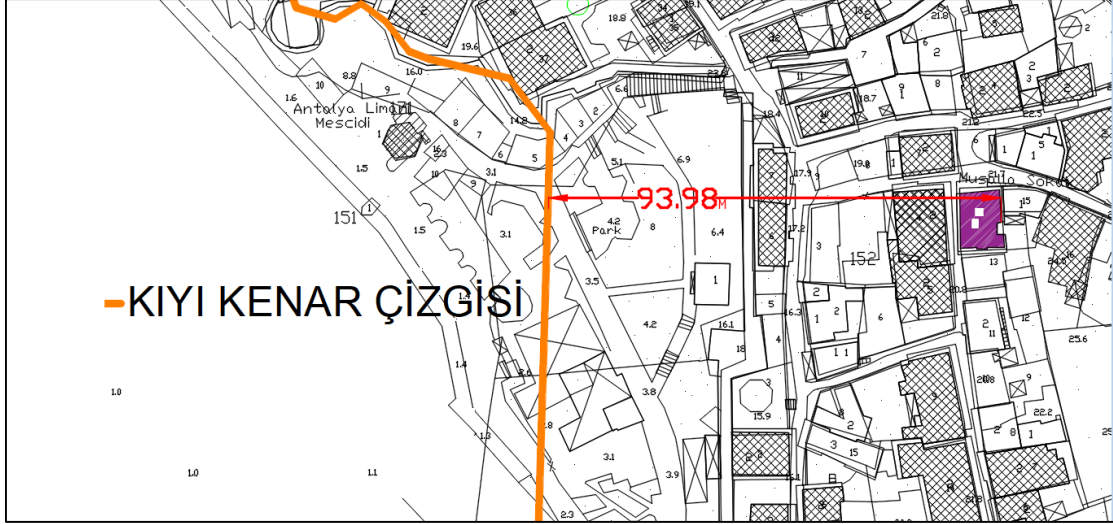
Bahse konu revizyon çalışmasına ait sürdürülen analizler ve araştırmaların yer aldığı taslak plan açıklama raporunda; 1992 yılında onaylanan Koruma Amaçlı Revizyon İmar Planında “Doymuş Yapı” olarak belirlenen geleneksel dokuya aykırı, yüksek katlı, açık çıkmalı, betonarme karkas sistemli, açıklık oranları ve kütlesiyle dokuya tamamen aykırı 18 adet yapının, çalışmaları süren ikinci plan revizyonunda “Doymuş Yapı” kararının devam ettirilmesi görüşünün benimsendiği görülmüştür.

Resim 4.1. Kaleiçi Koruma Amaçlı İmar Planı Revizyonunu Teklifi, Taslak Plan Açıklama Raporu, 150 ada 4 parselde yer alan yapı [64]

Revizyon imar planı çalışmalarına ait plan açıklama raporu incelendiğinde 18 yapı arasından sahil şeridinde kaldığı anlaşılan ve doymuş yapı olarak belirlenen 150 ada 4 parseldeki yapı örnek olarak seçilmiştir [64].

Bahse konu parsel Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü'nün bir hizmeti olan parsel sorgulamaya ilişkin internet sayfasında sorgulama yapıldığında elde edilen bilgiler doğrultusunda 150 ada 4 parselin kıyı kenar çizgisine ve sahil şeridinde göre durumu Şekil 4.6 da yer alan harita üzerinde gösterilmiştir [66].

Şekil 4.6. Sahil Şeridinde Kalan Tuzcular Mahallesi, 150 ada, 14 parsel

Görüldüğü üzere sahil şeridinin ilk 100 m.si içerisinde kalan parselde kısmi yapılaşma kararı var olup olmadığı bilgisine ilişkin olarak Antalya Büyükşehir Belediye Başkanlığı yetkililerinden herhangi bir bilgi belge temin edilememiş olmakla birlikte taslak plan açıklama raporundan anlaşılacağı üzere yapının 1992 yılında yapılan ilk revizyon planda da doymuş yapı olarak belirlendiği ve şimdiki çalışmalarda da bu statüsünün devam ettirilmesini öngörüldüğü görülmektedir.

Resim 4.2. Tuzcular Mahallesi, 150 Ada, 14 Parselde Yer Alan Yapı (Çalışkan, P. Arşivi 2008)

Resim 4.3. Tuzcular Mahallesi, 150 Ada, 14 Parselde Yer Alan Yapı (Türkoğlu, H., Arşiv 2018)

Resim 4.4. Tuzcular Mahallesi, 150 Ada, 14 Parselde Yer Alan Yapı (Türkoğlu, H., Arşiv 2018)

Resim 4.2-3-4 te yer alan fotoğraflarda bahse konu yapının tarihi doku içindeki durumu görülebilmektedir. Kıyı Kanunu kapsamında 100 m. lik sahil şeridinde kalan yapının kısmi yapılaşma kapsamında değerlendirilip değerlendirilmediği tespit edilememiş olmakla birlikte, Kıyı Kanunu kapsamında belirlenen bir eşik değer olan ve kamu yararına yönelik fonksiyonlar içermesi gereken, sahil şeridi kuşağını kesintiye uğrattığı görülmektedir.

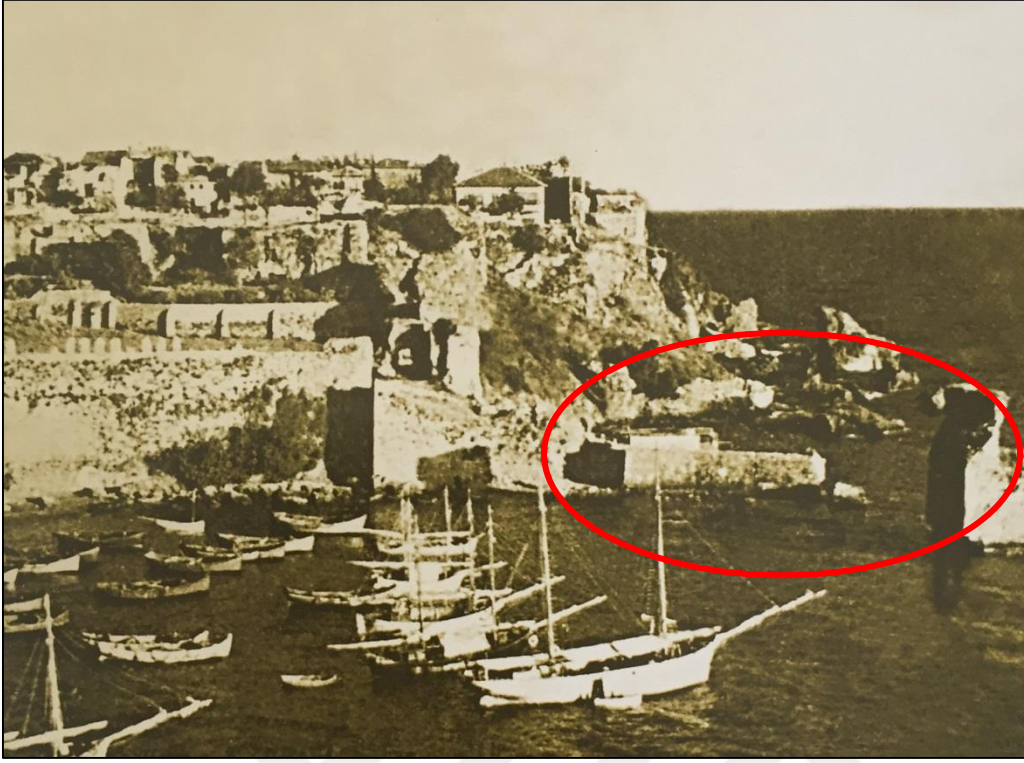
4.1.3. Deniz altındaki alanlarda korunması gerekli kültür varlıklarının tespitine ilişkin yönelik raporlamanın olmaması sorunu

Kıyıda doldurma ve kurutma yolu ile arazi kazanılabilmekte olup sit alanlarında plan yapılırken yine doldurma yolu ile hem bölgenin topoğrafyası geri dönüşü olmayan bir şekilde değiştirilmiş olmakta, hem de yer altında olup olmadığı henüz belli olmayan ve buralarda korunması gerekli varlık olabileceği düşüncesi ile sit alanı sınırları içerisine alınan denizel bölgelerde yeterli araştırma yapılmıyıp yapılmadığı, ilgili dosyalarda bu çeşit araştırmalara yönelik hazırlanmış raporlara ulaşılamadığından bilinmemektedir. Kaldı ki kıyı alanlarında yapılan imar planlarınının plan notlarında;

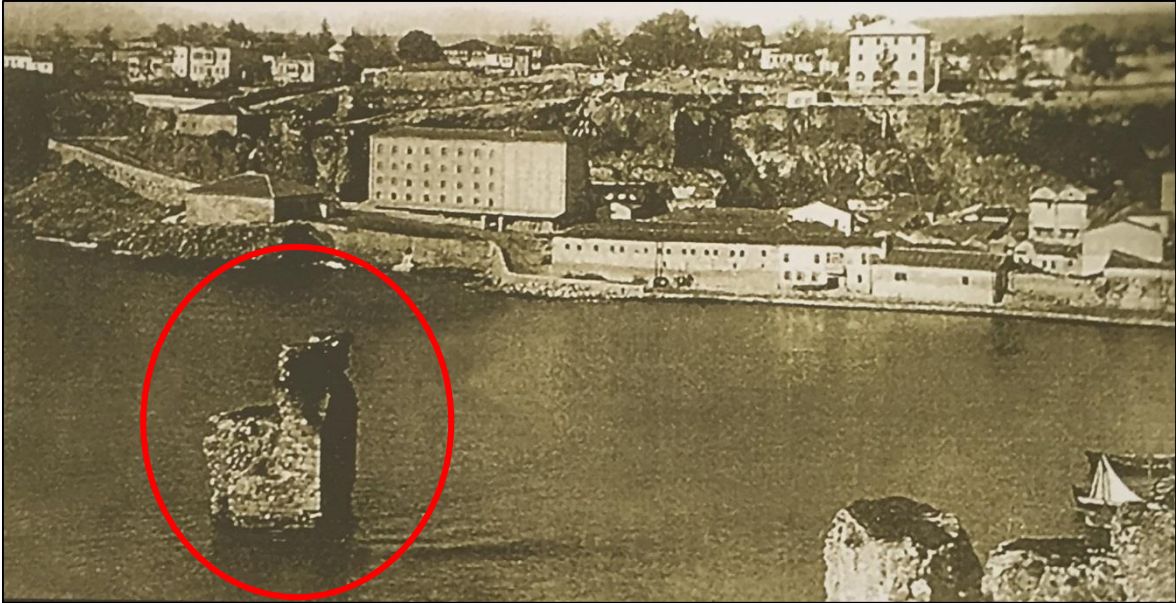
2863 sayılı Kùltür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununa ve ilgili Yönetmeliklerine uyulması gerekmektedir. 2863 sayılı Kanunun 4. maddesi gereği inşai ve fiziki uygulamalar sırasında korunması gerekli herhangi bir kùltür/tabiat varlığına rastlanılması halinde çalışmaların durdurularak ivedilikle müzesine/il çevre ve şehircilik müdürlüğüne haber verilmesi gerekmektedir.

şeklinde Kùltür ve Turizm Bakanlığı'ndan plan teklifleri bazında alınan görüş sonucunda oluşturulan plan notunun olduğu gör÷lmektedir. Bu plan notu ile kùltür varlıklarının korunması yönündeki sorumluluğun, orada koruma konusunda eğitim almamış teknik bilgileri doğrultusunda plan ile alana getirilen yeni fonksiyonu hayata geçirmeye çalışan hizmet sektörünün insafına bırakıldığı gör÷lmektedir.

Örnek olarak; Kaleiçi kentsel sit alanı sınırları içerisinde yer alan tarihi limanın yat limanı fonksiyonuna dönüştürülmesi sürecinde yürütölen imar planı inceleme ve değerlendirme çalışmalarını esnasında Kùltür ve Turizm Bakanlığı'ndan alınan görüş doğrultusunda ve ilgili diğer kurum görüşleri doğrultusunda mülga Bayındırlık ve İskân Bakanlığınca 03.12.2008 tarihinde onaylanan 1/1000 ölçekli Yat Limanı Dolgu Alanı Uygulama İmar Planı plan notlarına bakıldığında 11. maddede "Planlama alanı içinde yapılacak çalışmalar sırasında herhangi bir kùltür ve tabiat varlığına rastlanılması durumunda 2863 sayılı Kanun gereği en yakın mülki idari amirliğine veya müze müdürlüğüne bilgi verilecektir." şeklinde bir plan notunun yer aldığı gör÷lmektedir.

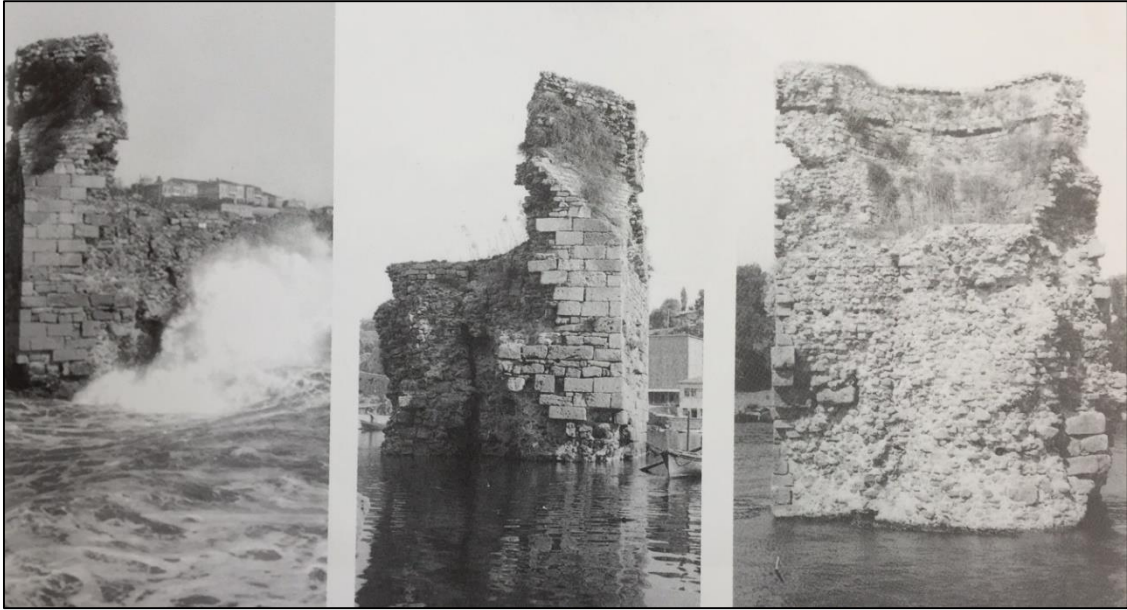
Resim 4.5. 1930 Yılında Kaleiçi Limanı [53].

Resim 4.6. 1935 Mermerliden İskeleye Bakış [53].

Resim 4.7. Kaleiçi Limanı, Güney Deniz Burcu [54]

Resim 4.8. Kaleiçi Limanı, Güney Deniz Burcu [54]

Resim 4.9. Kuzey Deniz Burcu [54]

Resim 4.10. Limannın Güneyi ve Doğusu [54]

Resim 4.11. 2002 Yılında Kaleiçi Yat Limanı [53]

Kaynaklardan elde edilen fotoğraflardan (Resim 4.5, Resim 4.6, Resim 4.7, Resim 4.8, Resim 4.9, Resim 4.10, Resim 4.11) anlaşılacağı üzere 1945-1950 li yıllara kadar kale surlarına ait kalıntıların çıplak gözle görülecek şekilde varlığını sürdürdüğü görülmektedir. Zamanla liman faaliyetleri nedeniyle alanın tarihi kalıntılardan temizlendiği anlaşılmaktadır. 1960'larda başlayan planlı çalışmaların tarihi yapı ve kalıntıları koruyamadığı açıktır.

Y. Mimar Cemil Cahit Sönmez Antalya Kenti Kalesi'nin Tarihi adlı kitabında B69 Burcu olarak adlandırdığı burç için; deniz burcu olarak anıldığı ve bir dalgakıran ile kıyaya bağlandığı, Burhanettin Onat bu burcun 26.11.1946 – 31.01.1948 yılları arasında valilik yapmış olan Vali Sadri Akabey tarafından yıktırıldığını yazdığı, burcun bir bölümünün deniz, içerisinde son liman düzenlemesine kadar görüldüğü, bu düzenlemede ortadan kalktığı bilgisini paylaşmıştır [54].

Kıyı Kanunu kapsamında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na sunulan plan tekliflerinin değerlendirilmesi sürecinde; alanda rastlanabilecek kültür varlıklarının tespitinin rapora bağlanması ön koşulunun yer almaması ve sorumluluğun inşaat sektörüne yüklemesine

ilişkin plan notu ile uygulamanın yapılması nedeniyle kültür varlıklarının korunamadığı görülmektedir.

4.2. Mekansal Sorunlar

Mekânsal olarak sebep ve sonuçlar içeren sorunlar iki ana başlık altında belirlenmiştir.

4.2.1. Yat limanlarında konaklama tesisi yapılmasının önünün açılması sorunu

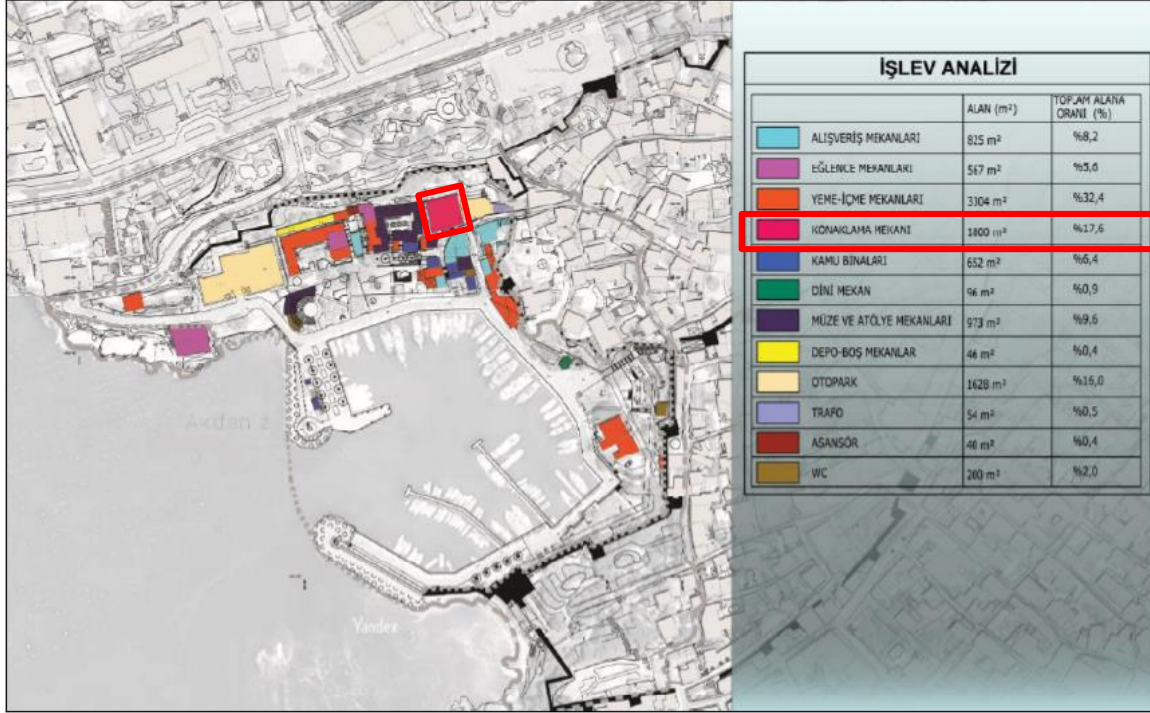
Kıyı Kanunu'nda yer alan yat limanı tanımı;

Yat Limanı: Yatlara güvenli bir bağlama ve her yata doğrudan yürüyerek çıkılmasına imkân sağlayan, yeterli derinlikte su bulunan ve yatlara teknik ve sosyal altyapı, yönetim, destek, konaklama, bakım ve onarım hizmetlerini sunan, rüzgâr ve deniz tesirlerinden korunmuş, işletme izin belgesi almış, turizm işletmesi belgeli kıyı yapılarıdır. Yat limanlarında konaklama tesisi yapılması halinde, bu tesislerin yükseklikleri 6.50 metreyi (2 kat) ve emsali toplam emsalin %20'sini geçmeyecek şekilde yapılaşma koşulları imar planı kararı ile belirlenir. Yat limanlarında tüm üst yapılarda kot, her binanın köşe kotlarının aritmetik ortalaması alınarak bulunur.

şeklinde yapılmaktadır.

2013 yılında yapılan bu değişiklik ile yat limanı tanımına “konaklama” eklenmek suretiyle konaklama yapısı yapılabilme imkânı getirilmiştir. Onaylanmak üzere Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na sunulan yat limanı amaçlı imar planı teklifleri, görüşleri alınmak üzere ilgili bölge kurullarına iletilmektedir. Ancak daha önce mevzuat kapsamında yapılması mümkün olmayan uygulamaların, bahse konu mevzuat değişikliği sonucunda yapılabildiği bu riskin günümüz itibariyle de devam ettiği görülmektedir.

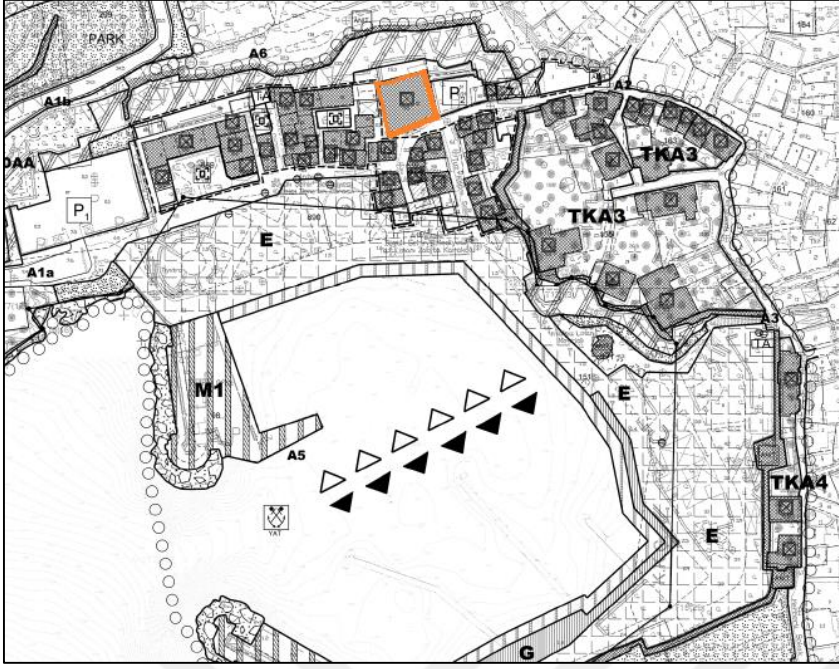

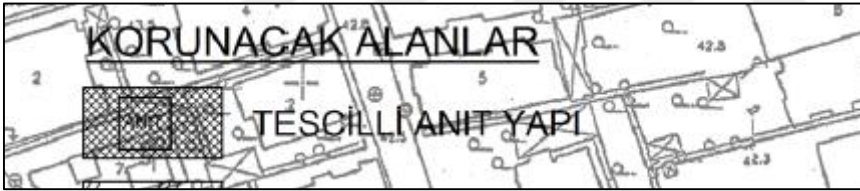
Şekil 4.1. Planlama Alanı Mevcut İşlev Analizi [61]

30.10.2017 tarihinde onaylanan Yat Limanı Amaçlı Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı Plan Açıklama Raporu yer alan Şekil 4.1 de özetlenen planlama alanına ilişkin işlevler incelendiğinde %32' lik oranla “yeme içme mekanları” olduğu, bu kullanıma oransal olarak en yakın işlevin ise %17'lik oranla “konaklama mekanları” olduğu görülmektedir. Söz konusu konaklama mekanları kıyı kenar çizgisinin kara tarafında kaldığı görülmekle birlikte yine Kıyı Kanunu ile bir kısım kısıtlamalar getirilen sahil şeridinde kalmaktadır [61].

Söz konusu konaklama mekanlarının, plana ait lejantta plan kararı olarak “Korunacak Alanlar” başlığı altında “Tescilli anıt yapı” olarak belirlendiği görülmektedir [61].

Şekil 4.2. Onaylı Planda Konaklama Mekanının İşaretlendiği Alan [62].

Şekil 4.3. Onaylı Planda Konaklama Mekanının İşaretlendiği Alana İlişkin Lejant [62]

3621 sayılı Kıyı Kanunu kapsamında sahil şeridi olarak tanımlanan alanlarda yapılabilecek yapılar arasında konaklama bulunmamaktadır. Konaklama amaçlı fonksiyonu olan korunması gerekli yapıların sahil şeridi olarak belirlenen alanlar ile çakışması durumunda bu yapıların konaklama içermeyen fonksiyon getirilmek suretiyle korunması gerekmektedir.

Ancak, ülkemizde mevzuatta yapılan bu değişiklik doğrultusunda henüz bir plan teklifi ya da onayı gerçekleşmemiş olmakla birlikte bu risk varlığını sürdürmekte olup bu madde kapsamında faaliyetler gerçekleştirilmesi halinde oluşabilecek sonuç itibarıyla geri dönüşü olmayan durumlar ortaya çıkma olasılığı mevcuttur. 2013 yılında kıyı mevzuatında yapılan düzenleme ile; “Yat Limanı” alanlarında “konaklama” fonksiyonu yapılabilmekte olup koruma alanlarında konaklama yapılmasının önlenmesine ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır.

4.2.2. Bir bütün olarak koruma alanı ilan edilen bölgelerin farklı kanuna ve farklı idarelerin parçacıl değerlendirilmesi sorunu

Yürürlükte olan mevzuat hükümleri doğrultusunda korunması gerekli özellikleri açısından sit ilanına konu olan alanlarda ilk etapta benzer özellikler gösteren bölge her türlü alt yapı, üst yapı, sokak, çevre düzenlemesi ve etkileşim geçiş alanları gibi etap etap alanları kapsayacak şekilde belirlenerek ilan edilmektedir. Ancak ülkemiz yasal ve yönetsel düzeni doğrultusunda, kendi içinde bir dil birliği olan korunması gerekli alan, farklı idarelerin yetki ve sorumluluk alanları dahilinde kalabilmektedir.

Başka bir deyişle; ülkemizde yürürlükte olan mevzuat hükümleri doğrultusunda ilgili bölge kurulları imar planı tekliflerini ilgili mevzuat kapsamında değerlendirip bir görüş oluşturulmaktadır. Ancak onay aşamasında kendi içinde bir bütün olan korunması gerekli sit alanları içerisinde kalan imar planı teklifleri farklı kurumların yetki alanlarında olması sebebiyle farklı mevzuat hükümleri kapsamında değerlendirilmektedir.

Kentsel koruma alanı olarak ilan edilen alanların Kıyı Kanunu'na konu alanlardan olan kıyı ve sahil şeridi alanlarında yer alması durumunda oluşturulan planlama kararlarının bütüncül koruma amacını yeteri kadar vurgulamadığı görülmektedir.

Farklı tanımlar doğrultusunda farklı mevzuatlara konu olan alanlarda ayrıca bir de korunması gerekli özellikler ve varlıklar var olması durumunda bütüncül korumanın verimli bir şekilde uygulanması daha zor olmaktadır. Yolu, dokusu ile ve benzeri her türlü yapısı ile bir bütün olarak var olabilen kentsel koruma alanlarında bütüncül koruma kavramı sürdürülebilirlik açısından çok önemli bir kavram olmakta ancak kendi içinde farklı mevzuatlara konu olabildiğinden oluşan farklılıklar doğrultusunda bütüncüllük özelliğini kaybetmeye ve bozulmaya başlamaktadır.

Kentler yaşayan organizmalardır ve tarihi bir kenti özelliklerini yitirmeden koruyabilmek; disiplinler arası bir çalışma, iyi bir örgütlenme, maddi kaynak ve duyarlı bir kamuoyu desteğini, yani koruma süresinin iyi yönetimini gerektirir [52].

Örnek olarak bu tez kapsamında incelenen Antalya İli, Kaleiçi mevkiinde yer alan kentsel koruma alanlarının planlı dönemdeki uygulamalarına bakıldığında;

- Özgün kent dokusunun korunması amacıyla, 1967 yılında yapılan Antalya İmar Planında Protokol Alanı ilan edilen Kaleiçi Alanının, 3 Haziran 1973 yılında Kültür Bakanlığı Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 7176 sayılı kararı ile kıyı yapısı ile birlikte “sit alanı” ilan edildiği,
- Kaleiçi Yat Limanı Projesinin 1976 yılında mülga Bayındırlık Bakanlığınca ve Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu (GEEAK) tarafından 08.10.1976 tarih ve A-185 sayı ile vaziyet planı mahiyetinde hazırlatılarak onaylandığı (Şekil 3.20)
- 22 Eylül 1979 yılında Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun A-1850 sayılı kararı ile Kaleiçi'nin sit alanı olarak ilan edilmesi doğrultusunda “Kaleiçi Koruma Geliştirme Planı” olarak belirlendiği, 1982 yılında ise mülga İmar ve İskân Bakanlığınca onaylanarak yürürlüğe girdiği (Şekil 3.21),
- Ancak alana ağırlıklı olarak turizm işlevinin verilmesi ve bu durumun sonucunda sosyal yapıda meydana gelen olumsuz değişiklikler nedeni ile Kaleiçi Koruma Geliştirme Revizyon İmar Planının (Şekil 3.22) 1992 yılında Antalya Koruma Bölge Kurulu tarafından onaylanarak yürürlüğe girdiği [49],
- 2004 yılında Antalya'nın tarihi kültürel değerlerinin yoğun olduğu kent merkezini korumak, kullanmak, sektörel kalkınmayı ve planlı gelişimi sağlamak, kentin “turizm ve ticaret kenti” niteliğini geliştirmek amacıyla, büyük önem taşıyan kent merkezi Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından “Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi” (Şekil 3.25) olarak belirlendiği böylece I. ve II. Derece tarihî arkeolojik sit tanımları yerine bütün alan “Birleştirilmiş ve Geliştirilmiş Koruma Alanı” olarak tanımlandığı [33],
- Korunması gerekli özellikleri doğrultusunda bir bütün olarak tanımlanmasına rağmen 2008 yılında kurumların yetki ve sorumluluk alanları kapsamında Antalya Büyükşehir Belediyesi İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığı – KUDEB tarafından yürütülen çalışmaların sonucunda hazırlanan 03.12.2008 tarihli “Antalya Merkez Kaleiçi Yat Limanı Revizyon İmar Planı”nın (Şekil 3.26) mülga Bayındırlık ve İskân Bakanlığı tarafından onaylandığı,
- Yine plan müellifliği Antalya Büyükşehir Belediyesi İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığı- KUDEB tarafından yürütülen ve Antalya Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu tarafından alınan Kararlar ve ilgili kurum ve kuruluş görüşleri doğrultusunda 30.10.2017 tarihinde Kültür ve Turizm Bakanlığı- Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü tarafından Kaleiçi Yat Limanına ilişkin Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planının onaylandığı görülmektedir (Şekil 3.27).

Özetle; Kültür Bakanlığı Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 1973 yılında yaptığı işlemlerle özgün kent dokusunun korunmasının amaçlandığı,

- 1976 yılında mülga Bayındırlık Bakanlığınca ve Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu (GEEAK) tarafından yapılan işlemlerle Kaleiçi Yat Limanı Projesinin vaziyet planı onaylanarak alanın kıyı yapısı özelliğinin ön plana çıkarıldığı (Şekil 3.20),
- 1979 yılında yapılan “Kaleiçi Koruma Geliştirme Planı” onama işlemiyle alana ağırlıklı olarak turizm işlevinin verildiği (Şekil 3.21),
- Alana getirilen turizm işlevi nedeniyle sosyal yapıda meydana gelen olumsuzluklara yönelik olarak 1992 yılında Antalya Koruma Bölge Kurulu tarafından Kaleiçi Koruma Geliştirme Revizyon İmar Planının hazırlanarak yürürlüğe girdiği (Şekil 3.22),
- 2004 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından, kentin “turizm ve ticaret kenti” niteliğini geliştirmek amacıyla, bütün alanın “Birleştirilmiş ve Geliştirilmiş Koruma Alanı” olarak tanımlandığı (Şekil 3.25),
- Korunması gerekli özellikleri doğrultusunda bir bütün olarak tanımlanmasına rağmen 2008 yılında mülga Bayındırlık ve İskân Bakanlığı tarafından alanın yat limanı özelliğinin o günün koşulları doğrultusunda tekrar revize edilmek suretiyle pekiştirildiği (Şekil 3.26),
- 2017 yılında ise bugüne kadar mülga Bayındırlık ve İskân Bakanlığı'na yürütülen kıyı yapısına ilişkin imar planlama sürecinin Antalya Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu tarafından alınan Kararlar ve ilgili kurum ve kuruluş görüşleri doğrultusunda 30.10.2017 tarihinde Kültür ve Turizm Bakanlığı- Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü tarafından yürütülerek turizm özelliğinin pekiştirildiği görülmektedir (Şekil 3.27).

Yukarıda plan onama ve korumaya yönelik kararların nasıl alındığına dair tarihsel süreci özetlenen Kaleiçi mevkiinde yetki ve karar alma sürecinde yer alan kurumların nasıl farklılaştığı ve farklı kurumlarca yetki ve sorumluluk alanlarında uygulamayla yükümlü oldukları mevzuat hükümleri ile kurumlarının varoluş amaçları, kapsamı özetle vizyonları doğrultusunda nasıl farklı yollar izlendiği görülebilmektedir.

4.3. Sosyal Sorunlar

Sosyal sorunlara örnek olarak; yeniden işlevlendirilen kıyı yapılarına ait altyapı ve üstyapı tesislerinin korunan alanlarda yarattığı olumsuzlukların sosyal sonuçları ve sosyo-

ekonomik nedenlerle bölge halkının alanı terk etmek zorunda kalmasının sonuçları incelenmiştir.

4.3.1. Yeniden işlevlendirilen kıyı yapılarına ait altyapı ve üstyapı tesislerinin korunan alanlarda yarattığı olumsuzluklar

Hızlı nüfus artışı ve kentleşme sonucunda kıyılarda uygulanan kentsel altyapı tesisleri (ulaşım yapıları, liman, yol, havaalanı gibi) deniz, nehir ve göl kıyılarının topoğrafik yapısını ve doğal özelliklerini değiştiren önemli uygulamalardır. Bu doğrultuda bakıldığında, kıyılarda ki yerleşim yerlerinde tarih içinde süregelen gelişmeler sonucunda doğal özellikleri nedeniyle liman özelliği gösteren kıyı oluşumları zamanla teknoloji ve nüfus artışının gerekleri doğrultusunda hem deniz yönünde hem de kara yönünde büyümüş, ya da ekonomik politikalar doğrultusunda fonksiyon değiştirmek suretiyle değişime uğramıştır.

Korunması gerekli yapı, doku vb. varlıkları koruma yöntemleri içinde belki de ön önemlisi kullanılmasını sağlamak, yaşayan bir mekân olması özelliğini korumaktır. Bu, aynı fonksiyon ile devam etmesini sağlayarak olabileceği gibi, bazı durumlarda değişen koşullar nedeniyle bu gibi yerlerde fonksiyon değişikliğine gidilmesi yoluyla da olabilmektedir. Bu gibi sebepler sonucunda yeni oluşan fonksiyon, bazı alt yapı ve üst yapı gibi yeni yapılaşmalar gerektirmektedir.

Koruma mantığı doğrultusunda bakıldığında uluslararası genel kabullerde, gerekli olması durumunda bu gibi değişiklik ve eklentiler değerlendirilmiştir. Buna örnek olarak Mayıs, 1964 tarihinde yayınlanan ve 1967 yılında Gayrimenkul ve Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu kararıyla Türkiye'nin kabul ettiği Venedik Tüzüğü'nden örnek verilecek olunur ise 5. maddesinde;

Anıtların korunması, her zaman onları herhangi bir yararlı toplumsal amaç için kullanmakla kolaylaştırılabilir. Bunun için bu tür bir kullanma arzu edilir, fakat bu nedenle yapının planı, ya da bezemeleri değiştirilmemelidir. Ancak bu sınırlar içinde yeni işlevin gerektirdiği değişiklikler tasarlanabilir ve buna izin verilebilir.

ve 13. maddesinde;

Eklemele, ancak yapının ilgi çekici bölümlerine, geleneksel konumuna, kompozisyonuna, dengesine ve çevresiyle olan bağıntısına zarar gelmediği durumlarda izin verilebilir.

denilmektedir.

Yine aynı Tüzüğün “Yayın” başlıklı 16. maddesinde;

Bütün koruma onarım ve kazı işlemlerinde her zaman çizim ve fotoğraflarla açıklık kazanmış çözüm getirici ve eleştirici raporlar halinde kesin belgeler hazırlanmalıdır. Temizlemenin, sağlamlaştırmanın, yeniden düzenlemenin ve birleştirmenin her safhası çalışma sırasında ortaya çıkan tanımlanmış biçimsel ve teknik özellikler göz önünde tutularak- raporda gösterilmelidir. Bu belgeler bir resmi kurumun arşivine konmalı ve araştırmacılar bundan yararlanabilmelidir. Bu raporların yayınlanması tavsiye edilir.

denilmektedir.

Kıyı Kanunu’nda yat limanı tanımına bakılacak olursa;

Yat Limanı: Yatlara güvenli bir bağlama ve her yata doğrudan yürüyerek çıkılmasına imkân sağlayan, yeterli derinlikte su bulunan ve yatlara teknik ve sosyal altyapı, yönetim, destek, konaklama, bakım ve onarım hizmetlerini sunan, rüzgâr ve deniz tesirlerinden korunmuş, işletme izin belgesi almış, turizm işletmesi belgeli kıyı yapılarıdır. Yat limanlarında konaklama tesisi yapılması halinde, bu tesislerin yükseklikleri 6.50 metreyi (2 kat) ve emsali toplam emsalin %20’sini geçmeyecek şekilde yapılaşma koşulları imar planı kararı ile belirlenir. Yat limanlarında tüm üst yapılarda kot, her binanın köşe kotlarının aritmetik ortalaması alınarak bulunur.

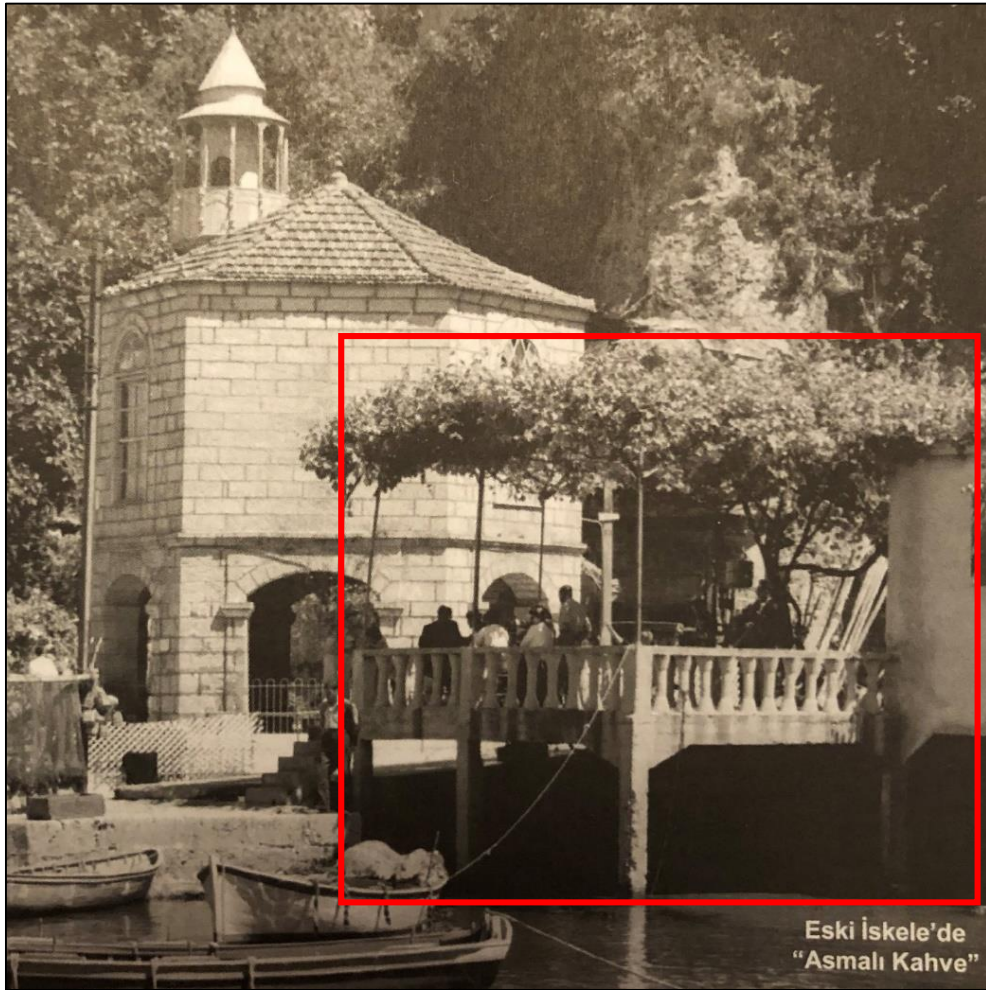
şeklinde tanım yer almaktadır.

Bu noktada Kıyı Kanununa uyulacak olursa tarihi limanların yat limanı fonksiyonuna dönüştürüldüğü durumlarda yat limanı tanımından gelen tüm işlevleri karşılama durumu söz konusu olmakta; yat limanı yapılabilmesi için yapılı çevreye ciddi müdahale gerekmekte, yeni yapı yanı sıra bir çok farklı işlevin de alana girmesi durumu söz konusu olmaktadır. Bu durum bu tür limanların değiştirilmesine ve dönüştürülmesine dolayısıyla da özgün özelliklerini kaybetmesine sebep olmaktadır.

Uygulama imar planı ölçeğinde onaylanan planlar, bir sonraki aşama olarak yine plan notları doğrultusunda kıyı kenar çizgisinin deniz tarafında yapılması planlanan kıyı yapılarına ait uygulama projelerinin onaylanması için (gerekli etüt, hesap ve tüm teknik detayları ile birlikte) Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Altyapı Yatırımları Genel Müdürlüğüne sunulmaktadır. Burada plan notlarında ya da plan açıklama raporunda kültür varlıklarına rastlanması halinde başvurulacak veya haber verilecek yerlerin hüküm altına alındığı ancak, hâlihazırda var olan yapıların korunması gerekli özelliklerini belirleyen ya da belgelemeyi, arşivlemeyi zorunlu kılan başka bir hüküm bulunmadığı için uygulayıcı olan Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığınca 1/1000 ölçekli uygulama imar planının yaptırımlarının 1/500 ölçekli uygulama projelerine aktarırken

değerlendirdikleri tek şeyin kıyı yapısının kanunlarla belirlenen gerekli alt yapı üst yapılarının var olup olmadığıdır.

Kısaca, liman ile yat limanı fonksiyonlarının alt- üst yapı bazında gereksinimlerinin farklı olduğu kolaylıkla bilinebilmekte olduğu halde, asıl fonksiyonu liman, balıkçı barınağı vb. olan tarihi yapı, yat limanına dönüştürülebilmektedir. Yani, gerekli koruma statüsü belirlenmiş tarihi bir liman iken, günümüz mevzuatı doğrultusunda değiştirilmektedir.

Resim 4.12. Eski İskelede Mescidin Önünde Yer Alan Asmalı Kahve [55].

Resim 4.13. 1960 Yat Limanında Asmalı Kahve [53].

İskele Mescidinin hemen güneyinde, aralarında dar bir yolla ayrılan Resim 4.12 ve Resim 4.13. te yer alan ve yalnız kaptanların, iskele çalışanlarının, balıkçıların bulunduğu değil aynı zamanda Kaleiçi halkının buluştuğu mekân olan Asmalı Kahve'nin 1980'li yılların sonunda yat limanı düzenlemesi kapsamında yıkılıp tarihe karıştığı bilinmektedir [55]. Bu noktada bir tarihi yapının; yat limanına dönüştürülmesi aşamasında özgün ve nitelikli bir yapının sırf bu fonksiyonel dönüşüm amacıyla geri alınamaz bir şekilde feda edildiği anlaşılmaktadır.

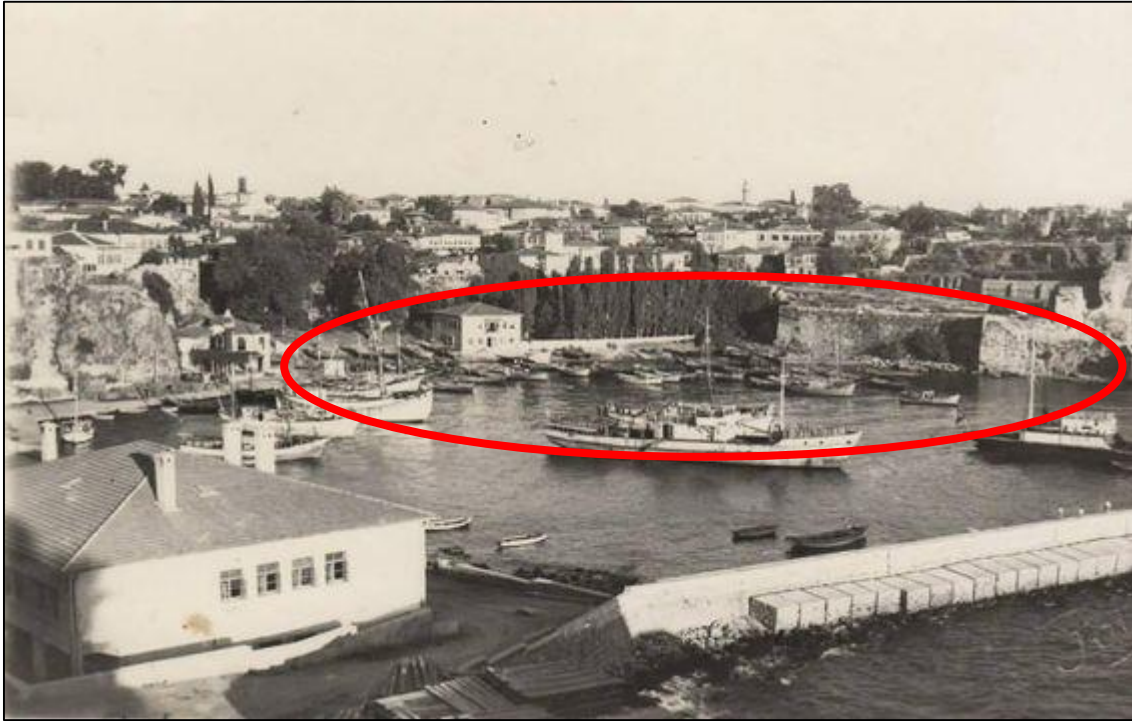

Resim 4.14. Asmalı Kahve'nin Bulunması Gereken Yerde Yer Alan Dolgu Alanı, (Türkoğlu, H., Arşiv 2018)

Söz konusu Asmalı Kahvenin günümüzde yat limanına yönelik yapılan dolgunun bulunduğu alanda olduğu anlaşılmaktadır.

Resim 4.15. Eski Kaleiçi Limanı [56].

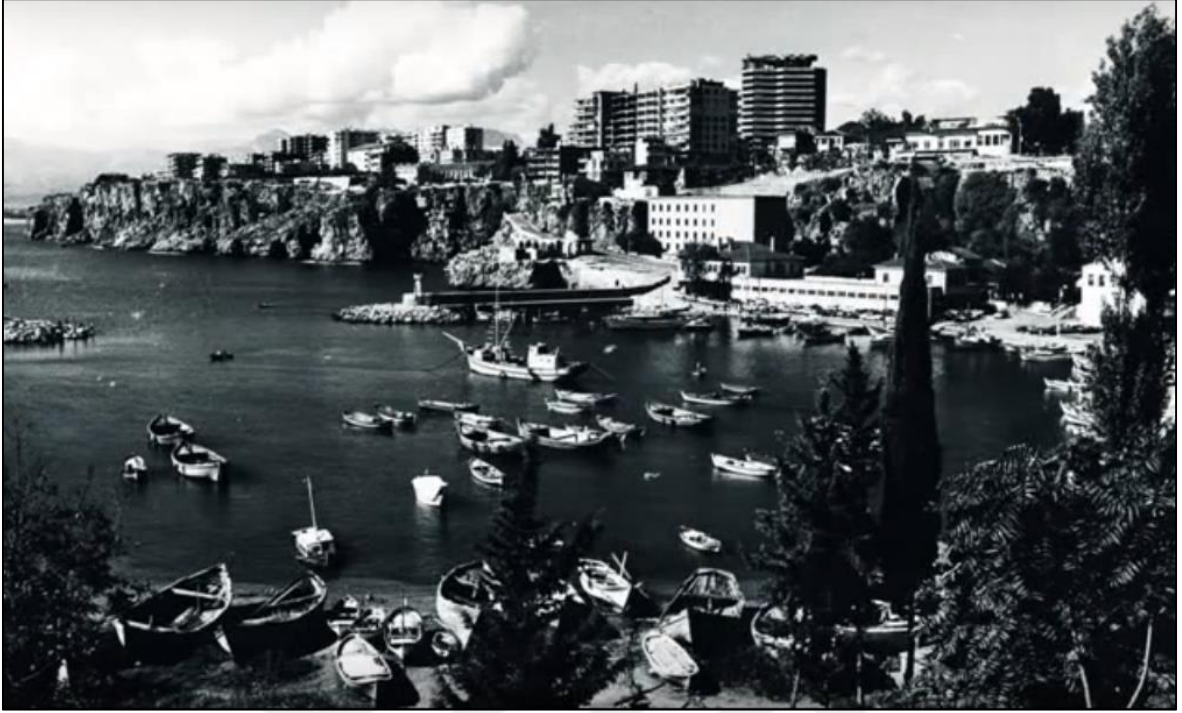
Resim 4.16. Eski Kaleiçi Limanın İçerisinde Bulunan Deniz Yüzeyi [59]

Resim 4.17. Yat Limanı Fonksiyonu Doğrultusunda Oluşan Yeni Dolgu Alanı (Türkoğlu, H., Arşiv 2018)

Resim 4.18. Yat Limanı Fonksiyonu Doğrultusunda Oluşan Dolgu Alanı (Türkoğlu, H., Arşiv 2018)

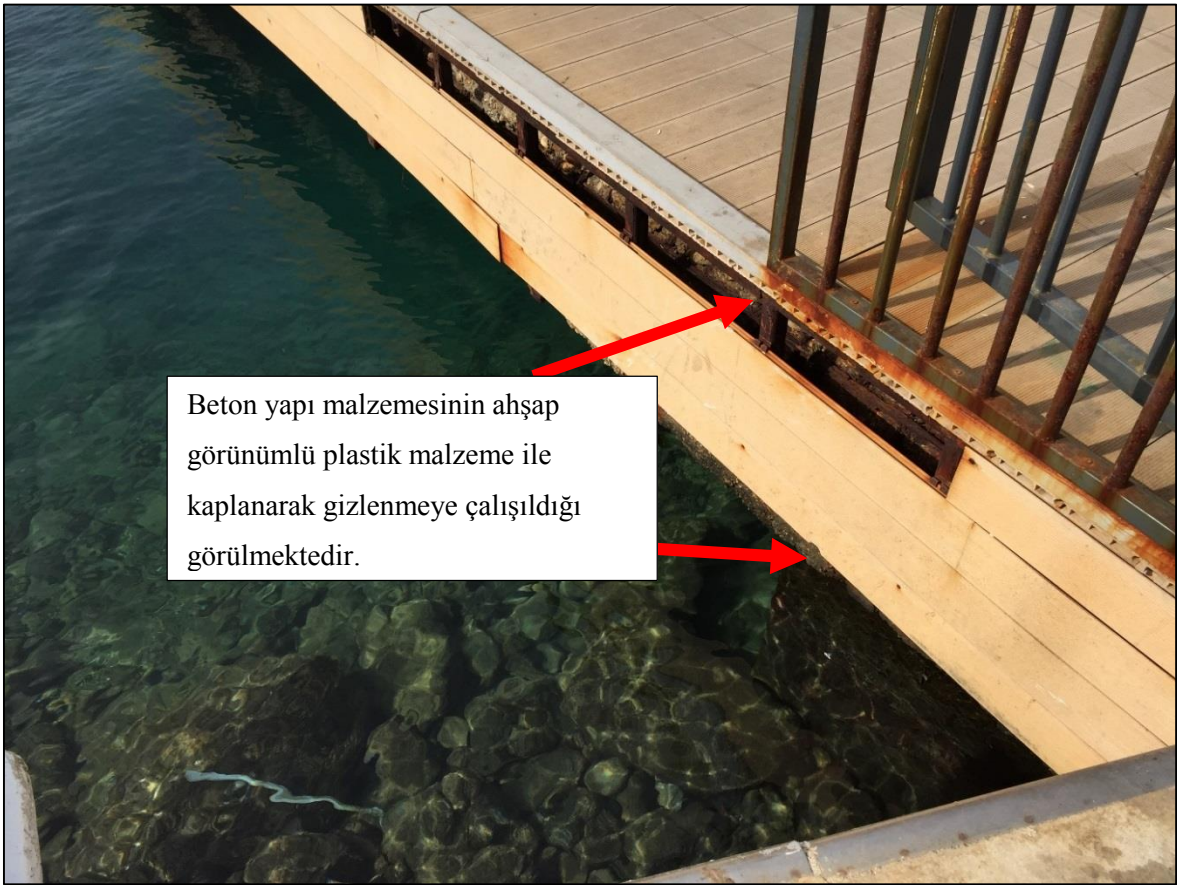
Resim 4.19. Eski Kaleiçi Limanı İçinde Yer alan Deniz Yüzeyi [58]

Resim 4.20. Kaleiçi Yat Limanında ki Dolgu Alanından Kaynaklı Yapı Yoğunluğu [59]

Günümüzdeki haliyle karşılaştırıldığında Resim 4.15 ve Resim 4.16 da yer alan fotoğraflarda görüldüğü üzere dolgu alanının çok fazla arttığı, limana ait dalgakıran ile sınırlanmış su yüzeyi alanın eski halinin yarısına kadar azaldığı görülebilmektedir.

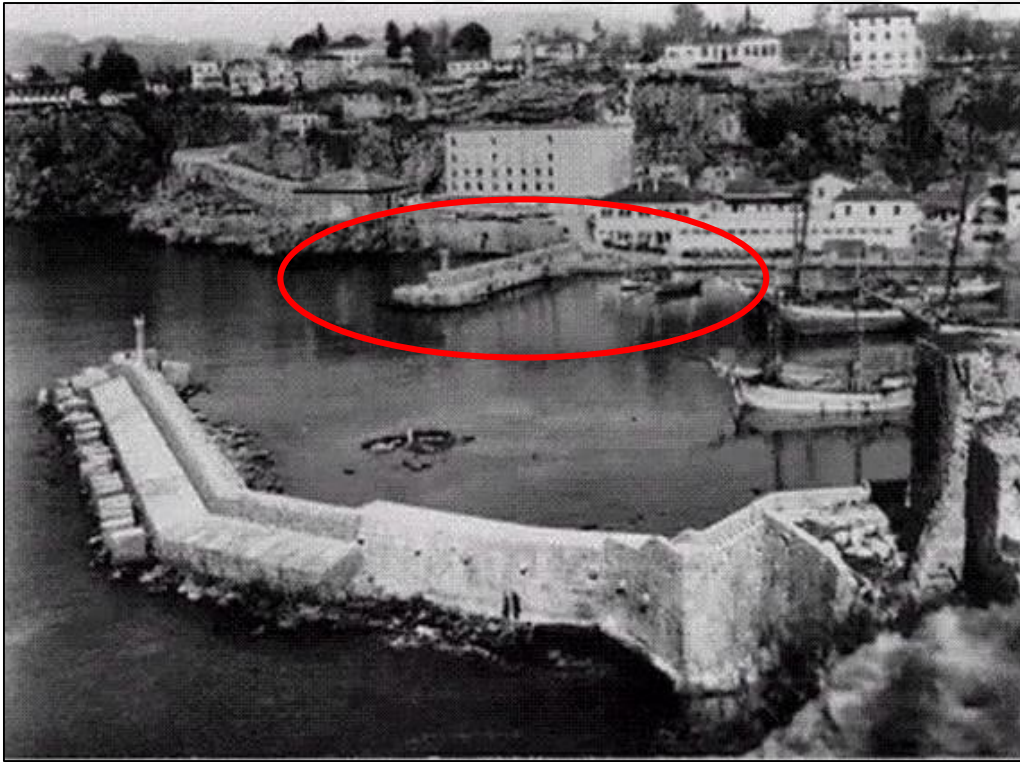
Ayrıca yat limanı alanında inşa edilen yüzer iskeleler ile alanın derinlik algısının bozulduğu görülmektedir. Ayrıca yüzer iskele adı altında planlanan iskelelerin denetim yetersizliği nedeniyle sökülebilir yapı elemanlarından inşa edilmediği ve geri dönüşü zor müdahalelerin yapıldığı görülmektedir (Resim 4.21).

Resim 4.21. Yat Limanı Fonksiyonu Doğrultusunda İnşa Edilen İskele (Türkoğlu, H., Arşiv 2018)

Resim 4.22. Yat Limanı Fonksiyonu Verildikten Sonra İnşa Edilen Beton İskele (Türkoğlu, H., Arşiv 2018)

Resim 4.23. Eski Kaleiçi Limanı İskelesi [60]

Resim 4.24. Yat Limanı Fonksiyonu Doğrultusunda İnşa Edilen Beton İskele (Türkoğlu, H., Arşiv 2018)

4.3.2. Sosyo-ekonomik nedenlerle bölge halkının alanı terk etmek zorunda kalması sorunu

“Bütünleşik / bütüncül koruma” tarihi doku ve çevrenin bütün öge ve boyutları ile korunmasını içerirken, sürdürülebilirliği sağlamak adına bölge halkının sosyal ve ekonomik yapılarını iyileştiren, istihdam ve katma değer yaratan stratejileri kapsayan yasal ve yönetsel önlemlerin alınmasını da gerektirmektedir.

Yerleşimlerin özgün değerlerini oluşturan en önemli bileşenlerden biri olan yerel kullanıcılar, korunması gerekli öğelerin sürekliliğinin sağlanması açısından önemlidir. Yerleşimler aynı kültür ve sosyal yapıya sahip kişilerden oluşan toplumun karakterize ettiği coğrafi alanlardır. Bu alanlarda toplum fiziksel çevrenin kompozisyonunu ve sosyo-kültürel yapısını karakterize eder [63].

Kentsel Sit Alanı sınırları içerisinde yer alan kıyı yapısının fonksiyonunun değişmesi durumunun bölgede yaşayan yerel halkın ekonomik kaynaklarını, alandaki ticari hayatı değiştirmesi nedeniyle; kentsel sit ilanına konu özgün değerleri oluşturan insanların bölgeden uzaklaşmasına ve bölgenin yeni oluşan ticari tercihler doğrultusunda göç almasına neden olmaktadır.

Yeni oluşan ticari tercihler sonucunda alanın yerel kullanıcılarının koşullara uyum sağlayamadığı ve göç etmek zorunda kaldığı görölmektedir.

Geleneksel özelliklerini yaşatan yerleşimler, sosyal ve kültürel değerleri sayesinde turistler tarafından tercih edilmektedir. Hem kıyı ile ilişkili hem de özgünlüğünü koruyan yerleşimlerin tercih edilme oranı daha yüksek olup bu tercih sonucunda alanın geçim kaynaklarının farklılaşmasına sebep olduğu gibi ayrıca yerleşimin yoğun reklam ve pazarlama olanakları bulmasının ise, bölgenin özgünlüğünün hem yapısal anlamda hem de kültürel anlamda bozulması sürecini hızlandırdığı görölmektedir. Bu durumda turistin beklentisi; özgün sosyal, kültürel ve fiziki özellikleri yerinde görebilmek olmasına rağmen yoğun turistik faaliyetler nedeniyle özgün özelliklerini yitirmiş çevre ile karşı karşıya kalmaktadır.

Ülkemizde, kıyı yerleşimleri ile kentsel koruma alanlarının çakiştığı yerlerde yoğun yapılaşma sonucunda meydana gelen özgün özelliklerin bozulduğu birçok örneğe rastlanabilmekte olup bu tez kapsamında değerlendirilen Antalya Kaleiçi Kentsel Sit alanı örneği doğrultusunda bugüne kadar yapılan araştırma sonuçları değerlendirildiğinde benzer sonuçlarla karşılaşılabilmektedir.

Fonksiyonel değişime maruz kalan koruma altındaki kıyı yapılarının genel olarak; koruma alanında refah ve istihdam olanaklarını beslemesi açısından önemli stratejilerden olan ve bir finansal kaynak olarak kabul gören “turizm” fonksiyonu yönünde değiştiği görölmektedir. Bu bakış açısı Kaleiçi limanının da kaderini değiştirmiş ve 1976 yılında vaziyet planı onaylanarak fonksiyonu değiştirilen çoğunlukla balıkçıların kullandığı limanın 2008 yılında yapılan uygulama imar planı değişikliği ile fonksiyon değiştirerek bir turizm yapısı olan “yat limanı” kullanımına dönüştürüldüğü ve geri sahadaki yerel kullanıcıların ticari yaşamını şekillendirmiş olan limanın günümüzde ki durumuna ilişkin

yapılan akademik tez ve benzeri araştırmalarda bölgede yaşayan yerel halkın yok denecek kadar az olduğu görölmektedir.

Antalya'da balıkçılık sektörü, mevcut balıkçı limanı olmaması, kıyı bölgelerin turizme ayrılması sebebi ile balıkçılık yapılamaması, bazı bölgelerin dalış turizmi, bazı bölgelerin ise su üstü turizmi amaçlı balıkçılığa yasaklanması gibi sebeplerden olumsuz etkilenmektedir [4].

Fonksiyonu değiştirilen ve çoğunlukla balıkçıların kullandığı Kaleiçi limanı şu an az sayıda balıkçı teknesini barındırsa da yat limanı olarak kullanılmaya başlanmıştır. Balıkçı limanı ve balık hali yapımı amacıyla girişimlerde bulunulsa da sahiller genellikle turizm amaçlı ayrıldığı için olumlu sonuçlar elde edilememektedir. Bu iki sektör yapılanmanın dışında bazen av sahalarında da sorun yaşayabilmektedir. Özellikle kıyı balıkçılığının yapıldığı bölgeler av araçları ile su sporları araçlarının ortak kullanım alanı olabilmektedir [69].

Kent içinden çevre ilçe ve köylere kayan, sınırlanan ve azalan balıkçılık, turistlerin talebine de yetişememektedir. Bu durum, balıkçı teknelerinin bir kısmının eğlence teknesine dönüşmesine, tekne sahiplerinin işkolu değiştirmesine de sebep olmuştur [4].

Günümüzde Antalya Kaleiçi'nde oturanların %2'si Antalyalı olup, %98'i başka illerden göç etmiştir [70].

Resim 4. 25. Eski Kaleiçi Limanı İskelesinde Günlük Yaşam [65].

Resim 4. 26. Eski Kaleiçi Limanı İskelesinde Günlük Yaşam [54].

Resim 4.27. Kaleiçi Yat Limanı İskelesinde Günlük Yaşam (Türkoğlu, H., Arşiv 2018)

Resim 4.28. Kaleiçi Yat Limanı Turistik Tur Acentesi (Türkoğlu, H., Arşiv 2018)

Resim 4.29. Kaleiçi Yat Limanında Sokak Müzisyenleri (Türkoğlu, H., Arşiv 2018)

Resim 4.30. Kaleiçi Yat Limanında Midyecilik (Türkoğlu, H., Arşiv 2018)

Kaleiçi limanı eski ve yeni haliyle Resim 4. 25-26-27-28-29-30 da yer alan fotoğraflarda yansıtılmaya çalışılmış olup günümüz fotoğrafları incelendiğinde; Kaleiçi'nin ülkemizde yer alan ve turizm fonksiyonu yüklenen diğer tarihi kıyı yapıları ile doku olarak benzeştiği, Kaleiçi Kentsel Sit Alanı bütünselliğinin bozulmaya başladığı şeklinde yorumlanabilir. Kaleiçi yerel halkının alanı terk etmesi ve bölgenin turizm alanında faaliyet gösteren yasal olan veya olmayan ve kendi sektörlerinde tekelleşen yerel halktan olmayan kişilere bırakılması ile Kaleiçi yat limanının özgün özelliklerini kaybettiği görülmektedir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Genel bir perspektiften bakıldığında, Antalya Kaleiçi Kentsel Sit Alanı örneği üzerinden yapılan incelemelerden; yasal düzenlemeler ile kendilerine verilmiş yetkiler çerçevesinde farklı idareler tarafından yürütülen imar planı çalışmaları doğrultusunda kentin ekonomik gelişimi ile mekansal dönüşümünü sağlamak ve çoğu zaman kente yeni bir kimlik değeri kazandırmak adına yapılan uygulamaların; korunan bölgelerin hem yapısal hem de sosyal özelliklerinin bütünselliğini bozduğu ve mevcut kimliğinden, sosyal yapısından uzaklaştırdığı görülmektedir.

Kıyı alanları ile sit alanlarının çakıştığı yerlerde yapılan uygulamaların meydana getirdiği olumsuzluklara yönelik olarak dördüncü bölümde ayrıntılı bir biçimde tespit edilen sorunlar göz önünde bulundurularak mevcut mevzuat ve idarelerin görev-yetki ve sorumluluklarında birtakım düzenlemelere gidilmesinin zorunlu olduğu ortaya çıkmaktadır.

Bu kapsamda bu bölümde, dördüncü bölümde tespit edilen yedi ana sorun üzerinden yapılan değerlendirmeler sonucunda birtakım öneriler oluşturulmuştur.

5.1.Yasal Sorunlar

5.1.1. İdareler arasında yaşanan yetki karmaşasından doğan sorunlara yönelik öneriler

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yetki ve sorumluluk alanında kalan korunan alanlarda yapılacak imar planlarına ilişkin olarak yürütülen süreçte; ilgili kurum ve kuruluşların görüşü alınmak üzere iletilen planların, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 17. maddesine dayanılarak hazırlanan, sit alanları, kültür ve tabiat varlıkları ve bunların etkileşim geçiş sahaları ile koruma alanlarında yapılacak koruma amaçlı imar planı ve değişikliklerine ilişkin esasları kapsayan "Koruma Amaçlı İmar Planları ve Çevre Düzenleme Projelerinin Hazırlanması, Gösterimi, Uygulanması, Denetimi ve Müelliflerine İlişkin Usul ve Esaslara ait Yönetmelik" kapsamında hazırlanarak, 2863 sayılı yasanın 17. maddesi ve yukarıda bahsi geçen yönetmelik hükümlerine uygun olarak "Koruma Amaçlı İmar Planı" şeklinde hazırlandığı ve Koruma Bölge Kurulu gündemine alınarak

değerlendirilmekte olduğu, son olarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca onaylandığı görülmektedir.

Ancak; Kaleiçi Yat limanı örneğinden anlaşıldığı üzere, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı arasında yapılan toplantılar sonucunda kıyı alanları ile çakışan “turizm merkezi” ilan edilen alanlardaki plan onama yetkisinin, 2016 yılından bu yana alanın sit alanı olması ya da olmaması durumuna bakılmaksızın Kültür ve Turizm Bakanlığı- Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü nezdinde kullanıldığı görülmektedir.

Antalya Kaleiçi Kentsel Sit Alanı örneği üzerinden yapılan değerlendirmeler sonucunda; Kıyı Kanunu’na konu alanların kentsel koruma alanları ile çakışması durumunda, ilgili kamu idareleri arasında yaşanan yetki karmaşası; her iki idarenin çalışma usul ve esasları doğrultusunda belirlenmiş olan mevzuat kapsamında ayrı ayrı değerlendirilerek incelenmiş olup ilgili Kamu idarelerinin belirsiz aralıklarla bu konuyu tekrar tekrar tartıştığı ve sonuç olarak aynı alanda farklı dönemlerde her iki idarenin yetkisini kullanarak farklı düzenlemeler yaptığı tespit edilmiştir.

Görev, yetki ve sorumluluk anlamında farklı amaçlarla farklı özellik gösteren alanlarda söz sahibi olan kurumlar arasında farklı kaygılar doğrultusunda oluşturulan kanaatler ve bu kanaatler doğrultusunda yapılan uygulamalar sonucunda, plana konu alanlarda korunması gereken niteliklerin korunamadığı hatta bozulduğu görülmektedir.

Mevzuatın yoruma açık olması nedeniyle oluşan yetki karmaşası sonucunda yapılan uygulamalar nedeniyle kıyı alanlarında yer alan kentsel koruma alanları gün geçtikçe zarar görmektedir. Her iki kamu idaresi, yetkinin kendilerinde olduğuna dair mevzuatın açık ve aşikar olduğunu iddia etmekte olmakla birlikte; bölgede onaylanan her bir imar planının farklı kamu idaresince yürütülmesi ve onaylanmış olmasından, bu konuda net bir karara varamadıkları anlaşılmaktadır.

Bu nedenle; kıyı alanlarındaki kentsel dokunun sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla, mevzuatın, koruma kullanma dengesi ilkesi çerçevesinde kullanılan yetki tanımlamalarına yönelik olarak daha belirleyici ve şüphe götürmez hükümler oluşturmak suretiyle revize edilmesi gerekmektedir.

5.1.2. Kısmi yapılaşmaya konu alanlarda ortaya çıkan sorunların çözümüne yönelik öneriler

Kıyı Kanunu'nca belirlenen bir eşik değer olan sahil şeridi kuşağının, hâlihazırda ki uygulamalar sonucunda bütünlüğünün bozularak kesintiye uğradığı değerlendirilmektedir.

Özellikle, kentsel koruma alanlarında; Kıyı Kanunu'nun tanımladığı sahil şeridi dışında bırakılmak suretiyle Kıyı Kanunu'nun yetki alanından çıkması ve bu sebeple yapı yaklaşma sınırı yasağının uygulanamaması nedeniyle söz konusu alanlarda kentsel dokunun olumsuz yönde daha da genişlediği gözlemlenmiştir.

Kısmi Yapılaşmaya ilişkin hükümler ve uygulamalar ile, bölgede oluşan müktesep haklar korunurken, genel itibariyle kamu yararına kullanılacağı kanun ile öngörülen sahil şeridinde sadece mülkiyet sahipleri yararına uygulama yapılmakta olduğu değerlendirilmektedir.

Kaleiçi Kentsel Sit Alanında 1992 tarihinde onaylanan Koruma Amaçlı Revizyon İmar Planına yönelik sürdürülen revizyon plan çalışmasına ait analizler ve araştırmaların yer aldığı taslak plan açıklama raporunda; 1992 yılında onaylanan Koruma Amaçlı Revizyon İmar Planında “Doymuş Yapı” olarak belirlenen geleneksel dokuya aykırı, yüksek katlı, açık çikmalı, betonarme karkas sistemli, açıklık oranları ve kütleleriyle dokuya tamamen aykırı 18 adet yapının, çalışmaları süren ikinci plan revizyonunda “Doymuş Yapı” kararının devam ettirilmesi görüşünün benimsendiği tespit edilmiştir.

Yani bu alanda yine mevzuata hangi süreçte ve hangi hükümler doğrultusunda uygun olduğu belirlenemeyen dokuya aykırı yapıların son plan çalışmalarında da sahil şeridi içerisinde yer almasına rağmen korunduğu görülmektedir.

Sonuç olarak; kanunen kamuya açık olarak büyük oranda korunması gerekli olan bu eşik alanda, yeni yapıların yapılmasının kesinlikle engellenmesi ve aynı zamanda mevcut yapıların müktesep haklarının ise yapının ekonomik ömrünü doldurana kadar mevcut koşulları ile devam ettirilmesinin sağlanmasına ve sonrasında kamu yararına mutlaka terk edilmesine yönelik olarak mevzuatın revize edilmesi gerekmektedir.

Kıyı Kanunu'nda bu yönde bir düzenlemenin yapılması halinde; "sahil şeridi" devamlılığı olan kesintisiz bir kuşağa dönüştürülmüş olacak ve koruma alanlarında silüete ve alanın ambiyansının korunmasına katkı sağlayacaktır.

Böylece; korumanın hem Koruma Kurullarınca belirlenecek hususlar hem de Kıyı Kanunu'ndan gelen yaptırımlar ile iki ayrı koldan korunmuş olacağı değerlendirilmektedir.

5.1.3. Deniz suyu altındaki alanlarda korunması gerekli kültür varlıklarının tespitine ilişkin yönelik raporlamanın olmaması sorununa yönelik öneriler

Bu çalışma kapsamında yapılan inceleme ve araştırmalar neticesinde; kıyı alanlarında arazi üretirken veya herhangi bir kıyı yapısı planı hazırlanırken sit alanı sınırları içerisinde yer alan denizsel özellik gösteren bölgelerde yeterli araştırma yapıp yapılmadığına ilişkin araştırmalara yönelik hazırlanmış rapor ya da teknik herhangi bir veri içeren bilgi-belgeye ulaşılammıştır.

Kaleiçi Kentsel Sit Alanı sınırları içerisinde yer alan tarihi limanın yat limanı fonksiyonuna dönüştürülmesine ilişkin planlama sürecinde yürütülen inceleme ve değerlendirme çalışmaları da bu kapsamda incelenmiş ve Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan alınan görüş doğrultusunda ve ilgili diğer kurum görüşleri doğrultusunda mülga Bayındırlık ve İskân Bakanlığınca 03.12.2008 tarihinde onaylanan 1/1000 ölçekli Yat Limanı Dolgu Alanı Uygulama İmar Planı Plan Notlarının 11. Maddesi ile "*Planlama alanı içinde yapılacak çalışmalar sırasında herhangi bir kültür ve tabiat varlığına rastlanılması durumunda 2863 sayılı Kanun gereği en yakın mülki idari amirliğine veya müze müdürlüğüne bilgi verilecektir.*" şeklinde hüküm oluşturulduğu tespit edilmiştir. Bu plan notu ile; kültür varlıklarının korunması yönündeki asli sorumluluğun, inşaat aşamasında orada bulunan ve koruma konusunda yetkin olmayan, teknik bilgileri doğrultusunda plan ile alana getirilen yeni fonksiyonu hayata geçirmeye çalışan hizmet sektörü çalışanlarının insafına bırakıldığı anlaşılmaktadır.

Kaleiçi Kentsel Sit Alanında belirlenen örnek üzerinden özetlenecek olunursa; ülkemizde sit alanı ilan edilen yerlerde, 3621 sayılı Kıyı Kanunu kapsamında hazırlanan herhangi bir kıyı yapısına yönelik imar planı teklifinin inceleme değerlendirme ve onay süreçlerinde denizsel özellik gösteren alanlarda, kültür varlığı bulunmasına ilişkin araştırmalara yönelik herhangi bir rapora, araştırma sürecinde ulaşılammamakta ve bu kapsamda ilgili

idaresince verilen görüşler çerçevesinde sadece ilgili plan hükümleri oluşturulmak durumunda kaldığı, inşaat aşamasında herhangi bir kültür varlığına rastlanması halinde yapılacaklara yönelik sorumluluğun yetkin kişilerce yerine getirilmesi yönünde bir hükme bağlanmadığı anlaşılmaktadır.

Bu tip alanlarda alınması gerekli önlemlerin bu kapsamda kısır kaldığı, hatta yerinde yapılacak inşai faaliyetlerin olası varlığı dahilinde kültür varlığının bütünselliğinin korunmasını tehdit altında bıraktığı değerlendirilmektedir.

Mevzuatta koruma alanlarında yapılacak imar planı çalışmaları sürecinde; uygulamaların yetkin kişilerce hazırlanıp onaylanacak raporlar doğrultusunda yürütülmesinin zorunlu koşullarına yönelik düzenlemeler yapılması gerekmektedir.

5.2. Mekânsal Sorunlar

5.2.1. Yat limanlarında konaklama tesisi yapılmasının önünün açılması sorununun çözümüne ilişkin öneriler

2013 yılında kıyı mevzuatında yapılan düzenleme ile; “Yat Limanı” alanlarında “konaklama” fonksiyonu yapılabilmektedir. Bu alanlarda konaklama tesisi yapılabilmesinin önünde hiçbir engel kalmamasının; tarihi kıyı yapısının var olan niteliğini bozmak suretiyle, sürdürülebilirliğine yönelik risk oluşturduğu görülmektedir.

Dördüncü bölümde detaylı olarak incelenen Kaleiçi Kentsel Sit Alanında onaylanan imar planları ile kıyı kenar çizgisinin deniz tarafında konaklama fonksiyonun getirilmediği görülmüştür. Ancak sahil şeridinde var olan koruma altındaki bir yapıya konaklama fonksiyonu verildiği tespit edilmiş olup bu husus da dördüncü bölümde detaylı olarak incelenmiştir.

3621 sayılı Kıyı Kanunu kapsamında sahil şeridi olarak tanımlanan alanlarda yapılabilecek yapılar arasında konaklama bulunmamaktadır. Konaklama amaçlı fonksiyonu olan korunması gerekli yapıların sahil şeridi olarak belirlenen alanlar ile çakışması durumunda bu yapıların konaklama içermeyen fonksiyon getirilmek suretiyle korunması gerekmektedir.

Ancak asıl kullanım amacı liman olan kıyı yapısına yat limanı fonksiyonu getirilmek suretiyle, alanda konaklama fonksiyonu uygulayabilmenin önü, 2013 yılında mevzuatta yapılan değişiklik doğrultusunda açılmıştır.

Ancak, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı arşivinde; mevzuatta yapılan bu değişiklik doğrultusunda bir plan teklifi ya da onayına ilişkin bilgi belgeye rastlanılmamış olmakla birlikte, bu risk varlığını sürdürmekte olup bu madde kapsamında faaliyetler gerçekleştirilmesi halinde oluşabilecek neticelerde geri dönüşü olmayan durumlar ortaya çıkabilecektir.

Bu kapsamda yat limanı fonksiyonu taşıyan kıyı yapılarına yönelik konaklama fonksiyonun tarihi alanları kapsamamasına yönelik sınırlayıcı hükümler içeren mevzuat düzenlemesi yapılması gerekmektedir.

5.2.2. Bir bütün olarak koruma alanı ilan edilen bölgelerin farklı kanuna ve farklı idarelerin parçalı değerlendirilmesi sorununa yönelik öneriler

“*Bütüncül koruma*” bakış açısıyla; tarihi çevrenin bütün öge ve boyutları ile korunmasını sağlamak amacıyla sit ilanına konu olan alanlarda ilk etapta benzer özellikler gösteren bölge her türlü alt yapı, üst yapı, sokak, çevre düzenlemesi ve etkileşim geçiş alanları gibi etap etap alanları kapsayacak şekilde belirlenerek ilan edilmektedir. Bir bütün olarak koruma alanı ilan edilen sınırlar dahilindeki kentsel dokuların, yasal ve yönetsel açıdan farklı yetki ve sorumluluk içeren ve farklı kanunlara konu olan bölgelerde yer alması durumunda planlama sürecinde parça parça değerlendirildiği görülmektedir.

Antalya Kaleiçi Kentsel Sit Alanında yapılan inceleme sonuçları bu kapsamda değerlendirildiğinde; kentsel koruma alanı olarak ilan edilen alanların Kıyı Kanunu’na konu alanlardan olan kıyı ve sahil şeridi alanlarında yer alması halinde, kıyı alanlarını kapsayacak şekilde 2016 yılına kadar Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca değerlendirildiği, 2016 yılından bu yana ise alanın ayrıca “turizm merkezi” ilan edilmiş olması nedeniyle Kültür ve Turizm Bakanlığı’nca onama yetkisinin kullanılması, kıyı kenar çizgisinin kara tarafında ise planlama sürecinin Antalya Büyükşehir Belediyesi bünyesinde yer alan KUDEB tarafından yürütülerek Kültür ve Turizm Bakanlığınca onay yetkisinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

Böylece; korumaya konu alanın parçalandığı ve planlama kararlarının bütüncül koruma amacını vurgulamadığı ve bozulmaya başladığı görülmüştür. Yani, bütüncül değerlendirilmesi gereken koruma alanında, verilmiş yasal yetkiler doğrultusunda idarelerce parçalı değerlendirmelerin yapıldığı, ayrı dönemlerde birbiri ile hatta bölgenin niteliği ile örtüşmeyen farklı amaçlı imar planlarının onaylandığı ve alanın genelde farklı bakış açısı ile ele alınması ve dil birliğinin sağlanamaması sebebiyle kimlik bütünlüğün ve büyük oranda yapısal niteliğin yitirildiği tespit edilmiştir.

Kimliğinden farklı fonksiyonları temel alan bu uygulamalar sonucunda Kentsel Sit Alanının bir bütün olarak algılanması zorlaşmıştır.

Mevzuatta; koruma alanlarını bir bütün olarak değerlendirilmesini sağlamak amacıyla ilgili teşkilatların görev tanımlarında yeni düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

5.3. Sosyal Sorunlar

5.3.1. Yeniden işlevlendirilen kıyı yapılarına ait altyapı ve üstyapı tesislerinin korunan alanlarda yarattığı olumsuzlukların çözümüne yönelik öneriler

Kıyı alanlarında, liman vb. kentsel altyapı tesisleri yapılmak suretiyle kıyıların topoğrafik yapı ve doğal özellikleri değiştirilmektedir. Bu durum sit ilanına konu olan alanlarda bulunan kıyılarda ki yerleşim yerlerinde de yaşanmakta olup süreç içerisinde doğal özellikleri nedeniyle liman özelliği gösteren kıyı oluşumları, teknoloji ve nüfus artışının gerekleri doğrultusunda hem deniz yönünde hem de kara yönünde büyüyerek, ya da ekonomik politikalar doğrultusunda fonksiyon değiştirerek değişime uğramaktadır.

Bu çalışma kapsamında incelenen Kaleiçi Yat Limanı süreci incelendiğinde; ülkemizde uygulanan Kalkınma Planlarında belirlenen politikalar doğrultusunda desteklenen turizm sektörünün hayata geçirilmesi amacıyla, daha çok balıkçıların kullandığı limanın, yat limanı fonksiyonuna dönüştürüldüğü tespit edilmiştir.

Böylece Kaleiçi Kentsel Sit Alanını oluşturan diğer öğeler ile bir bütün olan limanda yer alan korunması gerekli özelliklerin, yat limanı kullanımına dönüştürülürken temizlendiği ve alanın turizm sektörüne yönelik altyapı ve üst yapılarla donatıldığı görülmektedir.

Korunması gerekli yapı, doku vb. varlıklarıyla yaşayan bir mekân olması özelliğini sürdürmeye çalışmak koruma yöntemleri içinde belki de ön önemlisidir. Ancak yapının aynı fonksiyon ile devam etmesini sağlayarak sürdürülebilirliğini sağlamayı denemek yoluyla alt yapı ve üst yapı gibi yeni yapılaşmaların önüne geçebilir. Eğer yapının fonksiyonunu değiştirilmek zorunlu ise, uluslararası genel kabullerde de bahsedildiği gibi yapının planı ve bezemeleri değiştirilmemeli, eklemelere, ancak yapının ilgi çekici bölümlerine, geleneksel konumuna, kompozisyonuna, dengesine ve çevresiyle olan bağıntısına zarar gelmediği durumlarda izin verilmelidir.

Ayrıca yapının fonksiyonunun değiştirilmesi durumunda, yine uluslararası genel kabullerde bahsedildiği üzere, bütün koruma onarım ve kazı işlemlerinde çizim ve fotoğraflarla açıklık kazanmış çözüm getirici ve eleştirici raporlar halinde kesin belgeler hazırlanmalı, temizlemenin, sağlamlaştırmanın, yeniden düzenlemenin ve birleştirmenin her safhası çalışma sırasında ortaya çıkan tanımlanmış biçimsel ve teknik özellikler göz önünde tutularak raporda gösterilmeli, bu belgeler bir resmi kurumun arşivine konmalı ve araştırmacılar bundan yararlanabilmelidir.

Ancak böyle olması koşulu ile yeni işlevin gerektirdiği değişiklikler tasarlanabilir olmalı ve verilecek izinler belirleniyor olmalıdır.

Özetle; koruma alanı olarak ilan edilen alanlar; hem yapısal, konumsal, bölgesel gibi fiziksel nitelikleri hem de sosyal, kültürel ve işlevsel gibi dinamik nitelikleri bütününde koruma statüsüne alınmaktadır. Kısaca ifade edecek olursak, bir koruma statüsünü sadece yapısal nitelikleri üzerinden alınmış bir karar gözüyle değerlendirmek ve sadece bu açıdan bölgenin geleceğini tasarlamak, hem yapısal hemde sosyo-ekonomik açıdan ciddi sorunlara yol açmak anlamına gelmektedir.

Bu kapsamda, özellikle tarihi kıyı yapılarının fonksiyonlarının değiştirilmesinin korunan alanın bütünlüğünü bozduğu değerlendirilmekte olup bu gibi alanların hem yapısal hem de sosyal bütünlüğünün sürdürülebilirliğini sağlamaya yönelik olarak yapım amaçları dışında yapı fonksiyonunun değiştirilmesinin zorlaştırılması gerekmektedir.

Mevzuatta; geniş kapsamlı ve uzmanlarınca hazırlanacak teknik raporlara dayanan, alternatifleri tanımlayıcı düzenlemelerin oluşturulması yönünde hükümler getirilmek suretiyle revizyon yapılması gerekmektedir.

5.3.2. Sosyo-ekonomik nedenlerle bölge halkının alanı terk etmek zorunda kalması sorununun çözümüne yönelik öneriler

Bilindiği üzere; aynı kültür ve sosyal yapıya sahip kişilerden oluşan toplumun şekillendirdiği yerleşimlerin özgün değerlerini oluşturan en önemli bileşenlerden biri yine kendileri, yani, yerel kullanıcılarıdır.

Ancak koruma alanlarında yer alan yapıların fonksiyonlarını değiştiren yeni düzenlemeler ile Kaleiçi Kentsel Sit Alanı örneğinde de gördüğümüz gibi, sosyo-ekonomik yapının ciddi boyutlarda ekonomik değer kazanması nedeniyle bölge halkının göç etmesine ve bölgenin aynı zamanda göç almasına yol açmıştır. Kaleiçi Limanının yat limanına dönüştürülmesi sonucundan Kaleiçi Kentsel Sit Alanında yapılan ve çalışmanın dördüncü bölümünde yer alan anketler sonucunda tespit edilen veriler incelendiğinde bölgede yerel halkın neredeyse hiç kalmadığı sonucuna varılabilmektedir.

Bölgenin ekonomik karakterinin değişmesine bağlı olarak sosyal karakterinin de değiştiği tespit edilmiş bulunmaktadır.

Oysa ki düzenlemedeki ana amaçlardan birisi bölge halkının da yerinde kalabileceği biçimde mekânsal düzenlemeyi sağlayabilmek olmalıdır.

Bu kapsamda kentsel sit alanlarının bütünselliğinin korunarak geliştirilebilmesi ve sürdürülebilirliğinin sağlanması amacı ile istihdam ve katma değer yaratan stratejileri kapsayan alternatiflerin irdelenmesi sonucunda yerel halkın sosyal ve ekonomik yapılarını iyileştirmeye yönelik mevzuat hükümleri belirlenmelidir.

KAYNAKLAR

1. Ahunbay, Z. (1996). *Tarihi çevre koruma ve restorasyon*. İstanbul: Yem Yayınları, 22-116.
2. Keleş, R. (1998). *Kent bilimleri sözlüğü*. Ankara: İmge Kitapevi.
3. Kuban, D. (1975). Kültürel Gelişmeler ve Tarihi Çevrenin Korunması, *Mimarlık Dergisi*, 5, 21-23.
4. Sağıroğlu, Ö. (2016). Korumada turizmin kurtarıcı rolü üzerine. *Kent Araştırmaları Dergisi* 2016, 19.
5. Öztekin, D. (2010). *Sosyal ve Fiziksel Çevre Bağlamında Koruma Planları, Antalya, Kaleiçi*, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 10-11, 29-30.
6. İnternet: Tuncer, M. (t.y.) Avrupa'da Tarihsel Ve Kültürel Çevre Korunması. URL:<http://www.webcitation.org/6za7CyTyy>, Son Erişim Tarihi: 22.05.2018.
7. Baysan, N. (2007). *Tarihsel Çevre Koruma Mevzuatının Değişim Süreci: İzmir Mithatpaşa Caddesi Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
8. Erder, C. (1975). *Tarihi çevre bilinci*. Ankara: ODTÜ Mimarlık Fakültesi Baskısı.
9. Madran, E. (2009). *Dosya-14, tarihi çevrenin tarihi - osmanlıdan günümüze tarihi çevre: tavırlar-düzenlemeler*. Ankara: TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Yayını, 6-15.
10. Naycı, N. (2009). Kıyı Alanlarında Kitle Turizmi: Türkiye'de Kalkınma Planları Bağlamında Kıyıların Dönüşümü ve Tarihi Doğal Çevreler, *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İlke) Bahar*, 9(22), 81-100
11. Gazioğlu, C., Uzun, Y., Akkaya, M.A., ve Kaya, H. (2013). *Kıyı alanlarının planlanması ve kullanımı*. İstanbul: Bayem Ajans, 22.
12. Sesli, A. F. (2006). Sayısal Fotogrametri ile Kıyı Alanlarındaki Değişimin İzlenmesi. *Jeodezi, Jeoinformasyon, ve Arazi Yönetimi Dergisi*, 2(95), 11-17.
13. Erkmen, B. (2015). *Kentsel Kıyı Alanlarının Yeniden Canlandırılması: İstanbul Limanı'na İlişkin Bir Öneri*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
14. Eke, F. (1995). *Kıyı mevzuatının gelişimi ve planlama*. Ankara: Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğü, 7-15.
15. Devlet Planlama Teşkilatı. (1963). *Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1963-1967)*, Devlet Planlama Teşkilatı, 425-428.

16. İnternet: T.C. Dışişleri Bakanlığı. Yerel Gündem 21. URL:<http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fwww.mfa.gov.tr%2Fyere-gundem-21.tr.mfa&date=2016-12-10>, Son Erişim Tarihi: 10.12.2016.
17. İnternet: eur-lex.europa.eu, Protocol on Integrated Coastal Zone Management in the Mediterranean URL:<http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Feur-lex.europa.eu%2Flegal-content%2FEN%2FTXT%2F%3Furi%3DCELEX%3A22009A0204%252801%2529&date=2016-12-10>, Son Erişim Tarihi: 10.12.2016.
18. İnternet: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Uluslararası Yükümlülüklerimiz. <http://www.webcitation.org/query?URL:http%3A%2F%2Fwww.csb.gov.tr%2Fgm2Fmpgm%2Findex.php%3FSayfa%3Dsayfa%26Tur%3Dwebmenu%26Id%3D11585&date=2016-12-10>, Son Erişim Tarihi: 10.12.2016.
19. Devlet Planlama Teşkilatı. (1968). *İkinci beş yıllık kalkınma planı (1968-1972)*, Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı, 593-602.
20. Devlet Planlama Teşkilatı. (1972). *Üçüncü beş yıllık kalkınma planı (1973-1977)*, Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı, 614-621.
21. Devlet Planlama Teşkilatı. (1979). *Dördüncü beş yıllık kalkınma planı (1979-1983)*, Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı, 84, 429-433.
22. Devlet Planlama Teşkilatı. (1985). *Beşinci beş yıllık kalkınma planı (1985-1989)*, Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı, 120-121.
23. Devlet Planlama Teşkilatı. (1990). *Altıncı beş yıllık kalkınma planı (1990-1994)*, Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı, 281-353.
24. Devlet Planlama Teşkilatı. (1996). *Yedinci beş yıllık kalkınma planı (1996-2000)*, Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı, 162-164.
25. Devlet Planlama Teşkilatı. (2000). *Sekizinci beş yıllık kalkınma planı. (ÖİK 523)*, Ankara Devlet Planlama Teşkilatı,
26. Devlet Planlama Teşkilatı. (2001). *Uzun vadeli strateji ve sekizinci beş yıllık kalkınma Planı (2001-2005)*, Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı. 166-169.
27. Devlet Planlama Teşkilatı. (2007). *Dokuzuncu kalkınma planı (2007-2013)*, Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı, 74-90.
28. Kalkınma Bakanlığı. (2014). *Onuncu Kalkınma Planı 2014-2018*: 113-116
29. Eke, F. (1995). *Kıyı Mevzuatının Gelişimi ve Planlama, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı*. Ankara: Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğü, Yayın No: 77.
30. İnternet: Antalya Genel Bilgi.2018-05-22.URL:<http://www.antalyakulturturizm.gov.tr/TR,66213/genel-bilgiler.html>, Son Erişim Tarihi: 22.05.2018, 149-156.

31. İnternet:Antalya.2018-05-22.URL: <http://www.webcitation.org/6zbsSp3cl>, Son Erişim Tarihi: 22.05.2018
32. Yağcı, Ö. (2009). Antalya tarihi kent merkezi gelişim süreci. *Planlama Dergisi*, 2, 31-51.
33. Argın, G. (2012). *Tarihi Kent Merkezlerinde Değişen Yer Duygusu: Antalya Kaleiçi Örneği*, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
34. Çimrin, H. (2005). *Kuruluşundan günümüze antalya'da önemli tarihler*. Antalya: Antalya Ticaret ve Sanayi Odası Yayınları.
35. Süer, A. (2006). *The Analysis of Historical / Cultural Pattern Development and Conservation Plans of Antalya Kaleiçi*, İzmir İleri Teknoloji Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
36. Alpan, A. (2013). *Antalya Kaleiçi'nin Yeniden Yapılandırılma Süreci ve Paydaşların Rolü*, Doktora Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
37. İnternet: Antalya Gravür F. Beaufort 1838,2018-05-22.URL: <http://www.webcitation.org/6zbxPjrV3>, Son Erişim Tarihi: 22.05.2018
38. İnternet: Antalya Gravür. 2018-05-22.URL: <http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fwownturkey.com%2Fforum%2Fviewtopic.php%3Ft%3D33977%26start%3D10&date=2018-05-22>, Son Erişim Tarihi: 22.05.2018
39. İnternet: Antalya Limanı Gravür 1698.2018-05-22. URL: <http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fwownturkey.com%2Fforum%2Fviewtopic.php%3Ft%3D33977%26start%3D10&date=2018-05-22>, Son Erişim Tarihi: 22.05.2018
40. İnternet: Adalia- W.H. Bartlett and F.J. Hawell Fisher, 1837, URL: <http://www.webcitation.org/6zc15IPSj>, Son Erişim Tarihi: 22.05.2018
41. Başgelen, N. (2018). Anıtları ve Tarihiyle Antalya – Kaleiçi, Tarihi Kentler / Historic Cities, No.15, Mayıs-Haziran. 122-127
42. Tekeli, İ. (1980). *Türkiye'de kent planlamasının tarihsel kökenleri, Türkiye'de imar planlaması*. Ankara: ODTÜ Mimarlık Fakültesi Baskı İşliği, 8-112.
43. Keleş, R. (1972). *Şehirciliğin kuramsal temelleri*. Ankara: Türk Sosyal Bilimler Derneği, SBF Yayınları.
44. Manavoğlu, E. (2009). Antalya Kenti'nin geçmişten günümüze mekânsal gelişimi ve planlama çalışmalarının değerlendirilmesi.*Planlama Dergisi*, 2, 7-17.
45. Keleş, R. (1972). *Şehirciliğin kuramsal temelleri*. Ankara: Türk Sosyal Bilimler Derneği, SBF Yayınları.

46. Çopur, Ü. (1983). Antalya Kaleiçi Koruma ve Geliştirme İmar Planı, *Avrupa Kentsel Yenileşme Kampanyası Antalya Semineri*, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Ankara.
47. Uyar, M. (2007). *Kaleiçi neden korunamıyor, ne yapmalı?* Antalya: Antalya Kent Müzesi Projesi Yayınları.
48. Mimarlar Odası Antalya Şubesi. (1996). *Antalya kıyı yerleşmeleri: Planlama, yapılanma, kullanma ve sorunları*. İstanbul: Maraton Yayınları.
49. Gül, M. (2006). Antalya kent merkezi kültür ve turizm gelişim bölgesinde yer alan sit alanları ve bu alanlarda antalya büyükşehir belediyesince başlatılan çalışmalara ilişkin bir değerlendirme. *Planlama Dergisi*, 4, 121–145.
50. 30.10.2017 tarihinde onaylanan Antalya Kaleiçi Yat Limanı Amaçlı Koruma Amaçlı İmar Planı Revizyonu, Uygulama İmar Planı Plan Açıklama Raporu.
51. Türkoğlu, H. (22 Mart 2018). *Koruma uygulama ve denetim şube müdürü yaşar parlayüksel ile kaleiçi koruma geliştirme revizyon imar planı hakkında yürütülen çalışmalara ilişkin söyleşi*, Antalya Büyükşehir Belediye Başkanlığı, Antalya.
52. Güler, Y., Ekinci, Y. (2010) Tarihi çevre korumanın yönetsel boyutu ve alan yönetimi. *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 19(3), 1-24.
53. Antalya Valiliği. (2002) *Fotoğraflarla Eski Antalya*, Antalya.
54. Sönmez, C.C. (2008). *Antalya Kenti Kalesi'nin tarihi, burçlar, kapılar ve sur duvarları*. Antalya: Mimarlar Odası Antalya Şubesi Yayınları.
55. Çimrin, H. (2018). *Antalya Kaleiçi tarih gözlem ve anılar*. Antalya: Antalya Ticaret ve Sanayi Odası Yayınları.
56. İnternet: Evvel Zaman İçinden Antalya. . 2018-05-24 URL: <http://www.webcitation.org/query?url=https%3A%2F%2Fwww.youtube.com%2Fwatch%3Fv%3DDDU27HMB-woQ&date=2018-05-24> Son Erişim Tarihi: 24.05.2018
57. İnternet: Eski Resimler. . 2018-05-24. URL: <http://www.webcitation.org/query?url=https%3A%2F%2Ftr.pinterest.com%2Fpin%2F517702919638223934%2F&date=2018-05-24> Son Erişim Tarihi: 24.05.2018
58. İnternet: Eski Antalya. . 2018-05-24.URL: <http://www.webcitation.org/query?url=https%3A%2F%2Fwww.youtube.com%2Fwatch%3Fv%3DDDU27HMB-woQ&date=2018-05-24> Son Erişim Tarihi: 24.05.2018
59. İnternet: Kaleiçi Yat Limanı. . 2018-05-24.URL: <http://www.webcitation.org/6zeUonoan> Son Erişim Tarihi: 24.05.2018
60. İnternet: Eski Resimler. . 2018-05-24.URL: <http://www.webcitation.org/query?url=https%3A%2F%2Fwww.youtube.com%2Fwatch%3Fv%3DxIWdlSt6IVM&date=2018-05-24> Son Erişim Tarihi: 24.05.2018
61. Kültür ve Turizm Bakanlığı, (2017). 30.10.2017 tarihinde onaylanan Yat Limanı Amaçlı Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı Plan Açıklama Raporu.

62. Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2017). 30.10.2017 tarihinde onaylanan Yat Limanı Amaçlı Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı.
63. Koca, F. (2015). Türkiye’de geleneksel yerleşim örüntülerinin özgün karakter ve kültürel mirasını koruma anlayışına ontolojik bir yaklaşım. *Planlama Dergisi*, 25(1), 32–43.
64. Antalya Büyükşehir Belediye Başkanlığı, KUDEB, (2018). Kaleiçi Koruma Amaçlı İmar Planı Revizyonunu Teklifi, Taslak Plan Açıklama Raporu.
65. İnternet: Antalya Eski. 2018-05-24.URL:<http://www.webcitation.org/query?url=https%3A%2F%2Fwww.youtube.com%2Fwatch%3Fv%3DDDU27HMB-woQ&date=2018-05-24> Son Erişim Tarihi: 24.05.2018
66. İnternet: Tapu Kadastro Parsel Sorgulama. 2018-05-24.URL: <http://www.webcitation.org/query?url=https%3A%2F%2Fparselsorgu.tkgm.gov.tr%2F%23136235%2F150%2F14%2F1527161401771&date=2018-05-24> Son Erişim Tarihi: 24.05.2018
67. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı. (2008). Belediyesince hazırlanan ve mülga Bayındırlık ve İskân Bakanlığınca 03.12.2008 tarihinde onaylanan Yat Limanı Dolgu Alanı Uygulama İmar Planı.
68. Antalya Büyükşehir Belediye Başkanlığı, KUDEB. (2018). Kaleiçi Koruma Amaçlı İmar Planı Revizyonunu Taslağı.
69. Beğburs, C. ve Kebapçioğlu, T. (2006). Antalya İli Balıkçılığının Turizm İle Etkileşimi, *Ege Üniversitesi Su rnleri Dergisi*, 23,355-357.
70. Çimrin, H. (2012). *Bir zamanlar Antalya*. Antalya: ATSO Kültür Yayınları.

EKLER

Ek-1. 3621 sayılı KIYI KANUNU

KIYI KANUNU

Kanun Numarası : 3621
Kabul Tarihi : 4/4/1990
Yayımlandığı Resmî Gazete : Tarih : 17/4/1990 Sayı : 20495
Yayımlandığı Düstur : Tertip : 5 Cilt : 29 Sayfa : 76

Bu Kanunun yürürlükte olmayan hükümleri için bakınız "Yürürlükteki Bazı Kanunların Mülga Hükümleri Külliyatı" Cilt : 2, Sayfa : 1339

BİRİNCİ BÖLÜM
Genel Hükümler

Amaç

Madde 1 – Bu Kanun, deniz, tabii ve suni göl ve akarsu kıyıları ile bu yerlerin etkisinde olan ve devamı niteliğinde bulunan sahil şeritlerinin doğal ve kültürel özelliklerini gözeterek koruma ve toplum yararlanmasına açık, kamu yararına kullanma esaslarını tespit etmek amacıyla düzenlenmiştir.

Kapsam

Madde 2 – Bu Kanun, deniz, tabii ve suni göller ve akarsu kıyıları ile deniz ve göllerin kıyılarını çevreleyen sahil şeritlerine ait düzenlemeleri ve bu yerlerden kamu yararına yararlanma imkan ve şartlarına ait esasları kapsar.

İstisnalar⁽¹⁾

Madde 3 – Askeri yasak bölgeler ve güvenlik bölgelerinde veya ülke güvenliği ile doğrudan ilgili, Türk Silahlı Kuvvetlerine veya Sahil Güvenlik Komutanlığına ait hareket ve savunma amaçlı yerlerde (konut ve sosyal tesisler hariç) özel kanun hükümlerine, diğer özel kanunlar uyarınca belirlenmiş veya belirlenecek yerlerde ise özel kanunların bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerine uyulur.

Tanımlar

Madde 4 – Bu Kanunda geçen deyimlerden;

Kıyı çizgisi:Deniz, tabii ve suni göl ve akarsularda, taşkın durumları dışında, suyun karaya değdiği noktaların birleşmesinden oluşan çizgiyi,

(1) 31/10/2016 tarihli ve 678 sayılı KHK'nin 7 nci maddesiyle, bu maddenin birinci fıkrasına "Türk Silahlı Kuvvetlerine" ibaresinden sonra gelmek üzere "veya Sahil Güvenlik Komutanlığına" ibaresi eklenmiş; daha sonra bu hüküm 1/2/2018 tarihli ve 7071 sayılı Kanunun 7 nci maddesiyle aynen kabul edilerek kanunlaşmıştır.

Ek-1. (devam) 3621 sayılı Kıyı Kanunu

Kıyı Kenar çizgisi: Deniz, tabii ve suni göl ve akarsularda, kıyı çizgisinden sonraki kara yönünde su hareketlerinin oluşturulduğu kumluk, çakıllık, kayalık, taşlık, sazlık, bataklık ve benzeri alanların doğal sınırını,

Kıyı: Kıyı çizgisi ile kıyı kenar çizgisi arasındaki alanı,

Sahil şeridi: Kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde yatay olarak enaz 100 metre genişliğindeki alanı,⁽¹⁾

Dar Kıyı: Kıyı kenar çizgisinin, kıyı çizgisi ile çakışmasını,

Toplumun yararlanmasına açık yapı: Mevzuata göre tespit ya da tasdik edilmiş kural ve ücret tarifelerine uygun biçimde, getirdiği kullanımdan belirli kişi ya da topluluklara ayrıcalıklı kullanım hakkı tanımaksızın yararlanmak isteyen herkese eşit ve serbest olarak açık bulundurulmuş ve konut dokunulmazlığı olmayan yapıları,

İfade eder.

(Son fıkraya iptal: Ana. Mah.'nin 18/9/1991 tarih ve E.: 1990/23, K.: 1991/29 sayılı kararı ile.)

Genel Esaslar

Madde 5 – Kıyıları ile ilgili genel esaslar aşağıda belirtilmiştir:

Kıyıları, Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Kıyıları, herkesin eşit ve serbest olarak yararlanmasına açıktır,

Kıyı ve sahil şeritlerinden yararlanmada öncelikle kamu yararı gözetilir.

Kıyıda ve sahil şeridinde planlama ve uygulama yapılabilmesi için kıyı kenar çizgisinin tespiti zorunludur.

Kıyı kenar çizgisinin tespit edilmediği bölgelerde talep vukuunda, talep tarihini takip eden üç ay içinde kıyı kenar çizgisinin tespiti zorunludur.

Ek : (1/7/1992 - 3830/2 md.) Sahil şeritlerinde yapılacak yapılar kıyı kenar çizgisine en fazla 50 metre yaklaşabilir.

Ek : (1/7/1992 - 3830/2 md.) Yaklaşma mesafesi ve kıyı kenar çizgisi arasında kalan alanlar, ancak yaya yolu, gezinti, dinlenme, seyir ve rekreatif amaçla kullanılmak üzere düzenlenebilir.

Ek : (1/7/1992 - 3830/2 md.) Sahil şeritlerinin derinliği, 4 üncü maddede belirtilen mesafeden az olmamak üzere, sahil şeridindeki ve sahil şeridi gerisindeki kullanımlar ve doğal eşikler de dikkate alınarak belirlenir.

Ek : (1/7/1992 - 3830/2 md.) Taşıt yolları, sahil şeridinin kara yönünde yapı yaklaşma sınırı gerisinde kalan alanda düzenlenebilir.

Ek : (1/7/1992 - 3830/2 md.) Sahil şeridinde yapılacak yapıların kullanım amacına bağlı olarak yapım koşulları yönetmelikte belirlenir.

(1) Bu tanım 1/7/1992 tarih ve 3830 sayılı Kanununun 1 inci maddesi ile değiştirilmiş olup, metne işlenmiştir.

7122-1

İKİNCİ BÖLÜM

Kıyı, Kıyı Kenar Çizgisi, Sahil Şeridi, Planlama ve Yapılanma

Kıyının Korunması, Yapı Yasağı ve Kıyıda Yapılacak Yapılar

Madde 6 – Kıyı, herkesin eşitlik ve serbestlikle yararlanmasına açık olup, buralarda hiçbir yapı yapılamaz; duvar, çit, parmaklık, telörgü, hendek, kazık ve benzeri engeller oluşturulamaz.

Kıyılarda, kıyıyı değiştirecek boyutta kazı yapılamaz; kum, çakıl vesaire alınmaz veya çekilemez.

Kıyılara moloz, toprak, curuf, çöp gibi kirletici etkisi olan atık ve artıklar dökülemez.

Kıyıda, uygulama imar planı kararı ile;

a) İskele, liman, barınak, yavaşma yeri, rıhtım, dalgakıran, köprü, menfez, istinat duvarı, fener, çekek yeri, kayıkhanesi, tuzla, dalyan, taşıyıcı ve pompaj istasyonları gibi, kıyının kamu yararına kullanımını ve kıyıyı korumak amacıyla yönelik alt yapı ve tesisler, Sahil Güvenlik Komutanlığının faaliyetlerinin özelliği gereği kıyıda başka yerde yapılması mümkün olmayan Sahil Güvenlik Komutanlığı bağlısı gemi/bot karakolları ve destek birimi binaları,⁽¹⁾

b) Faaliyetlerinin özellikleri gereği kıyıda başka yerde yapılması mümkün olmayan tersane, gemi söküm yeri ve su ürünlerini üretim ve yetiştirme tesisleri gibi, özelliği olan yapı ve tesisler,

Ek-1. (devam) 3621 sayılı Kıyı Kanunu

c) **(Ek: 3/7/2005-5398/13 md.)** Organize turlar ile seyahat eden kişilerin taşındığı yolcu gemilerinin (krvaziyer gemilerin) bağlandığı, günün teknolojisine uygun yolcu gemisine hizmet vermek amacıyla liman hizmetlerinin (elektrik, jeneratör, su, telefon, internet ve benzeri teknik bağlantı noktaları ve hatlarının) sağlandığı, yolcularla ilgili gümrüklü alan hizmetlerinin görüldüğü, ülke tanıtımı ve imajını üst seviyeye çıkaracak turizm amaçlı (yeme-içme tesisleri, alışveriş merkezleri, haberleşme ve ulaştırmaya yönelik üniteler, danışma, enformasyon ve banka hizmetleri, konaklama üniteleri, ofis binalar) fonksiyonlara sahip olup, kruvaziyer gemilerin yavaşmasına ve yolcuları indirmeye müsait deniz yapıları ve yan tesislerinin yer aldığı kruvaziyer ve yat limanları,

d) **(Ek: 31/7/2008-5801/3 md.)** Uluslararası spor otoritelerinin, Türkiye’de spor faaliyetlerinin düzenleneceğine dair kararı gereğince Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün bağlı olduğu spordan sorumlu Bakanlığın izni doğrultusunda, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun (I) sayılı Cetvelinde düzenlenen genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri, aynı Kanunun (II) sayılı Cetvelinde düzenlenen özel bütçeli idareler, belediyeler ile il özel idareleri tarafından her türlü spor aktiviteleri ve organizasyonların yapılmasına/yaptırılmasına yönelik spor tesisleri ve zorunluluk arz eden durumlarda bunların tamamlayıcı konaklama tesisleri,

e) **(Ek: 18/6/2017-7033/33 md.)** Trabzon, Rize ve Zonguldak illerinde 24/5/1933 tarihli ve 2219 sayılı Hususi Hastaneler Kanunu kapsamında kalan sağlık tesisleri hariç olmak üzere, Sağlık Bakanlığının önerisi ve Bakanlar Kurulunca alınacak kamu yararı kararı doğrultusunda kurulacak sağlık tesisleri ve alternatif alan bulunmaması durumunda 9/1/2002 tarihli ve 4737 sayılı Endüstri Bölgeleri Kanununa göre kurulan, işletilen ve mevcut en iyi teknikleri kullanan endüstri bölgeleri,⁽²⁾ Yapılabilir.

(1) 31/10/2016 tarihli ve 678 sayılı KHK’nin 8 inci maddesiyle, bu bende “Sahil Güvenlik Komutanlığının faaliyetlerinin özelliği gereği kıyıda başka yerde yapılması mümkün olmayan Sahil Güvenlik Komutanlığı bağlısı gemi/bot karakolları ve destek birimi binaları,” ibaresi eklenmiş, daha sonra bu hüküm 1/2/2018 tarihli ve 7071 sayılı Kanunun 8 inci maddesiyle aynen kabul edilerek kanunlaşmıştır.

(2) 16/5/2018 tarihli ve 7144 sayılı Kanunun 9 uncu maddesiyle, bu bende “Trabzon” ibaresinden sonra gelmek üzere “, Rize” ibaresi eklenmiştir.

7122-2

(Ek fıkra: 3/7/2005 - 5398/13 md.) Özelleştirme kapsam ve programına alınan ve sahil şeridi belirlenen veya belirlenecek olan alanlar ile kıyı ve dolgu alanlarında yapılacak yat ve kruvaziyer limanlarının ihtiyacı olan yönetim birimleri, destek birimleri, bakım ve onarım birimleri, teknik ve sosyal altyapı ve konaklama birimleri ile ilgili kullanım kararları ve yapılanma şartları imar plânı ile belirlenir.

Bu yapı ve tesisler yapım amaçları dışında kullanılamazlar.

Doldurma ve Kurutma Yoluyla Arazi Kazanma ve Bu Araziler Üzerinde Yapılabilecek Yapılar

Madde 7 – Kamu yararının gerektirdiği hallerde, uygulama imar planı kararı ile deniz, göl ve akarsularda ekolojik özellikler dikkate alınarak doldurma ve kurutma suretiyle arazi elde edilebilir.

(Değişik fıkra: 18/6/2017–7033/34 md.) Bu gibi yerlerde doldurma veya kurutmayı yapacak ilgili idarenin valiliğe iletilen teklifi, valilik görüşü ile birlikte Çevre ve Şehircilik Bakanlığına gönderilir. Bakanlık, konusuna göre ilgili kuruluşların görüşünü de almak suretiyle teklifi inceler. Uygun bulunması halinde ilgili idare tarafından uygulama imar planı hazırlanır. Bu yerler için yapılacak planlar hakkında 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu hükümleri uygulanır. Ancak bu planlar Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından; 12/3/1982 tarihli ve 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu kapsamında kalan alanlardaki planlar, anılan Kanunun 7 nci maddesine göre ve 4737 sayılı Kanun kapsamında kalan alanlardaki planlar ise anılan Kanunun 4/A, 4/C ve 4/Ç maddelerine göre tasdik edilir. Doldurma ve kurutma işlemleri yürürlükteki mevzuat hükümlerine göre yapılır. Bu araziler Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır, özel mülkiyet konusu olamaz.

Bu alanlar üzerinde 6 ncı maddede belirtilen yapılar ile yol, açık otopark, park, yeşil alan ve çocuk bahçeleri gibi teknik ve sosyal altyapı alanları düzenlenebilir.

Sahil Şeridinde Yapılabilecek Yapılar

Madde 8 – Uygulama imar planı bulunmayan alanlardaki sahil şeritlerinde, 4 üncü maddede belirtilen mesafeler içinde hiç bir yapı ve tesis yapılamaz.

Uygulama imar planı bulunan yerlerde duvar, çit, parmaklık, telörgü, hendek, kazık ve benzeri engeller oluşturulamaz. Moloz, toprak, curuf, çöp gibi kirletici ve çevreyi bozucu etkisi olan atık ve artıklar dökülemez, kazı yapılamaz.

Ek-1. (devam) 3621 sayılı Kıyı Kanunu

Ancak bu alanlarda; uygulama imar planı kararıyla altı ve yedinci maddede belirtilen yapı ve tesislerle birlikte toplum yararına açık olmak şartıyla konaklama hariç günü birlik turizm yapı ve tesisleri yapılabilir.

Kıyı Kenar Çizgisinin Tespiti

Madde 9 – Kıyı kenar çizgisi, valiliklerce, kamu görevlilerinden oluşturulacak en az 5 kişilik bir komisyonca tespit edilir.

Bu komisyon; jeoloji mühendisi, jeolog veya jeomorfoloğ, harita ve kadastro mühendisi, ziraat mühendisi, mimar ve şehir plancısı, inşaat mühendisinden oluşur.

Komisyonca tespit edilip valiliğin uygun görüşü ile birlikte gönderilen kıyı kenar çizgisi, Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca onaylandıktan sonra yürürlüğe girer.

Komisyonun çalışma usul ve esasları Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca hazırlanan yönetmelik ile belirlenir.

7123

Kıyı ve Sahil Şeridinde Planlar

Madde 10 – Kıyıda ve sahil şeridindeki planlar bu Kanunun ve buna dayanılarak çıkarılacak yönetmeliğin hükümlerine aykırı olamaz. Bu yerlerde düzenlenen planlardan, imar mevzuatı veya yerin özelliği dolayısıyla 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu kapsamına girenler, anılan Kanunun 7 nci maddesine göre onaylanarak kesinleşir.

Kıyıda ve Doldurma ve Kurutma Yoluyla Kazanılan Araziler Üzerinde Yapılanmalara İzin Verilmesi

Madde 11 – Bu Kanun hükümlerine göre, kıyıda ve doldurma ve kurutma yoluyla kazanılan araziler üzerinde yapılması mümkün olan yapı ve tesislerin yapılabilmesi için, Maliye ve Gümrük Bakanlığından gerekli izin alınması zorunludur.

Yapı ruhsatı verilmesinde bu izin belgesi yeterlidir.

İzin verilme şekil ve şartları Bayındırlık ve İskan ve Maliye ve Gümrük bakanlıklarınca birlikte tespit edilerek çıkarılacak uygulama yönetmeliğinde belirtilir.

Tapuya Şerh Verilmesi

Madde 12 – Sahil şeridinde, bu Kanunun 8 inci maddesinde belirtilen hükümlere uygun olarak yapılan yapıların bu niteliklerinin, tapu kütüğünün beyanlar hanesine işlenmesi zorunludur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kontrol, İmar Mevzuatına Aykırı Yapı ve Ceza Hükümleri

Kontrol

Madde 13 – Bu Kanun kapsamında kalan alanlardaki uygulamaların kontrolü; belediye ve mücavir alan sınırları içinde belediye, dışında ise valilikçe yürütülür. İlgili bakanlıkların teftiş ve kontrol yetkileri saklıdır.

İmar Mevzuatına Aykırı Yapı

Madde 14 – Bu Kanun kapsamında kalan alanlarda ruhsatsız yapılar ile ruhsat ve eklerine aykırı yapılar hakkında 3194 sayılı İmar Kanununun ilgili hükümleri uygulanır.

Ceza Hükümleri

Madde 15 – (Değişik: 23/1/2008 – 5728/466 md.)

Kıyıda ve uygulama imar planı bulunan sahil şeritlerinde duvar, çit, parmaklık, tel örgü, hendek, kazık ve benzeri engelleri oluşturanlara ikibin Türk Lirasından onbin Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir. Ayrıca oluşturulan engellerin beş günden fazla olmamak üzere belirlenen süre zarfında kaldırılmasına karar verilir. Bu süre zarfında engellerin ilgililer tarafından kaldırılmaması halinde, masrafı yüzde yirmi zammıyla birlikte kendilerinden kamu alacaklarının tahsili usulüne göre tahsil edilmek üzere kamu gücü kullanılmak suretiyle derhal kaldırılır. Kabahatin tekrarı halinde, ceza üst sınırdan verilir.

7124

Ek-1. (devam) 3621 sayılı Kıyı Kanunu

Birinci fıkrada sayılan yerlerden kum, çakıl alanlara üçbin Türk Lirasından onbeşbin Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir.

Birinci fıkrada sayılan yerlere moloz, toprak, cüruf, çöp gibi atık ve artıkları dökenler, atılan veya dökülen maddenin niteliğine, çevreyi kirletici ve bozucu etkisine göre Türk Ceza Kanunu, Kabahatler Kanunu veya Çevre Kanunu hükümlerine göre cezalandırılır.

Yukarıdaki fıkralarda sayılan fiillerin kıyının doğal yapısını bozacak bir etki meydana getirmesi halinde, daha ağır cezayı gerektiren bir suç oluşturmadığı takdirde, failleri hakkında altı aydan iki yıla kadar hapis cezasına hükümlenir.

Birinci fıkrada sayılan yerlerde ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı olarak yapı yapan kişilere Türk Ceza Kanunu veya İmar Kanunu hükümlerine göre verilecek ceza bir kat artırılır.

İlgili kanunlarda belirtilen makamların yetkileri saklı kalmak üzere, bu maddede belirtilen idarî yaptırımlara karar vermeye mahalli mülki amir yetkilidir.

Yönetmelik

Madde 16 – Bu Kanunun uygulanması ile ilgili yönetmelik, Kanunun yayımından itibaren 3 ay içinde Maliye ve Gümrük, Turizm Bakanlıklarının yazılı görüşü alınarak Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca hazırlanır.

Ek Madde 1- (Ek: 1/8/2003-4971/26 md.)

Özelleştirme kapsamındaki kuruluşların kullanımında bulunan ve bu Kanunun 6 ncı maddesi kapsamında kıyıda yer alan arazi ve yapılar için, bu Kanun hükümleri çerçevesinde yapılması gereken tüm işlemler (kıyı kenar çizgisinin tespiti, Özelleştirme İdaresi Başkanlığınca lüzum görülmesi halinde kıyı kenar çizgisinin yeniden tespiti, uygulama imar plânlarının hazırlanması, ruhsat ve benzeri hususlar) kuruluşun özelleştirme kapsamına alınmasını takiben ilgili kurum ve kuruluşlarca iki ay içerisinde sonuçlandırılır. Bu arazi ve yapılar Özelleştirme İdaresi Başkanlığının talebine istinaden kadastro müdürlüğünce kadastro paftalarına özel işaretleri ile belirtilir.

Geçici Madde – Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce mevzuat hükümlerine uygun olarak onanmış ve kısmen veya tamamen yapılaşmış 1/1000 ölçekli uygulama imar planlarının sahil şeritleri ile ilgili hükümleri geçerlidir. Ancak, 8 inci maddenin ikinci fıkraya hükümleri saklıdır.

Yürürlük

Madde 17 – Bu Kanunun (...) ⁽¹⁾ hükümleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 18 – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

(1) Bu maddede yer alan "4 üncü maddesinin son fıkrası hükmü 1/3/1995 tarihinde, diğer..." ibaresi, Anayasa Mahkemesinin 18/9/1991 tarih ve E.: 1990/23,K.: 1991/29 sayılı Kararıyla iptal edilmiş olup, metinden çıkarılmıştır. (Bkz. R.G.: 23/1/1992 - 21120)

4/4/1990 TARİHLİ VE 3621 SAYILI ANA KANUNA İŞLENEMEYEN HÜKÜMLER

1) 1/7/1992 tarihli ve 3830 sayılı Kanunun geçici maddesi:

Geçici Madde – Kısmen veya tamamen yapılaşmamış alanlarla ilgili imar planı revizyonları bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 1 yıl içinde tamamlanır.

Ek-1. (devam) 3621 sayılı Kıyı Kanunu

3621 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK GETİREN MEVZUATIN VEYA

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARININ

YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ TARİHLERİNİ GÖSTERİR TABLO

Değiştiren Kanunun/KHK'nin veya İptal Eden Anayasa Mahkemesi Kararının Numarası	3621 sayılı Kanunun değişen veya iptal edilen maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
3830	–	11/7/1992
4971	–	15/8/2003
5398	6	21/7/2005
5728	15	8/2/2008
5801	6	13/8/2008
KHK/678	3, 6	22/11/2016
7033	6, 7	1/7/2017
7071	3, 6	8/3/2018
7144	6	25/5/2018

Ek-2. Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik

Resmi Gazete Tarihi: 03.08.1990 Resmi Gazete Sayısı: 20594

KIYI KANUNUNUN UYGULANMASINA DAİR YÖNETMELİK

BİRİNCİ BÖLÜM Genel Hükümler

Yasal Dayanak

Madde 1- (Değişik: RG- 13/10/1992-21374)

Bu Yönetmelik, 1/7/1992 tarih ve 3830 sayılı Kanun ile değişik 4/4/1990 tarih ve 3621 sayılı Kıyı Kanununun 5 ve 16 ncı maddeleri gereğince düzenlenmiştir.

Amaç

Madde 2- Bu Yönetmeliğin amacı, deniz, tabii ve suni göller ve akarsularda kıyı kenar çizgisinin tespiti, kıyıların kullanılması ve korunması ile kıyılarda, doldurma ve kurutma yoluyla kazanılan alanlarda, deniz ve göllerin kıyıların devamı niteliğinde olan sahil şeritlerinde planlama ve uygulama esaslarını belirlemektir.

Kapsam

Madde 3- Bu Yönetmelik, deniz, tabii ve suni göller ve akarsu kıyıları ile sahil şeritlerini, bu yerlerden kamu yararına yararlanma imkan ve şartlarını, kıyılarda ve sahil şeritlerinde planlama ve yapılanma esaslarını doldurma ve kurutma yolu ile arazi kazanma ve kullanma esaslarını, kıyı kenar çizgisi tespit komisyonunun teşekkülü, görev ve yetkileri, çalışma şekli ile Kanunun uygulanmasına açıklık getiren esasları kapsar.

Tanımlar

Madde 4- Bu Yönetmelikte kullanılan deyimler aşağıda tanımlanmıştır.
(Değişik: RG- 13/10/1992-21374) Kanun: 1/7/1992 tarih ve 3830 sayılı Kanun ile değişik 4/4/1990 tarih ve 3621 sayılı Kıyı Kanunudur.

Bakanlık: (Değişik:RG-26/7/2014-29072) Çevre ve Şehircilik Bakanlııdır.

Kıyı Çizgisi: Deniz, tabii ve suni göl ve akarsularda, taşkın durumları dışında, suyun kara parçasına değdiği noktaların birleşmesinden oluşan meteorolojik olaylara göre değışen doğal çizgidir.

Tabii ve suni göllerde Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünce belirlenen maksimum su kotu kıyı çizgisini belirler.

(Değişik: RG- 30/3/1994-21890) Kıyı Kenar Çizgisi: Deniz, tabii ve suni göl ve akarsuların, alçak-basık kıyı özelliğı gösteren kesimlerinde kıyı çizgisinden sonraki kara yönünde su hareketlerinin oluşturduğu kumsal ve kıyı kumullarından oluşan kumluk, çakıllık, kayalık, taşlık, sazlık, bataklık benzeri alanların doğal sınırı; dar-yüksek kıyı özelliğı gösteren kesimlerinde ise, şev ya da falezin üst sınırıdır.

Bu sınır doldurma suretiyle arazi elde edilmesi halinde de değıştirilemez.

Kıyı kenar çizgi tesbitine konu olmayan akarsuların, deniz, tabii ve suni göllerle birleştiğı yerlerde, kıyı kenar çizgisi; deniz, tabii ve suni göl kıyı kenar çizgisi olarak tesbit edilir.

(Ek:RG-25/3/2011-27885) Tabii ve suni göller ile akarsuların, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünce taşkın seddi yapılmış ya da henüz yapılmamış olmakla birlikte sınırları haritalar üzerinde gösterilen bölümlerinde kıyı kenar çizgisi taşkın seddinin kara tarafındaki toprakla keştiğı sınırdan tespit edilir.

(Değişik: RG- 30/3/1994-21890) Kıyı: Kıyı çizgisi ile kıyı kenar çizgisi arasındaki alandır.

a) Dar-Yüksek Kıyı: Plaj ya da abrazyon platformu olmayan veya çok dar olan, şev veya falezle son bulan kıyılardır.

b) Alçak-Basık Kıyı: Kıyı çizgisinden sonra da devam eden, kıyı hareketlerinin oluşturduğu plaj, hareketli ve sabit kumulları da içeren kıyı kordonu lagün gölü, lagün alanları, sazlık, bataklık ile kumluk, çakıllık, taşlık ve kayalık alanları içeren kıyılardır.

(Değişik:RG-25/3/2011-27885) Sahil Şeridi: Deniz ve tabii göllerin kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde yatay olarak en az 100 metre genişliğindeki alandır.

(Değişik paragraf:RG-2/4/2013-28606) İki bölümden oluşan sahil şeridi kullanım amacı, topoğrafya ve doğal eşiklere göre uygulama imar planı kararı ile belirlenir. Sahil şeridinde yapılacak yapılar kıyı kenar çizgisine en fazla 50 metre yaklaşabilir. Yapı yaklaşma mesafesi içerisinde kalan alanlar uygulama imar planı ile gezinti alanları, dinlenme ve bu Yönetmelikte tanımlanan rekreatif alanlar ve yaya yolları olarak düzenlenebilir.

Sunî ve baraj göllerinde, Yönetmeliğin sahil şeridi ile ilgili hükümleri uygulanmaz.

Ek-2. (devam) Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik

Toplumun Yararlanmasına Açık Yapı: Mevzuata göre tespit ya da tasdik edilmiş kural ve ücret tarifelerine uygun biçimde, getirdiği kullanımdan belirli kişi ya da topluluklara ayrıcalıklı kullanım hakkı tanımaksızın yararlanmak isteyen herkese eşit ver serbest olarak açık bulundurulmuş ve konut dokunulmazlığı olmayan yapıdır.

Akarsu: Devamlı akış gösteren ve ekli listede belirlenen akarsulardır.

Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği: 2872 sayılı Çevre Kanunu gereğince hazırlanan, 4/9/1988 tarih ve 19919 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yönetmeliktir.

(Değişik:RG-25/3/2011-27885) Teknik Yönetmelik: 15/7/2005 tarihli ve 25876 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Büyük Ölçekli Harita ve Harita Bilgileri Üretim Yönetmeliğidir.

(Değişik:RG-2/4/2013-28606) Su Ürünlerini Üretim ve Yetiştirme Tesisi: Su ürünleri kaynaklarının ekonomik olarak kullanımı ve üretiminin artırılması amacıyla deniz ve iç sularda, deniz, göl yüzeyi ile karada, kuluçkahaneli ve kuluçkahanesiz oluşuna göre alan büyüklüğü değişen üretim ve yetiştirme faaliyeti gösteren ve soğuk hava deposu, paketleme ünitesi, yem ve malzeme deposu gibi karada ihtiyaç duydukları alt ve üst yapılara sahip kıyı yapılarıdır.

(Değişik:RG-30/3/1994-21890) Günübürlük Turizm Tesisleri: Kamping ve konaklama ünitelerini içermeyen, duş, gölgelik, soyunma kabini, wc, kafe-bar, pastane, lokanta, çayhane, açık spor alanları, spor tesisleri, golf alanları, açık gösteri ve eğlence alanları, lunapark, fuar su oyunları parkı ve özellik taşıyan el sanatları ürünlerinin 20 m²'yi geçmeyen sergi ve satış ünitelerini içeren yapı ve tesislerdir.

(Değişik:RG-30/3/1994-21890) Kısmi Yapılaşma: a) Belediye ve mücavir alan sınırları içinde ve dışında; 11 Temmuz 1992 tarihinden önce belirli bir kullanım amacına dayalı olarak onaylanmış 1/1000 ölçekli mevzii imar planlarının kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde 100 metrelik kesim içerisindeki imar adalarında; üzerinde yapıldığı tarihte yürürlükte bulunan plan ve mevzuata uygun olarak tamamlanmış yapılar ile ruhsat alınarak en az subasman seviyesinde inşaatı tamamlanmış yapıların bulunduğu parsellerin sayısının veya kullanılan toplam taban alanının imar adasındaki toplam parsel sayısının veya toplam alanının yüzde ellisinden fazla olması durumudur.

Üzerinde birden fazla yapı yapılması mümkün olan parseller, en az subasman seviyesinde inşaatı tamamlanmış olmak kaydı ile taban alanı veya yapı sayısı itibarıyla bu kapsamda değerlendirilir.

b) Kentsel ve kırsal yerleşmelerde; meskun ve gelişme alanlarını kapsamak yerleşmenin mevcut ve projeksiyon nüfusuna dayalı gerekli tüm kullanım ve fonksiyonları içermek üzere hazırlanmış ve 11 Temmuz 1992 tarihinden önce onaylanmış uygulama imar planlarının kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde 100 metrelik bandı içerisinde kalan kesiminde yer alan imar adalarının sayısının yüzde ellisinden fazlasında, (a) bendindeki tanıma uygun yapılaşma olması durumudur. Aksi halde (a) bendi hükümleri geçerlidir.

c) Turizm alan ve merkezlerinde; Turizm Bakanlığınca 11 Temmuz 1992 tarihinden önce onaylanmış turizm amaçlı uygulama imar planlarının, kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde 100 metrelik bandı içerisinde kalan kesimindeki imar adalarının yüzde ellisinden fazlasında, (a) bendindeki tanıma uygun yapılaşma olması durumudur. Aksi halde (a) bendi hükümleri geçerlidir.

d) Turizm alan ve merkezlerinde, turizm dışı kullanımlara yönelik olarak hazırlanmış ve 11 Temmuz 1992 tarihinden önce onaylanmış uygulama imar planlarının ilgi ve kapsamına göre (a) veya (b) bendlerindeki tanımlara uygun yapılaşmış olması durumudur.

(Ek: RG- 13/10/1992-21374) Taşıt Yolu: Motorlu taşıt trafiğine açık olan yollardır.

(Ek: RG- 13/10/1992-21374) (Değişik:RG-2/4/2013-28606) Rekreatif Alanlar: Halkın eğlence ve dinlenme gereksinimlerini karşılamaya dönük, açık olarak düzenlenen oturma ve yemek yerleri, yemek pişirme yerleri, çeşmeler, açık havuzlar, oyun ve açık spor alanları, açık gösteri alanları, yeşil bitki örtüsü ve kıyı yapısının elverdiği yerlerde denize iniş rampaları bulunan kamu ya da özel alanlardır.

Emsal, İnşaat Alanı Kat Sayısı: (Ek: RG 13/10/1992-21374) (Mülga:RG-25/3/2011-27885)

(Ek:RG 27/7/1996-22709) Liman: Gemilerin yolcu indirip-bindirme, yükleme-boşaltma, bağlama ve beklemelerine elverişli yeterli su derinliğine sahip, teknik ve sosyal altyapı tesisleri, yönetim, destek, bakım-onarım ve depolama birimleri bulunan tabii veya suni olarak rüzgar ve deniz tesirlerinden korunmuş kıyı yapılarıdır.

(Ek: RG- 30/3/2004-25418) Kruvaziyer Liman: Organize turlar ile seyahat eden kişilerin taşındığı yolcu gemilerinin (kruvaziyer gemilerin) bağlandığı, günün teknolojisine uygun yolcu gemisine hizmet vermek amacıyla liman hizmetlerinin (elektrik, jeneratör, su, telefon, internet ve benzeri teknik bağlantı noktaları ve hatlarının) sağlandığı, yolcularla ilgili gümrüklü alan hizmetlerinin görüldüğü, ülke tanıtımı ve imajını üst seviyeye çıkaracak turizm amaçlı (yeme-içme tesisleri, alışveriş merkezleri, haberleşme ve ulaştırmaya yönelik üniteler, danışma, enformasyon ve banka hizmetleri, konaklama üniteleri, ofis binalar) fonksiyonlara sahip olup, kruvaziyer gemilerin yanaşmasına ve yolcuları indirmeye müsait deniz yapıları ve yan tesislerinin yer aldığı limandır.

Ek-2. (devam) Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik

(Ek:RG- 27/7/1996-22709) (Değişik:RG-2/4/2013-28606) Tersane: Her cins ve boyutlarda gemi ve su araçlarının inşası, bakım-onarım ve tadilatlarından biri veya birkaçının yapılmasına imkân sağlayan en az elli metre deniz cephesine sahip ve gemi inşa kapasitesi belirlenmiş, teknik ve sosyal alt yapısı, yönetim, destek, bakım, onarım ve depolama birimleri de bulunan kıyı yapılarıdır.

(Ek:RG- 27/7/1996-22709) (Değişik:RG-2/4/2013-28606) Yat Limanı: Yatlara güvenli bir bağlama ve her yata doğrudan yürüyerek çıkılmasına imkân sağlayan, yeterli derinlikte su bulunan ve yatlara teknik ve sosyal altyapı, yönetim, destek, konaklama, bakım ve onarım hizmetlerini sunan, rüzgâr ve deniz tesirlerinden korunmuş, işletme izin belgesi almış, turizm işletmesi belgeli kıyı yapılarıdır. Yat limanlarında konaklama tesisi yapılması halinde, bu tesislerin yükseklikleri 6.50 metreyi (2 kat) ve emsali toplam emsalin %20'sini geçmeyecek şekilde yapılaşma koşulları imar planı kararı ile belirlenir. Yat limanlarında tüm üst yapılarda kot, her binanın köşe kotlarının aritmetik ortalaması alınarak bulunur. **(Mülga cümle:RG-26/7/2014-29072) (...)**

(Ek:RG- 27/7/1996-22709) (Değişik:RG-2/4/2013-28606) Balıkçı Barınağı: Balıkçı teknelerine hizmet vermek amacıyla dalgakıranla korunmuş, yöre balıkçılarının ihtiyacına yetecek kadar havuz ve geri sahaya sahip, bağlama rıhtımları ile suyu, elektriği, ağ kurutma sahası, çekek yeri, emsali kara alanının %2'sini, yüksekliği 6.50 metreyi (2 katı) aşmayan ve takılıp sökülebilir elemanlarla inşa edilen yönetim birimi, deniz ürünlerine geçici depolama ve satış üniteleri bulunan kıyı yapılarıdır.

Yat Çekme Yeri: (Ek:RG- 27/7/1996-22709) (Mülga:RG-2/4/2013-28606)

(Ek:RG- 27/7/1996-22709) (Değişik:RG-2/4/2013-28606) Çekme Yeri: Tam boyu altmış metreye kadar her türlü gemi veya su araçlarına bakım-onarım, kışlatma ile teknik altyapı ve yönetim hizmeti veren tesislerdir.

(Ek:RG- 27/7/1996-22709) Yönetim Birimleri: Kıyıda yapılması zorunlu olan ve üst yapı gerektiren yapıların ihtiyacı olan idare binası ile personele hizmet veren yemekhane, wc, duş birimleridir.

(Ek:RG- 27/7/1996-22709) Destek Birimleri: Telekomünikasyon merkezi, meteoroloji servisi, sağlık ünitesi, kiralama ve gümrük hizmeti sunan birimler, helikopter pisti, yeme-içme ve satış üniteleridir.

(Ek:RG- 27/7/1996-22709) Bakım-Onarım Birimleri: Hangar, atölyeler, çekek alanı ve drenajlı alt yıkama mahallidir.

(Değişik:RG-2/4/2013-28606) Sosyal ve Teknik Altyapı Tesisleri: Kıyıda yapılması zorunlu olan yapı ve tesislere hizmet veren ve kıyının kamu yararına kullanılmasını sağlayan, dalgakıran, kontrol kulesi, deniz feneri, trafo, su deposu, çekek rampası, biyolojik ve kimyevî arıtma sistemi, pis su ve sintine boşaltma istasyonu, elektrik, su, sağlık ünitesi, PTT, Fax, TV teçhizatı, yağ ve çöp toplama konteynerleri, yangın şebekesi veya itfaiye tesisi, lift sistemi, saniter üniteleri, otopark, yaya yolları, meydan, **(Ek ibare:RG-26/7/2014-29072) ibadet yeri**, yeşil alan, çocuk bahçesi ve park ve benzeri altyapı tesisleridir.

(Ek:RG-2/4/2013-28606) Denize İniş Rampaları: Halkın denizde sportif, eğlence ve gezi amacıyla, amatör ve özel teknelerini, römork kullanarak denize indirip, denizden çekebilecekleri, yol ile bağlantısı olan ve geri sahasında taşıt ve römork otopark yeri bulunan rampa düzeneğidir.

(Ek:RG-2/4/2013-28606) Tekne İmal ve Bakım Yeri: Boy sınırlaması olmaksızın ahşap yat imalatı ile tam boyu yetmiş beş metreye kadar veya Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığınca yapılan inceleme sonucuna göre kara ve denizdeki fiziksel şartların uygun bulunması halinde yüz yirmi beş metreye kadar her türlü gemi ve su araçlarının inşa, tadilat ve bakım-onarım hizmetlerinden biri veya birkaçının yapılmasına imkân sağlayan teknik ve sosyal altyapılara sahip tesislerdir.

Genel Esaslar

Madde 5- Kıyılar ve doldurma ve kurutma yoluyla kazanılan araziler Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Kıyılar, herkesin eşit ve serbest olarak yararlanmasına açıktır.

Kıyı ve sahil şeritlerinden yararlanmada öncelikle kamu yararı gözetilir.

Kıyı, herkesin eşitlik ve serbestlikle yararlanmasına açık olup, buralarda hiçbir yapı yapılamaz; duvar, çit, parmaklık, telörgü, hendek, kazık ve benzeri engeller oluşturulamaz.

(Değişik:RG-13/10/1992-21374) Kıyılardan kum, çakıl vesaire alınmaz veya çekilemez. Kıyılarda kıyıyı değiştirecek boyutta ve kıyının doğal yapısını bozacak nitelikte kazı yapılamaz. Valilikçe uygun görülmesi ve yazılı izin verilmesi halinde Valilik denetiminde kıyının doğal yapısını değiştirmeyecek boyut ve nitelikte yapılacak kazı işlemi izin şartlarına bağlıdır. İzin şartlarına aykırı işlem yapılması halinde verilen izin iptal edilir ve Yönetmeliğin 21 inci maddesine göre cezai işlem yapılır.

Kıyılara moloz, toprak, curuf, çöp gibi kirletici etkisi olan atık ve artıklar dökülemez. Ayrıca Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği hükümleri de geçerlidir.

1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu, 2872 sayılı Çevre Kanunu ve aynı Kanun gereğince çıkartılan yönetmelik hükümleri saklıdır.

Ek-2. (devam) Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik

Kıyıda ve sahil şeridinde planlama ve uygulama yapılabilmesi için onaylı kıyı kenar çizgisinin bulunması zorunludur.

İKİNCİ BÖLÜM Komisyonunun Teşekkülü, Çalışma Usul ve Esasları Kıyı Kenar Çizgisinin Tespiti ve Onayı

Kıyı kenar Çizgisi Tespit Komisyonunun Teşekkülü

Madde 6- Kıyı kenar çizgisi tespit komisyonu valiliklerce, kamu görevlilerinden en az beş kişiden oluşturulur. Komisyonda aşağıda belirlenen meslek gruplarının her birinden en az bir kişinin bulunması zorunludur.

- (Değişik: RG- 13/10/1992-21374) jeoloji mühendisi ve/veya jeolog ve/veya jeomorfolog
- Harita ve kadastro mühendisi
- Ziraat mühendisi
- Mimar ve/veya şehir plancısı
- İnşaat mühendisi

Bu üyeler arasından valinin belirleyeceği bir üye komisyon başkanlığını yürütür.

Kıyı Kenar Çizgisinin Tespiti ve Onayı

Madde 7- (Değişik:RG- 30/3/1994-21890) Onaylı kıyı kenar çizgisi bulunmayan alanlardaki tespit işlemlerinin valiliklerce bir program dahilinde ve en kısa sürede gerçekleştirilmesi esastır. Valiliklerce yıllık tespit programları hazırlanır.

Tespit işlemlerinin kanun, yönetmelik ve bu programlara uygun olarak yürütülmesi ve tamamlanması için her türlü önlem alınır.

Ancak ilgililerin tespit talebi halinde, yıllık programda olup olmadığına bakılmaksızın kıyı kenar çizgisi tespiti, bu Yönetmelik esaslarına göre öncelikle yapılır.

(Değişik fıkra:RG-25/3/2011-27885) Kıyı kenar çizgisi tespitleri, 1/1000 ölçekli hâlihazır haritalar üzerinde pafta bütününde geçirilir. **(Değişik cümle:RG-2/4/2013-28606)** Ancak il, ilçe, belediye ve mücavir alan sınırına rastlayan alanlarda pafta bütününde geçirilme şartı aranmaz.

a) Valiliklerce yıllık programlarına uygun olarak yapılacak kıyı kenar çizgisi tespitlerinin, öncelikle 1/1000 ölçekli onaylı halihazır harita üzerine yapılması esastır. 1/1000 ölçekli halihazır haritaların temini için Bakanlıkça ve Valiliklerce gerekli önlemler alınır. 1/1000 ölçekli halihazır haritaların temininin mümkün olmaması ve Bakanlıkça uygun görülmesi durumunda, 1/1000 ölçekli fotogrametrik, sayısal, kadastral veya ortofoto harita üzerine bunların da bulunmaması halinde, 1/2000 veya 1/5000 ölçekli halihazır, fotogrametrik, kadastral veya ortofoto haritalar üzerine yapılır.

b) Kıyı kenar çizgisi tespitinin ilgililerince talep edilmesi halinde, kıyı kenar çizgisinin 1/1000 ölçekli onaylı halihazır harita üzerine geçirilmesi zorunludur.

1) Daha evvel 1/1000 ölçekten daha küçük ölçekli halihazır, fotogrametrik, topografik, kadastral veya şeritvari harita üzerine geçirilerek onaylanmış kıyı kenar çizgisi varsa; ilgililerince, tespiti konu alanın 1/1000 ölçekli hâlihazır haritası yaptırılır, onaylatılır ve kıyı kenar çizgisi 1/1000 ölçekli onaylı halihazır harita üzerine aktarılarak bu Yönetmeliğin 9 uncu maddesi hükümlerine göre onaylanır.

2) Onaylı kıyı kenar çizgisi bulunmayan, 1/1000 ölçekli halihazır haritası bulunan yerlerde kıyı kenar çizgisi, muhtemel kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde alçak basık kıyılarda en az 200 metrelik, dar yüksek kıyılarda en az 50 metrelik alanı içeren kısmın 1/1000 ölçekli halihazır haritası ilgisince tamamlatılıp onaylatıldıktan sonra geçirilir.

3) Onaylı kıyı kenar çizgisi ve 1/1000 ölçekli onaylı halihazır haritası bulunmayan yerlerde, kıyı kenar çizgisi, muhtemel kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde, alçak basık kıyılarda en az 200 metrelik, dar yüksek kıyılarda en az 50 metrelik alanı içeren 1/1000 ölçekli halihazır harita ilgisince yaptırılarak onaylandıktan sonra geçirilir.

4) Daha önce kıyı kenar çizgisinin 1/1000 ölçekli onaylı halihazır harita paftaları üzerinde pafta bütününde geçirilmemiş olması halinde, kıyı kenar çizgisi olmayan kısımların halihazır haritası yaptırılarak onaylatılır. Kıyı kenar çizgisi pafta bütününe tamamlanarak geçirilir.

5) Daha evvel 1/1000 veya daha büyük ölçekli halihazır, kadastral, topoğrafik veya şeritvari haritalar üzerine çizilerek onanmış kıyı kenar çizgileri, 1/1000 ölçekli halihazır harita üzerine aktarılması istenirse, muhtemel kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde, alçak basık kıyılarda en az 200 metrelik, dar yüksek kıyılarda en az 50 metrelik alanı içeren 1/1000 ölçekli halihazır harita ilgisince yaptırılarak onaylatıldıktan sonra bu harita üzerine aktarılır. **(Ek cümle:RG-2/4/2013-28606)** İl, ilçe, belediye ve mücavir alan sınırına rastlayan alanlarda pafta bütününde aktarma şartı aranmaz.

Ek-2. (devam) Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik

Aktarma işlemi Bakanlıkça da yapılabilir. İlgisinin talebi üzerine yapılan aktarma işlemi, Teknik Yönetmelik esaslarına göre yapılır. Aktarma yapılan pafta üzerine, onaylı kıyı kenar çizgisine ilişkin bilgiler belirtilmek suretiyle, aktarma işlemi Valilik veya Bakanlıkça uygun görüldüğüne ilişkin pafta üzerine işlenir. Aktarma işleminde hata tespiti halinde, düzeltilmek üzere valiliğe iade edilir. Aktarma işlemi Bakanlıkça yapılmış ise, aktarıma ilişkin uygun görüş Bakanlıkça pafta üzerine işlenir. Aktarma işlemi bilgisayar ortamında sayısal olarak yapılır.

Tespit talepleri haritaya ilişkin koşulların tamamlanarak valiliğe tesliminden sonra valiliğince 3 ay içinde sonuçlandırılır.

Kıyı kenar çizgisi tespiti talep üzerine yapılmış ise bakanlığa gönderilen ozalit paftalar üzerine talep konusu taşınmaz veya taşınmazların mülkiyet sınırları da işlenir.

Kıyı Kenar Çizgisinin Arazide Tespiti ve Haritalara Geçirilmesi

Madde 8- Kanunun ve bu Yönetmeliğin 4 üncü maddesinde belirlenen esaslara göre kıyı kenar çizgisi arazide tespit edilir. Bu Yönetmeliğin 7 nci maddesinde belirtilen onaylı halihazır haritalar üzerine işlenir.

Arazide teknik yönetmelik esaslarına göre tespit edilen noktaların meydana getirdiği kıyı kenar çizgisi, usulüne uygun olarak harita üzerine geçirilir. Bu şekilde düzenlenen kıyı kenar çizgisi geçirilmiş halihazır haritalar ve bunların dayanağı belgeleri komisyon tarafından imzalanır.

Arazide tespit edilen ve harita üzerine geçirilen kıyı kenar çizgisinin hangi esas ve verilere göre geçtiğini açıklayan bir tutanak düzenlenir ve komisyon tarafından imzalanır.

Kıyı Kenar Çizgisinin Onayı ve İlanı (Değişik başlık:RG-2/4/2013-28606)

Madde 9- Orijinal pafta, bu paftadan çoğaltılmış bir takım ozalit pafta, mahallinde tutulan tutanak ve ölçü işlemleri ile ilgili belgeler valiliğe sunulur. Valilik uygun görüşü ile birlikte bu belgeleri ve konu ile ilgili diğer belgeleri Bakanlığa gönderir.

Uygun görülen kıyı kenar çizgileri bakanlıkça onaylanarak yürürlüğe girer. Onaylı orijinal pafta valiliğe gönderilir. Bakanlıkça uygun görülmeyen kıyı kenar çizgisi paftaları, gerekli düzeltmeler veya yeniden tespit yapılmak üzere valiliğe iade edilir.

(Ek fıkra:RG-2/4/2013-28606) Yürürlüğe giren kıyı kenar çizgisi, belediye ve mücavir alan sınırları içinde belediyelerce, bu sınırlar dışında valiliklerce tespit edilen ilan yerlerinde bir ay süreyle ilan edilir.

(Ek fıkra:RG-2/4/2013-28606) Kıyı kenar çizgisine, ilan süresi içinde kamu kurum ve kuruluşları ve ilgilileri itiraz edebilir. İtirazlar valiliğine yapılır. İtirazlar, Kıyı Kenar Çizgisi Tespit Komisyonunca onbeş gün içinde incelenir. İnceleme sonuçlarını ve gerekçeli görüşlerini içeren komisyon raporu değerlendirilmek üzere Bakanlığa gönderilir. Bakanlık itirazı, komisyon raporunu da dikkate alarak inceleyip karara bağlar.

(Ek fıkra:RG-2/4/2013-28606) İtiraz ve yapılan inceleme neticesinde düzeltilmesine karar verilen kıyı kenar çizgisinin tespiti, onayı ve ilanı hakkında da yukarıdaki hükümler uygulanır.

(Ek fıkra:RG-2/4/2013-28606) Onaylı kıyı kenar çizgileri;

- Kıyı kenar çizgisinin suya düşmesi,
- Mükerrer kıyı kenar çizgisinin bulunması,
- Kıyı kenar çizgilerinin kenarlaşmaması,
- Yargı organlarınca kıyı kenar çizgisinin iptali ya da ikinci bir kıyı kenar çizgisinin tespit edilmesi,
- Daha evvel kıyı özelliği göstermediği halde, malzeme alımı sonucunda oluşan su alanları nedeniyle, bu alanları kıyıda bırakacak şekilde tespit edilen kıyı kenar çizgileri, bu su alanlarının deniz, göl veya akarsu ile doğrudan bağlantılı olmadığına Kıyı Kenar Çizgisi Tespit Komisyonunca belirlenmesi, halleri dışında değiştirilemez.

(Ek fıkra:RG-2/4/2013-28606)² Kıyı kenar çizgisinin mahkeme kararları ile parsel veya parseller bazında iptal edilmesi halinde, bu alanlardaki kıyı kenar çizgisi tespitlerinde kıyı kenar çizgisinin bütünlüğünü ve sürekliliğini sağlayacak şekilde bitişiğindeki onaylı kıyı kenar çizgisi ile birlikte değerlendirilerek, üçüncü kişilerin kazanılmış haklarına hâlel getirmeyerek yeni tespit yapılabilir.

(Ek fıkra:RG-2/4/2013-28606)² Mahkeme kararlarının uygulanması sonucunda tespit edilerek onaylanan kıyı kenar çizgisinin bitişiğindeki onaylı kıyı kenar çizgisi ile uyum sağlamaması halinde ise Kıyı Kenar Çizgisi Tespit Komisyonunca bu alanda mahkeme kararlarının gerekçeleri dikkate alınarak ve üçüncü kişilerin kazanılmış haklarına hâlel getirmeyerek yeniden kıyı kenar çizgisi tespiti yapılabilir.

Paftaların Çoğaltılması ve Dağıtımı

Madde 10- (Değişik fıkra:RG-25/3/2011-27885) Bakanlıkça Valiliğe gönderilen onaylı orijinal kıyı kenar çizgisi paftaları ve bilgisayar ortamındaki sayısal veriler, Valilikçe çoğaltılarak yerel maliye teşkilatına, tespit belediye ve mücavir saha hudutları içinde ise, ilgili belediyesine ve kadastral paftalara işlenmek üzere ilgili kadastro müdürlüğüne gönderilir. Onaylı orijinal kıyı kenar çizgisi paftaları Valilikçe muhafaza edilir. Onaylı kıyı kenar çizgisine göre mülkiyete konu taşınmazların kıyıda kalan bölümleri ilgili kadastro müdürlüğünce belirlenerek gerekli şerhler konulmak üzere tapu sicil müdürlüğüne gönderilir.

Ek-2. (devam) Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik

Tespit sonucunda, kıyıda kalan özel mülkiyete konu arazilerle ilgili tapu iptal işlemleri ilgili defterdarlıkça yürütülür.

Kıyı Kenar Çizgilerinin Aleniyeti

Madde 11- Kıyı kenar çizgisi paftaları alenidir. Belediye veya valilikler kıyı kenar çizgisi paftalarının tamamını veya bir kısmının kopyalarını tespit edilecek ücret karşılığında isteyenlere verir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kıyıda ve Doldurma ve Kurutma Yoluyla Kazanılan Arazilerde Planlama ve Yapılanma

Kıyıda Planlama

Madde 12- Kıyılarda 1/1000 ölçekli uygulama imar planı yapıp onaylanmadan uygulama ve yapılanmaya geçilemez. Kıyıda gerektiğinde ilgili kuruluşların görüşleri de alınarak sadece Kanunun 6 ncı maddesi ve bu Yönetmeliğin 13 üncü maddesindeki yapı ve tesislerin inşası amacıyla, imar planı yapılabilir.

2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanununa göre belirlenen turizm bölge, alan ve merkezlerindeki turizme dönük kullanımlar ile aynı alanlarda yer alan sahil şeritlerindeki günübirlik turizm alanlarının veya sahil şeridi dışındaki konaklama tesislerinin tamamlayıcısı ve devamı niteliğinde olan ve bu Yönetmeliğin 13 üncü maddesinin (a) bendinde sayılan yapı ve tesislere ait uygulama imar planları, aynı Kanunun 7 nci maddesi uyarınca Turizm Bakanlığı'nca onaylanarak yürürlüğe girer.

(Değişik:RG- 13/10/1992-21374) İkinci fıkra kapsamı dışında kalan uygulama imar planları 3194 sayılı İmar Kanunu uyarınca Bakanlık, valilik veya belediyesince onaylanarak yürürlüğe girer.

Kıyıda Yapı⁴

Madde 13- Kıyıda onaylı uygulama imar planlarına göre ve çevre kirliliğinin önlenmesine ilişkin tüm önlemler alınmak koşulu ile aşağıdaki yapı ve tesislere yapılabilir:

a) Kıyının kamu yararına kullanımına ve kıyıyı korumak amacıyla yönelik altyapı ve tesisler: İskele, liman, barınak, yanaşma yeri, rıhtım, dalgakıran, köprü, menfez, istinat duvarı, fener, çekek yeri, kayıkhanesi, tuzla, dalyan, tasfiye ve pompaj istasyonları.

b) **(Değişik:RG-2/4/2013-28606)** Faaliyetlerinin özelliği gereği kıyıdan başka yerde yapılması mümkün olmayan yapı ve tesisler: Tersane, gemi söküm yeri, tekne imal yeri, su ürünlerini üretim ve yetiştirme tesisleri, denize iniş rampaları, yat limanı, kruvaziyer liman, balıkçı barınağı ve çekek yeri.

c) **(Değişik: RG- 30/3/1994-21890)** Kıyılarda ayrıca uygulama imar planı yapılmadan sabit olmayan duş, gölgelik, soyunma kabini, aralarında en az 150 metre mesafe olmak kaydı ile 6 m² 'yi geçmeyen büfe ve kirlenmeye elverişli olmayan fosseptik yapımını gerektirmeyen seyyar tuvalet ve ahşap iskeleler yapılabilir.

(Ek fıkra: RG- 13/10/1992-21374) (a) ve (b) bendlerinde sayılan yapı ve tesis alanlarında, bu kullanımların tamamlayıcısı niteliğinde ve yapılması zorunlu alt ve üst yapı ve tesisleri yapılabilir. Günübirlik turizm yapı ve tesisleri yapılamaz. **(Ek iki cümle:RG-2/4/2013-28606)** Hangar, atölye, kontrol kulesi ve deniz feneri gibi bakım-onarım ve teknik altyapı yapılarının yükseklikleri ve yapılaşma şartları, teknik gerekçeler ve uluslararası standartlar gözetilerek imar planı kararları ile belirlenir. *Ancak taban alanı 6 metrekaresi geçmeyen kontrol kulesi ve deniz fenerleri için yapının fenni ve teknik sorumluluğu ilgili idaresinde olmak kaydıyla imar planı aranmaz.*⁴

(Ek fıkra: RG- 30/3/1994-21890) Sahil şeridinin ikinci bölümünde ve sahil şeridi gerisinde kalan özel kullanımlara ait arıtma tesisleri kıyıda yapılamaz. Bu alanlarda sadece kamuya yararlı arıtma tesisleri yer alabilir.

Kıyılarda yapılan yapı ve tesisler, yapım amaçları dışında kullanılamazlar.

(Ek fıkra: RG- 30/3/2004-25418) Kıyıda kalıp 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu uyarınca tescil edilen yapılar korunur; bu yapıların kullanım kararları ve yapılaşma şartları, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından belirlenir ve uygulama imar plânları hazırlanırken bu kararlar esas alınır.

Doldurma ve Kurutma Yoluyla Arazi Kazanma

Madde 14- (Değişik: RG- 30/3/1994-21890) Denizlerde, içme ve kullanma suyu kaynağı olmamak kaydı ile tabii ve suni göllerde ve akarsularda; sadece kamu yararının gerektirdiği hallerde daha uygun alternatifler bulunmaması veya kıyı alanının yetersizliği nedeniyle ve uygulama imar planı kararı ile bu Yönetmeliğin 13 üncü maddesinde belirtilen yapı ve tesislerle, Kanunun 7 nci maddesi gereği yapılabilecek kara, deniz, hava ulaşımına yönelik altyapı tesisleri, **(Ek ibare:RG-26/7/2014-29072)** ibadet yeri, yeşil alan düzenlemeleri kapsamında park, çocuk bahçesi, açık spor alanları ile açık alan ağırlıklı olmak üzere ve emsali aynı amaçla ayrılan alanın % 3 ünü yüksekliği 5.50 m. yi aşmayan takılıp sökülebilir elemanlarla inşa

Ek-2. (devam) Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik

edilen; lokanta, gazino, çay bahçesi, sergi üniteleri ve idare binalarını içeren fuar, piknik, eğlence alanları düzenlemek amacıyla doldurma ve kurutma işlemi yapılarak arazi kazanılabilir.

Planların hazırlanması, incelenmesi ve doldurma ve kurutma işleminin gerçekleştirilmesi aşamalarında, ekolojik dengenin korunması, deniz, tabii ve suni göl ve akarsularla bunların çevrelerinin ve bu çevredeki canlı hayatın olumsuz etkilenmemesi esastır.

Doldurma ve kurutma işleminin yapılabilmesi için;

a) Doldurma ve kurutma işlemini yapacak olan ilgili idarece doldurma ve kurutma işlemine ilişkin talep valiliğe iletilir.

b) Valilik, doldurma ve kurutma yapılmasında sakınca olup olmadığına dair gerekçeli görüşünü, teklifle birlikte Bakanlığa iletir.

c) Bakanlık, konusuna ve bölgenin özelliğine göre ilgili kuruluşların görüşünü alarak teklifi inceler.

d) Teklifin Bakanlıkça uygun bulunması halinde, doldurma ve kurutma alanını ve bu alandaki uygulamayı içeren uygulama imar planı, talep sahibi idarece yapılır veya yaptırılır.

e) Doldurma ve kurutma suretiyle kazanılacak arazi, 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanununa göre belirlenen turizm bölge, alan ve merkezlerinden ve bu Yönetmeliğin 12 nci maddesinin ikinci fıkrasında sayılan kullanımlara, yapı ve tesislere ait ise, uygulama imar planları aynı Kanunun 7 nci maddesi uyarınca Turizm Bakanlığı'na onaylanır.

Turizm bölge, alan ve merkezlerinde turizm dışı kullanımları içeren uygulama imar planları ile doldurma ve kurutma yoluyla arazi kazanılan diğer alanlardaki uygulama imar planları 3194 sayılı, İmar Kanunu hükümleri uyarınca yapılır veya yaptırılır. Bakanlıkça onaylanarak yürürlüğe girer.

f) Doldurma ve kurutma işlemleri onaylı imar planlarına uygun olarak yapılır.

Kıyıda, Doldurma ve Kurutma Yoluyla Kazanılan Arazilerde İnşaat Ruhsatı

Madde 15- Kıyıda, doldurma ve kurutma yoluyla kazanılan araziler üzerinde yapılacak olan ve bu Yönetmeliğin 13 üncü maddesi ile 14 üncü maddesinin (e) bendinde sayılan yapı ve tesislere yapı ruhsatı verilebilmesi için Maliye ve Gümrük Bakanlığı'ndan gerekli izin alınması zorunludur.

(Değişik:RG- 27/7/1996-22709) Maliye Bakanlığı'nca bu izin verilebilmesi için yatırımcı kişi veya kuruluşça yatırıma ilişkin;

- Onaylı uygulama imar planının,

- Dolgu veya kurutmanın plan ve projesine uygun olarak gerçekleştirildiğine ilişkin plan ve projeyi onaylayan ilgili idare yazısının,

- Turizm alan ve merkezlerinde yer alan yapılar için Turizm Bakanlığından alınacak yatırım belgesinin,

bu Bakanlığa verilmesi şarttır.

İnşaat ruhsatı verilmesi için Maliye ve Gümrük Bakanlığı'nca kiralama, irtifak hakkı tesisi veya tahsis işleminin yapılmış olması şarttır. Bu belgeler tapu yerine geçecek belgeler olarak kabul edilir. İnşaat ruhsatı işlemleri 3194 sayılı İmar Kanununun ilgili hükümlerine göre yürütülür.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Sahil Şeridi, Sahil Şeridinde Planlama ve Yapılanma

Sahil Şeridinin Belirlenmesi

Madde 16- (Değişik:RG-13/10/1992-21374)

Sahil Şeridinin belirlenmesinde aşağıdaki esaslara uyulur.

a) **(Değişik: RG 30/3/1994-21890)** Uygulama imar planı ilk defa yapılacak alanlarda, köy yerleşik alanlarında ve iskan dışı alanlarda sahil şeridi, kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde yatay olarak en az 100 metre genişliğinde olmak üzere belirlenir. Bu alanlar kapsamında daha önce mevzii imar planı onaylanmış alanların kalması durumunda, mevzii imar planının kısmen veya tamamen yapılaşma bulunmayan imar adalarında da sahil şeridi en az 100 metre olarak belirlenir.

b) **(Değişik: RG- 30/3/1994-21890)** 11 Temmuz 1992 tarihinden önce onaylanmış uygulama imar planı bulunan kentsel ve kırsal yerleşmelerde, turizm merkez ve alanlarındaki turizm amaçlı alanlar ile turizm merkez ve alanlarındaki kentsel ve kırsal yerleşmelerde kısmen veya tamamen yapılaşma varsa onaylı imar planındaki sahil şeridi geçerlidir. Aksi halde sahil şeridi (c) bendi uyarınca belirlenir.

c) **(Değişik:RG- 30/3/1994-21890)** 11 Temmuz 1992 tarihinden önce onaylanmış mevzii imar planı ve turizm merkez ve alanlarındaki turizm dışı kullanımlara yönelik mevzii imar planı bulunan alanlarda; planda belirlenen sahil şeridinin başlangıcından itibaren ilk sırada yer alan imar adalarının kısmen veya tamamen yapılaşmış olması durumunda, gerisindeki imar adalarında kısmen veya tamamen yapılaşma olup

Ek-2. (devam) Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik

olmadığına bakılmaksızın onaylı plandaki sahil şeridine uyulur. İlk sırada yer alan imar adalarında kısmen veya tamamen yapılaşma olmaması durumunda geriye doğru diğer imar adalarının durumu değerlendirilerek kısmen veya tamamen yapılaşma bulunanlarının kıyı yönündeki cephe hattı esas alınarak sahil şeridi belirlenir.

11 Temmuz 1992 tarihinden önce onaylanmış uygulama imar planlarının kısmi yapılaşma bulunmayan alanları ile ilgili gerekli revizyonlar en çok 1 yıl içinde Kanun ve bu Yönetmelik hükümlerine göre yapılır. Boş ve kısmi yapılaşma bulunmayan alanlarda bu işlemler yapılmadan yapı ruhsatı verilmez.

Sahil şeridinde kıyıya geçişi engelleyecek şekilde; duvar, çit, parmaklık, tel örgü, hendek, kazık ve benzeri engeller oluşturulamaz. Moloz, toprak, curuf, çöp gibi çevreyi bozucu etkisi olan atık ve artıklar dökülemez, kazı yapılamaz.

Sahil şeridinde 11 Temmuz 1992 tarihinden önce yürürlükteki plan ve/veya mevzuata uygun olarak yapılmış veya inşaat ruhsatı alınarak en az subasman seviyesine kadar inşaatı tamamlanmış yapılardaki müktesep haklar saklıdır. Bu hüküm, üzerine birden fazla yapı yapılmak üzere ruhsat alınmış parsellerdeki en az subasman seviyesindeki yapılar için de geçerlidir.

Sahil şeridinin birinci bölümünde yeni taşıt yolları açılmaz. Ancak 11 Temmuz 1992 tarihinden önce mevzuat hükümlerine uygun olarak onaylanmış planlara göre yapımına başlanmış veya kullanılmakta olan Devlet Karayolları ile yapımı gerçekleştirilmiş imar yollarındaki müktesep haklar saklıdır. İnşaatına başlanmış imar yollarında ise mümkün olan en kısa mesafede iç yollarla bağlantı sağlanmak üzere imar planı revizyonu yapılır. Sahil şeridi birinci bölümünde ancak iç yollarla dolgu alanlarındaki yapılmış veya yapılacak yolları bağlayan kısa geçişler için imar yolları planlanabilir.

Sahil şeridinde Planlama

Madde 17- (Değişik:RG-13/10/1992-21374)

Sahil şeridinde uygulama imar planı yapılıp onaylanmadan uygulamaya geçilemez. Tamamen veya kısmen yapılaşmamış sahil şeritlerinde yapılacak plânlar: Kanunun 5 inci maddesindeki esaslar dikkate alınarak aşağıdaki şekilde düzenlenir.

Sahil şeritlerinin birinci bölümünü içeren uygulama imar planları, tümüyle açık alan olarak toplumun kullanımına tahsis edilecek şekilde düzenlenir. Bu alanlarda sadece yaya yolları, gezinti ve dinlenme alanları, seyir teras ve alanları ile bu Yönetmeliğin 4 üncü maddesinde tanımlanan rekreatif amaçlı kullanımlar ile bu Yönetmeliğin 13 üncü maddesinde belirlenen yapı ve tesisler yer alabilir. Bu alan içinde toplumun yararlanmasına açık yapılar da dahil olmak üzere başka hiç bir yapı ve tesis yapılamaz.

Sahil şeridinin ikinci bölümünde yapılacak planlar, bu Yönetmeliğin 13 ve 14 üncü maddesinde sayılan yapı ve tesisler ile toplumun yararlanmasına açık olmak şartı ile konaklama hariç bu Yönetmelikte tanımlanan günübirlik turizm yapı ve tesislerini kapsayacak şekilde düzenlenir.

Sahil şeridinin ikinci bölümünde yapılacak günübirlik turizm yapı ve tesisleri için emsal 0.20' yi, bir (1) katı, H=4.50 metreyi, asma katlı yapılması halinde H=5.50 metreyi geçmemek üzere plan kararları getirilebilir.

2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanununa göre belirlenen turizm bölge, alan ve merkezlerinden sahil şeridini kapsayanlarda uygulama imar planları, aynı Kanunun 7 nci maddesi uyarınca düzenlenip onaylanarak yürürlüğe girer.

Yukarıdaki fıkra kapsamı dışında kalan uygulama imar planları 3194 sayılı İmar Kanununun ilgili maddeleri uyarınca Bakanlık, valilik veya belediyesince onaylanarak yürürlüğe girer.

(Ek: RG- 27/7/1996-22709) Bu Yönetmeliğin 13 üncü maddesinde sayılan ve üst yapı gerektiren yapı ve tesisler; gerek arazinin coğrafi durumu ve topografik yapısı, gerekse sahil şeridi gerisindeki yerleşme dokusunun elverişsizliği nedeniyle, **(Değişik ibare:RG-26/7/2014-29072)** Bakanlık ile diğer ilgili Bakanlık ve kuruluşların uygun görüşü alındıktan sonra uygulama imar planı kararı ile sahil şeridinde de yapılabilir.

(Mülga fıkra:RG-2/4/2013-28606)

(Mülga fıkra:RG:2/4/2013-28606)

(Ek: RG- 30/3/2004-25418) Özelleştirme kapsamına ve programına alınan ve 16 ncı maddenin (a) ve (b) bentlerine göre sahil şeridi belirlenen veya belirlenecek olan alanlar ile kıyı ve dolgu alanlarında yapılacak yat ve kruvaziyer limanlarının ihtiyacı olan yönetim birimleri, destek birimleri, bakım ve onarım birimleri teknik ve sosyal altyapı ve konaklama birimleri ile ilgili kullanım kararları ve yapılanma şartları imar plânı ile belirlenir.

(İPTAL) 30/3/2004 tarihli ve 25418 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yönetmelik değişikliği ile eklenen bu fıkra, Danıştay Altıncı Dairesinin 27/4/2007 tarihli ve 2006/5902 E, 2007/2291 K, sayılı kararı ile iptal edilmiştir.

Ek-2. (devam) Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik

Kara alanı ise; dalgakıranlar da dahil olmak üzere, doldurma ve kurutma yoluyla kazanılan araziler ile kıyıda ve sahil şeritlerinde yat limanlarının kullandığı toplam alanı ifade eder”.

Sahil Şeridinde Yapılanma

Madde 18- (Değişik: RG- 13/10/1992-21374) Bu Yönetmeliğin 16 ncı maddesine göre belirlenen sahil şeritlerinde uygulama imar planı olmaksızın hiçbir yapı ve tesis yapılamaz.

(Ek: RG- 27/7/1996-22709) Bu Yönetmeliğin 17. maddesinde sayılan nedenlerle, sahil şeridinde 13. maddede sayılan ve üst yapı gerektiren yapı ve tesisler yapılabilir.

(Ek: RG- 30/3/1994-21890) Sahil şeridinin ikinci bölümünde veya sahil şeridi gerisinde kalan alanlarda yer alan özel yapı ve tesislere ait arıtma tesisleri sahil şeridinin birinci bölümünde yer alamaz. Bu tür arıtma tesisleri ait oldukları tesislerin mülkiyetinde ve kamuya terk edilmesi gerekli olmayan alanlarda inşa edilebilir.

(Değişik: RG- 30/3/1994-21890) Sahil şeridinin ikinci bölümünde sadece onaylı uygulama imar planında belirlenmiş toplumun yararlanmasına açık gündüzlük turizm tesisleri, bu Yönetmeliğin 13 ve 14 üncü maddesinde belirtilen yapı ve tesisler ile ilgili kıyı ve deniz güvenliğini sağlamak amacıyla lojman, konaklama ve benzeri tesisler içermemek üzere inşa edilecek karakol ve bu gibi güvenlik yapıları yer alabilir.

Onaylı uygulama imar planı bulunan sahil şeritlerinde; kıyıya geçişi engelleyecek şekilde oluşturulmuş duvar, çit, parmaklık, tel örgü, hendek, kazık ve benzeri engellerin derhal kaldırılması, ilgili valilik ve belediyelerce sağlanır.

Sahil şeridinde inşaat ruhsatı verilebilmesi için onaylı uygulama imar planı hükümlerine uygun olarak 3194 sayılı İmar Kanunu ve yönetmeliklerine göre işlem yapılarak imar parsellerinin oluşturulması ve kamuya açık alanların kamu eline geçmesi şarttır.

İnşaat ruhsatı ve yapı kullanma izni ile ilgili işlemler, 3194 sayılı İmar Kanunu hükümlerine göre yürütülür. Sahil şeridinde inşaata başlanabilmesi için yapılacak yapıların toplumun yararlanmasına ayrılmış yapı olduğunu tapu kütüğünün beyanlar hanesine işlenmesi zorunludur.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Kontrol ve İmar Mevzuatına Aykırı Yapı ⁽¹⁾

Kontrol

Madde 19- Kıyılarda, doldurma ve kurutma yoluyla kazanılan alanlarda ve sahil şeritlerindeki uygulamalar ve bunların kontrolü, belediye ve mücavir alan sınırları içinde belediyeler, bu alanlar dışında valiliklerce yürütülür.

İlgili Bakanlıkların teftiş ve kontrol yetkileri saklıdır. Yapılan işlemlerden Bakanlığa bilgi verilir.

Kanun kapsamında kalan alanlar belediye veya valiliklerce imar mevzuatına aykırı yapılanmaların önlenmesi amacıyla sürekli denetim altında tutulur. Bu amaçla gerekli tüm önlemler valilik ve belediyelerce alınır.

İmar Mevzuatına Aykırı Yapı

Madde 20- Kıyılarda, doldurma ve kurutma yoluyla kazanılan alanlarda ve sahil şeritlerinde k

Kanun, plan ve bu Yönetmelik hükümlerine uyulmadan, ruhsatsız, ruhsat ve eklerine aykırı yapı yapılması halinde, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 32 nci maddesi hükümleri uyarınca, aynı Kanunda belirlenen yasal süreler içinde gerekli işlem yapılır.

Ceza

Madde 21- (Mülga:RG-25/3/2011-27885)

Madde 22 — Valilikler bu Yönetmeliğin uygulanmasını **(Değişik ibare:RG-26/7/2014-29072)** çevre ve şehircilik il müdürlüklerikanalıyla yürütür.

EK MADDE 1 – (Ek:RG-2/4/2013-28606)³

Aynı alanda birbirinden farklı tarihlerde onaylanmış kıyı kenar çizgilerinin bulunması halinde, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce; onaylı 1/1000 ölçekli uygulama imar planı bulunan alanlarda, Kıyı Kenar Çizgisi Tespit Komisyonunca planda esas alındığı belirlenen kıyı kenar çizgisi, 1/1000 ölçekli uygulama imar planı bulunmayan alanlarda ise Kıyı Kenar Çizgisi Tespit Komisyonunca yapılan inceleme sonucunda uygun görülen ve Bakanlıkça onanan kıyı kenar çizgisi geçerlidir.

GEÇİCİ MADDE 1 – (Ek:RG-25/3/2011-27885)

Bu Yönetmeliğin eki listede yer almayan akarsularda tespit edilmiş kıyı kenar çizgileri geçersizdir.

Yürürlük

Madde 23- Bu yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer

Yürütme

Madde 24- (Değişik:RG-26/7/2014-29072)

Ek-2. (devam) Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik

Bu Yönetmelik hükümlerini Çevre ve Şehircilik Bakanı yürütür.

⁽¹⁾ 25/3/2011 tarihli ve 27855 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan değişiklik ile bu yönetmeliğin beşinci bölümünün başlığı metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

⁽²⁾ Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun YD itiraz No: 2013/843 sayılı ve 27/3/2014 tarihli kararı ile bu fıkralar hakkında verilen yürütmenin durdurulması kararı kabul edilmiştir.

⁽³⁾ Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun YD itiraz No: 2013/843 sayılı ve 27/3/2014 tarihli kararı ile bu madde hakkında verilen yürütmenin durdurulması kararı kabul edilmiştir.

⁽⁴⁾ Danıştay Ondördüncü Dairesinin 12/11/2014 tarihli ve E.: 2013/5364, K.: 2014/9773 sayılı Kararı ile bu yönetmeliğin 13 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "Ancak taban alanı 6 metrekareyi geçmeyen kontrol kulesi ve deniz fenerleri için yapının fenni ve teknik sorumluluğu ilgili idaresinde olmak kaydıyla imar planı aranmaz." cümlesinin iptaline karar verilmiştir.

EK LİSTE

AKARSULARIMIZIN "NEHİR" TANIMINA GİREN KESİMLERİNİ BELİRTEN LİSTE

- 1- **Meriç Nehri:** Ana kolunun, topraklarımıza girdiği nokta ile Ege Denizi arasındaki kesimi.
- 2- **Sakarya Nehri:** Sakarya Nehri ana kolunun, Gökçekaya Barajı ile Karadeniz arasındaki kesimi.
- 3- **Filyos Çayı:** Devrek ve Yenice Çayları kavşağı ile Karadeniz arasındaki kesimi.
- 4- **Kızılırmak Nehri:** Kızılırmak Nehri ana kolunun, Delice Irmağı ile birleştiği nokta ile Karadeniz arasındaki kesimi.
- 5- **Yeşilirmak Nehri:** Yeşilirmak-Kelkik Çayı kavşağı ile Karadeniz arasındaki kesimi.
- 6- **Çoruh Nehri:** Çoruh Nehri ana kolunun Oltu Çayı ile birleştiği nokta ile Türkiye-Sovyetler Birliği sınırı arasındaki kesimi.
- 7- **(Değişik:RG-2/4/2013-28606) Dicle Nehri:** Dicle Nehri ana kolunun Bismil ilçesi ile Türkiye-Suriye Irak sınır arasındaki kesimi.
- 8- **(Değişik:RG-2/4/2013-28606) Fırat Nehri:** Ana kolunun Keban Barajı ile Türkiye-Suriye sınırı arasındaki kesimi.
- 9- **Asi Nehri:** Antakya Şehri ile Akdeniz arasındaki kesimi.
- 10- **Ceyhan Nehri:** Ceyhan Nehri ana kolunun Aksu Çayı ile birleştiği nokta ile Akdeniz arasındaki kesimi.
- 11- **Seyhan Nehri:** Zamantı (Yenice) ve Göksu Irmakları Kavşağı ile Akdeniz arasındaki kesimi.
- 12- **Göksu Nehri:** Mut civarında, aynı adı taşıyan iki kolun (Göksu Çayları) birleşim noktasıyla Akdeniz arasındaki kesimi.
- 13- **Manavgat Çayı:** Oymapınar Barajı ile Akdeniz arasındaki kesimi.
- 14- **Köprüçay:** DSİ Köprüçay regülatörü ile Akdeniz arasındaki kesimi.
- 15- **Büyükmenderes Nehri:** Büyükmenderes ana kolunun Çine Çayı ile birleştiği nokta ile Ege Denizi arasındaki kesimi.
- 16- **Simav Çayı:** Simav Çayı ana kolunun Apolyont Gölü ayağı ile birleştiği nokta ile Marmara Denizi arasındaki kesimi.
- 17- **(Ek:RG-2/4/2013-28606) Dalyan Kanalı:** Köyceğiz Gölü ile Akdeniz arasındaki kesimi.

(Değişik: RG- 13/10/1992-21374)

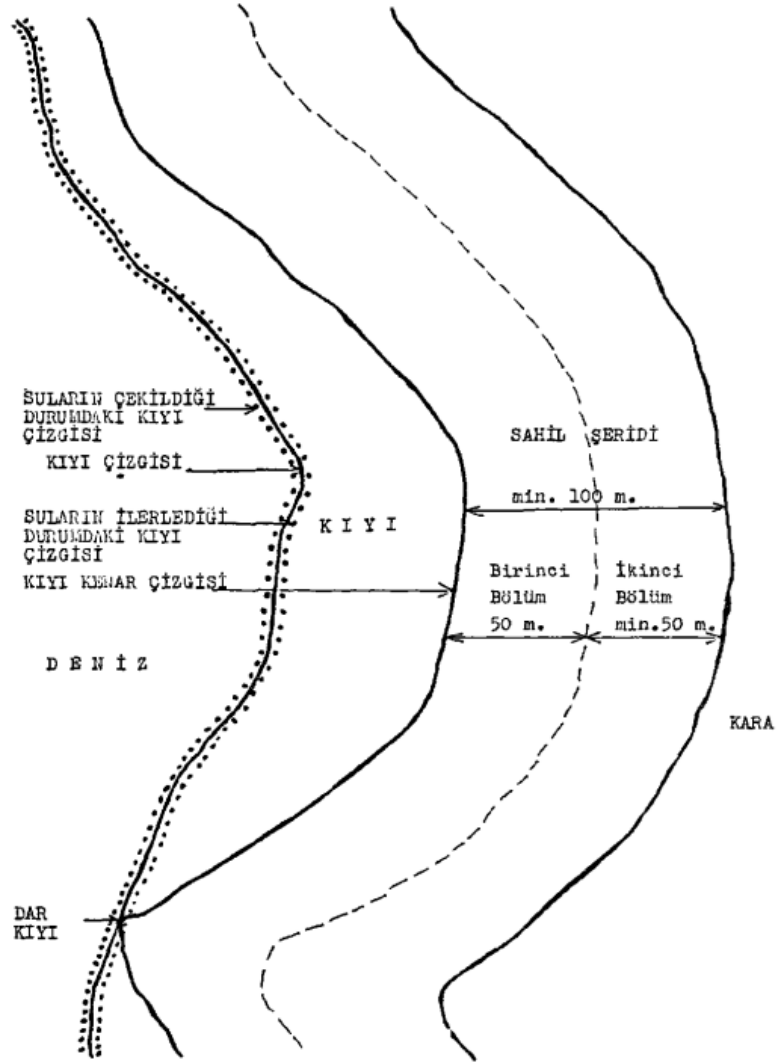
Ek-2. (devam) Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik

Sayfa : 12

RESMİ GAZETE

13 Ekim 1992 — Sayı : 21374

KIYI ÇİZGİSİ, KIYI, KIYI KEMAR ÇİZGİSİ, DAR KIYI,
SAHİL ŞERİDİ TANIMLARINI GÜSTERİR KROKİ

Yürütme ve İdare Bölümü Sayfa : 10

Ek-3. 03.12.2008 tarihinde onaylanan Yat Limanı Dolgu Alanı Uygulama İmar Planı Plan Notları

PLAN HÜKÜMLERİ:

1. 3830 SAYILI KANUN İLE DEĞİŞİK 3621 SAYILI "KIYI KANUNU VE İLGİLİ YÖNETMELİK" HÜKÜMLERİNE UYULACAKTIR. DOLGU ALANI ONAMASINI İÇERİSİNDE "KIYI KANUNUNUN 6. MADDESİ VE İLGİLİ YÖNETMELİĞİNİN 4. MADDESİNDE BELİRTİLEN YAPI VE TESİSLER DIŞINDA HERHANGİBİR YAPILAŞMAYA İZİN VERİLEMEZ.
2. 2872 SAYILI ÇEVRE KANUNU VE İLGİLİ YÖNETMELİK HÜKÜMLERİ GEÇERLİDİR.
3. İNŞAAT AŞAMASINDA VE İŞLETME DÖNEMLERİNDE ÇEVRE DEĞERLERİNİN KORUNMASI AÇISINDAN 2872 SAYILI ÇEVRE KANUNUNA İSTİNADEN ÇIKARILAN "HAVA KALİTESİNİN KORUNMASI", "SU KİRLİLİĞİ KONTROLÜ", "KATI ATIKLARIN KONTROLÜ" VE "GÜRÜLTÜ KONTROLÜ" YÖNETMELİKLERİNDE BELİRTİLEN TÜM HUSUSLAR YERİNE GETİRİLECEKTİR. BU KONUSUDA SORUMLULUK ÇEVRE MÜDÜRLÜĞÜNÜN İTTİR.
4. KIYI KENAR ÇİZGİSİNİN DENİZ TARAFINDA YAPILMASI PLANLANAN KIYI YAPILARINA AİT UYGULAMA PROJELERİ (GEREKLİ ETÜT, HESAP VE TÜM TEKNİK DETAYLARI İLE BİRLİKTE) 3348 SAYILI KANUNUN 9. MADDESİ UYARINCA ULAŞTIRMA BAKANLIĞI, DLH İNŞAATI GENEL MÜDÜRLÜĞÜNE ONAYLANMAK ÜZERE VERİLECEK VE DLH GENEL MÜDÜRLÜĞÜNE ONAYLANAN UYGULAMA PROJESİ BULUNMAYAN DENİZ YAPILARININ İNŞAATINA KESİNLİKLE BAŞLANILMAYACAKTIR.
5. İNŞAAT AŞAMASINDA VE SONRASINDA EKOLOJİK VE OŞİNOGRAFYA DENGESİNİN BOZULMAMASI İÇİN GEREKLİ TEDBİRLER ALINACAK VE ONAYLI JEOLOJİK-JEOTEKNİK ETÜT RAPORLARI VE ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRME RAPORUNDA BELİRTİLEN TÜM TEDBİR VE ÖNERİLER YERİNE GETİRİLECEKTİR. BUNA GÖRE DENİZ DERİNLİKLERİNİN ÖLÇÜLEREK HARİTALANMASI, AKINTI HIZ VE YÖN ÖLÇÜMLERİNİN YAPILARAK AKINTIYI ETKİLEMEEYECER İNŞA TEKNİKLERİNİN TESPİTİ, DENİZ TABANININ SEDİMENT YAPISI, SEDİMENT İLE FAALİYETİN EKOLOJİK DENGEE VE SAHİL ŞERİDİNE YAPACAĞI ETKİLERİN TESPİTİNE YÖNELİK DETAYLI OŞİNOGRAFYA ÇALIŞMALARIN GERÇEKLEŞTİRİLMESİ ZORUNLUDUR. BU KONULAR YERİNE GETİRİLMEDEN, MADDEDE BELİRTİLEN UYGULAMA PROJELERİ DLH İNŞAATI GENEL MÜDÜRLÜĞÜNE ONAYLANMAYACAKTIR.
6. UYGULAMA AŞAMASINDA BAŞLAMAK ÜZERE CAN, MAL VE YANGIN İÇİN EMNİYET SİSTEMLERİ KURULACAK VE GERÇEKLEŞTİRİLECEKTİR. SEYİR VE GÜVENLİK AÇISINDAN MAHMUZ VE BATIK DALGAKIRANLARININ ŞAMANDIRI, AŞIKLI ŞAMANDIRI VE FENERLER İLE MARKALANMASI GEREKMEKTEDİR. BÖLGE GÖRE YAPILACAK HER TÜRLÜ FONKSİYON İÇİN DOLGU SIRASINDA DOLGUMALZEMELERİNİN ÇEŞİTLİ ETKENLERLE DENİZ İÇİNE YAYILMAK SURETİYLE SİĞLAŞMAYA VE KİRLİLİĞE SEBEBİYET VERİLMEMESİ İÇİN ÖNCELİKLE ANROŞMAN VE BETON PERDE GİBİ YAPISAL ÖNLEMLER ALINACAKTIR.
7. "AFET BÖLGELERİNDE YAPILACAK YAPILAR HAKKINDA YÖNETMELİK" VE "DEPREM BÖLGELERİNDE YAPILACAK BİNALAR HAKKINDA YÖNETMELİK" HÜKÜMLERİNE UYULACAKTIR. BU ALANDA YAPILACAK TÜM YAPILARIN VE DOLGULARIN BU YÖNETMELİĞE UYUN YAPILIP YAPILMADIGINA İLİŞKİN SORUMLULUK İLGİLİ İDAREYE (BELEDİYE) AİTTİR.
8. 1380 SAYILI SU ÜRÜNLERİ KANUNU VE SU ÜRÜNLERİ YÖNETMELİĞİNDE YER ALAN SU KİRLİLİĞİ İLE İLGİLİ HÜKÜMLERE UYULMASI GEREKMEKTEDİR.
9. GENEL KURMA BAŞKANLIĞININ 07.11.2008 GÜN VE 3164526 SAYILI YAZISI UYARINCA;
*Proje sahasının 1/1000 ölçekli batimetri haritası (www.shodb.gov.tr adresinde belirtilen "Hidrografik Mesaha Standartlarına uygun ve örneği verilen rapor ile birlikte),
*Mendirek sahası ve civarının akıntı sirkülasyonunun tespitine yönelik akıntı hız ve yön ölçüm sonuçları grafiksel değerlendirmeleri,
*Deniz tabanının düşey stratigrafisinin tespitine yönelik sismik ve sondaj uygulamaları ile çalışma sonuç değerlendirmeleri,
*Deniz tabanının yatay yöndeki devamlılığının morfolojik yapısının tespitine yönelik yandan taramalı sonar uygulamaları ile sonuç ve değerlendirmeleri,
*Deniz tabanının yüzey sediment cinsi ve dağılımına ilişkin değerlendirmeler ile sahanın sediment dağılım haritası,
*Bölgede deniz suyunun oşinografik parametrelerine (tuzluluk, sıcaklık, yoğunluk vb.) ilişkin ölçüm sonuçları ve değerlendirmeleri,
*Proje sahasında dalga, akıntı ve diğer denizel koşullar etkisinde gelişebilecek kumlanma hareketinin incelenmesinin yapılması ve nihai onama aşamasından önce Genel Kurma Başkanlığı'na gönderilmesi GEREKMEKTEDİR.
10. DENİZCİLİK MÜSTEŞARLIĞININ (DENİZ ULAŞTIRMASI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ) 17.06.2008 GÜN VE 21216 SAYILI YAZISI UYARINCA;
*Kaleiçi Yat Limanı'nda bulunan balıkçı teknelerinin yeni balıkçı barınacağı yapılmaya kadar anılan limanda barınmalarına izin verilmesi,
*Deniz otobüsü barınma yeri olarak planlanan ve 19K-11a no'lu pafta üzerinde gösterilen Yat Limanı Kuzey Mendireğinin dış etkenlere açık ve liman trafiğinin yoğun olduğu yöne deniz otobüsünün bağlanmaması,
*Tesisin inşaatı esnasında deniz kirliliği ve sığlaşmaya neden olunmaması, en uygun dolgu malzemesi ve dolgu tekniğinin seçilmesi, beton perde ve anroşman gibi yapısız önlemlerin alınması,
*Tesisin inşaatı ve kullanımı aşamasında seyir emniyeti, can, mal ve deniz güvenliğinin sağlanması açısından gerekli tedbirlerin alınarak gece ve gündüz uygun işaretlerle markalanması,
*İnşaatın tamamlanmasını müteakip müsteşarlığımızdan işletme izni alınması GEREKMEKTEDİR.
11. PLANLAMA ALANI İÇİNDE YAPILACAK ÇALIŞMALAR SIRASINDA HERHANGİBİR KÜLTÜR VE TABİAT VARLIĞINA RASTLANMASI DURUMUNDA 863 SAYILI KANUN GEREĞİ EN YAKIN MÜLKİ İDARE AMİRLİĞİNE VEYA MÜZE MÜDÜRLÜĞÜNE BİLGİ VERİLECEKTİR.
12. UYGULAMA PROJESİ AŞAMASINDA 02.08.2007 TARİH VE 13062 SAYILI GENEL GEMİZ UYARINCA KIYI ÇİZGİSİNİN DENİZ TARAFINDA PROJELENDİRİLECEK YAPILAR İÇİN PROJEYE ESAS ZEMİN ETÜT RAPORLARININ HAZIRLATTIRILMASI ZORUNLUDUR.
13. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI ANTALYA KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI KORUMA BÖLGE KURULUNUN 4.12.2007 GÜN VE 2098 SAYILI KARARI İLE ONAYLANAN 1/5000 VE 1/1000 ÖLÇEKLİ NAZIM VE UYGULAMA İMAR PLANI HÜKÜMLERİNE UYULACAKTIR.
14. YUKARIDA BELİRTİLEN İŞLEMLER TAMAMLANMIŞ OLSA BİLE MALİYE BAKANLIĞINDAN GEREKLİ İZİN VE/VEYA İZİN ALINMADAN İNŞAAT UYGULAMASINA GEÇİLEMEZ.
15. YUKARIDA MADDELER HALİNDE BELİRTİLEN PLAN HÜKÜMLERİNİN İÇİNDE PLAN ONAMASININ İÇİNDE 3194 SAYILI İMAR KANUNU VE DİĞER İMAR MEVZUATINA İLİŞKİN KANUN VE YÖNETMELİK İKİ ERDE BELİRTİLEN HUSUSLARA UYULACAKTIR.

Ek-4. 30.10.2017 tarihi onaylı Antalya Kaleiçi Yat Limanı Amaçlı Koruma Amaçlı İmar Planı Revizyonu, Plan Notları

6 PLAN NOTLARI

1.GENEL HÜKÜMLER

1.1. TANIMLAR

BAKANLIK: KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI, ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ: ANTALYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

BELEDİYE: MURATPAŞA BELEDİYESİ

YÜKSEK KURUL: KÜLTÜR VARLIKLARINI KORUMA YÜKSEK KURULU

KORUMA BÖLGE KURULU: ANTALYA KÜLTÜR VARLIKLARINI KORUMA BÖLGE KURULU

KORUMA BÖLGE KOMİSYONU: TABİAT VARLIKLARINI KORUMA BÖLGE KOMİSYONU

KUDEB: 2863 SAYILI KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI KORUMA KANUNU'NDA DEĞİŞİKLİK YAPAN 5226 SAYILI KANUNUN 10,11,57. MADDELERİ UYARINCA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ BÜNYESİNDE KURULAN VE ÇALIŞMA ESASLARI KORUMA, UYGULAMA VE DENETİM BÜROLARI, PROJE BÜROLARI İLE EĞİTİM BİRİMLERİNİN KURULUŞ, İZİN, ÇALIŞMA USUL VE ESASLARINA DAİR YÖNETMELİK'TE BELİRLENEN KORUMA, UYGULAMA VE DENETİM BÜROSU.

KORUMA AMAÇLI İMAR PLANI: 5226/2863 SAYILI KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI KORUMA KANUNU UYARINCA BELİRLENEN SİT ALANLARINDA, ALANIN ETKİLEŞİM GEÇİŞ SAHASINI DA GÖZ ÖNÜNDE BULUNDURARAK, KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARININ SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKESİ DOĞRULTUSUNDA KORUNMASI AMACIYLA ARKEOLOJİK, TARİHİ, DOĞAL, MİMARİ, DEMOGRAFİK, KÜLTÜREL, SOSYOEKONOMİK, MÜLKİYET VE YAPILAŞMA VERİLERİNİ İÇEREN ALAN ARAŞTIRMASINA DAYALI OLARAK; HALİ HAZIR HARİTALAR ÜZERİNE, KORUMA ALANI İÇİNDE YAŞAYAN HANE HALKLARI VE FAALİYET GÖSTEREN İŞ YERLERİNİN SOSYAL VE EKONOMİK YAPILARINI İYİLEŞTİREN, İSTİHDAM VE KATMA DEĞER YARATAN STRATEJİLERİ, KORUMA ESASLARI VE KULLANMA ŞARTLARI İLE YAPILAŞMA SINIRLAMALARINI, SAĞLIKLAŞTIRMA, YENİLEME ALAN VE PROJELERİNİ, UYGULAMA ETAP VE PROGRAMLARINI, AÇIK ALAN SİSTEMİNİ, YAYA DOLAŞIMI VE TAŞIT ULAŞIMINI, ALT YAPI TESİSLERİNİN TASARIM ESASLARI, YOĞUNLUKLAR VE PARSEL TASARIMLARINI, YEREL SAHİPLİLİK, UYGULAMANIN FİNANSMANI İLKELERİ UYARINCA KATILIMCI ALAN YÖNETİMİ MODELLERİNİ DE İÇERECEK ŞEKİLDE HAZIRLANAN, HEDEFLER, ARAÇLAR, STRATEJİLER İLE PLÂNLAMA KARARLARI, TUTUMLARI, PLÂN NOTLARI VE AÇIKLAMA RAPORU İLE BİR BÜTÜN OLAN NAZIM VE UYGULAMA İMAR PLÂNLARININ GEREKTİRDİĞİ ÖLÇEKTEKİ PLÂNLARDIR.

PLAN ONAMA SINIRI: PLANDA BELİRTİLEN SINIRDIR.

KENTSEL VE III. DERECE ARKEOLOJİK SİT SINIRI: KORUMA KURULU'NUN 23.03.1998 TARİH VE 3736 SAYILI KARARIYLA SAPTANAN KENTSEL VE III. DERECE ARKEOLOJİK SİT ALANI SINIRIDIR. BU ALANLARDA 2863 SAYILI KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI KORUMA KANUNU VE İLGİLİ YÖNETMELİKLERİ İLE BERABER BU ALANLARDA DAİR ALINMIŞ İLKE KARARLARI HÜKÜMLERİ GEÇERLİDİR.

ANTALYA KENT MERKEZİ KÜLTÜR VE TURİZM KORUMA VE GELİŞİM BÖLGESİ SINIRI BAKANLAR KURULUNUN 17 ARALIK 2004 GÜN VE 8321 SAYILI KARARI İLE İLAN EDİLEN "ANTALYA KENT MERKEZİ, KÜLTÜR VE TURİZM KORUMA VE GELİŞİM BÖLGESİ" SINIRIDIR.

Ek-4. (devam) 30.10.2017 tarihi onaylı Antalya Kaleiçi Yat Limanı Amaçlı Koruma Amaçlı İmar Planı Revizyonu, Plan Notları

KIYI KENAR ÇİZGİSİ: BAYINDIRLIK VE İSKÂN BAKANLIĞI'NCA 14.10.1997 TARİHİNDE 3621/3830 SAYILI KIYI KANUNU UYARINCA BELİRLENEN SINIRDIR. BU ALANLARDA 3621 SAYILI KIYI KANUNU VE İLGİLİ YÖNETMELİKLERİ HÜKÜMLERİ GEÇERLİDİR.

1.2 "ANTALYA MERKEZ KALEİÇİ YAT LİMANI KORUMA AMAÇLI İMAR PLANI REVİZYONU" PLAN RAPORU, PLAN NOTLARI VE PLAN PAFTALARI İLE BİR BÜTÜNDÜR.

1.3 PLANLAMA ALANINDA; BU PLANIN AMAÇ, HEDEF VE İLKELERİNE UYMAYAN, KORUMA AMACI VE KRİTERLERİNE AYKIRI, YAPI YOĞUNLUĞU VE YÜKSEKLİK ARTIŞI ÖNGÖREN PLAN DEĞİŞİKLİĞİ YAPILAMAZ.

1.4 PLAN BÜTÜNÜNDE KÜLTÜR VARLIKLARINI KORUMA YÜKSEK KURULLARININ İLGİLİ İLKE KARARLARINA UYULACAKTIR.

1.5 PLAN ONAMA SINIRI İÇERİSİNDE YAPILACAK UYGULAMALAR ESNASINDA "3386 VE 5226 SAYILI KANUNLARLA DEĞİŞİK 2863 SAYILI KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI KORUMA KANUNUNUN" 4.MADDESİ DOĞRULTUSUNDA, TAŞINIR, TAŞINMAZ HERHANGİ BİR KÜLTÜR VARLIĞINA RASTLANMASI DURUMUNDA ÇALIŞMALAR DURDURULARAK İLGİLİ MÜZE MÜDÜRLÜĞÜ'NE VEYA MÜLKİ İDARE AMİRLİĞİNE HABER VERİLMESİ ZORUNLUDUR.

1.6 İMAR PLANINA ESAS OLARAK HAZIRLANAN 26.12.2011 ONAYLI "JEOLOJİK-JEOTEKNİK ETÜT RAPORU" KOŞULLARINA UYULACAKTIR. UYGULAMA AŞAMASINDA PARSEL ÖLÇEĞİNDE JEOLOJİK ETÜT YAPILMASI ZORUNLUDUR.

1.7 6 MART 2007 GÜN VE 26454 SAYILI RESMİ GAZETEDE YAYINLANARAK YÜRÜRLÜĞE GİREN "DEPREM BÖLGELERİNDE YAPILACAK YAPILAR HAKKINDAKİ YÖNETMELİK ESASLARI" NA VE 3 MAYIS 2007 GÜN VE 26511 SAYILI RESMİ GAZETEDE YAYINLANAN DEĞİŞİKLİKLERE UYULACAKTIR.

1.8 BU PLAN VE PLAN NOTLARINDA YER ALMAYAN KONULARDA KONUMU VE İLGİSİNE GÖRE;

- 3194 SAYILI İMAR KANUNU VE İLGİLİ YÖNETMELİKLERİ,
- 5226/2863 SAYILI KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI KORUMA KANUNU VE İLGİLİ YÖNETMELİKLERİ,
- 2634/4957 SAYILI TURİZMİ TEŞVİK KANUNU VE İLGİLİ YÖNETMELİKLERİ,
- 3830/3621 SAYILI KIYI KANUNU VE İLGİLİ YÖNETMELİKLERİ,
- 2872 SAYILI ÇEVRE KANUNU VE YÖNETMELİKLERİ,
- 29030 SAYILI MEKÂNSAL PLANLAR YAPIM YÖNETMELİĞİ,
- 1593 SAYILI UMUMİ HIFZISSİHHA KANUNU VE İLGİLİ YÖNETMELİKLERİ,
- 5216 SAYILI BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KANUNU,
- AFET BÖLGELERİNDE YAPILACAK YAPILAR HAKKINDA YÖNETMELİK İLE İLGİLİ DİĞER MEVZUAT HÜKÜMLERİ GEÇERLİDİR.

1.9 PLAN ONAMA SINIRI İÇERİSİNDE BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GÖRÜŞÜ ALINMADAN, PARSEL BAZINDA HİÇBİR PROJE KORUMA BÖLGE KURULUNA TEKLİF EDİLEMEZ.

1.10 TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIĞI PARSELİNDEKİ İNŞAİ VE FİZİKİ MÜDAHALELER KORUMA BÖLGE KURULUNCA, BU PARSELLER DIŞINDAKİ İNŞAİ VE FİZİKİ MÜDAHALELER KUDEB İZİN VE DENETİMİ İLE YAPILACAKTIR.

Ek-4. (devam) 30.10.2017 tarihi onaylı Antalya Kaleiçi Yat Limanı Amaçlı Koruma Amaçlı İmar Planı Revizyonu, Plan Notları

1.11 YAYA YOLU, MEYDAN VB. GİBİ KAMU KULLANIMLARI ÇEVRESİNDEKİ İŞLETMELER TARAFINDA YEME-İÇME HİZMETİ İÇİN AÇIK ALAN OLARAK KULLANILABİLİR. İŞLETMELER YERLEŞİM KROKİSİ İLE KUDEBE BAŞVURARAK ALACAĞI UYGUN GÖRÜŞ İLE İLGİLİ BELEDİYESİNDEN İZİN ALACAKLARDIR.

1.12 PLANLAMA SINIRI İÇİNDE SANAYİ, DEPOLAMA, İMALATHANE VB. ÇEVREYİ SAĞLIK, GÜRÜLTÜ VE GÖRSEL YÖNDEN OLUMSUZLUKLAR YARATAN İŞLEVLER YER ALAMAZ.

1.13 BU PLAN ONAYI SONRASINDA İNŞAATA BAŞLAMADAN KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞINDAN DENİZ TURİZMİ TESİSİ TURİZM YATIRIM BELGESİ ALINMASI ZORUNLUDUR. AYRICA İNŞAAT TAMAMLANIP ULAŞTIRMA, DENİZCİLİK VE HABERLEŞME BAKANLIĞINDAN DENİZ TURİZMİ TESİSİ TURİZM İŞLETMESİ BELGESİ ALINMASI ZORUNLUDUR.

1.14 PLANDA KULLANIM AMACI BELİRLENMİŞ ALANLAR BU AMAÇ DIŞINDA KULLANILAMAZ.

2.ÖZEL HÜKÜMLER

2.1. KORUNACAK ALANLAR

2.1.1.TESCİLLİ TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIKLARI (TESCİLLİ ANIT YAPI)

KORUMA BÖLGE KURULU TARAFINDAN 2863 SAYILI YASANIN 7. MADDESİNE GÖRE TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIĞI OLARAK TESCİL EDİLEN YAPILARDIR. BU YAPILARIN ONARIMI, KORUNMASI VE SUNUMU İÇİN HAZIRLANACAK RÖLÖVE-RESTİTÜSYON-RESTORASYON PROJELERİ KORUMA BÖLGE KURULUNCA ONAYLANMADAN UYGULAMA YAPILAMAZ.

2.1.1.1. I. GRUP YAPILAR

2.1.1.1.1. SURLAR

BİTKİ ÖRTÜSÜ, TOPOGRAFYA, GÖRÜNÜM VE SİLÜETİ BOZACAK YA DA TAHRİP EDECEK HİÇBİR EYLEM YAPILAMAZ. HİÇBİR REKLAM, PANO, İLAN VB. ÖĞE YERLEŞTİRİLEMEZ. SUR DUVARLARININ KAPSAMLI ONARIMI İÇİN HAZIRLANACAK RÖLÖVE-RESTORASYON PROJELERİ KORUMA BÖLGE KURULU'NCA ONAYLANDIKTAN SONRA GEREKLİ MÜDAHALELER YAPILACAKTIR. ZEMİNDE YAĞMUR SUYU DRENAJINI SAĞLAYACAK ÖNLEMLER ALINACAKTIR.

2.1.1.1.2. MESCİT

171 ADA 1 PARSELDE YER ALMAKTADIR.

2.1.1.1.3. ÇEŞME

166 ADA 45 PARSELDE YER ALMAKTADIR.

2.1.1.2. İKİNCİ GRUP YAPILAR (TESCİLLİ BİNA)

BU YAPILARIN ONARIMI, KORUNMASI VE SUNUMU İÇİN HAZIRLANACAK RÖLÖVE-RESTİTÜSYON-RESTORASYON PROJELERİ KORUMA BÖLGE KURULUNCA ONAYLANMADAN UYGULAMA YAPILAMAZ. TAMİRAT VE TADİLAT UYGULAMALARI, KUDEB TARAFINDAN YÜRÜTÜLECEK VE İZLENECEKTİR. (EK:1)

2.1.2.FALEZLER

BİTKİ ÖRTÜSÜ, TOPOGRAFYA, GÖRÜNÜM VE SİLÜETİ BOZACAK YA DA TAHRİP EDECEK HİÇBİR EYLEM YAPILAMAZ. HİÇBİR REKLAM, PANO, İLAN VB. ÖĞE YERLEŞTİRİLEMEZ. DOĞAL YAPININ DIŞ ETKENLER TARAFINDAN BOZULMASI DURUMUNDA, KAPSAMLI VE BİLİMSEL JEOLJİK VE JEOFİZİK

Ek-4. (devam) 30.10.2017 tarihi onaylı Antalya Kaleiçi Yat Limanı Amaçlı Koruma Amaçlı İmar Planı Revizyonu, Plan Notları

ETÜTLERE DAYALI OLARAK HAZIRLANACAK FALEZ SUR İLİŞKİSİNİ DE GÖSTEREN PROJELERİN KORUMA BÖLGE KURULU TARAFINDAN ONAYLANMASINDAN SONRA UYGULAMA YAPILABİLİR.

2.1.3.TESCİLLİ TABİAT VARLIĞI (ANIT AĞAÇ)

PLANDA ANIT AĞAÇ OLARAK BELİRLENEN AĞAÇLAR İLE İLGİLİ UYGULAMALARDA KORUMA BÖLGE KOMİSYONU GÖRÜŞÜ ALINMASI ZORUNLUDUR.

2.1.4.ALANDA KALMASI ÖNGÖRÜLEN YAPILAR

EKONOMİK ÖMRÜNÜ YİTİRMEYEN YENİLENEMEZ. YENİLENMESİ GEREKTİĞİ TAKDİRDE, AYNI OTURUM ALANINDA, AYNI YÜKSEKLİKTE, ÇEVREDEKİ TESCİLLİ KÜLTÜR VARLIKLARI İLE UYUMLU OLARAK YENİ YAPI PROJELERİ HAZIRLANACAKTIR.

2.2. ALAN KULLANIMLARI

2.2.1.TURİZM ALANLARI

2.2.1.1.TURİZM KULLANIM ALANLARI 1 (TKA1)

BU ALANLARDAKİ YAPININ KULLANIMI ONAYLI PROJESİ DOĞRULTUSUNDA DEVAM EDECEKTİR. KULLANIM DEĞİŞİKLİĞİ VEYA ESASLI ONARIMA İLİŞKİN HAZIRLANACAK PROJE DOĞRULTUSUNDA UYGULAMA YAPILACAKTIR. ALANIN DENİZDEN VE KARADAN GÖRÜNÜMÜNÜ, DOĞALLIĞINI VE SİLÜETİNİ OLUMSUZ ETKİLEYEN YA DA ETKİLEYECEK SES, IŞIK VB. MEKANİK DÜZENLEMELER YAPILAMAZ.

2.2.1.2.TURİZM KULLANIM ALANLARI 2 (TKA2)

BU ALANLARDAKİ YAPININ KULLANIMI ONAYLI PROJESİ DOĞRULTUSUNDA DEVAM EDECEKTİR. KULLANIM DEĞİŞİKLİĞİ VEYA ESASLI ONARIMA İLİŞKİN HAZIRLANACAK PROJE DOĞRULTUSUNDA UYGULAMA YAPILACAKTIR. ALAN ÖLÇEĞİNDE KULLANIMIN GEREKTİRDİĞİ KALICI OLMAYAN VE SİLÜETİ OLUMSUZ ETKİLEMİYECEK NİTELİKTEKİ DÜZENLEMELER HAZIRLANACAK PROJE İLE YAPILABİLİR. BU DÜZENLEMELER KAPALI MEKÂN YARATACAK NİTELİKTE OLAMAZ.

2.2.1.3 TURİZM KULLANIM ALANLARI 3 (TKA3)

4957/2634 SAYILI TURİZM TEŞVİK KANUNUNA DAYALI TAHSİSİ YAPILAN BU ALANLARDA, KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞINCA DÜZENLENEN TURİZM YATIRIM VE İŞLETME BELGELERİNDE BELİRTİLEN İŞLEVLER DIŞINDA DÜZENLEME YAPILAMAZ.

2.2.1.4.TURİZM KULLANIM ALANLARI 4 (TKA4)

4957/2634 SAYILI TURİZM TEŞVİK KANUNUNA DAYALI TAHSİSİ YAPILAN BU ALANLARDA, KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞINCA DÜZENLENEN TURİZM YATIRIM VE İŞLETME BELGELERİNDE BELİRTİLEN İŞLEVLER DIŞINDA DÜZENLEME YAPILAMAZ.

2.2.2. İŞLEV BÖLGELERİ

BU ALANLARDA YEME İÇME HİZMETLERİ (CAFE, RESTORAN, BÜFE VB.), TİCARET (ÜRÜN, CAM, SERAMİK, ALTIN, GÜMÜŞ VB. İŞLEME TEŞHİR VE SATIŞI ÜNİTELERİ, KİTAPÇI, SANAT GALERİSİ VB.), EĞLENCE HİZMETLERİ (GECE KLÜBÜ, BAR, PUB VB.) İŞLEVLER VE RESMİ KURUM YER ALABİLİR.

2.2.3. SU ALANI

SU ALANI, PLANDA BELİRLENEN HİZMETLER DIŞINDA KULLANILAMAZ. BU ALANDA 3621/3830 SAYILI KIYI KANUNU VE İLGİLİ YÖNETMELİKLERE GÖRE DÜZENLEME YAPILACAKTIR.

Ek-4. (devam) 30.10.2017 tarihi onaylı Antalya Kaleiçi Yat Limanı Amaçlı Koruma Amaçlı İmar Planı Revizyonu, Plan Notları

BU ALAN İÇERİSİNDE KULLANIMLARIN KIYI İLE BÜTÜNLEŞMESİNE YÖNELİK AHŞAP YÜRÜME BANTLARI VE AHŞAP PLATFORMLAR İLGİLİ KURUM/KURULUŞLARIN UYGUN GÖRÜŞÜ DOĞRULTUSUNDA YAPILABİLİR.

2.3. AÇIK VE YEŞİL ALANLAR

2.3.1.PARK

ONAYLI PROJELER DOĞRULTUSUNDA KULLANIMI DEVAM EDECEK ALANLAR OLUP YENİDEN DÜZENLENMESİ SÖZ KONUSU OLDUĞUNDA, BU ALANLARDA, EN FAZLA 15M² OLMAK KOŞULUYLA SABİT OLARAK, AÇIK ALANA HİZMET VERECEK ÇAY OCAĞI, MEŞRUBAT SATIŞI VB. YAPILAR YAPILABİLİR. REKREATİF KULLANIMA YÖNELİK KENTSEL MOBİLYA KULLANILABİLİR. BU ALANLARIN SURLARLA İLİŞKİSİNİ DE GÖSTEREN 1/200, 1/50 VE 1/10 ÖLÇEKLİ KULLANIM PROJELERİ HAZIRLANIP KORUMA BÖLGE KURULUNCA ONAYLANMADAN UYGULAMA YAPILAMAZ.

2.3.2.PASİF YEŞİL ALAN

SADECE YÜZEY DÜZENLEMESİ YAPILACAK, BUNUN DIŞINDA HİÇBİR İNŞAI VE FİZİKSEL MÜDAHALE YAPILMAYACAK ALANLARDIR.

2.3.3.DÜZENLENECEK AÇIK ALANLAR (DAA)

BU ALANDA BULUNAN MERDİVENLER ONARILARAK, HAZIRLANACAK PROJESİNE GÖRE ÇEVRESİNDE PEYZAJ DÜZENLEMESİ YAPILACAKTIR.

2.3.4.SOSYOKÜLTÜREL ETKİNLİK ALANI (E)

BU ALANLARDA UYGULAMA, 3621 SAYILI KIYI KANUNU VE İLGİLİ YÖNETMELİKLERİNE UYGUN OLARAK VE İLGİLİ KORUMA BÖLGE KURULUNUN ONAYI DOĞRULTUSUNDA YAPILACAKTIR. BU ALANLARDA YAT KULLANICILARI VE TURİSTLERE HİZMET EDEN TİCARİ RESTORAN KAFE VB. İŞLEVLERİ OLAN ÜNİTELER YAPILABİLİR. BU ALAN İÇERİSİNDE SUR DUVARLARININ GÖRÜNÜMÜNÜ ETKİLEYECEK HİÇBİR YAPI/ÖĞE YAPILAMAZ.

BU ALANLARDA YERLEŞİM DÜZENİ VE AYRINTILI YAPILAŞMA KOŞULLARI KORUMA BÖLGE KURULUNUN 05.04.2016 TARİH VE 4778 SAYILI KARARI İLE PRENSİPTE UYGUN BULUNAN KONSEPT PROJE DOĞRULTUSUNDA HAZIRLANACAK KENTSEL TASARIM PROJESİNDE BELİRLENECEKTİR.

BU ALAN İÇERİSİNDE YER ALAN 155 ADA 11 PARSEL KAMULAŞTIRILDIKTAN SONRA, YAT LİMANI TANITIM VE TOPLANMA NOKTASI ALANI OLARAK DÜZENLENECEKTİR.

2.3.5.MENDİREK ALANI

BU ALANLARDA "KIYI YAPI VE TESİSLERİNDE PLANLAMA VE UYGULAMA SÜRECİNE İLİŞKİN TEBLİĞ" DOĞRULTUSUNDA ULAŞTIRMA VE HABERLEŞME BAKANLIĞI ALT YAPI YATIRIMLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TARAFINDAN ONAYLANMADAN İMALAT YAPILMAYACAKTIR.

2.3.5.1.KUZEY MENDİREK ALANI (M1)

BU ALANLARDA YENİ DOLGU VE BUNA BAĞLI DÜZENLEME YAPILAMAZ.

2.3.5.2.GÜNEY MENDİREK ALANI (M2)

BU ALANLARDA SEYİR TERASLARI, OTURMA ALANLARI, KAMUYA AÇIK ALANLAR DIŞINDA HİÇBİR YAPI YAPILAMAZ.

2.3.6.GÜMRÜK ALANI

Ek-4. (devam) 30.10.2017 tarihi onaylı Antalya Kaleiçi Yat Limanı Amaçlı Koruma Amaçlı İmar Planı Revizyonu, Plan Notları

BU ALANLARDA UYGULAMA, 3621 SAYILI KIYI KANUNU VE İLGİLİ YÖNETMELİKLERİNE UYGUN OLARAK VE İLGİLİ KORUMA BÖLGE KURULUNUN ONAYI DOĞRULTUSUNDA YAPILACAKTIR.

2.3.7. MEYDAN

SOSYAL İÇERİKLİ TOPLANMA, BULUŞMA AMACINA YÖNELİK ÇEVRESİ İLE BÜTÜNLEŞECEK AÇIK ALANLARDIR.

2.4. TEKNİK ALTYAPI

2.4.1. ARAÇ YOLLARI

ARAÇ TRAFİĞİNİN OLDUĞU YOLLARDIR.

VARYANTIN SAĞ VE SOL ÇEPERLERİNİN DÜZENLENMESİ İÇİN ALT ÖLÇEKLİ PROJE GELİŞTİRİLECEK VE OTOPARKLA BÜTÜNLEŞTİRİLECEKTİR.

2.4.2. YAYA YOLLARI

SADECE YAYALAR TARAFINDAN KULLANILACAKTIR. ZORUNLU HALLERDE AMBULANS, KOLLUK KUVVETLERİ, İTFAİYE VB. GİBİ ZORUNLU ARAÇLAR GİREBİLECEK. ALANDAKİ TİCARİ ÜNİTELER VE SU KULLANIMI İÇİN GEREKLİ SERVİSLER İÇİN KULLANILACAK MOTORLU ARAÇLAR 06.00–10.00 SAATLERİ ARASINDA YAYA YOLLARINI KULLANABİLECEKLERDİR.

YÜZEY KAPLAMASI VE KENT MOBİLYASI ALT ÖLÇEKLİ PROJELERLE ÇÖZÜMLENECEKTİR.

2.4.3. YAT YANAŞMA ALANI

BU ALANLAR YATLARIN KULLANIMINA AÇILACAK ALANLARDIR. İLGİLİ KURUMUNUN GÖRÜŞÜ DOĞRULTUSUNDA UYGULAMASI YAPILACAKTIR.

2.4.4. GEZİ TEKNELERİ VE DENİZ TAKSİ YANAŞMA ALANI

BU ALANLAR GEZİ TEKNELERİ, DENİZ TAKSİ DENİZ OTOBÜSÜ VB. ARAÇLARIN KULLANIMINA AÇILACAK ALANLARDIR. İLGİLİ KURUMUNUN GÖRÜŞÜ DOĞRULTUSUNDA UYGULAMASI YAPILACAKTIR.

2.4.5. OTOPARK ALANI

2.4.5.1. OP1

OTOPARK VE ÇEVRESİYLE İLGİLİ BÖLÜMDE HAZIRLANACAK OLAN KENTSEL TASARIM PROJESİ DOĞRULTUSUNDA DÜZENLEME YAPILACAKTIR.

TAKSİ HİZMETLERİ VE OTOPARK HİZMETLERİ İÇİN GEREKLİ BİRİMLER VE ALANDA YER ALAN DİĞER KULLANIMLAR (BANKAMATİK, ÇÖP VB.) YAPILACAK PROJE DOĞRULTUSUNDA YENİDEN DEĞERLENDİRİLECEKTİR.

2.4.5.2. OP2

PLANLAMA ALANININ KUZAY DOĞUSUNDA BULUNAN İSKELE CADDESİ ÜZERİNDE YER ALAN OTOPARK OTEL TARAFINDAN KULLANILACAKTIR. MEVCUT DURUMUNA EK OLARAK HERHANGİ BİR İNŞAİ VE FİZİKSEL MÜDAHALE YAPILAMAZ.

2.4.6. TEKNİK ALTYAPI ALANI (ASANSÖR)

Ek-4. (devam) 30.10.2017 tarihi onaylı Antalya Kaleiçi Yat Limanı Amaçlı Koruma Amaçlı İmar Planı Revizyonu, Plan Notları

BU ALANLARDA UYGULAMA, 3621 SAYILI KIYI KANUNU VE İLGİLİ YÖNETMELİKLERİNE UYGUN OLARAK VE İLGİLİ KORUMA BÖLGE KURULUNUN ONAYI DOĞRULTUSUNDA YAPILACAKTIR.

2.3.7. MEYDAN

SOSYAL İÇERİKLİ TOPLANMA, BULUŞMA AMACINA YÖNELİK ÇEVRESİ İLE BÜTÜNLEŞECEK AÇIK ALANLARDIR.

2.4. TEKNİK ALTYAPI

2.4.1. ARAÇ YOLLARI

ARAÇ TRAFİĞİNİN OLDUĞU YOLLARDIR.

VARYANTIN SAĞ VE SOL ÇEPERLERİNİN DÜZENLENMESİ İÇİN ALT ÖLÇEKLİ PROJE GELİŞTİRİLECEK VE OTOPARKLA BÜTÜNLEŞTİRİLECEKTİR.

2.4.2. YAYA YOLLARI

SADECE YAYALAR TARAFINDAN KULLANILACAKTIR. ZORUNLU HALLERDE AMBULANS, KOLLUK KUVVETLERİ, İTFAİYE VB. GİBİ ZORUNLU ARAÇLAR GİREBİLECEK. ALANDAKİ TİCARİ ÜNİTELER VE SU KULLANIMI İÇİN GEREKLİ SERVİSLER İÇİN KULLANILACAK MOTORLU ARAÇLAR 06.00–10.00 SAATLERİ ARASINDA YAYA YOLLARINI KULLANABİLECEKLERDİR.

YÜZEY KAPLAMASI VE KENT MOBİLYASI ALT ÖLÇEKLİ PROJELERLE ÇÖZÜMLENECEKTİR.

2.4.3. YAT YANAŞMA ALANI

BU ALANLAR YATLARIN KULLANIMINA AÇILACAK ALANLARDIR. İLGİLİ KURUMUNUN GÖRÜŞÜ DOĞRULTUSUNDA UYGULAMASI YAPILACAKTIR.

2.4.4. GEZİ TEKNELERİ VE DENİZ TAKSİ YANAŞMA ALANI

BU ALANLAR GEZİ TEKNELERİ, DENİZ TAKSİ DENİZ OTOBÜSÜ VB. ARAÇLARIN KULLANIMINA AÇILACAK ALANLARDIR. İLGİLİ KURUMUNUN GÖRÜŞÜ DOĞRULTUSUNDA UYGULAMASI YAPILACAKTIR.

2.4.5. OTOPARK ALANI

2.4.5.1. OP1

OTOPARK VE ÇEVRESİYLE İLGİLİ BÖLÜMDE HAZIRLANACAK OLAN KENTSEL TASARIM PROJESİ DOĞRULTUSUNDA DÜZENLEME YAPILACAKTIR.

TAKSİ HİZMETLERİ VE OTOPARK HİZMETLERİ İÇİN GEREKLİ BİRİMLER VE ALANDA YER ALAN DİĞER KULLANIMLAR (BANKAMATİK, ÇÖP VB.) YAPILACAK PROJE DOĞRULTUSUNDA YENİDEN DEĞERLENDİRİLECEKTİR.

2.4.5.2. OP2

PLANLAMA ALANININ KUZAY DOĞUSUNDA BULUNAN İSKELE CADDESİ ÜZERİNDE YER ALAN OTOPARK OTEL TARAFINDAN KULLANILACAKTIR. MEVCUT DURUMUNA EK OLARAK HERHANGİ BİR İNŞAİ VE FİZİKSEL MÜDAHALE YAPILAMAZ.

2.4.6. TEKNİK ALTYAPI ALANI (ASANSÖR)

Ek-4. (devam) 30.10.2017 tarihi onaylı Antalya Kaleiçi Yat Limanı Amaçlı Koruma Amaçlı İmar Planı Revizyonu, Plan Notları

CUMHURİYET MEYDANINDA Kİ MEVCUT ASANSÖR VE KIRKMERDİVEN YAKININDA YAPILMASI PLANLANAN ASANSÖR NOKTASIDIR. KIRKMERDİVEN YAKININDAKİ ASANSÖRÜN YERİ VE ŞEKLİ YAPILACAK ETÜT SONRASI BELİRLENEREK HAZIRLANACAK PROJESİ DOĞRULTUSUNDA KORUMA BÖLGE KURULU İZİNİYLE YAPILACAKTIR.

2.4.7.GİRİŞLER

PLANLAMA ALANINA DEĞİŞİK YÖNLERDEN ULAŞIMI SAĞLAYAN GİRİŞLERDİR. GİRİŞLERİN VURGULANMASI İÇİN ÖZEL AYDINLATMA YAPILACAK, BİLGİLENDİRME LEVHALARI YER ALACAKTIR.

A1: CUMHURİYET CADDESİ GİRİŞİ.

A1A: OTOPARK ALANI GİRİŞİ. KONTROLLÜ HALE GETİRİLECEK VE 2.4.2. MADDESİNDE BELİRLENEN ARAÇ TÜRLERİ DIŞINDA BU NOKTADAN İTİBAREN ALANA HIÇBİR ARAÇ GİRMEYECEKTİR.

A1B: CUMHURİYET CADDESİ'NDEN GELEN ARAÇ VE YAYA YOLUNUN OTOPARKA İNEN MERDİVENLE KESİŞTİĞİ NOKTADIR.

A2: KALEKAPISI UZUNÇARŞI GİRİŞİ. KONTROLLÜ HALE GETİRİLECEK VE 2.4.2. MADDESİNDE BELİRLENEN ARAÇ TÜRLERİ DIŞINDA, BU NOKTADAN İTİBAREN ALANA HIÇ BİR ARAÇ GİRMEYECEKTİR.

A3: KIRKMERDİVENLERİN KONUMLANDIĞI KALEİÇİ GİRİŞİ.

A4: MERMERLİ PARK GİRİŞİ.

A5: DENİZ OTOBÜSÜ GİRİŞİ.

A6: ASANSÖR GİRİŞİ.

Ek-5. 720 sayılı İlke Kararı

27 Ekim 2006 CUMA

Resmî Gazete

Sayı : 26329

İLKE KARARIKültür ve Turizm Bakanlığından:

Toplantı No. ve Tarihi :		
72	4/10/2006	<u>Toplantı Yeri</u>
Karar No. ve Tarihi :		
720	4/10/2006	ANKARA

**KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI KORUMA YÜKSEK KURULUNUN KENTSEL SİTLER,
KORUMA
VE KULLANMA KOŞULLARI İLE İLGİLİ İLKE KARARI**

Kentsel sitler koruma ve kullanma koşullarına ilişkin 19/4/1996 tarih ve 419 sayılı İlke Kararı, 5226 sayılı "Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ile Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" ve buna bağlı çıkarılan yönetmelikler kapsamında aşağıda belirtildiği şekilde yeniden düzenlenmiştir.

1- KENTSEL SİTİN TANIMLANMASI VE SINIRLARININ BELİRLENMESİ

Kentsel sitler, mimari, mahalli, tarihsel, estetik ve sanat özelliği bulunan ve bir arada bulunmaları sebebiyle teker teker taşıdıkları kıymetten daha fazla kıymeti olan kültürel ve tabii çevre elemanlarının (yapılar, bahçeler, bitki örtüleri, yerleşim dokuları, duvarlar) birlikte buldukları alanlardır.

Kentsel sit alanının bulunduğu çevre içinde korunmasında, geliştirilmesinde etkinlik taşıyan ve kentle bütünleşmesine olanak sağlayacak kararlara konu alanlar ise etkileşim geçiş sahası olarak tanımlanır.

2- GEÇİŞ DÖNEMİ KORUMA ESASLARI VE KULLANMA ŞARTLARI TEMEL İLKELERİ

Kentsel sitin ilanından itibaren, üç ay içinde kentsel sit alanlarında koruma amaçlı imar planı elde edilinceye kadar izlenecek kuralları tanımlayan geçiş dönemi koruma esasları ve kullanma şartlarının kentsel sitin niteliklerine bağlı olarak koruma bölge kurullarınca belirlenmesine,

Geçiş dönemi koruma esasları ve kullanma şartlarının belirlenmesinde, sitin doku özelliklerine bağlı olarak yoğunluk, kütle, konum, yükseklik, mimari özellikler, yapı malzemesi, renk vb. koşulların tanımlanmasına,

Kentsel sitlerde geçiş dönemi koruma esasları ve kullanma şartları belirlenene kadar;

a) Yeni imar parseli oluşturmak üzere ifraz ve tevhid yapılamayacağına ancak sınır düzenlemeleri v.b. için gerekli ifraz ve tevhidin yapılabileceği,

b) Koruma amaçlı imar planında öngörülecek yoğunluk ve kentsel donanım kararları belli olmadığından korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı parseline ilave yeni yapı yapılamayacağı,

c) Koruma amaçlı imar planı kriterlerini etkileyebilecek nitelik ve yoğunlukta uygulamalara izin verilemeyeceği,

d) Bulunduğu sokakta ya da imar adasında korunması öngörülen kentsel silüeti olumsuz etkileyebilecek konum ve yükseklikte yeni yapı yapılamayacağı,

hususlarının dikkate alınmasının zorunlu olduğuna,

Yukarıda belirtilen koşullar ile geçiş dönemi koruma esasları ve kullanma şartlarına uygun yeni yapılanma talebinin koruma bölge kurulunca değerlendirilmesi için, başvuru dosyasında söz konusu parsel ve çevresindeki yapılar ile dokuya ilişkin bir avan projenin ve fotoğrafların yer aldığı bir etüdün bulunmasının gerektiğine,

3- KENTSEL SİT ALANLARINDA UYGULAMA

3.1- Geçiş dönemi koruma esasları ve kullanma şartları bulunmayan kentsel sit alanlarında;

a) Her ne surette olursa olsun yeni yapı veya imar uygulaması yapılamayacağına,

b) Tescilli kültür varlığı yapılar ile tescilsiz yapıların esaslı onarımlarının koruma bölge kurulu kararı doğrultusunda yapılabileceğine,

c) Tescilli kültür varlığı yapılar ile yürürlükteki yasal düzenlemelere göre ruhsatı bulunan tescilsiz taşınmazlardaki tadilat ve tamiratların ilgili Yönetmelikler kapsamında yapılabileceğine,

Ek-5. (devam) 720 sayılı İlke Kararı

- d) Zorunlu alt yapı uygulamalarının koruma bölge kurulu kararı doğrultusunda yapılabileceğine,
- 3.2- Geçiş dönemi koruma esasları ve kullanma şartları belirlenmiş kentsel sit alanlarında;
- a) Yeni yapı veya imar uygulamaları ile zorunlu alt yapı uygulamalarının geçiş dönemi koruma esasları ve kullanma şartları doğrultusunda hazırlanmış projelerinin koruma bölge kurulunca uygun bulunması koşulu ile yapılabileceğine,
- b) Tescilli kültür varlığı yapıların esaslı onarımlarının, projelerinin koruma bölge kurulunca uygun bulunması koşulu ile yapılabileceğine,
- c) Tescilli kültür varlığı yapılar ile yürürlükteki yasal düzenlemelere göre ruhsatı bulunan tescilsiz taşınmazlardaki tadilat ve tamiratların ilgili Yönetmelikler kapsamında yapılabileceğine,
- 3.3- Koruma amaçlı imar planı onaylanmış kentsel sit alanlarında;
- a) Tescilli taşınmaz kültür varlığı parseline komşu olan parsellerdeki her türlü inşai ve fiziki uygulama ile yeni yapılanma için koruma bölge kurulundan izin alınmasına,
- b) Diğer parsellerdeki yeni yapı veya imar uygulamaları için koruma amaçlı imar planı ve planın tamamlayıcı eklerinde belirtilen koşullar doğrultusunda ilgili idarelerce izin verileceğine,
- c) Tescilli kültür varlığı yapıların esaslı onarımlarının koruma amaçlı imar planı hükümleri doğrultusunda hazırlanan projelerinin koruma bölge kurulunca uygun bulunması koşulu ile yapılabileceğine,
- d) Tescilli kültür varlığı yapılar ile yürürlükteki yasal düzenlemelere göre ruhsatı bulunan tescilsiz taşınmazlardaki tadilat ve tamiratların ilgili Yönetmelikler kapsamında yapılabileceğine,

4- KORUMA AMAÇLI İMAR PLANLARININ YAPTIRILMASI

- a) Kentsel sitin ilanından sonra iki yıl içinde koruma amaçlı imar plânlarının ilgili idarelerce yaptırılmasına,
- b) Bu iki yıllık süre içinde zorunlu nedenlerle plan yapılamadığı takdirde, koruma bölge kurulunca bu sürenin bir yıl daha uzatılabileceğine,
- c) Bu sürelerin sonunda, koruma amaçlı imar plânı yapılmadığı takdirde, geçiş dönemi koruma esasları ve kullanma şartlarının uygulanmasının koruma amaçlı imar plânı yapıncaya kadar durdurulmasına,
- d) Koruma amaçlı imar planlarının varsa etkileşim geçiş sahaları da göz önünde bulundurularak ve sit alanının bütününe kapsayacak şekilde içinde bulunduğu yerleşme ile ilişkileri kurularak hazırlanmasının esas olduğuna,

5- KENTSEL SİT ALANLARINDA DENETLEME

- a) Koruma bölge kurullarınca verilen tadilat ve tamirat izinleri ile ilgili uygulamalara ilişkin uygulama sonrası rapor ve fotoğrafların koruma bölge kurulu müdürlüklerine iletilerek müdürlüğün uygun görüş yazısı doğrultusunda kullanma izin belgesi verilebileceğine, KUDEB'lerin (Koruma Uygulama Denetim Bürolarının) faaliyete geçmesinden sonra bu belgenin KUDEB'lerce verilebileceğine,
- b) Koruma bölge kurulunca onaylı projesiyle esaslı onarım izni alan ve uygulamanın onaylı projesine uygun olduğuna dair uygulama sorumlusu ve ilgili idarelerin teknik raporu ile uygulama sonrası fotoğraflarının; tescilsiz yapılarda koruma bölge kurulu müdürlüklerin uygun görüş yazısı, tescilli yapılarda koruma bölge kurulu kararı doğrultusunda kullanma izin belgesi verilebileceğine, KUDEB'lerin faaliyete geçmesinden sonra bu iznin KUDEB'lerin uygun görüş yazısı doğrultusunda ilgili Yönetmelik hükümleri kapsamında ilgili idarelerce verilebileceğine,
- c) Koruma bölge kurulu kararı ile projesi onaylanarak yapılaşma izni alan ve inşaatı biten yeni yapılara, uygulamanın geçiş dönemi koruma esasları ve kullanma şartlarına, koruma amaçlı imar planına ve projesine uygun olduğuna dair müellif ve ilgili idarelerce hazırlanacak teknik rapor ve uygulama sonrası fotoğraflarının koruma bölge kurulu müdürlüklerine iletilerek, müdürlüklerin uygun görüş yazısı doğrultusunda kullanma izin belgesi verilebileceğine,
- d) İlgili idarelerce projesi onaylanarak yapılaşma izni alan ve inşaatı biten yeni yapılara, uygulamanın koruma amaçlı imar planına ve projesine uygun olduğuna dair ilgili idarelerce hazırlanacak teknik rapor ve uygulama sonrası fotoğraflar doğrultusunda ilgili idarelerce kullanma izin belgesi verilebileceğine,
- e) Onaylı projesine, geçiş dönemi yapılaşma koşullarına ve koruma amaçlı imar planına aykırı uygulama yapılmış olması halinde ilgili idarelerce ilgili Yönetmelikler kapsamında hazırlanacak teknik rapor ve fotoğrafların değerlendirilmek üzere koruma bölge kurulu müdürlüklerine iletilmesine, inşaat yarım ise koruma bölge kurulu kararı alınmadan inşaatı devam edilemeyeceğine, inşaat tamamlanmış ise kullanma izin belgesi verilemeyeceğine, yapının geleceği ile ilgili kararın koruma bölge kurulunca alınmasına, onaylı

Ek-5. (devam) 720 sayılı İlke Kararı

projesine, geçiş dönemi koruma esasları ve kullanma şartlarına, koruma amaçlı imar planına aykırı uygulamaların sorumluları hakkında İmar Kanunu ile 2863 sayılı Kanunda yer alan yaptırımların uygulanacağına,

Kentsel sitlerdeki uygulamaların ve uygulamaların denetlenmesinin bu ilke kararı ve ilke kararında "ilgili yönetmelik" olarak belirtilen,

• Koruma, Uygulama ve Denetim Büroları, Proje Büroları ile Eğitim Birimlerinin Kuruluş, İzin, Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik,

• Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür Varlıklarının Yapı Esasları ve Denetimine Dair Yönetmelik,

• Koruma Amaçlı İmar Planları ve Çevre Düzenleme Projelerinin Hazırlanması, Gösterimi, Uygulaması, Denetimi ve Müelliflerine İlişkin Usul ve Esaslara Ait Yönetmelik,

hükümleri ile birlikte gerçekleştirileceğine,

Bu ilke kararının, daha önce belirlenmiş geçiş dönemi koruma esasları ve kullanma şartları ile daha önce onaylanmış koruma amaçlı imar planı bulunan kentsel sit alanları için de geçerli olduğuna,

19/4/1996 gün ve 419 sayılı ilke kararının iptaline,

karar verildi.

EK-6. 2008/9 Sayılı Genelge

GENELGE Tarih: 06.06.2008 Sayı: 2008/9
KIYI MEVZUATI KORUMA AMAÇLI İMAR PLANLARI

3621 sayılı Kıyı Kanunu'nun 1. maddesinde; Kanunun amacı

“... deniz, tabii ve suni göl ve akarsu kıyıları ile bu yerlerin etkisinde olan ve devamı niteliğinde bulunan sahil şeritlerinin doğal ve kültürel esaslarını gözeterek koruma ve toplum yararlanmasına açık, kamu yararına kullanma esaslarını tespit etmek...” olarak belirlenmiştir.

Kanunun 6. Maddesinde kıyıda uygulama imar planı kararı ile yapılabilecek kamu yararına kullanma esasına uygun yapı türleri, 7. Maddesinde ise bu yapıların hangi esaslar dâhilinde yapılacağı belirlenmiş, uygulanması ve uyulması gereken iş ve işlemler tarif edilmiştir. Kıyı Kanunu ve ilgili yönetmelik hükümleri uyarınca kıyılarda doldurma ve kurutma yoluyla arazi elde edilmesi, kamu yararının gerektirdiği hallerde ancak uygulama imar planı kararı ile mümkün olmaktadır. Bu arazilere ilişkin hazırlanan teklif imar planlarının incelenmesi, değerlendirilmesi ve sonucunda onaylanması ya da onaylanmaması yetkisi 3621 sayılı Kıyı Kanunu ve Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik hükümleri uyarınca Bakanlığımıza aittir.

Buna ilave olarak; 3621 sayılı Kıyı Kanununun istisnaları düzenleyen 3. Maddesinde; “Askerî yasak bölgeler ve güvenlik bölgelerinde veya ülke güvenliği ile doğrudan ilgili, Türk Silahlı Kuvvetlerine ait harekât ve savunma amaçlı yerlerde (konut ve sosyal tesisler hariç) özel kanun hükümlerine, diğer özel kanunlar uyarınca belirlenmiş veya belirlenecek yerlerde ise özel kanunların bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerine uyulur” hükmü yer almaktadır. Bu hüküm, kanunla açıkça ifade edilen istisnalar dışında; 3621 sayılı Kıyı Kanununun diğer kanunların üzerinde ve kısıtlayıcı nitelikte bir kanun olduğunu göstermektedir.

Buna göre; Bakanlığımıza iletilen dolgu amaçlı uygulama imar planı tekliflerine ilişkin; alanın ve yapılması planlanan kıyı yapısının özel nitelikleri gereği konusuna ve ilgisine göre 3621 sayılı Kıyı Kanunu ve Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik hükümleri açısından ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri ve önerileri alınmakta, bu görüş ve öneriler plan onaması aşamasında dikkate alınarak gerek plan notu gerekse çizim ve gösterim yoluyla plana aktarılmaktadır. Yukarıda belirtilen hususlar uyarınca, dolgu amaçlı uygulama imar planı tekliflerinin 3621 sayılı Kıyı Kanunu hükümleri kapsamında incelenmesi için görüşü istenilen kurumlardan birisi de Kültür ve Turizm Bakanlığı (Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü ve ilgili Koruma Bölge Kurulu Müdürlükleri) olup görüş istenilen tekliflere ilişkin Bölge Koruma Kurulu Müdürlüklerinden alınan cevabi yazılarda, “Teklifin; ...Koruma Amaçlı İmar Planları ve Çevre Düzenleme Projelerinin Hazırlanması, Gösterimi, Uygulanması, Denetim ve Müelliflerine ilişkin Usul ve Esaslara ait Yönetmelik” doğrultusunda hazırlanarak 1/1.000 ve 1/5.000 ölçekli Koruma Amaçlı İmar Planının plan müellifi görüşü ile birlikte Bölge Kurulu Müdürlüklerine iletilmesinden sonra değerlendirilebileceği” belirtilmektedir.

Ancak, kıyı kenar çizgisinin deniz yönünde kalan alanlarda, 2863 sayılı Kanun ve ilgili mevzuatla Kültür ve Turizm Bakanlığına ve ilgili Bölge Koruma Kurulu Müdürlüklerine verilen görev ve yetkiler yukarıda açıklandığı üzere 3621 sayılı Kıyı Kanununun 3. Maddesi ile kısıtlanmış olup bu tür alanlarda yapılacak dolgu imar planları için 2863 sayılı Kanun ve ilgili Yönetmelikler kapsamında koruma amaçlı imar

EK-6. (devam) 2008/9 Sayılı Genelge

planı hazırlanması gibi bir şart önerilmesi Kıyı Kanunu hükümlerine aykırılık teşkil edecek olup ilgili Bölge Koruma Kurulu Müdürlükleri; Kıyı Kanunu hükümleri uyarınca görüşleri istenildiğinde; 3621 sayılı Kıyı Kanununun belirlediği hukuki çerçeve doğrultusunda görüş vermek ve alınması gerekli tedbir ve önerileri bildirmekle yükümlüdür.

Bu çerçevede, 3621 sayılı Kıyı Kanunu ve İlgili Yönetmelik hükümleri kapsamında kıyı kenar çizgisinin deniz tarafında yapılması istenilen ve anılan yönetmelik kapsamında kalan alanlarda kıyı yapılarına ilişkin uygulama imar planlarındaki iş ve işlemlerde koruma amaçlı imar planı yapılmasına ilişkin husus 3621 sayılı Kıyı Kanunu ve İlgili Yönetmelik hükümlerine aykırı olup kıyı kenar çizgisinin deniz tarafında doldurma ve kurutma suretiyle kazanılan arazilerde yapılması istenilen kıyı yapılarına ilişkin koruma amaçlı imar planının hazırlanılmasının istenilmemesi ve ilgili kurum ve kuruluşların, teklifleri 3621 sayılı Kıyı Kanunu hükümleri uyarınca incelemek suretiyle görüşlerini ilgi Genelgemizde belirtilen süre zarfında Bakanlığımıza göndermeleri gerekmektedir.

Bilgi alınmasını ve gereğini rica ederim.

Faruk Nafiz ÖZAK
Bakan

Kaynak; http://sgb.csb.gov.tr/mevzuat/dosyalar/r_20130924012532419_97c0b381-d9e0-40d1-96b9-a7f756e28a46.pdf (29.11.2017 16:28)

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : TÜRKOĞLU, Hatice
 Uyuğu : T.C.
 Doğum tarihi ve yeri : 11.07.1979, TRABZON
 Medeni hali : Evli
 Telefon : 0 (312) 666 75 41
 e-mail : midihatice@windowlive.com
 haticemidi61@gmail.com

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet
Yüksek lisans	Gazi Üniversitesi / Mimarlık	Devam ediyor
Lisans	Karadeniz Teknik Üniversitesi / Mimarlık Fakóltesi	2002
Lise	Orhan Cemal Fersoy Lisesi	1997

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2006-Halen	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	Mimar

Yabancı Dil

İngilizce

Yayımlar

-

Hobiler

Yüzme, Resim yapmak, Kitap okumak

GAZİ GELECEKTİR..